

Bibliothèque numérique

medic@

**Synésius de Cyrène (370?-413?).
Synesii liber de Insomniis, interprete
A. Pichonio, Regio Graecarum
literarum Professore apud
Turonenses, cum eiusdem Notis, et
Nicephori Gregorae commentariis
latinitate nunc primum ab eodem
donatis.**

*Lutetiae, apud Federicum Morellum, 1586.
Cote : 33407A*

(c) Bibliothèque interuniversitaire de médecine (Paris)
Adresse permanente : <http://www.bium.univ-paris5.fr/hist/med/medica/cote?33407>

SYNESII LI-
BER DE INSOMNIIS,
INTERPRETE A. PICHONIO, Regio Græcarum literarum
Professore apud Turonenses.

*Cum eiusdem Notis, & Nicephori Gregoræ
commentariis latinitate nunc pri-
mum ab eodem donatis.*

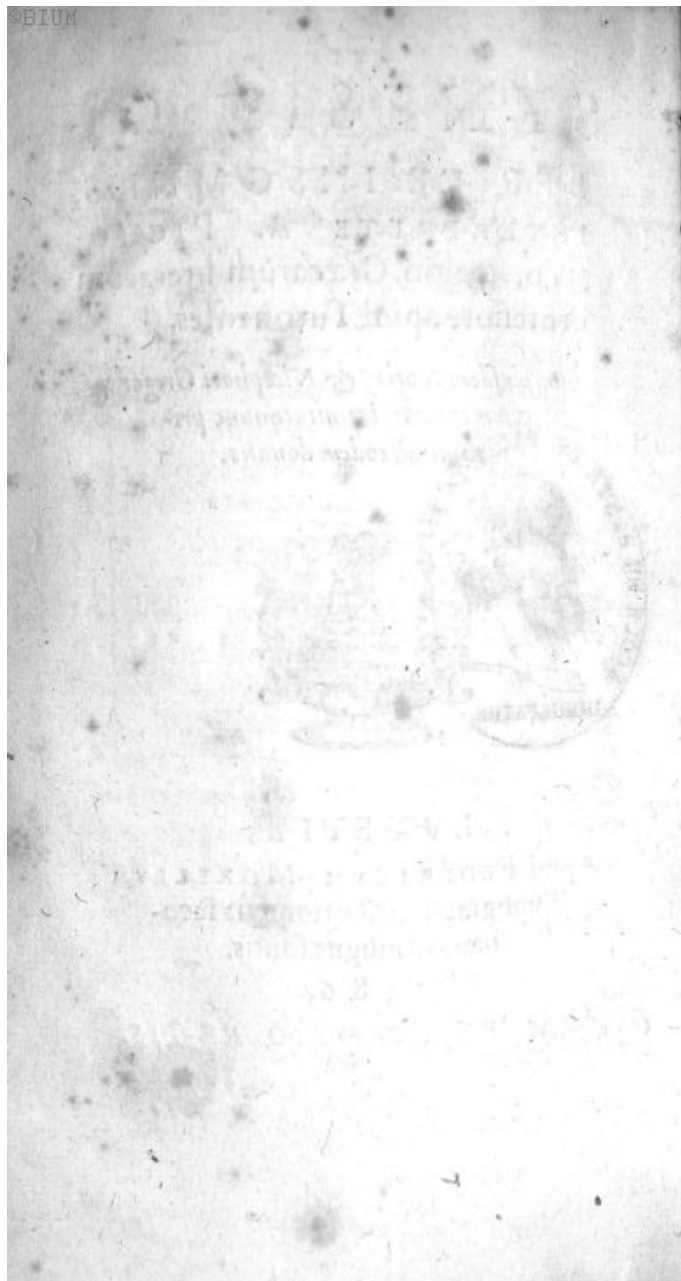

LVTETIÆ,
Apud FEDERICVM MORELLVM
Typographum Regium, via Iaco-
bæa, ad insigne fontis.

1586.

CVM PRIVILEGIO REGIS.

ILLVSTRISSIMO ATQVE
REVERENDISSIMO S. R. E. CAR-
dinali, Francisco de Ioyeuse, Archiepis-
copo Narbonensi, & Maioris monasterij
Abbati sapientissimo, Anthonius Picho-
nius, eius obsequentissimus seruus, per-
petuam salutem & incolumitatem, lon-
gæuamque senectutem exoptat.

COGITANTI mihi ac se-
penuerò poëticam philoso-
phiam rimanti (clarissime at-
que amplissime Præsul) cur
literarum parens, ac deorum
interpres Homerus in primo
Odysseæ Iouem inducit, à maxima rerum gerenda-
rum cura relaxatum, & curandæ cutis studiosum
ad Aethiopas diuertere, atque ibi grato conuiuio,
lætisque dapibus se ipsum inuitantem, vt molliter
viuat, genioque indulgeat: Eum denique fingit
Phæbo imperantem, vt ad sonum testudinis Vi-
ctoriam Giganteam inter pocula leta dulci mo-

A ij

EPISTOLA

dulamine pangat & celebret. Hanc esse rationem facile credo, qua nimirum praestantes in repub. viros adhortatur ille vertex ingeniorum, ut grauius seriisque negotiis aliquantulum intermissis defessum animum recreent, ac refocillent. Sic, honoratissime Antistes, cum pro more habeas immodicis laboribus Christianae Reip. nomine susceptis fatigatas generosissimi animi tui vires non ineptus, vel docto homine indignis voluptatibus relaxare, sed sanctis Theologiae atq; Philosophiae praecceptis, quae tibi pro puluino sunt, eundem oblectare, nullatenus mihi verendum censui, quin celeberrimo clarissimoque nomini tuo has nostras in Synesium & Nicephorum Gregoram vigilias consecrarem. Quia exploratum habebam, te ad imitationem Artaxerxis Persarum regis eo animi candore instructum, ut non tam cito quae res offeratur quam quo animo offeratur, respicias. Nam ingenue fateor easdem te suo diligentissimo atque disertissimo patrono indignas esse: Cui nimirum pectus philosophica luce illustratum, omnibusque bonis artibus expolitum est. Quippe qui iam inde à teneris annis Iouis atque Promethei numina usque adeo propitia habueris, ut tibi omnes ingenij pariter & corporis dates in seuisse videatur ipsa natura. Propterea quod à tam antiqua generosaque stirpe ortus, omni bonorum genere ita excellis,

NVNCVPATORIA.

cellis, ut nihil amplius ad laudis cumulum accedat. Nam citra omnem turpissimæ assentationis notam dicere non erubesco, te tuosque generosissimos ac bellicosissimos dominos fratres tuos sanctissimæ veræque Christi religioni ad eum addictos esse, ut iure eum dignitatis gradum obineatis, quo inter principes & primarios Reipub. catholice viros fulgeatis. Testimonio sunt hæc tam horrida, tam inculta & immania bella, quibus vigentibus in illis ac reliquis belli studio asperrimis principibus Galliæ salus tanquam in tutissimo ac munitissimo quodam presidio conquiescit. Nec immerito tales viros Græci heroas appellauere non à nomine ^{ἥρωας} quod amorem significat, id est semideos amatorios: quoniam illi primi homines præ ceteris amoris aculeos iacularentur: Constat enim omnes heroas, vel ex amore deorum erga mulieres humanas, vel amore virorum erga deas genitos esse. Rectius Plato in Cratylō eiusmodi fortissimos viros, qui armorum tractationi iustitiam adiunxere à Iunone traxisse originem autumat, quæ hæc appellatur: Et heroas quasi ^{ἡρώων} hoc est viros ærios & celo dignos, propter sapientiam & fortitudinem vult esse dictos. Quales profecto heroes ex auorum patrūque tuorum antiquissimis ac nobilissimis familiis tanquam ex equo Troia-

A iij

EPISTOLA

no permulti prodire. Qui propter egregias suas virtutes publicis ac ciuilibus negotiis tum in pace, tum bello gerendis inter reliquos floruerunt, & immortale decus sibi suisque nepotibus pepere- runt. Sic strenuissimi inquam, domini fratres tui, duo fulmina belli, huic nostræ Gallia subueniunt. Quinon modo militari industria conspicui sunt, Verumetiam consilio & auctoritate labantem hanc Remp. iuuant: Hisque rationibus sua stem- mata maiorumque imagines prorogant. Vnde non mirum est, si sceptrigero Henrico Gallorum Regi Christianissimo atque inuictissimo (cuius augustissimos sanctissimosque conatus in euer- tenda nocentissima horrendaque hereseas hydra Deus secundet) tam chari sunt : quia eorum in re- bus feliciter & strenuè gerendis generositatem ac fidem exploratam habet. Quandoquidem nec ani- mi, nec corporis, nec fortuna bonis eosdem parce- re palam est, Vt pro sua virili parte nefariam & efferatam eorum scarabeorum audaciam propul- sent, qui nigrum in candida vertunt, & ex eodem ore frigidum & calidum efflant. Eos dico qui re- ligionis commutationem professi, eiusdem euer- sionem prodiderunt, & pro lymphidissimis aquis tur- bulentissimas lacunas elegerunt: A quorum ore te- terrimo non minus abest falsitas : quam ab absin- thio amaritudo. Ex quo me Hercule deo immor- tali

N V N C V P A T O R I A .

tali gratias non mediocres agere debemus, quòd fi-
 dei catholica tam generosos athletas è caelo in ter-
 ras dimiserit, qui pari molimine nituntur, & ma-
 nibus pedibusque, omnibus denique aduocatis vi-
 ribus, atque omnium neruorum, mentisque con-
 tentione hostem acerrimum, ac publicæ quietis oso-
 rem à patriæ finibus abigere & arcere conten-
 dunt. Tales, inquam, viros maiores nostri deos
 existimarunt, τῶ μεγάλαι τῶν ἀρετῶν ἀπληροίμενοι, καὶ
 τῆ εὐεργεσία πρὸς αὐτὰς δεικνύμενοι, ait Budæus. Et eos-
 dem tanquam terrena numina certatim suspi-
 ciunt purioris literaturæ cupidissimi homines.
 Nec immeritò eorum virtutem in rebus humanis
 feritati atque immanitati contrariam opponunt
 sapientes, quippe quæ τῆς μεγαλοψυχίας animi ma-
 gnitudinis principium sit & origo, quæ supra nos
 est, quæ eadem diuina & heroica censenda est:
 Sicuti Homerus Priamum de Hectore loquentem
 facit, eum virtute præstanti esse: ὅτι σφοδρὰ λυῖ ἀγα-
 θὸς, ὃ δὲ ἐφ' ἧς Ἄ γ' εὖ γὰρ θνητῶ πᾶσις ἐμύθηται, ἀλλὰ θεοιοῦς
 εἰ καὶ δάπερ φαοῖν, ἐξ ἀνδρόπων γίνονται θεοί, δι' ἀρετῆς ὑπερ-
 βολῆν. Non hic mortali est, sed diuum semine natus.
 Ita ex hominibus, ait Arist. propter excellentem
 præstantemque virtutem efficiuntur dij. Et rectè
 quidem: Ob id enim (ὦ Antistes integerrime atque
 sapientissime) te illòsque tot tantisque bonis diuina
 prouidentia cumulauit, vt sanctissimæ & veris-

EPISTOLA

*simæ Christi religioni vos vestraq̃ue deuoueretis. Quòd enim in eius protectione tu & illi vestre felicitatis proram ac puppim collocetis nemo non videt. Vnde tuas eorumque laudes eximias pangenon nostrum est, vrpote qui tergeminis in cælum honoribus extolli mereamini. Gesta siquidem virorum fortium oratione magnifica, & altiloquo dicendi genere efferenda esse, ne sua gloria fraudarentur, dicebat Cato. Virtus indigno non committenda poetæ, ait Flaccus. Ideoque frigescit nostra musa, nouitque quàm sit sibi curta suppellex. Quod si quempiam offendat argumenti leuitas, quasi verò insomnij vox leuior sit, quàm vt de ea tanta exoriatur disputatio. Sciat ille dormientium animos suam declarare diuinitatem: nec temerè hanc materiam certatim à grauissimis philosophis agitatam fuisse, vt ab Arist. à Platone permultis in locis, à Themistio & Artemidoro. Deinde ad Synesium eum remitto, qui constanter asseuerat sub hoc insomniorum inuolucro abditissima philosophia præcepta, & à vulgari sensu captuque longè remota delitescere. Synesius enim præter diuinarum literarum arcana prophetico atque Sibyllino compendio & enigmate inuoluta, & mirificam in sacrosancta pagina rerum sublimium ac cælestium intelligentiam, & eloquentiam Attico sermone comptam, omnia
 etiam*

NUNCUPATORIA.

etiam philosophorum, præsertimque Platonis vada, sinus & maria scrutatus est: Et quæcunque in Chaldaeorum & Aegyptiorum alto profundoque pelago latebant, ea ex piscatus est. Et ut summam dicam, omnes veteris caballæ utriusque gentis gurgites sollicitavit. Cùm enim ex illustri prosapia ortus esset, in ætatis flore venationem & philosophiam accuratè sectatus est. Ac deinceps a Theophilo Alexandrino baptisatus, siue aqua lustrali aspersus, & in numerum Christianorum cooptatus, se invito propter eximiam in dicendo sapiendoque solertiam ac morum vitæque integritatem à Ptolemæensibus, vel, ut alij volunt Dalmatis ad episcopatum promotus est & fidei christianæ athleta generosissimus cõtra Eunomianos Arrianosque strenuè decertavit: Quãvis, priusquã sacris initiaretur, præposteris quibusdam de mortuorum resurrectione opinionibus addictus esset, quibus diuino afflatus numine, ac meliori iudicio corroboratus tandem repudiũ misit: ut ex diuino hoc in somniorũ opusculo eiusdemq; epistolis videre est. Cuius tota dissertatio nõ ad aliũ scopum, quàm animi immortalitatem tẽdit ac dirigitur. Sed ut ad rẽ redeamus: Quanquã irridet Macrobiũ Hippocratis interpres, quod sine iudicio nõ somniorũ genera sed somnia collecta sunt: tamẽ Macrobij idoneorũq; auctorũ opinione comprobatũ est, omniũ

B

quæ videre sibi dormientes videntur quinque genera esse: ὄνειρον, ὄραμα, χεννατισμὸν, εὐάνοι καὶ φάντασμα, id est somnium, visionem, oraculum, insomnium & fantasma: quæ distincta inter se nomina sortita sunt. Inter quæ hoc interest, ut somnium propriè vocitetur, quod tegit figuris, & velat ambagibus rei demonstratæ significationem: Cuius altitudo recta profunditate prudentiæ, non potest nobis nisi scientia interpretationis aperiri. Oraculum, quando sancta grauisque persona, vel etiam Deus aperte quid euenturum, vel non euenturum sit, demonstrat. Vt Alexandro magno inter somniansum apparuit Deus eo habitu eadèmq; forma, qua postero die principem sacerdotum sibi occurrentem vidit. Visio autem est, quum id quis videt, quod eodem modo, quo apparuerat, eueniet. Quæ tria tum in sacris, tum in profanis literis reperiuntur. At postrema duo, teste Macrobio, cura interpretationis indigna sunt, quia diuinationis nihil apportant. Somnis etenim non esse inherendum in tam numerosa eorum vanitate, præter instituta Christianæ veritatis, eadèmq; vana esse ac futilia, nec Maro tacuit *Aeneid.* 6. Sed falsa ad cælum mittunt insomnia manes: cælum vocans regionem superstitum ac vitales auras carpentium. Verbi causa Theocritus cum in tota illa venustissima luculentissimæque sua poësi varias
cupidi-

NVNCVPATORIA.

cupiditatum humanarum pingit imagines, earum rerum quæ in communi mortalium vita sæpenu-
merò usu eueniunt, tum 25. Eidyllio sub illius pis-
catoris persona, qui vana spe delusus somniaue-
rat se grandem piscem aureum cepisse : Atque
idem tanto gaudio præpeditus ac perfusus, vt ge-
stiendo cælum ipsum attingeret, ita exanimatus
fuit, vt se iurciurando adstringeret, quandiu su-
perstes foret, nullam piscibus capiendis posthac
operam nauaturum, sed lautis & opiparis conui-
uiis dapibusque egregiis cutem curaturum, quia
aureus ille piscis inter somniadum captus, sat ido-
neos suggereret sumptus ad reliquum ætatis æuum
in otio & luxu cū vxore & liberis traducendum.
Atqui recordem stultitiam & mentis errorem
sub hoc inuolucro carpit poëta ille Syracusanus
eorum hominum, qui sua sorte minimè contenti,
aliorum conditionem diligentius obseruant, quàm
suam : Et ita ditiorum splendidiori ac locupletio-
ri fortuna inuidentes, sibi vana & futilia somnia
fingunt, laborem fugiunt, officio desunt, & suo
sibi inuento miseriam & calamitatem accersunt.
Quos Sophocles ita lancinat & exagitat,

Οὐκ ἂν κραίμην ἕδερὸς λόγῳ βέλτερον

Ὅστις κενώσιον ἐλπίσσιν ἀφραδέσεται.

Aiunt tamè grauisimi quiq; auctores nõ habenda pro veris de statu ciuitatis somnia, nisi quæ Re-

B ij

EPISTOLA

Etor eius, magistratúsve vidisset, aut quæ deple-
 be non vnus, sed multi similia somniaffent. Quo-
 circa apud Homerum cum in concilio Græcorum
 Agamemnon somnium quod de instruendo prælio
 viderat, publicaret: Nestor qui non minus se pru-
 dentia quàm omnis iuuenta viribus expertum in-
 nuit, concilians fidem relatis: De statu, inquit, pu-
 blico credendum est regio somnio: quod si alius vi-
 disset, repudiaremus vt futile. Nec certè defue-
 runt qui ratione & experimentis presagiorum
 miram veritatem inde comprobarunt, quod men-
 tem vtique per diem veris auocari visionibus, ne
 obdormiat, dicerent: noctu verò falsis, ne excitari
 celerius queat. Et Socrates apud Platonem in
 Phædone hoc in argumentum immortalitatis ani-
 mæ rapit, quia τὸ αἰὶ κινεῖν ἀθάνατον ἐστὶ, quod
 semper mouetur, istud est immortale. Ob idque na-
 turale est hominibus desiderium sciendi & sa-
 pientiæ, quæ cum in hac vita contingat exigua,
 vel nulla potius, futurum esse absque dubio, vt
 desiderium hoc alibi expleatur, quemadmodum
 neq; oculis vsus est in tenebris. Sin autē nulla om-
 nino mēti sese ingerāt imagines aut vigilare illam
 necesse erit, aut perpetua morte sopiri. Proinde in-
 ter dormiendum somniorū inuolucra à Deo opti-
 mo maximo impertita esse fatendum arbitrantur:
 Atque adeò veridico presagio multis fuisse obla-
 tas.

NVNCPATORIA.

tas per somnum species Christianorum gentiumque historia argumento esse potest. Quin & nostrorum vatum responsa euentu admirabili, ex parte fuisse somnia, compertissimum est. Verum quae falsa sunt, obrepunt modo soporis causa: illa, ut ex diuina potestatis magnitudine ingruens bonum vel malum praeipiamus. Propterea actuum Apostolorum 2. Effundam de spiritu meo super omnem carnem, & prophetabunt filij vestri, & filiae vestrae, & iuuenes vestri visiones videbunt, & seniores vestri somnia somniabunt. Quod si intelligentia non contingat, non proprie dicitur prophetia: Sicuti Pharaeo spicas vidit, Gen. 41. Et Balthasar manum scribentem in pariete, Danielis 5. Ille dormiens, hic vigilans. Neuter enim eorum Propheta fuit. Non ut Hieremias, qui ollam vidit succensam, & faciem eius ab Aquilone. Quo significari intellexit Babylonici regis exercitum ciuitatem Hierusalem exusturum. Omitto insomnium Nabuchodonosor, Danielis 2. vxoris Pilati, Matth. 27. Per me quidem licet, somniale vaticinium temeto ingurgitatis, cibo turgidis, ac dapibus saburatis, vanum ac futile esse, & iisdem inania rerum simulachra representari. Sed castis atque sobriis, resolutis sensibili vigore iuxta cerebrum, vere aliquoties sese offerunt rerum imagines, ut Penelopes exemplo docet Ho-

EPISTOLA

merus. Ne interim *Astyagem* illum *Medorum* regem sileat oratio, qui per somnium vidit, ex naturalibus *Mandanes* filia, quam unicam habebat, vitem enatam, cuius palmito omnis *Asia* obumbrabatur: *Consulti havioli*, ex eadem filia nepotem ei futurum, cuius magnitudo prænunciatur, regniq[ue] amissionem portendi, responderunt. Et quamvis de gente *Persarum* tunc temporis obscura *Cambysi* mediocri viro filiam in matrimonium tradidisset, haud tamen efficere potuit, quin cū ipso tēpore, quo nihil sapiētius est, ut ait *Arist.* Veritas in lucem erueretur. Ἄ γὰρ πρὸς τοὺς τῶν ἀλλοθίων ὁ χεῖρος, ut est in veteri *Græcorum* proverbio. Unde natus est potentissimus ille sapientissim[us]q[ue] *Persarum* rex *Cyrus*. Qui cū in regia dormiret, visus est ei aduenisse melior quidam quā natura humana, eiq[ue] dixisse: Para te ὁ *Cyre*, iam enim abis ad deos. Quod somnium intuitus excitatus est, propēq[ue] intelligere visus sibi vitæ exitum adesse. Ferunt etiam *Philippum Macedoniæ Regem*, ea nocte qua conceptus est *Alexander*, vidisse per quietem, se reginæ *Olympiadis* utero sigillum impressisse, cui leonis effigies insculpta erat. Significari autem hoc somnio, *Olympiadem* reginam gravidam è *Philippo* fortissimum regem parituram esse. Et *Socrates* de somnandi ratione differens apud *Platonem*, ait:

Quum

NUNCUPATORIA.

Quum quis moderato & salubri cultu atque victu se quieti tradiderit, ea parte animi in qua est ratio, excitata & erecta, saturataque bonarum cogitationum epulis, & ad se ipsam contemplando conuersa: illa etiam parte animi, in qua irarum ardor aestuat sedata atque resincta, ita ut quiescat nulli infensa: Atque ita pacatis partibus duabus, mente verò erecta aliquis somno se comparet, tunc demum pura mens veritatem contingit, neque insomniorum visa nefaria occurrant. Idcirco Themistius ex Aristotelis sui doctrina ait diuinationem in somno esse aliquam, neque pertinaciter resistendum, neque temerè assentiendum: ut Horatius de se testatur,

Atque ego quum Græcos facerem, natus
mare citra,

Verficulos, vetuit metali voce Quirinus,
Post mediam noctem visus, cum somnia
vera.

Sed quia in eo ferè profundo puteo, in quo demersam Democritus latere veritatem putauit, Synesiana insomnia iacuissent, nisi doctissimis ac solertissimis Nicephori Gregoræ scholiis illustrata fuissent, ea quoque latina feci, ut tuo patrocinio (integerrime Præsul) fulta in apertum prodirent. Nicephorus enim ut diligens agricola ex amplissimis ac feracissimis Synesii naualibus hoc vni-

EPISTOLA

cum in somniorum opus excerptis, luculentissimis-
 que commentariis excoluit. At ego ne quibusdam
 ignorantia tribulis, lappis, infelicibus lolis, ste-
 rilibusque auenis obrueretur, atque horridum in-
 cultumque maneret, ligone Latino repastinaui.
 Non quod me venditem tam obscuras tenebras
 in dias luminis auras protulisse: Absit enim ut
 me ipsum aliis caligantibus lynceum putem, sed
 me unusquisque talem esse sciat, qui libenter pro
 mea virili parte literas iuuare studeam. Ea enim
 lege atque omine serenissimus ille atque eminent-
 tissimus princeps defunctus Franciscus Valesius
 (qui perpetua pace fruatur, & in sinu Abrahæ,
 viuorumque regione quiescat) me à Parisiensi no-
 stra Academia reuocauerat, ut illius largitione,
 stipendio, beneficiâque stipatus Turonensem
 iuuentutem ad bonas artes promouerem. Enimue-
 rò nisi vanus ineptusque sim hariolus, quosdam
 fore susurrone molestosque interpellatores no-
 dum in scyrpo quærentes auguro, qui è Ler-
 nais lacunis Auernique faucibus emergant, &
 has nostras lucubrationes linguæ procacitate one-
 rent, ac de me tanquam iusto hoste triumphare
 contendant: quod non polita, tersa, venustaque
 sit hæc nostra oratio. Qui sic habento: me primum
 nullum verbum insolens adhibuisse, quodque à
 classicis & Latinis auctoribus non esset usurpa-
 tum,

N V N C V P A T O R I A .

etum, illis praesertim tritum, qui in philosophia tra-
etanda studium & operam collocarunt: Deinde
intelligant, nisi invidia ignorantiae comes istorum
animos omnino corrumpat, fidelē interpretationem,
rem esse facundiae minimē capacem, nec posse quē-
piam sententiae ac variis styli flosculis simul in-
seruire. Graeca siquidem antiquitas quasdam phra-
ses sibi vendicat, quae nescio quid grauitatis pra-
se ferunt, quamuis sine fuco, verborūque lena-
cinio efferantur. Sed istiusmodi lampyrides noctu
solum, & in suarum ineptiarum tenebris ac sor-
dibus lucentes, parum admodum luminis viato-
ribus ad Musarum sacras aedes iter suum tenenti-
bus adferunt. Proh dolor, quā miserum est, cum
huiusmodi laruatis monstris Proteo mutabilio-
ribus certamen habere: Quae virtutis opinione,
& literarum aucupio gloriam simul & quæstum
captant. Faxit Deus opt. maximus vt cito resipis-
cant (est enim, ait eloquentiae Romanae parens, cu-
iusuis hominis errare, sed insipientis in errore per-
seuerare:.) Et apud se perpendant, firma latera, bo-
nam valetudinem, auram popularem, eloquen-
tiam, omnes morales virtutes, ac ceteras artes,
quas vocant liberales nullas esse, sed fumo leuio-
res, & quisquiliis fragiliores, nisi cum charitate
iungantur. Itaque momi & obrectatores obmu-
tescant, & à furtiuo latratu, clandestinōque mor-

C

EPISTOLA.

sū sese abstineant si velint: Quorum morosam in
 deblaterando garriendoque superstitionem terun-
 cio non emerim, de quibus perpetuum habeatur si-
 lentium. Sat mihi fuerit, dummodo tibi (o sapien-
 tissime ac reuerendissime Praesul) necnon probatissimae
 virorum doctissimorum corona, qua te cir-
 cūstat, ac reliquis hominibus, qui vna cum do-
 ctrina liberali modestiam vt perpetuam comitem
 adiunxerunt, placere possim. Sed receptui canen-
 dū est, ne Antistitis ornatissimi teretes & patien-
 tissimas aures immodicis verborum ambagibus
 & inuolucris onerare videar. Tantū dicam (il-
 lustrissime amplissimēque Cardinalis) quōd te spe-
 ro hoc munusculum ea fronte admissurum, quo
 animi ardore tibi consecratum atque oblatum est:
 vt Regia maiestate, tuoque grauisimo subsidio
 fultum a diutūmque prodeat. In te siquidem viri
 literati reperiunt tutam musis hac tempestate nau-
 fragis stationem, tutissimūque praesidium. Habe
 igitur, humanissime mi domine, hoc symbolum
 perpetuae meae erga te obseruantiae, vt mirum a-
 gnoscas desiderium mea omnia, meque ipsum tuae
 amplitudini dedicandi. Interim faxit deus opti-
 mus maximus, vt annos Nestoris attingas, &
 perpetua incolunitate ac tranquillitate fruaris.
 Vale è Turonensi nostro museolo, pridie Kalend.
 Decembris, 1585.

AD MOMVM.

DV M latras, strepis, obrudis, canis, anser,
afelle,

Nos terrere tua garrulitate putas:
Vt tu nos, Libycum sic terret rana leonem,
Sic melitæus aprum, sic elephanta culex.

Εἰς σκωπτικὸν ὄντινα μῶμον.

Οἶον δὲ πάλαι φασί τινες ἀρέρης
Δάκνει, ὅταν νύφω ὄσπερα χερσὶ διέσπασε.
Καὶ κακοῖθι ἔμμοχθον ἄφ' ἰδύμια πελάζει,
Ἡ δὲ φέρε χερσὶ ἄλγεα πῆ φλοζερῆ.
Ὡ δ' ἀκροῖα σιροβαλλὸν βεβῆμον ἀυχέτι σπένδει
Ἐκ γλώσσης κένθου, ρεῖα δὲ μοῖραν ἔχει.
Καὶ κροδίη σὺ πῆδε παραπλάζουσι μέμνω,
Τῆτο τέρας πιδίον τ' ὄυλοῦν ὅτι βέρον.
Καρτεῖαι δέ μοι εἰσὶν ἀλεξήτεια τέτου
Δήσματος, ἢ τε χάεις, τῆτο δὲ ἄμεινον αἰεῖ.

Idem Latinè in mordacem quem-
libet Momum.

DIra phalangia carpentem vt cerealia mordēt
Semina, de terra cū sine falce legit:
Et caeco morfu dum corpora lenta repungunt,
Incutiunt pariter vulnere dura cuti.

Sic tu diffundis lingua de cuspide virus
Horrendum, id spargens in caput innocuum.
Insanumque tuum vexat dementia pectus,
Talia monstra ferens ter miserande peris.
Sed pius & patiens amor est prestantior usque:
Hacque tui morsus sunt amuleta mihi.

SYNESII LI-
BER DE INSOMNIIS,
INTERPRETE A. PICHONIO, Regio Græcarum literarum Professore apud Turonenses.

Christiannus & Academicus Synesius docet P. atonico more sua non tantum verba, sed & sensum allegoricè attendendū esse. Solent enim de nominibus alterari, qui non diuinas res exquirunt, sed sonos verborum seltantur, & auriam tenui ea

PRÆFATIO.

NTI QUAM opinor & Platoniam apprimè redolet philosophandi rationem, vt sub ignobilioris minutiorisque argumenti inuolucro delitescant seria philosophiæ præcepta: quò nec ea quæ mole ac difficultate inuestigata fuerunt, iterum percant, ex hominumque mentibus effluant, neque imperitæ multitudini exposita conspurcentur. Istud proinde æmulè ac

recipiunt, que mente volutare recto pioque iudicio debuissent.

Vnde ait Dionysius Areopagita, Temerarij hominis est non vim rei attendere, sed vim facere velle vocabulis.

Prophanum vulgus intelligi, nec diuinæ Philosophie sacris inuitatum, quod ab huius libri lectione prorsus arcendum ducit. Et in Hor. 3. Carm. Odi profanum vulgus & ar-

A

SYNESIUS

ceo. Et Plato in
Axiocho populum
vocat ἀχαιοῖς, ἀ-
λίχορον, ἐμίον,
ἐάσκανον, ἀπρά-
σιδον. i. ingratus,
fastidiosum, crudele,
inuidum, imperitum.

studiosè quidem tentavit quàm ma-
xime præsens commentatio: Vtrum
porrò etiam huius rei compos fiat, &
aliis in rebus eximiè veterum ritu cla-
borata sit, agnoscant ij, qui cum phi-
losophica natura in eadem sunt ver-
faturi.

ORATIO.

1
Metonymia somni
pro eo quod inter
somnia speciem
tenus apparet.

Dij vitam occultare
boni mortalibus
agris.

2
Dij sudoribus nihil
non vendunt. Hinc
Seneca, nihil est tam
difficile & arduum,
quod non humana
mens vincat, & in
familiaritatem per-
ducas assidua medita-
tio.

VOD si somni sunt fatidici,
& quæ inter somnium
spectantur rerum vigilando
futurarum rationes obscuras homi-
nibus suggerunt, arguti quidem & e-
legantes fuerint, perspicui verò ne-
quaquam. Ex quo fit vt solers sit etiam
ipsorum ambiguitas, & abdita diffi-
cultas. Hominibus enim dij vitam
obtulerunt. Nam absque labore qui-
dem maxima consequi, diuinum est
bonum. Mortalibus autem profectò
non solum ante virtutem, verum
etiam decora egregiaque omnia
sudorem Dij posuerunt. Quinimò
vaticinatio bonorum est præstantis-
simum.

Intelligentia enim & omnino cognoscendi virtute, & Deus homini, & homo belluæ antecellit. Sed Deo quidem ad cognoscendum sufficit habitus naturalis, homini autem ex diuinatione multò plura commoda adueniunt, quàm quod par sit vulgari naturæ. Homo quippe vulgaris id quod adest modò animaduertit, id verò quod nondum euenit, coniectura colligit. At Calchas utique solus in concione Græcorum omnium perdidicerat, *Quæ sunt, quæ fuerint, quæ mox ventura trahantur.* Et apud Homerum certè ea de causâ ex iudicio Iouis pendent deorum negotia, quoniam maior natu fuit, & plura nouit, eò quòd nimirum prouectioris esset ætatis.

Etenim adultam Iouis ætatem ad hos versus ob id pertinere puto, propterea quòd usu euenit ut temporis diurnitate plura cognoscamus. Quandoquidem cognitio est proculdubio res preciosissima. Sed si quis aliis verbis acquiescat, ut reputet manuum Iouis principatum robur

¹
Nam ex mètis agitatione solertiâque vis oriuntur ratiocinandi, cuius bruta sunt expertia. Et ob id homo a Græcis dicitur *μυρόνομος*: quòd quemadmodum vniuersa corpora, & virtutes spirituales omnes diuino subiiciuntur gubernaculo: hunc in modum membra corpora & animales virtutes magistrâ ratione reguntur: atque eodem fere pacto se in homine ratio habet, ut Deus in mûdo.

²
Quia per causas causarumque effectus ipsa dies rerum cognitionem adfert. Ideoque admonet Gell. quendam veterum poetam veritatem temporis filiam vocasse: quòd licet aliquando lateat, tamen temporis progressu in lucem emergat.

A ij

*Eodem argumento Saturnus dicitur a Poëtis, ἀγχιλοῦσι-
tis. i. versutus: quoniam senescentes multiplici consiliorum pol-
lent varietate, siquidem omnia edocet
tempus.*

*2
Unde & Deorum filij insignes Poëta dicuntur à Platone, quia non arte, sed divino afflatu omnia ista præclara poemata canunt.*

*3
Et Jupiter, sicuti videre est ex 8. Iliad. cum Homerus de cathena aurea verba facit, σείρων χερσὶ σείλων ἐξ ἕσπερόθεν.*

*4
Eam ob rem quisquis intellectu vivit, & πρῶ-
vίαν. i. Saturniam agit vitam. & εὐδὲν enim apud Platonem in Cratylo dicitur quasi νόεσσι ὄντιν ἄνδρα, mentis saturitas & pabulum: quo verbo puritatem mentis inniolabile significat.
Incipit serio philoso-*

esse, quia dicit, Is quidem violentia robustior erat: insolenter ille in poësi versatus est, & ignarus eius quæ in ea est philosophiæ, Deos nihil aliud quàm animos dicentis. Hac ratione Homerus istud insuper annectit virium præstantiæ: Et ætate superior erat: Iouem animum exponens antiquiorem & originis rerum auctorem. Sed animi robur quidnam aliud quàm prudentia fuerit?

³ Quicumque ergo Deus in Deos imperium habere sibi vendicat, animus cum sit, sapientiæ abundantia alios vincit. Itaque & illud, virtute verò robustiorem fuisse Iouem, in idem nobis redit ac reflectitur. Ob idque sapiens Deo est ⁴ familiaris, quia nauat operam ut ad cognitionem proximè accedat: Et occupatur circa intelligentiam, in qua diuinitatis consistit essentia. Hæc quidem argumenta sint futurorum prænunciationem inter optima esse eorum quæ ab hominibus studiosè obseruantur. ⁵ Quod si omnia quidpiam portendunt, per ea videlicet, quæ germa-

na & affinia sunt earum rerum, quæ ³ phari: videtur por-
 in vno animali mundo continen- ³ rō ea intelligere unde
 tur. ³ sumuntur oracula,
 auspicia, vaticinatio-
 nes sacerdotum, aruf-
 picum coniecturam-
 que responsa. Nam
 soli Di; & homines
 mentem verbis expri-
 munt.

Et sunt ea veluti multiplices lite-
 rarum notæ, haud secus atque in li-
 bro oculorum iudicio, hæ quidem
 Phœnicæ, aliæ Ægyptiæ, & aliæ Ac-
 syriæ: & legit peritus: peritus autē est,
 qui natura² duce edoctus est: & alius
 aliter: Et hic quidem magis, ille
 verò minus: quemadmodum alius in
 syllabis, alius in confertis dictioni-

bus & coniunctis verbis, alius autem
 simul in orationibus. Hunc in mo-
 dum prospiciunt sapientes rerum e-
 uentus: Hi quidem³ siderum gna-
 ri, alius inhærentium, alius⁴ flam-
 meorum, emicantium & errantium:
 Alij in intestinis ea legentes, alij in
 alitum clangoribus, sedibus, ac vola-
 tibus.

Quæ porrò ab alijs⁵ symbola por-
 tentæque vocantur, rerum futurarum
 manifestæ sunt literæ, voces, atque
 fortuitò oblatis euentus propter aliud
 contingentes, cum omnia sint o-
 mnium significatiua, Itaque si sa-

A iij

¹ Plato in Timeo as-
 serit mundum anima-
 tum: cuius animam
 Ionem nominat in
 Phædro.

² Alludit ad illud
 Hesiodi, οὐτ' ἔμψυ-
 χος τὰν πρῶτος ὄς ἀν-
 τὸς τὰν τὰ νοῦν ἐστ.
 i. optimus est sese qui
 nouit cuncta magi-
 stro.

³ Genethliacos, arufpi-
 ces & augures signi-
 ficat.

⁴ De quibus Plin. libri
 secundi, cap. 15.

⁵ Quæ in nature com-
 munitate consideran-
 da sunt. Et sic autem
 non Christianum, sed
 philosophum agit
 supersticiosum.

1
Vniuersum hoc absolute naturæ numen est per omnia erumpens: & que pluribus insunt, ea vniuersalia appellat Arist. primo de part. animal.

2
Harmonicam mundi rationem vult dicere, de qua Plin. li. 2.

3
Hic Magos more Persico, pro sapientibus Druidis, Gymnosophistis, Chaldeis vel prophetis, non pro incantatoribus accipe.

4
Vt elementorum affinitatem, quorum proprietates, licet inter se pugnent, ob siccitatem humectationemque, rursus ex calore ac frigore, tamen eorum discors concordia progignit vniuersa.

5
De Dijs gentium opinione consecratis loquitur, hoc est, demonibus & immundis spiritibus.

scientia esset apud aues artem ex hominibus, ipsis de rebus euenturis fingerent ac molirentur, sicut nos ex ipsis. Etenim nos illis, noui, antiquissimi & conuenientissimi sumus, quæ admodum illæ nobis. Nam operæ precium erat, opinor, vniuersi huius consentientis & amicæ conspiciantis partes inuicem congruere, quippe quæ vnius integri membra sunt. Et num hæc sunt magorum pelliciendi artificia? Ac certè demulcentur inter se, & veluti signis colliguntur.

Et sapiens is est qui partium mundi societatem intelligit. Trahit enim alia per aliam habens pignora præsentia eorum quæ longissimè absunt, & voces, & materiam, & figuras: sicut in nobis viscere offenso, aliud membrum condolefcit. Ac digiti pedis malum in inguen infunditur multis interpositis minimè læsis. Vnius enim ambo sunt animantis: estque ipsis quidpiam maius quàm alijs inter se. Atque etiam ad quempiam Deum ex ijs qui sunt intra mun-

dum, lapis hinc & illinc & herba pertinet, quorum naturæ similiter affectus morem gerit præstigiisque decipitur.

Quemadmodum qui summam in fidibus chordam pulsavit, non sesquioctavam quæ eidem adiacet, verum sesquiterciam & imam mouit: id quidem continuò antiquioris meliorisque est concordia: Est enim aliqua velut in affinitate partium etiam disconuenientia. Quandoquidem mundus non est simpliciter quidpiam vnum, sed ex multis vnũ: Sũntque in ipso partes cum partibus conuenientes ac dimicantes, & ipsarum discordia ad vniuersi conuenientiam consonante, veluti lyra coagmentatio sonorum est concordantium atque dissonorum. Hoc verò ex repugnantibus vnum, harmonia est lyrae ac mundi.

Archimedes itaque Siculus optabat locum extra terram, tanquam se ipsum ex aduerso ponderaturus cum tota terra. In ea enim cum esset, haud se habere potentiam dicebat contra

¹
In his enim quæ multa sunt inest vnũ: Nam cum partes sint vnus entis, non ita se inuicem deserunt, ut ipsi entis vnũ, & ipsi vnus ens desit, qua ratione vnũ ens infinita multitudo erit. Plato in Parmenide.

²
Qui à Græcis ob ingenij fertilitatem πολυμηχανος, nuncupatur, quod vno impetu numerosas excuteret sagittas: & ab iis quas percussisset ἐκ τῶν χειρῶν. Hic Sphæram vitream fecit, in qua motus circularum cõspici poterant, sed in Syracusarum expugnatione ab ignaro quodam milite interceptus est, cum animo & oculis in terra defixis formas Geometricas describeret.

SYNESIUS

1
 Contra Archimedis
 opinionem mundi
 harmoniam probat:
 Ille enim ingenij so-
 lertia fretus testari
 ausus est, si alterum
 terræ globum fuisset
 adeptus, utrumque se
 alteri fuisse applica-
 turum. Hinc enim ef-
 ficitur maiorem esse
 harmoniam in uno,
 quam in duplici mun-
 do.

2
 Eam vult dicere quæ
 homo cum universo
 habet.

3
 De Ioue hoc dicit Ho-
 merus *Iliad.* 15.

ipsam. Qui verò quadantenus circa
 mundi naturam est industrius, extra
 collocatus, non amplius habet in quo
 sua utatur industria: ipso enim mun-
 do contra ipsum vteretur. Dissipa-
 ta ergo cohærentia, necquicquam
 prospiceret, & inania notaret indi-
 cia. Etenim quodcumque extra
 mundum diuinum est, id omne ab
 incantatione & præstigiis immune
 est. Ille autem solutus securus est, ne-
 que mouetur. Natura siquidem di-
 uinæ mentis nec trahi blanditijs, nec
 palpari potest.

Quod autem affectibus subiicitur,
 id etiam carmine decipitur. Latitudi-
 nem quidem certè in diuinationibus
 ac ceremonijs eorum quæ sunt in
 mundo exhibet multitudo ac socie-
 tas: Dissidentium quidem multitu-
 do, societas autem eorum quæ sunt
 vnius. Sed neque hic sermo ceremo-
 nias quidem moliatur, ciuilibus admi-
 nistrationis legi morem gerens. Di-
 uinationem verò futurorumque præ-
 scientiam vitio minimè vertendâ ad-
 mittat. Ideo summatim ipsa pro virili
 parte

parte exornata sit. Nunc porrò licet ei qui optimam diuinandi rationem deprompserit, æquo animo versari in ipsius consideratione, signum cõmune in omni diuinationum genere ¹ obscuritatem habenti. Vt id quod contemplando obseruatur in integra natura, nullius diuinationis reprehensionem esse censeat. Ratio verò indicat etiam istud venerandum, quemadmodum in ceremoniis arcanum. Eo pacto neque oracula ab omnibus intellecta responsa dant. Et inde ² Loxias anfractuosusque est Pythius Hariolus, quia ligneum murum quem Deus Atheniensibus dabat salutarem, incassum audiuisset in concione populus cõgregatus, nisi Themistocles recitasset oraculi sententiam. Quam ob rem hîc quidem ne respuenda fuerit somniorum diuination, communem habens & cum aliis, & cum oraculis obscuritatem solertiãque.

Sed maximè inter omnes disciplinas hæc capessenda est, quoniam ea ex nobis est, ac interna & pecu-

B

¹
Omnis quippe diuinationo anfractibus scates: ideoque oportet somniorum interpretem sagaci atque solerti animo predictum esse.

²
Apollo Loxias cognominatur, id est flexuosus, vel quòd obliquum circum ab occasu ad Orientem pergit, vel quòd responsa perplexa dabit. vide Macrobi. primo Saturn. et Suid.

SYNESIUS

1
*Mēs, id est, intelligē-
 tia nunquam à veri-
 tate aberrat, ut ait
 Arist. 3. de Anim.*

2
*Pythagorica & Pla-
 tonica.*

3
*Mens agit cum cogi-
 tat & intelligit.
 Aliud enim est quòd
 vivimus, aliud quòd
 cogitamus. Nam dor-
 mientium mens non
 anima sapiunt: & in
 furiosis mens exim-
 gitur, anima manet:
 & ideo non exanimet,
 sed dementes vocantur.*

4
*Per communionem,
 Græcè τῶ κοινῶ
 quinque sensuum so-
 cietate intelligit, quæ
 ita rerum absentium
 imagines representat,
 ut eas cernere oculis,
 ac presentes habere
 videamur.*

5
*Platonis sententiam
 sequitur qui τῶν ἰ-
 νοεμάτων ἀφ' ἑαυτῶν
 μετα ὅλων τῶν
 ἰδεῶν ἵνα
 quæ sunt ideas in
 mente collocat. Plat.
 Phædone.*

liaris vniuscuiusque animi. ¹ Mens
 siquidem obtinet species eorum quæ
 sunt, ait vetus ² philosophia: Nos au-
 tem superaddemus, animam esse eo-
 rum quæ fiunt: Quandoquidem ea
 est ratio mentis ad animam, quæ est
 eius quod est ad id quod fit. Ergo
 vicibus alternis, ordinéque mutato,
 primum ad tertium, & secundum
 ad quartum, ac præposterè sumen-
 tes, nihilominus veraces fuerimus,
 scientiæ terminos sequentes. Sic
 ratione & argumentis demonstra-
 tum sit id quod à nobis constitutum,
 nimirum quòd species eorum quæ
 fiunt habet animus. Habet utique
 omnes: sed congruentes promit, &
 illuminat imaginationem, per quam
 comprehensionem rerum illic man-
 entium, habet animal. Quemadmo-
 dum ergo neque mentis ³ actiones
 sentimus, priusquam eas ⁴ commu-
 nioni vis animi moderatrix manife-
 stas fecerit, & id quod ad ⁵ eam mi-
 nimè venit, ignoratur ab animali:

Sic neque eorum quæ sunt in pri-
 maria animi parte perceptionē habe-

mus, priusquam in 'fantasiã venerint
 ipsorũ imagines: Et apparet vita hæc
 esse parum ' diminuta, nec-non in
 proprietate naturæ subsistens. Sen-
 suum quidem certè organa præsto
 sunt in ipsa. Etenim colores vide-
 mus, crepitus audimus, tactuũque
 maximè pungentem perceptionem
 habemus, nullam efficiendi vim ha-
 bentibus instrumentalibus partibus
 corporis. Num igitur angustius per-
 fectiũsque est hoc genus sensuum?
 Atqui per ipsum etiam cum Diis sæ-
 penumero commercium habemus,
 & increpantibus, & futura prænun-
 ciantibus, ac reliquis in rebus nostri
 respectum habentibus. Itaque si cui
 certè thesaurus fuit pro dono somni,
 haud in admiratione habeo, si quis
 somno sepultus ineruditus, postea
 ubi Musas somniando conuenerit,
 & partim cum eis loquens, partim
 eas audiens, 'poëta industrius est ef-
 factus, veluti tempus nostrum tuli:
 nec istud nimis est admirabile.

Prætermitto equidem etiam in-
 fidias significatas, & quibusnam so-

1
*Arist. sententia hæc
 est qui nostram scien-
 tiã a sensibus pendere
 existimat: est enim
 fantasia spiritus com-
 munit.*

2
*Quamuis dicat Ouis-
 li. 2. de amorib. Stul-
 te quid est somnus ge-
 lide nisi mortis ima-
 go?*

3
*Alludit ad Ennium
 qui scripsit somnio se
 admonitum fuisse, a-
 nimam Homeri in
 suum corpus trans-
 migrasse per 142714.
 15700517. Et anc
 autem anima de cor-
 pore in corpus com-
 migrationem ab Aë-
 gyptis sumptam
 esse innuit Herodo-
 tus in Euerpe. Hinc
 Persius. Nec in bicipi-
 ti somniasse Parnasso
 Memmi, vi repetit sic
 poeta proditum.*

B ij

1
 Nam animo perturbacionibus concitato, velut agri somnia vana finguntur species, vt nec pes, nec caput vni reddatur forme. Hor. in arte. animus enim corporis doloribus quodam modo congruit. Cic. 5. Tusc.

2
 Quae nequaquam fallit, ait enim Arist. in lib. de anima vñ y x) om̄s h̄mulw d̄ei d̄. n̄ θ̄ d̄ eiv. i. intelligentiam & scientiam numquam falli & aberrare à veritate.

3
 Quia spiritus fantasticus variis inter dormiendum ob oculos ponit verū imagines.

4
 Diuinationem vult dicere, quae ex intelligentie ac sedatae fantasia copulatione emergit.

5
 Per semen internum μεταποικίως animum rationis competentem intelligit.

mnus medicus indemnem effecit morbum: Sed quando ad absolutissimas eorum quæ sunt speculationes viam animo patefecerit, huic quidem nulla cupiditate affecto, neque locum accessu difficilem animaduertenti, id fuerit in his quæ sunt supra naturæ¹ verticem erectum esse, & coniungere cum eo quod sub intelligentiam cadit eum qui tantopere aberrauerit, vt vnde venerit² ignoret. Sed si cui videtur quidem res magna hæc vitæ institutio, in fantasia verò sat præsidij non ponit, ac nequaquam per ipsam beata⁴ cōnexio suppeditetur, sacras audiat vaticinationes, quæ loquuntur de discrepantibus viis. Post igitur totam enumerationem domesticorum subsidiorum ad sublimiorem meditationem, per quam facultas datur semen interius amplificandi, His quidem (inquiunt) vt luminis cognitionem adipiscerentur dedit Deus eruditione acquisitam: Alios verò etiam dormientes suæ virtutis fructus participes fecit.

Vides ut ex aduerso distinxerunt disciplinarum felicitatem: Hic quidem inter vigilandum (ajunt): Ille verò inter somniandum eruditur. At vigilando quidem homo est qui docet, dormientem porrò Deus suæ virtutis fructus participem¹ facit: Ita ut idem sit discere atque obtinere. Nam fructuosum ac fecundum reddere, amplius est etiam quàm docere. Verùm id quidem à nobis assumatur ad ostendendam dignitatem quæ est in fantastica vita, aduersus eos qui non admittunt etiam quæ leuiores sunt in ea: ut non mirum sit, si ita intelligant illi qui propter² eximiam sapientiam adherent ac de³ diti sunt rebus, quæ repudiata³ sunt ab oraculis. Aiunt enim, Hostiis & intestinis non moueor: Hæc omnia ludicra sunt, & ut ea aspernemur suadent oracula. Qui nimirum vulgi facultatem excedunt, artes quidem rerum futurarum alij alias accipientes æquum censent eas exercere: Somnia verò despiciunt, ut rem apertam, cuius communicatio est æ-

¹
Vt Iosephum Gen.
37. & Pharaonē 41.

²
Ironia.

³
Secreta quædam Aegyptiorum & Chaldeorum intelligit: Qui futura prædicando plerumque præscia stupenda recensebant. Cæsar. Rodig. lec. antiq. li. 3. cap. 3.

¹
*Qui in hoc plebeium
 & rerum inscium su-
 perat, quia docendo
 presentibus, scribendo
 absentibus posterisque
 prodest.*

²
*Fantasia & sensus
 communis re & sub-
 iecto eadem sunt, sed
 ratione distinguuntur:
 Et sensus iunctos ve-
 luti è quadam im-
 pulsione oblata ex-
 trinsecus, Cic. i. Aca.
 fantasiam nominat.*

³
*Arist. in li. de mun-
 do spiritum vocat
 substantiam illam a-
 nimatam & genita-
 lem in stirpibus &
 animantibus existentē
 & per omnia pertin-
 gentem: sed eum ap-
 pellas Plat. in Sym-
 pro. anime curram,
 ut anima cogitatio-
 nis domicilium est.*

que literarū ignaro doctōque. Quid
 igitur in hac ratione doctus? quia
 amplius obtinet quam vulgaris ho-
 mo. Atqui & alia bona, & eorum
 quidem potius amplissima & appri-
 me communia proponuntur. Sole
 enim neque diuinius, inter ea quæ
 sub visum cadunt quidquam est, ne-
 que publicum magis. Quod si pro-
 priis oculis inspexisse Deum res est
 beata, per fantasiam assequi, ad ho-
 noratiorem spectat aspectum. Si qui-
 dem ipsa sensus est sensuum: quo-
 niam spiritus fantasticus communis-
 simum est sentiendi organum, & cor-
 pus primum animi. Sed ille quidem
 in interioribus latet partibus, & ani-
 malis principatum tenet, non secus
 atque in arce. Nam circa ipsum om-
 nem capitis molitionem & compa-
 gem extruxit natura. Auditus autem
 & visus sensus non sunt, sed sentien-
 di instrumenta sensui communi mi-
 nistrantia, veluti ianitores animalis
 reginæ denunciante ea quæ extrin-
 secus obiecta sunt, à quibus impel-
 luntur externi sensus.

'Ea quidem fantasia sensus est
 suis omnibus partibus absolutus: ete-
 nim toto audit spiritu, totoque as-
 picit, & reliqua omnia potest. Dis-
 pensat autem suas vires, aliam per
 aliud, & ² erumpunt ex animante,
 vnaquæque separatim, ac sunt velu-
 ti quædam rectæ lineæ ex centro
 fluentes, & in centrum descenden-
 tes: Vna quidem omnes quoad ³ cõ-
 munem radicem, multæ autem quan-
 tum ad progressum. Sanè quidem
 maximè est animalis ille sensus qui
 ex obiectis ac propositis instrumen-
 tis percipit: Diuinior autem & ani-
 mo cohærentior est, immediatus
 sensus. Quòd si sensus corporeos
 propter cognitionem in pretio ha-
 bemus, propterea quòd maximè sci-
 mus ea quæ vidimus, fantasiam dam-
 nemus veluti sensum fraudulen-
 tiorum, oblitum videmur, quoniam
 neque oculus omnia vera demon-
 strat: Sed hic quidem neque osten-
 dit: Ille verò decipit, & præter na-
 turam eorum quæ videntur, & per
 quæ cernuntur. Interuallis enim mi-

¹
 Philosophi fantasiam
 sensum vocant com-
 mune, ad quem re-
 liqui omnes sensus
 referuntur, tamquam
 ad inducem, sicut
 quinque digiti ad
 manum conuexi per-
 tinent.

²
 Per quinque enim
 sensus, qui ut ait Cic.
 prima Tusc. sunt qua-
 si animi fenestras, per
 quas etiam vitiorum
 est ad animum in-
 troitus. Hinc illud
 propheticum, mors in-
 travit per fenestras
 vestras.

³
 Hic est communis illa
 sensus, qui ut ait
 Plat. in Theat. per
 quinque organa, qua-
 si per meatus ab una
 quadam anime ut
 singula sentit, & in
 hunc undique è singu-
 lis corporis organis, ut
 ad centrum circuli è
 circumferentia lineæ,
 variae passiones in-
 fluunt.

1
Animorum morbi
vicia sunt inueterata.
Cic. 3 Tusc.

2
Solent enim talia
simulacra in somnis
fallere mentem. Lu-
cret. lib. 5.

3
Qualis est Aegyptio-
rum, mystica nempe
& sacra, quod in
Epinomide probat
Plato: unde constat
magnos viros in Ae-
gyptum enauigatio-
nem suscepisse, ut tan-
torum arcanorum
compos euaderent.
Cael. Rhodiz. sed apud
Christianos diuini-
us efficiatur animus iei-
unio ac religionis ve-
rumque diuinarum
contemplatione.

4
Nam praequam
quod separatim suis
angoribus & mole-
stis implicatur ani-
mus noster, etiam
corporis congruis do-
loribus. Cic. 5. Tusc.

nora & maiora ea apparent, & quae
sunt in aqua, maiora: remus porro
fractus occurrit.

Et prae impotentia sua oculus me-
titur: lippiens enim conturbata &
indistincta demonstrat. Et quicum-
que spiritus fantastici¹ morbo labo-
rat, ne exigat perspicua neque dilu-
cida² spectra. Quis autem eiusdem
sit morbus, & quibus rebus lippiat &
crassior efficiatur, & quibus purgetur
incompactusque reddatur, & in na-
turam regrediatur, ex³ occulta disce
philosophia, à qua etiam per expia-
tiones lustratus, diuinius euadit. Hæ-
que insinuationes properant, prius-
quam introducat Deus spiritum fan-
tasticum. Et quisquis eum in vita
secundum eius naturam purum ob-
seruat, prompto vitur: Ita ut hac ra-
tione rursus sit communissimus.⁴ Sen-
tit enim spiritus iste animi affectio-
nes, nec affectibus spoliatur per se,
ut ostreorum inuolucrum. Ille quip-
pe contentionem & oppositionem
habet etiam aduersus præstantiores
animi habitus affectionesque. Ve-
runtamen

runtamen primum ipsius & proprium vehiculum bonitate cumulati quidem, subtile & ætheriū efficitur: de-
 prauati autem crassam, stupidam ac terrenam induit naturam.

1. Hinc Pers. 3. sat.
 Non pudes ad mo-
 rem discincli videro
 Nature ? Sed stupes
 hic vitio.

Is enim prorsus intercapedo est rationis eiusdémque priuationis, & incorporei ac corporis, communisque amborum terminus, & per hunc diuina cum infimis coëunt. Et hoc pacto arduum est naturam eius philosophia designari. Mendicat enim quidpiam sibi congruum ab utroque extremorum tanquam à vicinis, & vnica natura ea quæ vsqueadeo semora sunt imaginatione concipit. Latitudinem quidem certè imaginatricis essentia effudit natura in multas partes rerum. Descendit verò vsque ad animantia, quibus nequaquam adest intelligentia, neque tunc vehiculum est animæ diuiniore, verum ipsa à superpositis facultatibus vehitur, ea ²pecudis ratio cum sit, multaque per ipsam animalia sapiunt, ³necnon commode agunt. Atqui purgatur etiam in rationis expertibus, vt introducatur

2. Brutis enim solus adest spiritus fantasticus.

3. Ut equi generosi, canes obsequiosi, apes in mellificio, formica in sua repub. aranea in texendo, aues in nidificando.

C

1. *Acastiva demonia inter fantastica numerat, quia se quidem per sese cognoscunt: alia vero per insitas rerum imagines, quibus sunt referentissima. Hermolaus Barbar.*

2. *Solus enim visibilium atque invisibilium creator deus secreta cordium novit.*

3. *Cum ratione.*

4. *Mens et intelligentia synonyma sunt: differunt tamen ut lumen et lux.*

5. *Ut Plato cum in Phaedone ideas esse asserat.*

6. *Nam ab initio anima cum mortali corporis vinculis includitur, amens efficitur. Sed postquam nutritionis et augmenti visus lenius mensque fluit, tunc homo prudentior efficitur. Plato in Timaeo.*

7. *Quae opinio clarior est, et scientia obscurior.*

Et ut se habet essentia ad generationem, intelligentia ad opinionem, scientia ad fidem, ita cognitio ad imaginem. Plat. 7. de Repub.

quidpiam excellentius: Et cuncta demoniorum genera quoad essentiam creata sunt tali vita. Illa enim secundum totam ipsorum essentiam, & imaginaria sunt, & in his quae fiunt fantastia³ ducuntur.

Homini vero multa per ipsam & solam vel cum alio³ plura imaginatione adsunt. ⁴ Intelligentias enim haud visionis expertes constituimus, nisi quispiam in minimo temporis puncto tandem contrectationem habuerit formae materiae expertis. Sed super fantasiam prospicere, non minus arduum est quam beatum. Intelligentia enim (inquit Plato) & prudentia res est exoptanda ei qui etiam ad⁶ senectutem peruenierit, imaginatione priuatam dicens. Quod haec quidem obiecta & mortalis vita⁷ imaginationis est, vel intelligentiae imaginatione utentis. Is quippe spiritus animalis quem etiam animu spiritualem appellarunt felices [et in philosophia praestantissimi] & Deus, & genius varius, & simulachrum fit, & penas in eo luit animus. Nam inter oracula

conuenit de ipso cum somniorum visionibus, eam quæ illic est animi vitam comparantia. Et philosophia ad stipulatur primas viuendi rationes secundarum preparationes esse, & optimi habitus in animis cum extenuantibus, & abstergentis squalorem deterioris.

Itaque naturalibus attractionibus vel sublimis eleuatur propter calorem & siccitatem: Et is *vtique spiritus est animi' alarum iunctura. Et illud rursus, Siccus est animus sapiens, nihil ad aliud Heraclito tendere coniectamus; aut crassus & humidus effectus terræ cauernas ingreditur, naturali propensione delitescens & irruens in subterraneam regionem. Locus enim iste madentibus spiritibus est conuenientissimus. Et illic quidem infelix atque laboriosa vita est. Licet autem labore, & tempore, & aliis vitæ generibus, vt animus purgatus emergat. Exorta enim anima ambiguum cursum currit, & vicibus alternis vertatur cum peioribus ac melioribus. Quam mutuatur quidem è glo-

* Vel, hæc purgatio spiritus phantastici. Nic.

1. Virtus que in veri inuestigatione, & ea que in actione consistit, due sunt animi ale, vel intellectus & voluntas gemine sunt ille Platonice animi ale, quarum admiriculo ad Deum volare potest, quoniam per eas volat ad omnia.

2. De his animorum cruciatibus vide Plat. decimo de Repub. in narratione Eri viri Armenij.

1. *Eas (ni fallor) expiationes intelligit, quibus spiritus fantasticus purgatur, nimirum sobrietate, ieiunio, inuidie carentia, charitate non ficta, ac rerum aeternarum contemplatione, cuius cum due sint partes, unam in iudicio, alteram in imperio assignat Plato, in civili vel de regno.*

2. *Huius feminis intellectualis vis tamen si corpori unius sit, non tamen educa est de potentia materiae, sed à Deo immortalis de nihilo creata eo tempore quo infunditur in humanum corpus. Sunt & aliae naturae intellectuales, quae non communicant in materia cum corporalibus, nam materiae expertes sunt, & intelligentiae abstractae dicuntur, ut angeli, & figurae mathematicae, formae scilicet à materia seiunctae.*

bis caelestibus principatum obtinens animus descendens, atque illam veluti nauiculam ingressus, cum crasso corpore oque mundo commercium habet. Hoc autem suscipit certamen, ut aut spiritum fantasticum sibi conciliet, aut nequaquam simul cum eo maneat.

Vix enim, sed fieri potest ut dimittat minimè parentem. Haud quippe fas est perspectis expiationibus diffidere. Turpis autem reditus fuerit eis qui non reddunt alienum, sed circa terram relinquunt quod desuper emendicauerunt. Et istud quidem vni, & alteri munus fuerit expiationis ac Dei. Spiritus porro fantasticus eam naturam habet, ut semel insito in se animo aut adiuumento sit, aut cum trahat, aut trahatur ab eo: Prorsus tamen cum eo viuit, usque ad reditum vnde venit.

Itaque improbitate onustus patiter attrahit animum qui indulserit ipsi vitiorum grauitate onerari. Et istud est seminarium quod vaticinia territant in nobis, rationis capax: Neque

deorsum inclineris in mundum ob-
 scurum, cui gurgēs profundus perpe-
 tuō infidus, substratus est, atque tar-
 tarus vñdecunq̄ue caliginosus, for-
 descens spectris & imaginibus ge-
 stiens, demens. Menti enim quomo-
 do honesta res esset vita stolidā de-
 mēnsq̄ue?

Simulachro verò, tūc propter quan-
 dam spiritus concretionem, ima re-
 gio conuenit. Simile ' quippe gaudet
 simili. Quod si vñum ex ambobus
 cōpulatione fit, mens etiam immerfa
 fuerit in voluptate. Atqui malorum
 hoc extremum est, præsens malum
 minimè sentire. Istud enim est neque
 emergere quarentium, veluti ' scir-
 rhus, cō quod non amplius ægritudi-
 nem adfert, nec admonet salutis re-
 cuperandæ. Et ob id res est sublimis
 pœnitentiā. Qui enim improbat ea
 in quibus veritatur, fugam molitur.
 Et expiationis pars maxima ' volun-
 tas est. Huic enim porrigunt manum
 facta & dicta: Sed ea absente ignaua
 est & inanis omnibus expurgatoria
 ceremonia, mutila videlicet atque

*Chaldaicum oracu-
 lum.*

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

C iij

1. *Arist. 9. Eth.*
ὄμοιον ὁμοίῳ φί-
λον.

2. *Scirrhus insensibilis curam non recipit: & quicquid coheret agglutinationeque vehementius est*
σκιρῆος dicitur.

Gal. 14. Therapeut.
interpretatur ὄγκον
σκληρὸν ἀνώ-
δωον. I. tumorem
durum circa dolo-
rem, sed ita ut adfit
sensus aliquis.

3. *Voluntas enim*
Hermolao Bar-
baro, ratione con-
stans suarum actio-
num est domina, &
ad res fugiendas per-
sequendāque accom-
modatior quàm vis
contemplatiua.

SYNESIUS

1. *Fædus vult dicere quod est inter voluntatem & intelligentiam, quia voluntas animum & corpus mouet ad operandum, ut ad res desideratas accedant.*

2. *Quia animus mundanis agitatus procellis quam quietus dulcisque sit in deo potius rectius intelligit.*

3. *Hinc Plato in Phedone ait, nostram scientiam nihil aliud quam reminiscen-
tiam esse, eo quod anima ante & post corpus viuat.*

4. *Verbo seruilis vsus est ad maiorem emphasim, quod anima voluptatibus indulgens, & rerum materia constantium oblectatione capta, seruire dicatur.*

priuata maximo fœdere. Ea de causa hîc & illic vtilitatem maximam atque optimam rerum ordini temperies præbet, tristitiam ex aduerso introducens, ac temerario gaudio animum expurgans.

Et quæ ultra meritum nuncupantur calamitates, magna ex parte conferunt ad abrogandum affectum quem habemus in res terrenas atque caducas. Ac prima prouidentia earum gratia sese applicat & adiungit prudentibus, per quas incautis & improvidis minimè creditur. Ut nequaquam detestetur materiam animum in nullum malum circa res caducas impingens. Quapropter vulgares fœlicitates putare fas est insidias contra animos excogitatas ab inferorû præsidibus. Itaque quodnam sit quidem exeuntibus obliuiosum poculum, alius dicat. Ingresso autem in vitam animo lethæum præbetur poculum, quæ hîc in terris est suauitas. Pauper-cula siquidem & indorata in primam vitam sponte descendens anima mercedis loco seruitutem induit. Sed

istud quidem erat quoddam naturæ mundi ministerium explere, huicque fatiscere, diuinis Adraſtiæ institutis ita imperantibus : Donis autem materiæ illuſa conſimili affectu incitatur, quo liberi ingenuique ad præſinitum tempus precio conducti, qui ancillæ præſtanti forma irretiti, manere eligunt, amicæ domino inferuire ſpondentes. Ac nos videmur materiæ naturæ conſentire, quòd pulchra ſit & elegans, cùm tandem delectationem capimus ex profunda opinionione propter aliquod ex his que videntur eſſe tum corporis tum fortunæ bona. Ea porro noſtram aſſenſionem ſchedulam occultam admittit, etſi diſcedere tanquam liberi ſtatuimus, profugos ac deſertores eſſe denunciat, & reducere contendit, ac veluti fugaces retinet, ſchedulam recenſens. Tunc igitur vel maximè animus & robore indiget & adiutore Deo. Vt non triuiale ſit certamen, pactum eius irritum facere, forſitan verò hoſtiliter perrumpere. Pœnæ namque materiales tum certè etiam

1. Nam cum omnia nobis incerta ſint, veritasque demerſa deliſceſcat, merito opinio dominatur, vincitque naturam, & cum inſcitia vita inoleſcit: quod probatur ex Arceſila & Carneadis ſenſentia, qui dicere ſolebant percipi nihil poſſe.

SYNESIUS

1. *Qui ante mu-
neribus materie
corruptus erat.*

2. *Vitia e materia
concreta intelligit,
que longè remota sūt
à natura animi, que
simplex est, & vni-
formis.*

3. *Homerus enim
Iliad. ultimo ait Io-
nem ex duobus do-
liis, bona & mala
hominibus distribue-
re. Sed carpitur à
Platone. de rep. quòd
Deus solus quidem
bonorum causa di-
cendus sit, qua de re
vide Plutarch. in
Opusculo de animi
tranquillitate, & de
exilio.*

4. *Omnis enim
commoditas, ut dici-
tur, sua feri incom-
moda secum. Ideoque
Iuuenalis Sat. x. do-
cet stulticia esse homi-
num vota, qui men-
tis affectibus infer-
nientes à diis multa
petiūt, tanquam bona
que eis maxime sunt
pernitiosa. Omnibus
in terris &c.*

sine fatali necessitate mouetur aduer-
sus cōtumaces ad ipsius leges. Atque
hæ profectò ærumnæ sint, quas Her-
culem sustinuisse aiunt diuina verba.

Ac si quis alius libertati constanter
animum adiecit, donec illuc spiritum
fantasticum transmittat, quò mini-
mè perueniunt naturæ vires. Quod si

intra cancellos & limites materiæ ac
naturæ tumultus fuerit, attrahitur,

& opus est acerbioribus concerta-
tionibus. Iam enim velut aliena des-
picit, ac si de ascensu desperent, pœ-
nas exigit illius conatus: & porrigit

vitam non ex ambobus adhuc do-
liis, quæ Homerus latenter innuit

partes esse duas materiæ. Et Iupiter
ipsi in illo versu, Deus est materiæ

princeps, duplicis doni fatalis dispen-
sator. A quo bonum quidem nun-
quam mittitur non permixtum. Iam

verò quispiam simplicis cuiusdam rei
deterioris est particeps effectus. Pro-

fus autem omne vitæ institutum in
errore est, qui minimè post primum

lapsum recurrit. Obserua igitur in
quanto interuallo spiritus hic fanta-

sticus

sticus versatur . Declinante quidem deorsum animo, dicebat oratio, quoniam opprimitur atque subit quousque incidat in tenebrosum & vndique caliginosum locum.

Sed ascendentem etiam comitatur quoad sequendi facultas sit . Et sequi potest donec in maximè oppositum & omni ex parte fulgentem locum venerit . Audi etiam hac de re vaticinia dicentia : Non in eminenti ac sublimi loco materiae purgamentum relinquet ; sed ut simulachro pars est in loco vndique fulgente . Is autem controuersiam habet cum vndique caliginoso . Nam quid acutius in his versibus quispiam cernere posset ? Non enim solum in globos caelestes reducere videtur illinc venientem naturam , sed si quid ex ignis & aëris summitate in imaginariam naturam descendens attraxit , antequam terrenum induerit tegumentum , & istud , aiunt , cum validiori parte transmittit . Nam materiae excrementum haud fuerit diuinum corpus . Atque à ratione non abhorret , ut ea quae com-

D

SYNESIUS

1. *Utriusque animæ*

*vehicula: primum
quidem immateriale,
& simplex. 1. celeste:
alterum materiale &
simplex. 1. ærium:
tertiū materiale at-
que compositum, hoc
est ex elementis qua-
tuor constitutum.*

Cæl. lib. 17. cap. 16.

2. *Animum adeo
immortali de nihilo
creatum corpus in-
uiolatum appellat,
quod simplicissimum
sit ac perenne, &
aspectum taciturne
effugiat: sic enim an-
gelicum corpus omnis
est materiae expert.*

Cæl. lib. 2. cap. 5.

3. *Quandoquidem
spiritus fantasticus
mediam obtinet na-
turam inter animum
& corpus: quia ut in
mundi harmonia
unus sit absque in-
termissione totius
nature contextus,
animi nostri per to-
tam substantiam per-
maneant necesse est,
& per particulas
quasdam mutantur.
Permanenti quidem
ut angeli penitus im-
mortales, quorum
neque substantia ipsa*

munē habent naturam, & in unū tē-
dūt, nequaquam omnino laxata sunt,
& maximē quibus regio est finitima.

Quemadmodum ignis subinde sub-
sequitur corpus orbiculare, & non si-
cuti terra eorum quæ sunt extrema.

Quod si præstantiora deterioribus
obedientia ex consortio detrimētum
percipiunt, & confert ad materiam
corpus incorruptum & inuiolatum,
velut ei vendicatum cui concessum
est in illo congressu imperium obti-
nere: fortassis etiam inferiora mini-
mē reluctancia contra animi effica-
ciam, sed morem gerentia, cūmque
sequentia, ac mediam naturam nul-
latenus distractā præbentia, unā cum
primæ naturæ principatu, ætheria
efficiuntur simulque transmittuntur,
si non ad summum usque, at saltem
præteruehantur ad elementorum api-
cem, & locum experiuntur undique
luminosum. Obtenent enim (aiunt)
quandam in eo portiunculam, hoc
est in gradu quodam loci orbicularis
versantur. Verūm hactenus ista qui-
dem dicta sint de parte quæ ab ele-

mentis procedit, & credere fas est & non credere.

Sed fieri omnino nequit, quin animo, prout eius natura postulat, reuertente, illinc veniens corporea substantia è cadauere exurgens simul eleuetur globis que caelestibus coaptetur, id est veluti in familiarem naturam prouehatur. Extremæ autem hæ sunt duæ sedes fortitò obtingentes, vna quidem vndique caliginosa, altera verò omni ex parte luminosa, beatitudinis & miseræ postrema occupantes. Quot porrò putas interim regiones in mundi latitudine partim luminosas, partimque tenebrosas, in quibus omnibus viuit animus cum hoc spiritu fantastico, formas & mores vitamque commutans? Sursum utique recurrens ad propriam & convenientem generositatem, veritatis promptuarium est. Liquidus enim, syncerus, lucidus atque intemeratus est, Deus cum sit, necnon propheta si velit. Delapsus autem caligine obducitur, & inordinatus efficitur, mentiturque. Nam caligo & nequitia

commutatur, nec vlla vis, nec operatio. Atque adeo communis illa cum caelestibus contemplatio, voluntas & alio animorum nostrorum substantias cogit esse perpetuas. Potentias vero aliquas siue operationes quãdoque cessaturas, indicat nobis illa cum brutis mortalibus operatio, cultus mortalis corporis penitus mancipata.

1. Ex Platonis sententia hoc dicit. Plato enim in Phaedone ait, quod anima que pura discesserit, corporeum nihil secum trahens, ad aliquid sibi simile, diuinum, immortale & sapiens abit. Quæ verò quidpiam graue, terrenum & visibile secum trahit, ab eo grauat, & ad visibilem trahitur locum, mesu inuisibilis, & (ut fertur) circa monumenta sepulchræque versatur. Es qui ventri dedisti per inertiam atque lasciuiam vitam egerunt, neque quidquam

D ij

penſe pudoriſque habuerunt, decens eſt aſinos ſimiliâque ſubire. Qui verò iniurias, tyrannides, rapinas præ cæteris ſecuti ſunt, in luporum, accipitrum miluorūque genera par eſt pertranſire.

i. Vnde rectè colligit Cælius lect. ant. lib. 17. cap. 3. Mentis alienationem duobus modis fieri, quia aut non bene imaginamur, aut parum rectè recordamur. Porro imaginandi potentia obliſi ſola poteſt, aliis incolumibus, ſicuti Theophilo medicæ artiſ perito contigiſſe nouimus, qui cum decubiſſet eger in angulis domus occinens arbitrabatur adeſſe tibi cines canſoreſque. Cūque conuulſiſſet integra mente narrabat omnia, que in ægitudine concepiſſet. Vnde aliquando conſtat diſcretiuam vim ac memorialem gradum tenuiſſe, imaginatione ſaniū oberrante.

ſpiritus haud eſt capax, efficacix rerum verarum.

In medio verò cū ſit, in quibusdam hallucinatur, alia autem aſſequitur. Diſcernere potueris hunc in modum etiam naturam dæmonicam in quolibet ordine. Nam aut proſuſ aut propemodum vera loqui, diuinum eſt, aut non procul à diuinitate. Quod autem eſt fallax in vaticiniis nunquam quieſcit inuolutis in materia rebus indulgens & ambitioſum. Ita enim induit & officioſe colit ſubterraneum ſemper Deum & antiquiorem genium, & inſilit, occupatque locum naturæ capaciōri paratum & accommodatum. Et animi qui in homine eſt conſtitutionem hinc deprehendimus, cui ſpiritus fantaſticus ſyncerus eſt & ſuis finibus contentus, & inter vigilandum ac ſomniandum veras rerum imagines admittens, is promiſſionem habet, quantum attinet ad animi habitum, præſtantiōris fortis. Ac potiſſimum phantaſmatibus & viſis quæ promittuntur & circa quæ verſatur, quando mini-

me ab alio extrinsecus turbatur, in
 quali constitutione sit animalis spiri-
 tus solemter & ingeniosè quærimus,
 suggerente philosophia ad id existi-
 mationem ac iudicium, quemadmo-
 dum educari & institui debeat ipse, &
 curandum sit ne vnquam oberret.
 Educatio autem optima fuerit, iuxta
 conuenienti speculatione intelligen-
 tem operari, atque omnino pro viri-
 bus intellectualem vitæ' procinctum
 fieri, insolentium ac proteruorum
 spectrorū conatus præueniendo. Istud
 enim est ad præstantius deflecti, ac
 deterius tolerare non posse, quatenus
 necesse sit tantummodo hominem
 cum eo commercium habere. Sagax
 autem & intelligens mentis conce-
 ptus res est maximè refecans ea quæ
 conspirant aduersus spiritum. Nam
 ipsum latenter subtiliorem reddit, &
 in Deum attollit. Idoneus porrò ef-
 fectus trahit affinitate spiritum diui-
 num ad animi commercium. Veluti
 quando præ crassitudine & concre-
 tione in arctum simul redigitur mi-
 norque euadit, quàm vt impleat loca

*I. Verbo castrens
 utitur, quia aduersus
 demonum insidias
 tanquam in procin-
 ctu standum est:
 vita enim hominis
 militia est super ter-
 ram, ait patientia
 speculum.*

ei designata à Prouidentia, quæ hominem formauit:

I. Quia periculosus fuisse consuetus duri ad molle: cerebrum, ut tradit Arist. primo historie animal. habet suo in medio plerisque cauum quoddam exiguum.

Isti verò sunt cerebri cuniculi seu concauitates: tunc natura in ipsis rebus inane & vacuum non sustinente, malignus atque versutus intromittitur spiritus. Ecquid non patiatur animus si malorum depellendorum fiat contubernalis: Nam loca ob id ipsum comparata vt sint spiritus, natura est vt aut deteriore aut præstantiore plena sint. Verùm illud quidem impiorum est pœna, quod in ipsis diuinum est contaminantium: Hoc verò pietatis extremum, aut quod in extremi propinquo est. Sanè quidem nos de somniorum diuinatione verba facere exorsi, quò minimè ipsum homines aspernentur, sed colant, quippe quæ vitæ commoditatem exhibet, ea de causa naturam phantasticam curiosè tractauimus. Ex hac porrò disputatione quod quidem hîc vtile est, minus elucescit: sed spiritus incolumis præstantior est fructus, & animi institutio, & sanctus omnino prouentus. Itaque etiam pietatis quædam

meditatio est, tentare ut in nobis ipse sit fatidicus.

Ac iam nonnulli talis spiritus ergo præscientiæ desiderio inescati, mensamque turgidam deponentes, diuinam omnique fastus expertem sibi proposuerunt, & cubile studiose sectati sunt nitidum & incontaminatum. Nam quatenus quispiam suo lecto tanquam tripode Pythio usus est, multum abest ut traducat in eo noctes proteruitatis ac petulantiae testes: ille verò & Deum adorat & deprecatur. fit autem ingens & amplum id quod sensim componitur, & quod propter aliud efficitur in maius definit, ut qui procedunt Dei amore detineantur, eique tandem coniungantur qui ad id primum animum non intendebant. Nequaquam igitur rationi congruum fuerit rerum futurarum præcognitionem contemptui habere, ad res diuinas tendentem, & id quod propemodum consistit in hominis viribus preciosissimum obtinentem. Neque enim propter id minoris æstimanda quæ hinc est utilitas,

1. Pythiam vel Delphicam mensam, seu corinam (si fallor) intellexit, quæ quoniam tribus fulciebatur pedibus, vaticinationis tempora ænigmatis significans, eam tripoda vocarunt.

Inuis ergo ex sapientiæ penetrabilibus certiora depromi oracula, quàm ex tripode

Apollinis. Hinc Lucretius lib. 1.

Quamquam multa bene ac diuinitus inuenientes, Ex adyto tanquam cordis respōsa dedere Sanctius & multò certà ratione magis, quàm Pythia quæ tripode Phœbi lauroque profatur.

animo cum Deo commercium habente, quia ad contactum præstantiorum admittitur.

Haud quippe erga animans est in-

1. Animus siquidem (ut tradunt Aegyptij) à corpore omnino seiunctus omnem locum comprehendit, & tria in unum tempora complectitur. Nam cum se in suam naturam recipit, numini coniungitur, omnes & locorum & temporum terminos comprehendenti.

2. Notat Ammianus Marcellinus talium somniorum fidem ratam & indubitabilem fore, nisi coniectura ratiocinantis fallerentur. Quare Eustathius somnia vocat διοπέμνηα, ex Ioue missa, in illo Homeri versu, καὶ γὰρ τ' ὄναρ ἐκ διοῦς ἔστιν, ex deo sunt: proinde ab Homero dicitur somnium διοῦς ἀγγελος Iouis nuncius. * Hom. Odyss. 17.

flexibilis, & e' specula prospicit inferiora valdè apertius, quàm cum ipsis versans, atque commixtus rebus deterioribus. Quocirca quandiu tranquillus manet, dabit animanti simulachra eorum quæ eueniunt. Et id est quod proverbio fertur, descendentem minimè descēdere, quando præstantius ac nobilius supra modum curam gerit inferioris. Hanc ego in rebus futuris prudentiam mihi que ipsi efflagito præsto adesse, liberisq; meis relinquere, ad quam non opus est, ut ij qui collectis sarcinis ad viam se accingunt, lōgum iter faciant, vel navigatione peregrina vtantur, tanquam ad Apollinis Pythii, & ad Iouis Ammonii oracula, sed fat est lautis manibus precibusque peractis dormire. At* Penelope irrigata posteaquã vestibus castis corpus induerat, Mineruam deprecabatur. Ita poscemus somnum, quemadmodum fortassis

Homerus

Homerus poposcit. Et si id onus fueris, Deus absens præsto est.

¹Quando videlicet etiã nec eas res molientibus quotidie auxilio est solùm cõsopitis. Atque ea tota est occupatio ceremoniæ, cuius gratia nullus adhuc paupertatem suam lamentatus est, velut eo pacto inferiorem habeat conditionem quàm diues.

²Quædam tamen quæ præscientiæ ac vaticinii causa fiunt ceremoniæ, antistites, quemadmodum Athenienses tritremium præfectos, è maximo censu eximunt: atque opus est copiosis impensis, maximè verò etiam fortuna ad conuehendam herbam Cretensem, & pennam Ægyptiam, ósque Ibericum, atque adedò siquid prodigiosum in terræ marisque abditissimis locis enascitur & enutritur in occidente necnon oriëte Sole. Dicuntur enim hæc & talia multa de his qui artificiosè externam præsaugiendi facultatem exquirunt, ad quas res quisnam priuatus ex suis rebus partis compar fuerit? Insomnium autem profectò cernit & qui in quin-

1 Deus si quidem nihil intra causam molitur in natura infimo diuinitatis instramento: nõsque somno sepultos nostre salutis, honoris & incolumitatis quibusdam signis ac visionibus certiores facit.

2 Gentium superstitionem sale Attico defricat Synesius, quippe qui in nugis cacodæmonum astutia inuenit suam substantiam temerè & inconsulto dilapidabant.

E

1. *Medimnus, ut ait Suid. 6. modios continet, 72. sextarios, vel 108. libras. Censet tamen Bud. in 5. de Assse & part. eius ex Polybio, Medimnum pro eo dictum, quod Latini modium dicunt. Sicula mensura quinquies modium capiebat. Sed Attico & Romano more probat Medimni senos modios cepisse.*
 2. *Zeugita tertij census homo in Solonis Repub. Plutarch. in vita Solonis.*
 3. *Quod erat 12. drachm. vii. pro viro, & pro femina 6. ait Suid.*
 4. *Id est ex familia Butæ, qui sacerdotii habuit apud Athenienses, cuius posterij Butæ dicuntur, Suid.*
 5. *Mancipij fatui uomen apud Aristophanem in Auisib.*

gentorum, & qui in trecentorum Medimnorum censu est: Sed & Zeugita nihilominus qui in propagando prædio remotissimo occupatur ut parcam & sobriam traducat vitam. Sed & remex, & operarius eodem modo, & qui æquali ciuitatis iure vititur, & qui soluit colonarium. Personarum enim non est acceptor Deus, quisnam sit Eteobutades, vel qui Manes sit nouitius. Eiusdemque diuinationis popularis solertia, apprimè humana est: Ac simplicitas & frugalitas magnopere studiosa: Et quod minimè violentum, pium ac religiosum est: & quod ubique præsto est, minimèq; assumit aquam, vel saxum, vel terræ voraginem, istud quidem diuinissimum est. Quòd autem neque vllò negotio occupemur propter huiusmodi diuinandi rationem, neque auferatur ab ipsa tempus opportunum, id etiam primum recitatu dignum est. Nam nemo relinquens quidpiam commodi & in manibus, domum se contulit dormiturus, conuentione facta ab ipso cum informnio:

infornio : Sed tempus quod necessum est animanti largiri ob naturam, haud sufficiente nobis eadem ad efficaciam vigilantiae, illud venit hominibus, adducens id quod certe communi prouerbio fertur, negotio maius esse quod perfunctorie adiungitur, accumulans rem expetendam necessariae, & optimam viuendi rationem vitae. At praecognitiones quidem quae ex distinctis instrumentis prodeunt, optabiles fuerint, si ampliore vitam partem sibi vendicantes, quidpiam concedant caeteris omnibus necessitatibus & actionibus. Quarum si cuiquam impense deditus fueris, moleste ad eam a diuinatione iuuaberis. Neque enim est cuiuslibet temporis, neque loci cuiusuis, ceremoniarum apparatus admittere, nec quauis facilis circumferendi instrumenta ad ipsum necessaria. Vt enim aliud nihil dicam, sed ea ob quae nuper angustior effectus est carcer, rheda sunt aut concauae nauis onera. Quibuscum aliae ceremoniarum partes transcriptores viri sunt & testes.

1 Unde Agathon apud Athenaeum το μὲν πρότερον ἔργον ὡς ποίησεν, τὸ δ' ἔργον ὡς πρότερον ἐπιτελεσέναι. i. Quod obiter faciendum erat, ei praecipuam operam impendimus: quod praecipue est opera, id obiter curamus.

2 Ex hoc loco patet Synesii tempore magicas ac necromanticas quorundam paganorum vanitates viguisse, in quas tamen ut irritas, inanes ac detestabiles, a magistratu animaduersum est.

E ij

Nam ita dictu verius est, nostræ ætatis tempore multa per legum ministros indicante, à quibusdam reuelata populi profani fuerunt spectacula & auditiones. Ergo præterquam quòd miserabile est & absurdum talibus incumbere rebus, vt quidem mihi persuasum est, etiã Deo 'odiosum. Nam si quispiam vltro minimè præstoletur, sed vexatione ac molitione sollicitet, similis est violentiam adferentibus. Quod neque si fiat inter homines, legislator inultum dimisit. Proinde vltra hæc omnia, quæ certè difficilia sunt, his qui hunc in modum futurum inquirunt aduenit etiam vt actio eorum irrita fiat, & vt peregrini aliquò profecturi tanquam huic arti repudium mittant. Opus si quidem haud exiguum est quoquo versum conuolare viatica ad eam idonea. Verùm diuinationis quidem eius quæ per somnium fit, vnusquisque sibi est instrumentum. Ita vt neque volentibus fas sit oraculum deferere.

Sed & cum manente vnà se domi continet, & cum peregrinante vnà

1 Vnde præceptum illud est Deuteronom. 18. Nec inueniatur in te qui iust: et filium suum aut filiam, discens per ignem: aut qui ariolos sciscietur & obseruet somnia atque auguria: nec sit maleficus nec incantator, neque qui Pythones consulat nec diuinos, & querat à mortuis veritatem, omnia enim hæc abominabitur dominus. Vide etiam, 20. Leuit.

2 Diuinitus infusam adhortationem intelligit, qua Deus puris castisque mentibus inter dormiendum vigilandumque se communicat. Confirmat enim Lactantius lib. 2. de Origine erroris cap. 17. Astrologiam, auspicia, auguria, & oracula esse demonum inuenta, quorum sit tenebras offundere, & veritatem caligine obducere.

oberrat, simul militat, in eadem publica functione versatur, & vnà agriculturæ dat operam, simulque negotiatur. Eam neque leges malignæ ciuitatis prohibent, neque si velint, possent. Nam aduersus illos qui eam in usum conuertunt, reprehensionem non habent: Ecquid enim dormientes perperam & iniquè agimus? Neque tyrannus edixerit, ne qui sint somniorum obseruatores, non profectò, nisi etiam somnum & quietem ex imperio abdicauerit. At istud quidem insipientis est, eò quòd rem in viribus humanis minimè sitam decerneret: impii etiam, quandoquidem repugnantia & Deo atque naturæ præscriberet. Eundum est igitur ad ipsam & mulieri & viro, & seni & iuueni, & pauperi ac opulento, & priuato & magistratui, & urbano & agresti, & mechanico & oratori: non sexum, non ætatem, non fortunam, non artem excludit.

Cunctis vbiuis adest, Prophetissa prompta, strenua consiliorum moderatrix, taciturna, ipsa sacrorum prin-

SYNESIUS

ceps atque mysteriorum gnara ad bonum quidem nuncium perferendum. Ita ut eum ampliori afficiat voluptate qui eiusdem fructum præripuerit. Ad significandum autem quod peius est, ut id auerfetur proculque repellat.

1 In ea tamen can-
tio est adhibenda,
quia, ut aiebat Cato,
que magna sunt, ea
pusilla facit, que pu-
silla prorsus tollit.
Plinarch.

2 Pandora siqui-
dem priusquam cum
aliis euolaret, homi-
nibus ut eos assidue
reueret, spem solam
in dolio obstrato re-
liquit, ut hæc esset
humanarum miseria-
rum solatium & le-
uimen, Hesiod. in o-
perib. μήν δ' αὖ-
τότε ἐλπίς, ἐν ᾧ
ἐνέκειτο δόμοισιν
ἐν δὸν ἐμεινε,
πίδα ἄπο χείλε-
σιν, ἡ δὲ δούρατος.

Est enim quatenus spes hominum genus pascit, fructuosa atque suavia porrigit, & quicquid præcautionis utilitatisque terror occupat, id omne inest in insomniis, atque à nullo ita sperare incitatur. Quanquam spei vehementia hunc in modum celebris ac salutaris in natura est, ut dicant elegantes sophistæ, homines ne viuere quidem optaturos, si se haberent ut ab initio: Defatigarentur enim propter ærumnas vitam circumuenientes, spem nisi ipsorum in naturam infudisset Prometheus perseuerantiæ remedium cuius patrocinio defensi fideliùs existimant id quod speratur, eo quod in cõspectum venit. Spes autem hæc tantas habet vires, ut vinculus in laqueis, quando animi voluntati sperare indulget, & ex vinculis eruitur, & in expeditionem proficitur

ficiscitur, & mox duplaris efficitur. 1 Nam ut illi quod
 miles, paulatimque manipuli ductor, *feras venantur, spe
 deinceps Imperator, & vincit & sa-
 crificat, & coronatur, & ei adponi-
 tur mensa, si quidem velit. Sicula, si
 autem cupit, Medica. Ac certè pe-
 dum in vinculis detentorum obliui-
 scitur, quandiu vult esse imperator.*
 Quanquam id omne, visio est som-
 niantis, & vigilantis insomnium. 2 Luxu redundan-
 tem mensam innuit:
 Nam ut olim erant
 opibus florentissimi,
 ita voluptatibus ac
 deliciis additissimi.
 Nam in eodem subiecto vtrumque
 consistit, in fantastica vt pote natura,
 quæ cum nos simulachra fingere vo-
 lumus, vnum hoc exhibet fructuo-
 sum: vitam nostram hilaritate deli-
 nit, animumque sibi blandimentis
 spei errantis concilians, eam reuocat
 à molestia sensuum. Quando autem
 suo iure nobis spem obiicit (istud ve-
 rò fit dormientibus) pignus habemus
 à Deo somniorum promissum.

Ita vt iam quispiam animum in-
 struens ad vsum rerum maiorum,
 quas eidem proposuit insomnium,
 geminum consequitur lucrum, & læ-
 titiam ante factum, & sapiētem vsum
 eorum quæ iam aduenerunt, eò quòd

dem proci, ego verò tibi aquila ' auis
 sum Vlyffes. Ille autem erat ' contu-
 bernalis, & apud eum garriebat per
 visum. Mihi videor propter hæc Ho-
 merum audire dicentem, quemad-
 modum rationi minimè consenta-
 neum sit somnia improbare, neque
 fragilitatem eorum qui his vtuntur,
 in naturam transferre visorū. Quam-
 obrem neque Agamemnon debet
 somniorum falsitatem improbare, vi-
 tiosè de victoria vaticinio significata
 coniectans: ' Armare te Iupiter im-
 perauit capillatos ac superbientes
 Achiuos cū vniuerso exercitu. Nunc
 enim expugnare poteris vrbe[m] latas
 vias aditusque patentes habentem.
 Itaque procedit veluti prima vocife-
 ratione vrbe[m] expugnaturus, quo-
 niam (cū[m] toto exercitu) perperam
 audiuerat.

Quæ quidem vox dicit si vsque ad
 vnum Græcam nationem armauerit.
 Ei autem * Achilles atque Myrmi-
 donum phalanx à militia soluebatur, po-
 tissima alioqui totius exercitus gene-
 rositas. Sat laudationum, & eas obii-

F

¹ Aquila illa est
 quam inter somnians
 dum viderat Penelo-
 pe, qua significaba-
 tur, Vlyffem brevi
 reuerfurum, procof-
 que occisurum, nec
 non tranquillo Pene-
 lopes coniugio frui-
 turum. Vide Hom.
 Odyss. 12.

² Nam sub men-
 dici habitu domise
 continebat Vlyffes,
 ita vt ne à suis qui-
 dem cognosceretur.
 Hom. Odyss. 17.

³ Fallax vult di-
 cere somnium quod
 Iupiter immisit A-
 gamemnoni. Homer.
 Iliad. 2.

⁴ Quia indigna-
 tus Achilles ob ra-
 ptam ab Agame-
 mnone Briseidem à
 pugna destitit. Hom.
 Iliad. 1.

SYNESIUS

ciamus. Sed nunquid propemodum inurbanitatis conuictus sum, propterea quòd idonea quidem hæc diuinitio est ad simul nauigandum, & ad cohabitandum, & ad negotiandum, vnàque exercitum gubernandum, & ad omnia cum omnibus efficienda ea quæ paulò antè dixi. Quæ verò in me ipsum ab ea commoda transierunt, nondum manifestavi. Quamquam nihil ita vnà cum hominibus disponit, sicuti vnà philosophatur, & permulta eorum quæ inter vigilandum dubia & anfractuosa occurrunt, quando dormimus, hæc quidem tota indicauit, illa verò cognouit. fit autem nescio quid tale, ut nunc quidem sim sciscitabundus, nunc verò ipse inueniam & excogitem. A me porrò plerunque etiam commentaria confecta sunt.

x *Somniorum interpretationem etiam ad eloquentiam comparationem stylisque exercitationem prodesse ostendit.*

'Etenim ingenium instruxit ac sermonem disposuit. Et hoc quidem oblitterauit, illud verò contrà induxit: iam verò integram linguæ supellectilem luxuriantem atque turgescentem verborum nouitate, affectatio

statione exoletæ veteris Atticæ linguæ. Diuinatio autem per Deum nos admonens, partim quidpiam dicentem, partim quid sit enunciantem, partim verò demonstrantem, salebrofas ac verucosas quasdam voces declinare exortas è lingua, redigítque ad modestiam, ac tumorem temperauit. Ac tantisper dum venationi vacarem, simul insidias struxit cum astutia contra bestias currentes ac delitescentes. Et profectò mihi defatigato tandem & recedenti perseverantiam imperauit, inopinatumque euentum ad præfixum diem pollicita est, ita vt sperando æquiore animo in statione sub dio manerem. Sed posteaquam aderat dies præfinitus, & fortuna præsto erat, quæ quidem præmonstrauit examina irretitarum captiuarumque ferarum.

Mihi sanè quidem pro libris & venatione vita est, nisi quando legationis munus obiui, vtinam non vidissem tres meæ vitæ atros & inauspicatos annos: Et tamen tunc temporis pluribus certè ac maximis in re-

F ij

Quia tanquam scopulum fugiendum est inauditum atque insolens verbum. Gel. lib. 1. & Macrobi. 1. Satur. cap. 5.

SYNESIUS

1 *Mulis enim
Dæmonum fallaci-
bus inuenis, & por-
tentis vexabantur
primitiuæ Ecclesie.
proceres, ut oraculis,
necromantia & arte
magica: quibus re-
bus cacodæmones
mentis diuinitate
hominum credulita-
tem deludebant.
Lact.*

2 *Finis rei gra-
tia. Aristot. in lib.
de Mundo, τὸ θεῖον
& ἀεικόγιον . i.
Deum supremum
mentemque mundi
moderatricem per
niuersas mundi par-
tes omnemque natu-
ram diffundi &
commutare ait.*

bus ex ipsa emolumentum percepi.
Insidias etenim cōtra me manes eli-
cientium incantatorum irritas fecit,
atque indicans, & ex omnibus libe-
rans, etiam publica negotia vnà tra-
ctauit, ita vt cum ciuitatibus optimè
ageretur, & ad Græcorum regis col-
loquium me aliquoties animosio-
sisteret. Aliis autem aliud curæ est.
Hæc porrò omnibus præsto est, cum
ipsa vnicuique sit bonus genius, & vi-
gilantium sollicitudinibus aliquid a-
stuat & excogitet: vsque adeo indu-
stria quædam res est animus sordido-
rū sensuum inundatione vacuus, va-
rias res alienas in eum introducen-
tium. Quas enim obtinet species, &
quascunque à mente accipit, simplex
cū sit, eas præbet vergentibus ad in-
teriores sanctioresque mentis recessus,
& à supremo Deo transfuehit.
Cum eo enim etiam Deus rerum
mundanarum caducarumque curam
gerens commercium habet: ita affe-
cto, eò quòd ipsius natura ex propin-
quo sit. Hæc itaque insomniorum
genera, magis admiranda sunt, vel pe-
nitus

nitus, vel propemodum omnino perspicua manifestaque & nullatenus artem desiderantia. Sed ea folis adsunt ex virtute viuentibus, siue intelligentia parta sit, siue moribus ingenita: Quod si tandem cuipiam alteri, vix quidem ac fieri potest: prorsus autem non exigua profectò aliqua causa optimi generis insomnium homini plebeio aderit. Reliquum verò, ac frequens, & communissimum genus, illud fuerit ænigmatis inuolucro tectū, & cuius causa fas est artem exquirere. Nam originem habuit, vt ita loquar, absurdam & insolentem, & vt ex talibus rebus emergit obscurissimū procedit. Sic enim se res habet de eo.

Quascunque imagines ex omnibus quæ sunt, quæ fuerunt, eruntque natura obtinet (quãdoquidem ea etiam ratio est subsistatix) effluunt, & e sua euibrantur hypostati. Nam quicquid sentitur, forma est cum materia composita: obseruamus autem in composito materiae lapsum, ratio conuincit etiam imaginum naturam transferri, vt ex vtraque parte eius quod est di-

¹ *Aperit docet somniale vaticinium visionumque perspicuitatem sapenumero virtute potius mensibus offerri.*

² *Hac de re consule Arist. in lib. de moribus ad Nicom. ubi vult quasdam virtutes a natura inchoatas usu perfici, quasdam verò esse rationis & intellectus, & doctrina absolui.*

³ *Id est materia & forma.*

SYNESIUS

gnitatem reiiciant ea quæ eueniunt. Harum omnium effluentium imaginum fantasticus spiritus speculum est certissimum. Temerè quippe vagantes, & è suo statu effugientes incertitudine subsistentiæ, & eò quòd à nullo eorum quæ sunt agnoscantur, postquam inciderint in animales spiritus, spectra cum sint, sedem autem habeant in natura, istis adhærescunt, & non secus atque in familia requiescunt. Atqui ab his quæ fuerunt, quum nimirum iam transierint ad naturæ efficaciam, perspicuæ remittuntur imagines, donec præ temporis diurnitate debiles exilesque euadant.

Ab his porrò quæ sunt, quæque adhuc subsistunt, viuaciores illustriorisque; cæterum à rebus futuris incertiores magisque dubiæ. Prouolutiones enim sunt nondum præsentium rerum, naturæ imperfectæ pustulæ, veluti reluctantia & exilientia seminum reconditorum ænigmata. Sic etiam arte opus est circa rerum euentum. Adumbrata enim inde proficiscuntur simulachra, & non perspicuæ imagines, sicuti ab

his quæ sunt. Admiranda quidem secundum naturam sunt. Sed iam aliquid de arte dicendum, quemadmodum adsit. Proinde commodissimum fuerit hunc in modum disposuisse diuinum spiritum, vt mentis ac Dei inspectione ac præsidio dignus censeatur, & minimè conceptaculum sit inordinatorum simulachrorum. Optimus verò passus est per philosophiam affectuum tranquillitatem inducentem, à quibus incitatis spiritus fantasticus tanquam locus occupatur.

Et per moderatum victum ac temperatum, nullatenus quidem animal stimulat, minimèque illud inserit cum corpore² extremo. Nam motus vsque ad¹ primum peruenire potest: Hoc autem intrepidum atque imperterritum esse oportet. Sed cum eidem cuius vota facere in promptu sit, cooperari verò perarduum: Et nos cupimus nemini fomnìa inutilia & infructuosa esse. Age quendam saltem indefinitis limitem inquiramus, hoc est artem circa simulachra constituamus. Ad hæc sic se res habet. Quemadmo-

¹ Quia ne mente quidem rectè possimus nisi multo cibo & potione completi. Cic. 5. Tus.

² Id est, serreno & caduco.

³ Per primum corpus spiritum fantasticum intelligit, quem supra vocauit ἀόμια πᾶσι τῶν ψυχῶν.

SYNESIUS

1 *Elegantissime
similitudines quibus
insomniorum quo-
rūdam veritatem eli-
ci docet.*

dum apud eos qui mare peragrant, cum tandem alicui obuij facti sunt scopulo, ac deinceps descendentes videant urbem virorum, quoties eundem scopulo prospexerint, eam ipsam urbem obsignant. Et sicut in exercitus ductoribus, quos cum non videamus a præcursoribus scimus eos adfuturos: nam ipsis visis, semper adueniunt: Sic etiam simulachris quotidie futurorum energiam cōiectamus. Ea enim præcurrunt ipsis, & sunt similia similibus.

Non secus atque igitur gubernatoris dedecus est eodem scopulo viso, non agnoscere, nec posse dicere iuxta quam terram scapha fluctuat, & talis improuidè nauigat. Ita qui eandem visionem multoties vidit, nisi adnotauerit cuiusnam sibi affectionis prophetissa fuerit, vel fortunæ, vel actionis, absurdè vitur vita, quemadmodum rector ille nauis. Ac repentinas præcipitesque pluuias prædicimus in serenitate profunda circumfusi aëris, circa Lunam sydereos circulos vndique illustratos cōspicientes, quoniam multoties

multoties sic videntibus nobis, tempestas proxima fuit. Ex vno quidem euenit vt vêtum serenitatêque obserues, si erumpat, ventum, si verò flaccescat & emarcescat, serenitatem. Duo porrò circuli in tempestate lunam circundant. Sed maiorem tempestatem adfert ter se glomerans circulus, magis fuscus, ac si erumpat magis.

Ita omnibus in rebus & Aristoteles ¹ & ratio dicit, sensus memoriam, memoria experientiam, experientia verò artem conficit. Sic etiam pergitur ad somnia. Reconditi autem à nonnullis iam codicilli frequêtes sunt huiusmodi obseruationis. Sed equidem eos omnes ludibrio habeo, & infrequens emolumentum existimo. Haud enim quemadmodum corpus infimum coaceruatorum elementorum congressio & societas, summam artem admittere valet & rationem, quæ ad eius naturam vnà adhibeatur: nam plerunque illa à se ipsis mutuo afficiuntur, exiguo in vniformibus inter se discrimine sito: Et quod

¹ Arist. enim ab infimis & indiuiduis τὸ πρὸς τὰ γενικώτατα, ad generalissimam progrediendum censet.

² Elementa enim vnicuique transmutantur, ea presertim facillimè, quæ similitudine aliqua copulantur, ut pote quæ contrarias minus habent potestates, ut si ignis ex aere fiat, Aer corrumpereitur. Herm. Barb.

³ Vniformia dicuntur elementa, quæ mutuo conuertuntur, aut easdem habent qualitates, ut aer & ignis, terra & aqua.

G

SYNESIUS

1 Nam elementa ultra naturam affectum est in ipsis,
 quoniam ex fluctante non occulto corrumpitur morbo, nec
 materia constant. se- tale veruculum in usum convertimus:
 que mutuo sepe- non ita se res habet in spiritu fantasti-
 vero inficium: nul- co, verum alius etiam ab alio discre-
 lumque ex se ordine pat quoad primam naturam. Alius si-
 obseruarent, nisi a quidem alii sphaera congruit maiori
 lege celestis motus ex parte sua coagmentatae materiae.
 ordinarissima rege- Illi quidem profecto beatissimi egre-
 rentur. Unde vite gie omnium animorum in terras cae-
 & mortis causas ha- litus effunduntur.
 bere dicuntur ab A-
 rist. li. 2. cap. 2. de
 part. animal. & ea-
 rum causis.

2 Ista deprompta Illi vero felices atque ineffabilia fila
 sunt ex oraculis Ae- habentes, quicumque a te lucido (o
 gyptiorum. Deus) & ex ipso Ioue enati sunt, pro-
 pter filium validi fati. Et istud erat utri-
 que quod aenigmaticè innuit Timaeus, cui libet animo concedens fo-
 cium astrum. Qui autem etiam a na-
 tura sua digressi sunt ac degenerarunt,
 eò quod libenter versentur circa ma-
 teriam, hic quidem minus, ille vero
 magis, ut unusquisque ab inclinatio-
 ne sua infeliciter aberrauerit, fanta-
 sticum conspurcauit spiritum. Itaque
 in corpora introducuntur ita affecti,
 fitque tota vita in errore & angore
 spiritus, ei quidem ultra habitum na-

3 Plato in Timeo
 tot animorum ordines
 disponit, quos in celo
 sunt sidera.

turalem ob primariam nobilitatem: animali autem iuxta naturam. Nam ab eo qui hunc in modum afficitur, animatum est. Nisi etiam ipsi pro natura sit habitus, in quem à se ipso redigitur vitio & virtute utens.

Nihil enim ita versatile est, quemadmodum spiritus. Qua ratione igitur in dissimilibus, & natura, & lege, & affectione, eadem visa ab iisdem demonstrarètur? Istud non est neque fit. Sed quonam modo evenire potest, ut aqua turbida & liquida, & in statu permanens, & se ipsam mouens, ab eadem forma consimili ratione disponatur? Quod si etiam crassitudo alia est in alia aqua secundum colorum discrimina, & motus in plurimis figuris, ita vnum quidem fuerit, genere ab exacta imagine aberrare. Sin autem dissimilitudo est, siue Phe-
 monoë aliqua, siue Melampus, seu quispiam alius censèbit summam aliquid talibus de rebus definire ac edicere, sciscitemur ab ipsis, utrum naturæ seruet tenorem & id quod incolume, & quod præposterum est

*1 Spiritus enim præ-
 prius est, caro autem
 infirma, aut mundi
 servator.*

*2 Apollinis Delphi-
 ci sacerdos divina-
 tionis gnarus.*

*3 Hic augurio
 clarus.*

SYNESIUS

spec̄trum, quódque ex dispari mate-
ria: vt simile exprimant eius quod in-
dicatur simulachrum.

At illi quidem primùm opinor nec-
quicquam philosophati sunt circa spi-
ritum fantasticum. Quod autem ipsi
proprium est quomodocunque affe-
cto, omnium rerum voluerunt esse re-
gulam atque indicem. Atque equi-
dem haud destruo esse per omnia dis-
crepantia similitudinem, verùm id
quod dubium & obscurum est si diffi-
petur, incertius efficitur. Erat autem
vtique ab initio cognitu difficile prius
exilientis rei simulachrum. Præterea
verò difficilior est assequi in quolibet
modo communi phantasmati simile
visum. Ea quidem de causa impro-
bandum est communes omnibus le-
ges esse: sed seipsum vnusquisque ar-
tis materiam habeat. Memoriam inscri-
bat quibuscum rebus congressus sit,
& quando, propter quales tandem
imagines haud moleste ars diuinandi
cōtrahitur, eo quod cum quadam vti-
litate excogitatur. Commoditas si-
quidem meditationis commonefa-
cit

i Id est, longa ob-
seruatione animad-
uertat quid ex quo-
que viso ac spectro
sibi contigerit quod
est prudentie: quam
Arist. definit, habitum
verum cum ratione,
qui in his agendis
versatur, que sunt
homini bona, & his
declinandis, que sunt
eidem mala.

cit, & potissimum quando materia
passim abundat.

Sed quid infomniis fuerit vberius,
quid porrò appositius? Quæ etiam
stolidos ac dementes attrahunt, vt
quidpiam de illis cogitatione conse-
quantur. Itaque turpe fuerit eos qui
ex pubertate decem annos nati sunt,
alio vate adhuc indigere, ac minimè
apud se ipsos artis ipsius permultas
obseruationes coarctasse. Scitum por-
rò fuerit spectra & euenta scribere in-
ter vigilandum somniandúmque oc-
currentia: nisi aduersus nouitatem
huius artificij ciuitatis mos difficilis
ac morosus sit. Quandoquidem nos
æquum censebimus his quæ vocan-
tur acta diurna, à nobis nominata no-
cturna copulantes habere in vtraque
vita traductionis commētaria. Vitam
enim quandam fantastiçam oratio
ponebat, nunc quidem meliorem,
nunc verò media deteriorem, quan-
diu sanus est spiritus & æger.

Ad hunc itaque modum si & obser-
uationem conducibilem existima-
mus, ex qua ars amplificetur, nullo

*Iuxta illud Psal-
mistæ, Signatum est
super nos lumen vul-
tus tui domine. Ad-
de quod, nullus tam
agrestis, tam barba-
rus, & à Musarum
conuberno alienus,
qui si naturam rectè
vinedi ducem sequa-
tur, possit aberrare.
Ideoque Pinda-
rus Od. 9. Oly.
naturam, & id
quod natura valet,
arti atque doctrinæ,
virtutibusque doctri-
na parvis semper an-
teponit: τὸ δὲ οὐκ
κεῖται ἄπαν.
πολλοὶ δὲ διδά-
κταις ἀνθρώπων
ἀρεταῖς κλέει
ὄρεσαν ἐλέει.*

*Philosophi tri-
plicem vitam posue-
runt, vnam in cōtem-
platione, alteram in
actione & moribus,
postremam in disse-
rendi subtilitate. Sed
hic mediam vitam
accipe, quæ vniij ac
viniij expers sit.*

G iij

SYNESIUS

nobis in somnio & memoria fluente, festiua alioqui etiam fuerit consolatio quædam, seipsum historia cohonestare inter vigilandum atque dormiendum. Quinetiam quibus lingua curæ est, haud noui si aliud quoddam argumentum fuerit huius loco, pro omnis generis exercitatione, eius quæ in dicendo est facultatis. Nã si ephemeridas Lemnius Sophista pro bonis esse magistris ait, benè quauis de re dicendi, eò quòd ne minora quidem despiciant, sed quia iisdem necessariũ est per omnia ire vilia seriãq; quo pacto indignum fuerit nocturna commentaria admiratione commendare & amplecti ad elocutionis argumentum? Videat autem quispiam quantum opus sit, si aggrediatur orationem cum vilis producere, à quibus seiunguntur quidem ea quæ cum natura consuetudinem habent: colliguntur verò quæ ab eadem distincta sunt. Atque operæ precium est ut is qui minimè per imaginationem comprehenderit, oratione fingat. Sed nequaquam certè negotium fuerit de-

spiciendum, natam in animo prodigiosam & insolentem incitationem trāsmittere ad aliud. Quando autem per imaginationem ea quæ sunt ex natura rerum excutiuntur, at contrā admittūtur in naturam ea quæ nullatenus sint, neque naturā habent ut sint, quid causæ est, ut hi qui rerum domesticarum ac propriarum sunt rudes & imperiti, ob oculos exhibeant naturam inno minatam? Ad hæc ipsa fantasia easdem neque formas plures, nec simul omnes, neque cum tempore adducens repræsentat: Et tamen eas ostendit, ut se habet atque porrigit infomnium. Nam suspitione ducimur de quacunque re voluerit.

In quibus omnibus etiam non admodum ultra decorum agendo persequerare absolutissimæ fuerit rhetorices, Sed iam confidenter ac iuueniliter audet phantasia etiam aduersus voluntatem nostram, quidpiam ultra opinionem concedens. Neque enim affectuum expertem animum gerimus circa spectra, insuper valide quidem sunt cōsentiones atque affectio-

1 *Ut si quis fingeret album cornum, & colorem nigrum. Cogitatione si quidem ut nihil celerius, ita secundum Deum nihil potentius, ut que impossibilia potest. Itaque plurima spectra & visa in veris natura consistere nequeunt, quum ut ait Plutarch in Placit. Phil. principium sit motus & quietis, distaxas in quo primigenie inest, non etiam per accidens.*

SYNESIUS

nes, eas autem potissimum abhorremus. Ac frequentes circa easdem imposturæ dormiētibus insidiantur. Eaque voluptas tum sanè vel maximè suavis est, vt imprimat animis odia & amores in vigilante vita. Si certè quispiam' haud inanima ignauaque pronuntiaturus est, sed id cuius gratia hæc oratio instituta est præstiturus, in eadem animi commotione, & iisdem coniecturis auditorem vt sistat, mouentibus ei opus erit verbis.

Iam verò fantasia quædam simul & vincit, & ingreditur, & volat, & omnium capax est: Quo autem pacto oratio ea complecti posset? Et aliquis dormit inter somniandum, & per quietem videt, & dormiens excitatur, vt opinatur, & somnum excutit iacens, & aliquid cōmentatur de viso somno prout animaduertit, & illud somnium est, hoc verò geminum. Mox non credit, putatque id quod instat visionem esse veram, & quæ in conspectum veniunt viuere. Dehinc cum imperio certamen est, ac somniat quis dimicationem contra se, eam

1 *Eò tendunt hæc omnia, vt doceat ad stylum exercendum multum prodesse insomniorum interpretationem.*

2 *Quia tunc non modo per quietem videmus, sed etiam quibus verbis visa efferi possint excogitamus.*

eam relinquere atque excitari, & periculū sui facere, & hallucinationem imposturāque deprehendere. Idcircoque Aloidæ mulctantur Theſſalorum montes aduersus deos extruentes. At dormiēti nullum Adraſtiæ ius impedimento est, quin fortunatior Icaro ex terra discedat, & aquilas quidem volatu superet, altior verò sit ipsis etiam globis cælestibus.

Ac terram aliquis eminus prospicit, nec propter Lunam oculis patere eam adnotat. Sed facultas est cum astris differendi, & cum obscuris in hoc mundo diis consuetudinem habendi. Quod verò arduum ac moleſtum dicitur, tum facilè euadit. Dij inter somniādum in conspectum veniunt dilucidi, nec eorum tamen inuidia vlla est. Nam paulò post dormiens in terram non venit, sed in ea est. Nihil enim tale est vt furetur ac tegat id quod in infomniorum medio est, ac minimè cum tempore præſtet. Deinceps & oues alloquitur, ac vocem existimat balantem, & oues loquentes audit: Vſque adeo noua qui-

H

¹ Otum & Ephialtem gigantas inelligit, qui aduersus superos bellum in Theſſalia pararunt. Quò temeritatis sue penas dedere, quia superbie malum maxime omnium, bonitati diuine dissentaneum est, que vique superbis obſiſtit, humilibus verò dat gratiam.

² Vt Scipio minor, qui Carthaginem de excelſo, & pleno stellarum & illuſtri loco videbat.

*Poeta si quidem res
profunde: conuela-
runt, obtexerunt-
que, & sanctuaris
secretioribus reposue-
runt: quem confin-
gendi morem obser-
uauit. Plato, cuius
oratio allegoricè ferè
semper interpretanda
est.*

dem, ita porro frequens argumentorum latitudo est, si quispiam in eam immittere sermones ausit. Ego enim opinor etiam fabulas licentiam ab infomniis sumpsisse, quibus & pauo & vulpes & mare loquuntur. Cum hæc exigua sint ad erroris libidinem quæ est in somniis.

Sed quanuis minima pars somniorum fabulæ sint, tamen à Sophistis diliguntur ad comparisonem elocutionis. Itaque quibus artis principium est fabula, conueniens fuerit infomnium. Et insuper accidit minimè incassum linguam exercuisse, quemadmodum in fabulis: sed etiam animo sapientiore esse. Eat igitur omnis cui otium est, & viuendi facilitas, ad descriptionem eorum quæ & inter vigilandum, & inter somniandum sibi eueniunt. Quidpiam temporis absumat, vnde præstantissimum quidem fuerit id quod proueniet ex cognitione scripturæ, ad colligendam eam diuinandi facultatem quam decantauimus, qua nulla res fuerit commodior. Neque verò dictio aspernan-

da est, rerum videlicet¹ appendix, Philosopho quidē lutus fuerit, philosophiæ contentione relaxanti, quem admodum & Scythæ suos arcus relaxant. Rhetori autem ipsum imperabimus pro colophone & apice ostentationum.

¹ *Græcum verbū ἐρόλιον, tractum est ab ijs quæ languida & egrè affecta sunt, quæque nos suos, sed alieno impetu mouentur, ut scapha sequitur maiorem nauim.*

Ita ut intemptiuè mihi videantur exercere dicendi facultatem in Miltiade & Cimone, & in² quibusdam aliis obscuris hominibus, & in Iocuplete ac egeno, in inimicis, etiam his in rebus quæ ad Reipub. statum pertinent: de quibus omnibus ego grandæuos homines in theatro vidi inter se dissentientes. Quanquam erant titulo philosophiæ multum graues, & eorum vterque gestabat, ut coniectare licet, barbæ talentum. At nullatenus eos cohibuit grauitas, quin se mutuis dilacerarent conuitiis & expostulationibus, inornatèque manus circumageret in prolixarum orationum verbosa dispositione, virorum gratia, ut tum equidem opinabar, necessariorum. At³ sicuti dicebant ij qui me secus docuerant, neque erant,

² *Sunt enim isti omnes loci communes, ex quibus in hæc & in illam partem argumēta exprimere præsentis sit consuetudine.*

³ *Nam consicere licet illos de quibusdam phantasmatibus inter se disceptasse: quo fit ut inepta esset utriusque disceptatio, quia surdaster cum surda stroligabat.*

H ij

SYNESIUS

neque vnquam fuerant, non solùm amici, sed nec à principio quidem in natura.

Quibúsnam enim in locis esse possit huiusmodi Reipub. status, qui præmium viro forti non concedat, interimendo ciuem in Reipub. gubernaculo refragantem? Proinde quicunque nonagenarius cùm sit, de re simulata adumbratâque in controuersiam venit, in quodnam tempus opportunum reiiçit orationum veritatem? Prorsus autem nec intelligere mihi videntur commentationis nomen, quoniam ex his vnus dicebat propter aliud institui: Alij verò præparationem¹ finem existimauerunt, & viam tanquam id ad quod tendere fas est, dilexerunt. Meditationē enim concertationem fecerunt, haud fecus atque si quis in palæstra manuum artificiosa gesticulatione vsus, pancratium in ludis Olympicis præconis voce pronounciari exigat.² Tanta vtique ingenij ariditas, vocum autem vbertas homines occupauit, vt nonnulli sint, qui dicere valeant se non

1. Est enim finis agendo postremus, at cogitando primus.

2. Vt Plato qui cōtemplationem dicit esse principium et finem beatitudinis. Ad hæc non verborum, sed ingenij inopiam arguit in exercendo stylo, quoad somniorum interpretationem.

non habere de quo verba¹ faciant, 1 Sed horum si al-
terum sit optandum,
cum Cicerone malim
indiscretam prudentiam,
quàm stuliam
loquacitatem.
melius cum esset ex se ipsis commo-
dum precipere: quemadmodum Al-
cæus & Archilochus, quorū vterque
in propriam vitam eloquentiam con-
sumpsit. Atqui temporis vicissitudo
conseruat memoriam eorum quibus
& molestia & oblectatione affecti
sunt. Neque enim vana & futilia ver-
ba in vulgus sparserunt, veluti recens
istud & scitum Sophistarum genus in
commentitiis argumentis, neque aliis
suæ facundiæ dotes elargiti sunt, si-
cuti Homerus & Stesichorus heroi-
cum genus suis quidem poëticis de-
scriptionibus illustrius reddiderunt.
Nos etiam emolumentum percipi-
mus ex immodico virtutis amore.
Illi autem quantum ad se attinet, ne-
glecti sunt. De quibus nihil dicere
possumus, nisi quod solertes poëtæ
fuerunt. Ergo quicumque apud ho-
mines subsequenti orationis deside-
rio tenetur, ac sibi conscius est posse
producere in tabulis suis ea quæ æter-
na sunt: Audacter inquirat librum
insolenter à nobis conscriptum. Se-

2 Tamen hic Ar-
chilochus à Sparta-
nis in exilium pulsus
est, & eiusdem scæda
obscenæque scripta
ex urbe sublata sunt.
Alcei verò poësis a-
maritudine scædens,
ita exclusa est.

3 Quasi legem le-
gimus contrariam
promulgando, scri-
ptū est enim, Somnia
ne cures &c.

H iij

SYNESIUS DE INSOMNIIS.

* Unde proverbio ipsum * tempori committat, quia integer excubitor, quum è voluntate Dei quidpiam ei creditur. Sit omnipotenti Deo gloria & gratiarum actio.

fertur. Veritatem esse temporis fidiam. Hinc Pind. in Olymp. ἀμὲν ἐγὼ δὲ ἐπιλοιποὶ μάρτυρες σοφότητι. posteri dies sapientissimi testes.

FINIS.

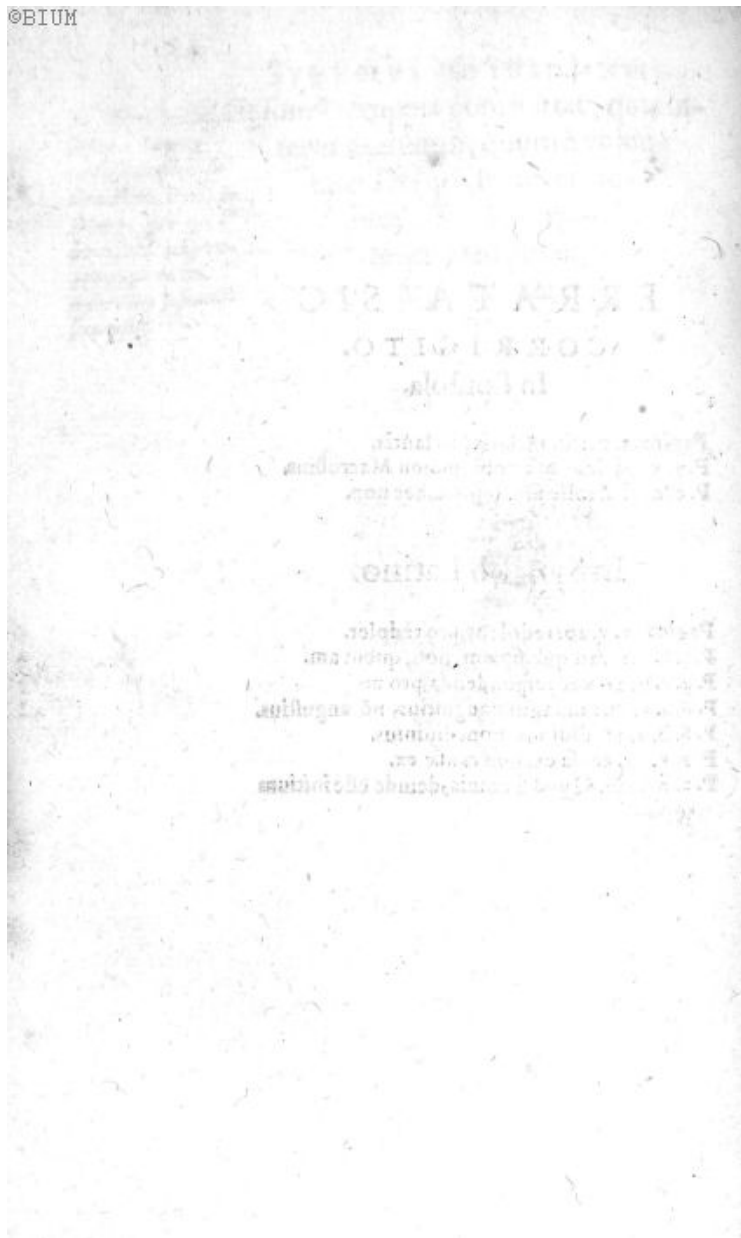

ERRATA SIC
CORRIGITO.
In Epistola.

Pagina. r. versu. 18. latis pro lautis.
P. 7. v. 24. lege Macrobius non Macrobius.
P. cad. v. 9. tolle sine, repone, nec non.

In Synesio Latino.

Pagina 7. v. 10. redolens, pro redolet.
P. 3. b. v. 27. ad quempiam, non, quem am.
P. 5. a. v. 21. nec respondenda, pro ne.
P. 6. a. v. 11. num igitur augustius, nō angustius.
P. 8. b. v. 15. diuinus, non, diuinius.
P. 2. v. 15. causa ex, non causæ ex.
P. 2. b. v. 26. Quod si omnia, deinde esse initium
capituli.

BENEVOLO
LECTORI ANTHONIVS
PICHONIVS SALVTEM
D I C I T.

QU M Omnium Philosophorum præsertimq; moralium communi consensu, nullam rem supremo numini acceptiorem, neq; ad diuturnitatem memoriæ commendatiorem esse non ignorarem (candide lector) quàm sibi persuadere, in hoc potissimum hominis speciale decorum consistere, ut illud præceptum, veluti certissimam quãdam Cynosuram oculis & animo cernat: Ne videlicet vllam officij intermissionem apud se fieri vnquam patiatur. Illud equidem pro mea imbecilli parte, virorum Doctissimorum clarissimorumq; exemplo fretus mihi semper observandum putavi, hoc meditatus sum, ad id me paravi: ut citò perituram huius calamitosæ vitæ sortem, aliquo saltè honesti & officiosi laboris ornamento decorarem: Absit autem ab hoc sermone invidia, quia mihi Suffenus nec esse, nec videri velim. Sed quis nisi mentis inops, glandeq; barbarica distentus non videt iuxta Homeri sententiam Iliados 21. humana vita nihil fragilius, nihil inanius, nihil fugacius esse?

Fronibus arboreis similes, nunc ybere fœtu
Exuperant, lætiq; satis vescuntur agrorum,
Nunc rursus intereunt, evanescentq; caducl.
Nil homine enuttit tellus infirmius alma.

Quocirca nulli liuidulo mirum esse debet, si meæ vitæ conditionem à langore desidiaq; vindicare nite-

A.

uib⁹ enitor atq; quadrigis, quanuis in situ ac puluere
 scholastico mihi delitefcendum fit ad extremum vsq;
 vitæ spiritum. Nam fatebor ingenuè, me in deligen-
 do genere vitæ, statim ab ineunte ætate, posthabitis
 illis amplissimis honoribus ac diuitijs, ad vitam lite-
 rariam scholasticamq; consilium omne reuocasse :
 Quamquam huiusmodi viuendi ratio vsque aded
 spinosa tetricosaq; est, vt qui in ea versantur, veluti
 cum canibus in pateo decertare videantur : cuius rei
 testis sum sat idoneus & locuples. Sed in hoc certè
 meas fortunas laudandas puto, eò quòd Federicum
 Morellum Typographum ac professorem Regium
 arctissimo mecum amicitia vinculo iunctum, acerrim-
 um mearum lucubrationū vindicem & assertorem
 diuina quadam virgula natus sim. Cuius tam con-
 spicua est, cum in alijs, tum in hoc excudendo nostro
 labore vigilantia, vt momorum & obtrectatorum
 maledicentiæ nullus locus relinquatur. Videas enim
 non tresse quosdam agasones, de lana caprina alter-
 cando, tam inauspicato sui amore detentos, vt alie-
 nos labores dente Theonino rodant, vexent, & exa-
 gitent, ac reliquos tanquam humi repentes bestiolas
 è sublimi dispiciant : dum inani vocum strepitu &
 congerie sese aliquos putant, & cum ipsa ratione
 insaniunt, ac veritati palam reclamāt, quo iure quaq;
 iniuria se illis offerat occasio. Quodsi foret in terris
 Democritus talium ardelionum insolentiam sine
 risu videre non posset : quos carbonarias artes pro
 veris ostentare, neq; plus sapere quàm pannuncia
 Baucis, cum benè discincto cantauerit ocyma vernæ,
 fortassis reperiret. Sed quantum ad me attinet, vt est
 apud Flaccum, dij bene fecerunt Inopis me, quòdq;
 pusilli finxerunt animi ratò & perpauca loquentis :

Mihi quippe ne in scurrilem dicacitatē incurrerem formidanti, & eam tanquam in mari scopulum vitati se nper magis placuit indiserta prudētia, quā stulta loquacitas. Docet enim diuinus ille vates de Vlysse verba faciens, parum prodesse verborum volubilitatem, nulla subiecta sententia, neq; scientia.

Ast vbi iam magnam fudit de pectore vocem,
Dentis claustra tui qualis vox nata reliquit.

Præclare igitur mecum actum esse tum demum putabo (amice lector) si Illustrissimo atq; Reuerendissimo Cardinali gratum esse possit integrum hoc opus, cui dicatum bonisq; auibus consecratum est. Mihi namq; instar est totius Galliaē populi. Cuius syncerum iudicium ad Critolai lancem tam accuratè redactum, studium tam politum, tersum & immaculatum est, vt probè noscat, si quisquam alius, reuulsis herbis noxiis segetem à cespite discernere. Et quamuis in summo & eminentissimo honoris fastigio sit collocatus, doctrinae q; pariter ac virtutis splendore nitescat, tamen muneribus reipub. xpianæ aliquātisp solutus ad mansuetiores musas sese sūmittere nullatenus veretur. Et vt vno verbo finiam, eius dignitas non augeri laudibus, nec minui detractiōibus potest. Quod si vigilantissimus ille antistes has nostras in Synelium ac Nicephorum lucubrationes candido pectore ad miserit, non sum ego inscius easdem omnium doctorum punctis, suffragijs, & calculis approbatum iri. Vale è Turonensi nostro muscolo
Idibus Decembris, 1586.

A.ij.

Discat exemplo vigilans iuuenta:
 Vitet ac vulgi nimium profani
 Nempe deliros glomerare gressus
 Ordine curuo.
 Rectius carpas steriles labores,
 Deuias vires animi resumens,
 Haud decet momi siluisse fastum,
 Tempore fausto.

✠ ORPHEI HYMNVS
 IN SOMNIVM.

TEprecor, o somne, æthereis qui laberis astris,
 Expansis alis vt somnia prospera mittas.
 Nuncie venturi cunctis oracula promens.
 Nam leuis accedis dum membra sopore quiescunt,
 Erigis ac mentem pungeus mortalia corda,
 Consilium diuam nostras submittis in aures:
 Dumq; silet vitalis spiritus abdita pandis
 Illis, queis pietatis iter placet omine fausto:
 Egregia vt semper rapiant sibi facta decori:
 Atq; hominum vitam perpellat blanda voluptas,
 Otia cum præbet numen, requiemq; malorum:
 Pestiferam vt vitent prudentes principis iram.
 Exitus hincq; pijs semper contingit amœnus.
 Impius haud voto captauit fata secundo.
 Horrendum facinus portendunt lumina vatum,
 Quò venientis non desit medicina doloris.
 Te supplex oro mihi monstres signa deorum:
 Mequoq; permoueas rectis in rebus agendis,
 Atq; meo procul absint monstra nefanda cubili.

AD VACILLANTEM CARMEN
paræneticum ne Regio edicto absurdescat.

Non procul à vero secerni somnia Regum,
Nestoris edicto facundus monstrat Homerus.
Sceptiger, vt fertur, cernebat lustra ferarum,
In somnisq; premi trucu'entis cogitat vrsis.
Esse quid hoc dicam, nisi turba quòd ipsa quieti,
Et placidæ paci grauis esset crimine diro,
Magnanimumq; ducem circumdaret ore profano
Ast hanc armipotens disumpet Marte cruento,
Parcat vt abiectis animo vultuq; sereno.
Quis furor, ôdemens, quænam manifesta phrenesis?
Vt tetrum chaos, atq; Erebi nox te mage capter,
Quàm summi pietas patris, venerandaq; mater?
Melliflua cuius spaciosus personat orbis
Voce, parens rerum, felicia munerâ cessit.
Purpurea semper veste ipsa ornata refulget.
Namq; bonis nitidis Christi scætet vndiq; sponsa
Candida non peperit quondam Latona marito
Pignora nec misit tam clara in luminis auras.
Sit procul à nostris modò turpis adultera tectis:
Consilio diûum Regisq; euertere fas est
Tartareas facies, necnon Plutonia monstra:
Aethereum vt possis ad Olympum Scandere lætus,
Atq; locum teneas cum diis sedesq; beatas:
Gaudia pax vbi semper dulcia, quæq; ministrat.

Reliqua errata apud Nicephorum ita corrigito.

Pagina 4. a linea 12. lege facundia. pagi. 7. a linea. 28. lege,
patitur. pag. 35. a l. 12. lege præstantius, p. 36. b. l. 15 lege genui-
nam. pa. 38. a vltima line. lege rationis, p. 39. b. l. vltima lege
interrog. pag. 40. b. l. 14. lege auctoritatis, p. 41. a linea 5. lege
ei. ibidem lin. 8. lege vnâ copulatur, p. 41. b. l. 5. lege eburneas,
p. 42. b. l. 31. scribe pro. pagi. 44. a. 1. lin. scribe nugis. fol. 45.
b. lin. 29. scribe illinc. fol. 48. a li. 19. post accedat, adde quàm
anima. fol. 53. a lin. 26. lege tacti. In epistola ad Reuerendissi.
Card. pag. 2. dele hanc esse rationem credo: scribe. hæc ratio
potissimum occurrit.

*AD CLARISSIMUM DOCTISSI-

umq; virum C. Rogerium Consiliarium Regium
& prætorem particularem Turon.

A Scæri quondam recinerunt carmina vatis
Iustitiam nobis ab Ioue progenitam.
Hæc thalami expers virgineo decoratur honorẽ,
Atq; sinu niueo continet alma probos:
Obstat ne tenues petulans iniuria lædat,
Inter virtutes laurea dona ferens.
Hanc tibi Dædalea monstravit fronte Minerva,
Hac duce mortales splendida facta doces.
Te duce post pingues terras Astræa reuifet,
Quòd non pro nigris noueris alba loqui.
Prudens nec captas fallacis basia vulgi,
Incluta cui virtus obruta sæpe iacet.
Et quoties liquido fundis de pectore vocem
Purior electro candida facta regis.
Hinc tibi debetur docto longuæ senectus,
Dij tibi cælestes constituere domos.

AD ILLUSTRISSIMUM VIRVM I. LE BLANC
Consiliarium Regium & Fræciæ Generalem Theaurariũ.

Inclyte nobilibus fate stirpe parentibus heros,
Qui genus ex claris nomine ducis auis:
Ingenioq; potens factisq; illustribus ornas
Qui toties patriæ nobile stemma domus.
Adferre, quòd facile est, humilis leue munus amici,
Dum legis hæc tereti carmina facta pede.
Ipse licet studijs Iuuenilibus exigo vitam,
Cura tamen Christo principe digna fuit.
Tu quoq; non istas, precor, aspernaberis artes,
Vnde tibi tanti est nominis ortus honos.

AD ORNATISSIMUM AMPLISSIMUM QUË

virum I. du Fauterey Regium Consiliariū ac

Franciæ generalem Epigramma.

Certavit quondam clarorum turba sophorum,
 An belli an pacis grandius esset opus.
 Arma quidem veniunt magno tractanda boatus,
 Sicq; Solonis honos cede Themistocleo;
 Sed pia cum refero Solomonis tempora Regis
 Commoda tunc cerno quæ dat amœna quies.
 Felix illa dies niueoq; notanda lapillo,
 Vrbis qua Turonum te videt alma ducem.
 Nemo magis rectum nouit discernere curuo,
 Quàm tu, qui prudens ciuica facta regis:
 Ingenioq; tuo sunt vestigata sagaci,
 Quæ multos animos anxietate premant.
 Sic viuens igitur diuinæ conscius auræ,
 Aeterno semper numine tutus eris.

AD TURONENSEM IUVENTUTEM LITE-

ris Græcis pariter ac Latinis studiosè incumbentem:

Disce precor Iuuenis quæ sint tua munera semper,
 Legibus & doctæ Palladis adde fidem.
 Nec te decipiat turgens vanusq; sophista,
 Haud impostruæ soluere vincla potes.
 Dedecet ingenium petulanti cedere linguæ,
 In cure curanda quærere forte decus.
 Nam Deus ætherea nos cernit dulcis ab arce,
 Nec mora quin culpæ præmia iusta ferat.

✻ Ad Generosum adolescentem Ioannem Rogerium:

Opræstans animo Iuuenis cape dicta monentis,
 Donec aduc æui flos viret iste tui
 Dum tibi feruida mens, multa vi flexile collum,
 Contere, sed patrij nominis esto memor.
 Olim tempus erit cum magni optaueris emptum
 Virtutes patrias te potuisse sequi.
 Scilicet altarum surget tibi gloria laudum,
 Si studio ceptum ritè sequaris iter.
 Quinetiam veniens magis admirabitur ætas,
 Gloria quòd generis creseat auita tui.

NICEPHORI GREGORÆ PA-
 TRIARCHÆ CONSTANTINOPOLITANI
 explicatio in Librum Synesy de Insomniis,
 interprete Anthonio Pichonio, apud Turo-
 nes Græcarum literarum Regio professore:

AD ILLVSTRISSIMVM
 AC REVERENDISSIMVM
 Cardinalem DE IOYEVSE:

NIHIL nouum neque abfur-
 dum est, si permulta quæ
 quondam summa cum dif-
 ficultate adiuuenta fuerunt,
 in melius immutētur: quæ-
 admodum è conuersione &
 circuitu temporum propter
 alias aliæ magnæ vehementesque naturæ ger-
 minant & oriuntur, seu ipso tempore ita com-
 parato, vt semper alia de aliis recentiora adfe-
 rat, seu ipsa humana natura statim à principio
 ad id quod in suo munere absolutū est, consilio
 destituta sit. Isocrates siquidem dicit, si sis dis-
 cendi cupidus, eris multiiuga doctrina præditus:
 Tu contrarium, & rem pari affinitate coniun-
 ctam facis. Illud quidem fuisti, hoc verò sem-
 per fueris. Perpetuo enim discendi desiderio
 teneris, quasi verò tua indoles nullam tibi opem
 ferat ad ea quæ illam præoccuparunt, nisi etiam
 magis ob argumētum quædam sis intumescat,

*Pagina 91.
 Secundum
 Turnebianam
 impressionem.*

A

NICEPHORI SCHOLIA

& inflammetur quæ ista proponit: perinde ac si flamma calamos apprehenderit, quantò procedit deuorans materiam, tantò multiplicat saltum, ac vehementiùs in subiectam mentem turgit & excitatur. Quòd si etiam magnus ille Plato in medium prodiens demonstrat, discendi auidum quodammodo Philosophum esse, nimirum quòd cogitatione sublimia complectatur, & quæcumque è terra eriguntur mysteria, quòd validius præstantiùsque tibi utique reliquum est, id natura consecratur. Tales enim philosophiæ ardores & amores, quantò interius ad rationes eorum quæ sunt ingrediuntur & se insinuant, atque in ipsorum septa iam prodeunt, tantò turgidum etiam ad superiora enutrient & augent appetitum. illud siquidem interdum me non in minimam erexit admirationem, quo pacto nescio quot modò apud nos Græci ætate ac viribus florent, vides quidem omnes, ceterum aspernaris: Deinceps tu quidem mihi solituarum ad rationis calculum reductarum ac sapientia refertarum quæstionum onera exponere haud valdè vereris, neq; hac de re tibi religio est propterea quòd nullã in ipsis deseris cõtentiosæ meditationis excusationem: Metuis quantùm ad iracundiam temerè accedunt querulosæ opinionones, quãdo quis radices præcidēs ac stirpes eas abrûpit & mœrore afficit quæ hymnorũ virgulta erigunt. Haud quippe Alexãdro Philippi filio citra inuidiã & æmulationem mansit, cernenti Philippum crebris victoriis se ipsum iactantem: verùm animùm despondendo bacchicum

chicum quēdam sermonem fertur apud coartaneos edidisse, & ut ita dicam furore numinis plenum: ne cum omnia præoccupasset pater, nullam sibi triumphorum ansam & occasionem reliquisset: plurima silentio prætermitto. Sed propter occasionem quam nunc rursus exprōpsisti. volebam ipse, hac ambitiosa contentione prætermissa, ex animi mei arbitrio temporis opportuni, necnon fortunæ meæ proditor esse. Graue enim est, & molestū, esse quidem certaminum non ignobilium opus, quemadmodum tu nosti, & quibusdam elegantibus viris tale in medium proposuisti. Postea apud quos factus & cogitationum petulantia intempestiuè in intelligentiam tyrannidem obtinet: ij totam utique sapientiam in supercilio collocatam habēt, & omnia facilia atque expedita linguæ volubilitate & pollicitationib⁹ faciunt, quidpiam maximè ignobile diuulgādo. Nihilominus quādoquidē magnifica tua lingua, & omni ex parte id quod in cōfesso est decerpens vincendi gratia, & è mente sapientiæ studiosa, & ex artificiosæ eloquentiæ lepore impetum sumens, alia nobis adducit ad faciendam fidem: Et quia non operæprecium est, ut sapientiæ cupidus auditus oris impij rationem habeat, eia tuam veluti comprehensu facilem concludamus postulationem, & aliorum te interueniente, quibus te amplissima condonaturum hoc vnico modo polliceris. Omnibus quidem certè sine dubio concessum est, quibus etiam quocunque modo adest communicatio mentis & scientiæ iudicio pollentis,

Linguaces & garrulos carpit, qui nullo pondere rerum innixi verbis humidus & lapsantibus defuūt.

A ij

NICEPHORI SCHOLIA

non vnicam quandam sapientiae speciem magnum Synesium exercuisse, at nullam esse, quam non assecutus sit, huicque rei mortalium neminem contradicturum opinor. Neque enim solum quanta est eius in Graeco sermone coloris varietas, ad cuiusvis excellentissimum fautorem constituendum & exhibendum, verumetiam omnium Chaldaicorum mysteriorum sodalem: Et quaecunque rursus à sacris scriptoribus priscis apud Aegyptios de rebus admirabilibus libri ac mysticæ ceremoniæ subsequenter temporibus tradiderunt, & quaecunque dogmata Delphorum theologi præscripserunt, neque remansit vir quin his initiatus esset. Verum & hæc ipsa, & cum ipsis, quaecunque Plato ab urbe Atheniensi, & è Samo Pythagoras ad Aegyptios discendi gratia vètitantes assecuti sunt, etià ille vir fortiter circa talè debacchatus mēsam. Ipsi porro curæ fuit nosse omnia quæ præstigiatorū & mægorum voces instituerunt, nunquam quidem ista exercuisse: sed earum rerum in arcanis delitescentes rationes extremis auribus percurrissè, istud maximè curavit. Haud quippe fas est viro sapienti ac discendi cupido in hoc omni ex parte ornatum mundi Theatrum oculos flectenti, quin omnium rerum sermonem, & institutorum rationes, quantum datur assequi, exploret & inuestiget, vt his insistat, ab aliis verò se abstineat. Et quoad Græcus erat animo fermè omnia complectebatur. Sed simul atque amarum illum auditum, utcumque abluit, tum demum sanè etiam à pluribus se abstinuit; quaecunque

*Pater ex hoc
loco Synesium
instante populo
Christi-*

inbar

instar loliorum molestiam exhibebant synceris atque firmis segetibus. Cæterum nouerit quispam & ex aliis quos ipse scripsit libris & orationibus: nouerit autem commodius ex hac oratione & alia, præterea multiplicem eruditionem ac solertiam viri, & vt intentio quidem philosophica in ipso vbique, & indoles veneranda ac splendida in eius labiis efflorescit. Sed hîc in primis, vtpote etiam in secretioribus rerum ornatissimarum & supra naturam positarum explorationibus, ceremonias cum peragat, atque diuino furore afflatus, ac veluti numinis concitatus sit, quemadmodum vates diuini & Phœbi vaticinio correpti. Et enim ipsius interim professione contra&que societate, vt in ea se habet mens, etiam ego in præsentia vtar: indicat ad sapientiæ studiosum & magistrum consulatum, tanquam Deo eius animum incitante atque cogente, præsentem sermonem ediderit, & ipse quidem stylum accommodarit, quasi extra se ipsum exortus. *Deus porrò hanc rerum vniuersitatem quàm ocyssimè construxit ac molitus est, verborum efficacium & in promptu positorum ex temporaneorumque fontes affluentes & vberriimos suggerens, & ore promens: & parum absuit quin ipse Synesius hoc vniuersum contempleretur, quatenus etiam postea consequens & futurum tempus, vt ipse ait, se nonnullis vt plurimum occultissimis ac inuentu difficillimis partibus vsum esse, discrepando seque abstinendo ab iis quæ absurda, & ab instituto aliena sunt, nihil in suam librum retulisse.* * Hinc etiam istud manifestum est. Etenim cùm præsentis tractatus sen-

Stiano, ac proceribus Ecclesiasticis adhortantibus, prauas opiniones, quibus prius imbutus erat, veritati posthabuisse.

NICEPHORI SCHOLIA

tentia sublimi ac aethereo diuini afflatus præsi-
 dio septa munitaq; sit, & vsqueadè theologica
 speculatione edisserat, opportunum subinde fue-
 rit à dictione tranquillitatem elicere, ac minimè
 eiusdem insolentiæ nouitatique inhærescentem
 sensum confundere, atque mulctare eloquentiæ
 & sermocinationis studiosarum aurium auidi-
 tatem. Huic porrò neque dictio à vaticinandi ar-
 tificio & oraculo aliena remansit, neque ita intum-
 mescente sententia propter fastum: otium ad-
 monendi subridente lingua accepit, sed fami-
 liaritate hîc quoque vsus est, natura videlicet
 eius linguæ tanquam sua sponte fluëtis fontis
 facilitatem & vrbanitatem suppeditante. Ille au-
 tem peregrinis vtcunque & externis moribus ac
 vocibus vtens percellit auditum, ac veluti pûgit,
 & pruritu afficit, vt vindemiantium palmam qui
 circa rosam est aculeus aut spina. Solet enim ho-
 mines qui distinctos locos incolunt peculiaris
 mutatio cuiusdam consuetudinis simul & lin-
 guæ, haud secus atque quidam insitus animi af-
 fectus comitari, & illinc oriri: Ac si quædã istinc
 ad auditum Attico sermone delinuitum peruenit
 commetatio, cuiusdam talis generis dicendi ma-
 re sibi attrahit & asciscit. Nam Ptolemaidî & A-
 lexandriæ & in superiori parte Libyæ versans, è
 longinqua regione consuetudinem habuit cum
 illis, quicunque Stoicæ familiæ & Academicæ se-
 ctatores ac discipuli fuerunt. haud tamen suis le-
 gibus viuens horum contubernalis fuit: & ob id
 illinc nonnullas quasi opiniones admisit, alias
 autem repudiauit. Hunc in modum has quidem
 loquendâ

loquendi rationes inde profectas æmulatus est, alias verò minimè. Ideoque angusta & imperatoria quadam naturæ licentiâ utens, à patriis laribus emigravit, exiguam rationem habens de his, quorum communi colloquio fruebatur. Ergo si quispiam hanc utriusque causam esse constituerit, atque eius præsentem orationem coniectu difficilem esse maiori ex parte, & velut ænigmaticam & obscuram, non procul ab eo quod decens & consentaneum est currit & aberrat. Mens enim tam onusta, & cuiusvis disciplinæ ac sapientiæ coaceruatio, tam vberanti facundiæ contexta multam intulit noctem & tristitiâ, si quis curiosè expendere internum & contubernalem sensum velit. Quasi necessarium esse liceat cuicumque hunc ad voluntatis & sui consilij rationem explicare: nō eum solum qui prius particeps fuerit compotem eorum omnium fieri quæ edisserit, ac si ille emendicauerit, verumetiam transformare posse ad varias opiniones, & sæpe numero iudicio nostræ gentis priuatas, ac veluti transfigurare in degenerantes variòsquè colores, haud secus atque Pharius ille Proteus. Non enim iuxta eandem sententiam omnes eis vtuntur, sed vt singuli opinionem sortiti sunt aut perspicentiam: hi quidem accedunt integrum ac syncerum adferentes iudicium, alij verò admodum flagitiosum, quippe quod circa consentanea & opportuna infano studio errat, nonnulli porò semiuitiosum & in utramque partem vergens. Nec quis eorum qui hoc vel illo modo affecti sunt timorem perperâ & incōcinnè respon-

Innuis N. i. cepb. haud fas esse Synesiānam sententiam, quamvis obscuram, ad normam Lesbiam remouere.

NICEPHORI SCHOLIA

deat, & nos aspergat crimine atrocique iniuria
 improbæ opinionis. Et postea linguæ sibi multa
 arrogâtes, ignobiles, petulcæ, & ad maleficiû pro-
 pēfæ nos rumore sinistro apud vulgus onerēt: &
 nos nullo scelere polluti præmiû infaustû & ho-
 stile reportemus huius honesti & egregij studij.
 Nihilominus cū illis qui Indorum & Persarum
 in hunc nostrû auditum & sermonem transferūt
 sententiam, hi inculpati manent, hunc in mo-
 dum & nos propter alienigenam gloriam can-
 descentes, & ad dilucidiorum auditum traicien-
 tes, latebimus omnino inculpati manentes, a-
 pud eos qui sunt è numero cordatorum elegan-
 tiumque hominum, & quorum nullatenus in-
 ividia præsidens concutit & agitat mentem.
 Postea etiam plures vt opinor semper æmulato-
 res erunt, quibus perutilis hæc res videbitur:
 Quibus certe optima prompto alacrique animo
 nobis optantibus, nobis quidem Deus huius o-
 peris quandam dederit mercedem: Sed obtre-
 ctatoribus, vt cum ipsis malis obtrectationibus
 malè pereant. Erit autem à nobis hæc explana-
 tio non tantùm in perfectiorum gratiam facta,
 sed iam propter intelligentiam eorum qui sunt
 minus idonei. Hi quidem hac in parte versa-
 buntur, alij in alia, nonnulli autem in vtraque,
 prout facultas & voluntas vnicuique fuerit.
 Quæcumque porrò de animo commemorat,
 cum quibusdam priscis sapientibus consentanea
 enumerat, cum quibusdā dissona discrepantiâq;
 Et quidpiam eximium fantasiam esse ille dicit,
 aliud verò eorum vnusquisque: & in qua cor-
 poris

poris parte, eius quæ in somno est vaticinationis, statuit tripodem seu cortinā edendis oraculis idoneam: Demonstrat quidem & ipse ad sapientiæ studiosum & magistrum consulatum, per multa eorum quæ inter philosophandum excogitata sunt, nondum Græcorum manibus exposita traditāque fuisse. Conspiciam igitur & nos per se faciemus explanationem. Ad hæc efficiemus vt singula innotescant, & illustrentur in singulorum statione degentes. Tu autem pro his quæ appositè & ex tui animi sententia constituta sunt, gratias animo & lingua reddens ne coram Deo torpescas: Sed pro his quæ aliter se habent, luculentam nobis expostulationem facito: Illorū enim ipse dux princeps & choragus est: in his autem nos culpandi sumus.

EIVSDEM NICEPHORI IN

SYNESIUM DE INSOMNIIS,

explanatio, interpr. ANTHONIO

PICHONIO, R. P.

QUOD si somni sunt fatidici. Quemadmodum Regum preciosa munera, quæ propter valorem, maioresque delicias reponuntur & asseruantur, & quæcumque apud homines sacra, augusta & magnificienda sunt sub tapetis & aulæis alia aliis teguntur, ne profana ignaræque multitudini proposita corrumpantur & adulterentur, neque floccifiant. Nam propter sumptus, id facile & in promptu positum est. Ita quæcumque ab hominibus somno sepultis

Pag. 1. b.

Ei δὲ ἐστὶν

ὅππῃ p. 4.

B

NICEPHORI SCHOLIA

cernuntur, quandoquidem diuinior, ac præsci-
 ens quidam aspectus denuntiat, tunc fantastico
 animæ spiritu puriore pacato, propterea quòd
 solutus est quodammodo corporeis atque ma-
 terialibus crassisque tumultibus, ænigmaticè &
 obscurè quadam ratione etiam ista tâquam sub
 velis hominibus conceduntur. Eam ob rem id
 quod sapiens & industrium est in ipsis (vt aiunt)
 minimè apertum est. Istud porrò versibus He-
 » fiodi confirmatur. Occultarunt si quidem (ait
 » ipse) Dij hominibus lenem & facilem vitam,
 » & in conspectu omnium rerum sudorem Dij
 » collocarunt. Illud autem, nempe citra laborem
 bonorum compotem esse, munus diuinum asse-
 rit, esse, verùm id non admodum multis cõcedi,
 quia valdè paucis: Veluti sapientia sine labore
 Solomoni pro præmio distributa est: Sampsoni
 verò corporis insuperabilis fortitudo roburque:
 Ac rursum vt liberales Græcorum disciplinæ tra-
 dunt & suadent, sapientia quædam non admo-
 dum ignobilis accessit à suprema cęlestique
 prouidentia Æsopo Phrygio, & ante hunc He-
 fiodo necnon Homero. At somnos prophe-
 tas esse, & spectra per quietem visa futurorum
 umbratiles quædam similitudines, vsque adedò
 firmum & sancitum, atque ex aduerso contro-
 uersum arbitratur sapiens & industrius ille Sy-
 nesijs, vt statim à primordio demonstratiuis
 quibusdam vti syllogismis velit: Sed quia ad-
 uersus istud non multos habet hæreticos, con-
 iunctiuo ac veluti separatiuo vinculo subigit ac
 temperat morositatem & cõtumaciã temeritatis,
 prope-

propemodum dicens: Quòd si mihi ista dogmata præscribas quisquis commercium habes cū huius commentarij musis, etiam admittis somnos prophetas & vaticiniorum interpretes esse, & quæ inter dormiendum cernuntur futurorum præscientiam exhibere: Te quoque nosse operæ precium est ex necessitate id quod consequens est, nimirum sapiētes & industrios esse somnos, non utique dilucidos & apertos: Et hinc concludit, id quòd minimè conspicuum & obuium est, ingeniosum ac sapiens esse: Euripidi contradicēs. Ille si quidem in Orestis fabula introducit Menelaum dicentem, Id quod solers & argutum est planum ac perspicuum esse, nō autem quod obscuro. Ergo formauit ac texuit proœmiū iuxta id quod diximus argumentum in formulam syllogismi hypothetici.

[*Vitam. hīc laboris expertem dicit. maxima. bona. cognoscendi virtute. hoc est rationali potētia anima. ad cognoscendum. nō enim extrinsecus hanc desiderat, sed ipsamet cognitio est. [homini] adiumentū ad perspiciedū. homo quippè vulgaris. sordida turba [quod adess] instās, & quod ante pedes est videt. nondū euenit, futurū. cōiectura. cū ambiguitate Græcorū omniū, vniuersorū, quicūque in expeditionem Troianam exiuerunt. quæ fuerant: quæ transferunt & elapsa sunt. & apud Homerum, inquit enim ille Iouē quoad generationē priorem & antiquiorem fuisse. pertinere. conuenire. quandoquidem. In hoc enim prius dixit Deum ab homine distingui, & hominē à bellua. versibus. ipfis Homericis. insolenter. hoc est, priuato iudicio,*

Pag. 1. b.

et 2. b.

Bib. p. 4.

Πε' τ' ἰόν-

τα. p. 5.

Pag. 2. b.

B ij

NICEPHORI SCHOLIA

Pag. 2 b.
κατ' ἀ-
τιν. p. 5.
φιλοσο-
φίας.

crasse & imperite [in ea] ποῦσι [philosophiæ] Appo-
sité istud dixit. Siquidem poetæ philosophi cum
essent, ignorati latuerunt, poetæ ab omnibus ap-
pellati. Ipsi namque consimilia medicis facientes
eorum philosophiam in fabulas, versus & mo-
dulationem ad animorum solatium literis pro-
dentes, eamque philosophandi rationem memo-
riæ mandantes, illius quæ inde procedit uti-
lilitatis ita amarulentam difficultatem obreperunt,
quemadmodum medicorum filij fructuosorum
pharmacorum acerbiter & molestiam melle
temperantes crebrò abscondunt: vt sapientibus
reliquum sit solertes quidem & industrios esse,
profanis verò ea supersint quæ plebi hilaritatem
& oblectationem adferunt, cæterum intelligen-
tiæ & reconditæ perspicacitatis expertia sunt.
Nam in nullum alium sensum interpretantur Iouem,
quàm ad mentem natu maximam & anti-
quissimam, & inde sapientissimam: vlti Mi-
neruam ad prudentiam, quam etiam è Iouis ce-
rebro natam perhibent. Consentanea igitur ra-
tione sapiens ille Synesius hîc ad mentem & in-
telligentiam Iouem refert: Et ad fortitudinem
ipsius sapientiam. Quod autem ætate prior sit, ad
antiquitatem, per quam sapientia iis qui illam as-
secuti sunt suppetit, vt permulta alia. Dixit porrò
Anaxagoras mentem esse quæ omnia gubernat,
& omnium bonorû causa est: vt inde demonstrer,
quod & ille antiquiorè esse, & huius vniuersi mē-
tem opinatur. *quàm animos.* mentes substantias &
naturas intellectuales. *Hac ratione.* hûc in modû,
annectit, vel, affigit. Sic utiq; obfirmatus Platonis
secta-

ἢ νοῦς.
ἡ ψυχή.
vq. p. 5.

sectator est hic noster Synesius, & ita ab eius lin-
 gua pēdet, ut non modò cōplures eius opiniones
 vsque ad apicem & sublimitatē meditando con-
 secutus sit, quemadmodum in ipso progressu e-
 narrabimus, verumetiam ipsismet illius dictio-
 nes passim adhibuerit, & illud *insuper necti*. è Pla-
 tone assumpsit. Ait enim in Phædone, quamcun-
 que voluptatem & ægritudinem veluti clauum
 habere, quo animum corpori atfigat & annectat,
 corpulentūque efficiat, quippe qui ea vera esse
 arbitratur, quæ corpus dixerit. *affigit*: seu in suū ius *pag. 2. b.*
 recipit, & cōglutinat. *virium præstantiæ*. id est pro- *το κατ' ἀγ-*
 pterea quod viribus aliis præstantior sit. *reflecti-*
tur. simul adducitur, rediit, & tanquam in cir- *κιν.*
 culo concluditur. *Hæc quidem argumenta sunt*. *αὐτὰ μὲν.*
 ea argumenta inquit demonstrationes esse, *p. 6.*
 quòd scilicet cognitio & sapientia possit euen-
 tura prospicere, & vaticinādī artificium philoso-
 phādo circa eas res, occupetur. *quod si omnia qui-*
dem omni ex parte quidpiā portendunt. Græcus cūm *εἰ δὲ σπ-*
 sit opinione, ea quæ ipsi sentiūt cōmemorat, mū- *μαίτετα.*
 dum sua natura esse animatum, & reliquum est,
 quemadmodum ait, vnumquodque animātium
 in mundo compositum esse ex partibus & mem-
 bris, quæ certē societatem & cognationem mu-
 tuam inter se habent: Sic & mundus è cælo ac
 terra rebūque interiectis constans, animal cūm
 sit vitæ particeps, similia cuilibet animanti parti-
 tur & facit, & partes ipsius affinitatem & frater-
 nam concordiam inter se habentes expriment
 atque portendunt omnia mutux concordix e-
 uentura, quædam magis, quædam minus. Dein-

NICEPHORI SCHOLIA

ceps progrediens, libro quidem mundum comparat, literis omnes ipsius partes, animantia dico & plantas, aërem & aquam, saxa & reliqua omnia. Quemadmodum igitur in libris literæ sunt diuersarum linguarum, & has quidam agnoscunt ac pronunciant Ægyptiorum, illas verò Græcorum sapientes: hi quidem minus & adhuc imperfectè, haud secus atque infantes legunt, aut per syllabas, aut repente vel dictionem simul, alij autem recitant orationem. Est autè oratio integra propositio ex nomine & verbo summarim constans, veluti Socrates ambulat. Constat enim animi conceptionem & sensum aut veracem aut mendacem esse. Sed dictio pars est orationis, vt Socrates: Quod quidem nomen nec verum nec falsum declarat. Est autem syllaba pars dictionis. sicuti ex hac voce Socrates dütaxat So, quod quidem nihil significat. Sic igitur inquit: Etiam sapientes, prophetæ & augures animo perlustrantes ea quæ in mundo continètur, tanquam ex aliqua specula id quod futurum & euenturum est prospiciunt, hi quidem ex astris, aut ex his syderibus ac stellis quæ fixæ manent in sphaera globoque cælesti, aut ex flammis in aëre micantibus, quæ propriè non sunt astra, nihilominus astra videntur, & ipsa communi nomine modò nuncupantur. De Sole autem & Luna ac cæteris errantibus, & præterea de cometis non locutus est, quia ex ipsis vident futurum sapientes, vel quod exploratum sit omnibus qui illud indicant, aut quòd in iis acquieuit is qui propinqua dixit, vel putauit ex illis manifestum esse, quòd etiam

ea

ea subintelliguntur. Quocirca ij (vt aiunt) è stel-
 lis præfagiunt futurum, illi autem è visceribus
 victimarum mactatarum, quæ quidem haruspici-
 na, & è fibris immolarum hostiarum sectis
 diuinatio appellatur. Sed nõ omnibus intestinis
 haruspices vtebãtur ad explanationem futurorũ,
 sed solo hepate: Viscera portò sunt septem, cor,
 iecur, splen, stomachus, pulmo, duo renes.
 [portendũ] manifestant, tradunt. Et sunt ea veluti
 multiplicia elementa, cælestia, aërea, terrestria, &
 marina. natura duce edoctus est, qui in natura rerũ
 per experienciã agnoscit. alius. sapiens. flammeo-
 rum. ista in igni elementalì apparent, vbi veluti
 quædam intercapedo est aëris & ætheris. in ali-
 tum clangoribus. istæ quidem speculationes sunt
 eorum, qui ex auium garritu, volatu aut pastu
 futura prædicunt. Alij verò per quædam sym-
 bola & animaduersiones præuident, quas ipsi
 per se experientia duce annotarunt. Tremores
 cordis ac palpitationes oculorum dico, vel alius
 partis aut membri, vel nasi titillationes, aut
 nõnullorum congressus inauspicatos in via,
 quem malum vulgares occursum vocant: aut
 quandam à prætereunte pronunciatam incon-
 sideratè vocem: quemadmodum aliquando ac-
 cidit Paulo Æmylto Romanorum imperatori
 ablegato in aduersarium prælium Persei Mac-
 donum regis, quæ aiunt amplexũ fuisse filiolum,
 & eam inuenisse lachrymis perfusam, causamque
 mæroris ab ea didicisse, quoniam (inquit) Per-
 seus mortuus est. Erat autem ille Perseus quem
 dixit catellus filiolæ alumnus: Eum verò pro-

Pag. 2. b.

3 a.

Σημειώσεις.

p. 6.

ἄλλος τὰ

πυρσὸς.

ἐν ὄρνιθων.

NICEPHORI SCHOLIA

spera fortuna dixisse, Accipio omen mea filia.
 Ista commemorat eloquês atque peritus Cicero
 in lib. de Diuinatione. *portêtaque vocatur à multis.*
 Pag. 3. a. *καλούμεν - euentus, casus, occurfus, qui propter aliud fiunt,*
 κα. *propter aliud contingunt. omnium significatiua.*
 Ibidem a. *mutuo quodam contentu cohærentia. itaque si*
 ε. b. *sapientia esset. Volens euidentius adhuc osten-*
 Ως εἰ σ. *dere partium mundi communionem & affinita-*
 φια. *tem, inquit, si etiam auibus inesset sapientia*
 quædam, quemadmodum hominibus ea inrita
 est, artem etiam aues ex hominibus constituif-
 sent, sicut homines ex auibus fixerunt & con-
 stituerunt artem diuinandi, quam vocant au-
 guralem & ex auium inspectione depromptum
 diuinandi artificium. Et enim quemadmodum
 aues semper sunt à principio & originine mun-
 di, & ex quo creatum & coagmentatum est hoc
 vniuersum vsque in præsens tempus, sic & ho-
 mines semper sunt, & sunt vtrique vtrisque an-
 tiqui & noui. Vt igitur hominibus aues quoad
 diuinationes & oracula sunt aptæ & idoneæ ad
 rerum futurarum præscientiam, sic essent etiam
 auibus homines per reciprocationem & con-
 cordiam apti & idonei ad diuinationem, si sa-
 pientia etiam auibus inesset: siquidem necessa-
 rium esset mundi partes commercium & com-
 municationem mutuam habere, quippe quæ
 vnus cuiusdam animantis membra sunt, quo-
 circa sympathiam & cõcordiam habent inter se,
 & si fas est dicere conpirationem. Eadem pro-
 ferens ac si se repræhendat, ambigat, & quasi
 se ipsum interroget dicens: Nunquam maguo-
 rum

magorū illecebræ istius modi sunt. Etenim sapiens qui nouit mutuam horum cognationem, cum alia ab alijs allici atque attrahi videat, & significationem à se inuicem accipere, aliud trahit per aliud. Veluti, quemadmodum à magnete ferrum trahitur: ita ab hac aut illa materia & tali figura, aut tali voce, hoc aut illud elicitor. vt manifestius in progressu nostræ expositionis explicabitur. Non enim tantum arbores ab arboribus alliciuntur, vt palma trahitur à palma, stirpes à stirpibus, & animantes ab animantibus: verum etiam ab alio piscis quidam ducitur & alia ab alijs: quinetiam quod admirabilius est dæmones ex aëre & terra alliciuntur certis lapidibus, aut leguminibus, aut quibusdam vocibus, aut istiusmodi figuris, quas etiam characteres vocat. Hæc vero existimo à Chaldejs & Ægyptijs iam pridem inuenta, vt proprium unicuique dæmoni agnitionis signum sit. At Iynga aiunt auem esse quæ caudam semper mouet: quam *saga* mulieres ad vsum adhibent in illecebris amatorijs. Narrant fabulæ fæminam prius extitisse, deinde à Iunone in auem commutatam fuisse, eò quod Iouem suis philtis ad amandam Ionem pellexisset. Aliis videtur Iynga dici lyram suauissimè concinentem: vt inde quicquid suaue est, & amorem ac desiderium excitat sui, Iyngis nomine appelletur. *pelliciendi artificia? præsentiones, prælagitiones. Ac certè demulc.* propterea quod attrahitur istud per hoc amatorium: & per isthæc hoc aliud. quasi dicat, trahuntur cum affectione & perpeffione aliqua. *signis*

Notacilla.
σισσογγυγίς

fol. 3. b.

C

NICEPHORI SCHOLIA

colliguntur. significationem sumunt. *Et voces.* Hic autor quasi cum sciente verba faciat summatim & leuiter admodum hæc attingit. Nos vero minimè cunctabimur ea fusius explicare in amicorum gratiã, quæ ex oraculis & præceptionibus Chaldaicis collegimus. Cùm itaque vocum, materiarum & figurarum mentionem fecerit, de materiis primùm tractemus. Ait enim Hecates oraculum.

Perficio signum purgatum, ceu tibi tradam,

Agresti è ruta corpus composito, et orna

vermiculis vulgaribus, exiguis Scalabotis:

*Arbor Syria
Coroneo si-
milis.*

Et myrrham et styracem miscens cum thure Sabæo,

Bestiolasque simul: tum Cælo exponito, Lunæ

Cornua cum crescunt, peragens sacra cum prece tali.

Quæ deinceps sequuntur, quærenda non sunt.

De vocibus autem, quas interdum Iyngas nuncupant, aiunt Hecatem ipsam dicere,

Veni cum exaudita mihi tua sint pia vota

Quæ monitis superum mortalia pectora fundunt.

& rursus alio loco dicit:

Illecebris hos immensis ex æthere ducens

Absque labore in tellurem inuitos reuocasti:

At medios medijs clangoribus interfusus

Ignibus absque sacris, diuinos, somnia sicut

Inducis, sedans non dignis dæmonas actis.

Atque hæc quidem ex oraculis deprompta sint.

Chaldæi vero mendaces aiunt esse genios terri-

colas, tanquam procul à diuina cognitione re-

motos atq; amandatos. Quòd si vis veritatem

ab his aliquã accipere de reb⁹ futuris, fac aram,

Terrestrem quoties venientem dæmona cernes,

Maçtato

Mactato lapidem Mnesurim, murmura reddens.
 Etenim lapis hic vim habet aduocandi dæmonem maiorem, qui inaspectabili modo terrestri genio se admouens docebit fortasse veritatem eorum quæ inquiruntur, quam rursus ille aperiet ei homini à quo interrogatur. itémque alibi operare, inquit, circa Hecaticum circulum. est autem Hecaticus circulus sphaera aurea quæ saphirum lapidem in medio sui inclusum habet, ac per totam extremitatē characteres & figuras varias. hanc sphaeram vertentes inuocationes perficiebant, quas etiam Iyngas vocitabant. Iam vero de nominibus quæ usurpant præcipiunt hac formula; Nomina barbara neutiquam mutaueris. Sunt enim nomina singulis diuinitus imposita quæ vim & efficaciam incredibilem in factis habent: veluti, Sabaot, Adonai, Cherubim, Seraphim, Abraham, Isaac, Iacob, & cetera eiusmodi, quorum vim & effectum obscurares, vt sapienti quoque Origeni visum est, si ea Græca dialecto exprimeres. Ait porro Æsculapius Mercurij Ter-maximi discipulus, in ea oratione quam ad Ægyptium Regem habuit, his verbis: *Quantum in te situm est, Rex, præceptiones tibi à nobis traditas obserua ne vel ad Græcos perueniant tam arcana mysteria, vel ampullata eorum oratio & compta, grauitatem & pondus rerum cõprimat ac debilitet, & minus efficacem nominum pronuntiationem reddat. Nam eiusmodi sermones, patria & vernacula lingua explicati perspicuam dictorum intelligentiam continent (siquidem ipsa vocis*

De hoc lapide vide Eugub. l. 8. de perem. phiso. c. 28.

Origenes ad uersus Celsi.

NICEPHORI SCHOLIA

qualitas, & nominum Ægyptiorum vis, effectū eorum quæ dicuntur in se comprehendunt) permutati autem & conuerſi in aliam linguam obſcure & inefficaces fiunt. *voces*, incantationes & carmina. *Ac digiti pedis*. Vidi ipſemet aliquando puerum quendam, cui cū ſagitta neruum ceruicis percuffiſſet, contigit vt inde pes alter torpore corripereſſet, & permaneret in reliquum tempus inſanabilis morbus: & cū pes alter ætatis progreſſu creſceret, hic alter in ea tenuitate & breuitate qua tunc fuerat, conſiſteret, ſuſpenſus, inutilis & otioſus, tanquam pondus inanimum. Itaq; dubitatione afficiebat eos qui cauſas & rationes non intelligebant, quo pacto cū manus propior eſſet ſine vſlo ſenſu doloris permanſit, pes autem procul diſtans condoluit. At verò qui cum rationis iudicio conſiderant res mundanas, pleraque his ſimilia reperire poſſent. neq; enim eūdem ſentiūt dolorē omnia corpora neq; omnes corporis artus: ſed id tantū corpus quod ad patiendum natura cōparatum eſt: & ea corporis pars quæ ad condolendum apta eſt, & quando & quo modo vſuuenit. Quæadmodum cū bonus odor per aërem ſparſus eſt, neque lignum neque lapis, neque verò auris, nec manus, nec pes eum percipit, ſed ſolus odorat⁹. Vt cātus ſola auris, & colores ſolus aſpectus comprehendit. *In inguen*. βουκόνα Græci vocant principium coxarum, nempe ſuperius principium pedis. *Vnius enim ambo*. Scribit etiam Ariſtoteles in lib. de Animal. hiſtor. Bobus pedes minus dolere, ſi quis eorum cornua vngat luto, aut pice, aut

pag. 7.
 φωνάς.
 τὸ εἶδός
 κίχου.

Ibidem.
 εἰς τὸ βου-
 κόνα.

aut oleo. *præstigiis decipitur*. alia est incantatio ῥητέυι-
του.
quæ Goëtia, alia quæ magia, & alia quæ phar-
macia dicitur à Græcis. Est enim Goëtia ratio D. August.
de civ. D. l.
9. c. 9.
Suidas paulo
aliter hac di-
stinguit.
quosdam materiæ immixtos, impuros & male-
ficos dæmonas inuocâdi, nomen autem ductum
est ἀπὸ τῶ ῥέων, hoc est, à fletibus, quasi luctu di-
gna faciat. Magia vero est ea vis quæ per medios
dæmonas materiæ expertes & eiusdem partici-
pes operatur. Pharmacia deniq; est vis noxia per
cibum & potum. Eodémque modo aliud est
κακοτεχνία, ars malefica, & aliud *ψευδοτεχνία*, ars
falsa: itémque aliud est *ματαιοτεχνία*, ars inutilis.
Etenim ars malefica est præstigiatorum, venefi-
corum & magorum, in damnum hominum in-
uenta. ars autem falsa est, quæ falsa indicat, vt ea
quæ oculos fallit: *πασοδαλμικὴν* Græci vocant.
Postremò ars inutilis & inanis est quæ cum aëris
percussione perit. *summam in fidibus chordam.* Ibidem.
ὁ τὴν ὑπά-
Hæc sumpta sunt ex confusione harmonici ca-
nonis cum exemplorum appositione. Oportet ἴνι.
igitur nos principio inde ducto explanare ista,
vt lectores perspicuam rerum intelligētiam ha-
beant: Concentus itaque, quibus harmonicæ
constitutiones conficiuntur, plures sunt: quo-
rū primus sesquitertia est, quatuor fidibus con-
stās: hæc vero ex duobus tonis & limmate (quod
& semitonium impropriè vocatur) coalescit: in
qua, cum sonus quartæ chordæ confertur cum
sono primæ, sesquiterciam proportionem ha-
bere comperitur. Secundus concentus est ses-
quialtera proportio, quæ quidem è quinque fi-
dibus exoritur: ex tribus videlicet & semito-

NICEPHORI SCHOLIA

ἢ διὰ τε-
 τρῶν.
 ἢ διὰ πέν-
 τε.
 ἢ διὰ πέν-
 των.

nio. Hinc etiam sonus quintæ chordæ comparatus ad sonum primæ, semper proportionem habet sesquialteram. Primam autem chordam appello hoc in loco quartam primi concentus qui per quatuor fit. communis enim est quarta chorda duorum concentuum primorum, finis quidem eius qui per quatuor fit, initium autem eius qui per quinque: hoc est, extremum quidem sesquitertiæ: principium vero sesquialteræ. Itaque duo concentus hoc pacto compositi efficiunt eam constitutionem quam per omnes consonam nuncupant. Nunc autem cæteros concentus missos faciamus, quippe cum parum admodum conducant ad propositæ nobis quæstionis explicationem. Hæc certè constitutio per omnes consona fit è fidibus, hoc est, sonis octo, quinque vero tonis & semitoniis duobus. Sonus autem octavæ chordæ collatus hîc atque comparatus ad primæ sonitum, perpetuò inuenitur duplam habere proportionem. Prima sanè chorda vocatur nete, acutissimum sonum emittens, altera paranete, tertia paramese, quinta superparhypate, sexta parhypate, septima hypate, grauiissimum edens sonum, octaua verò tonus assumptus: à Pythagora siquidè postea assumptus est. Nam prisca lyra Orphei, ex septem chordarum concentu constabat. Ideòque nonnullæ huiusmodi chordarum quoad sonos acutæ sunt, aliæ graues, aliæ mediæ. Et graues quidem sunt hypatæ, acutæ netæ, mediæ verò interiectæ. Ad ampliorem perspicuitatem exposuimus linearum demõstratione regulam octachordam, hoc est

hoc est, ex duplici proportione conflata concordem tonorum modulationem, compositam ex duobus tetrachordis & vnico tono: Videlicet, è duabus sesquiterciis proportionibus, vnico sesquioctauo, vel potius è sesquitercia vna & vna sesquialtera. Nam sesquioctaua proportio copulata cum vnica sesquitercia, proportionem efficit sesquialteram. Obseruatur porro sesquitercia proportio in duobus inæqualibus numeris, cum habeat maior totam minorem, & minor tertiam partem, vt in quarta & tertia. Sesquioctaua autem, quando maior numerus habet integrum minorem, & minoris octauam, quemadmodum in 8 & 9. Sesquialtera porro, quum maior numerus continet totum minorem, & minoris dimidium, sicuti in 3 & 4. Istis rationibus pro fundamēto iactis atque confessis, solers noster inquit Synesius, quoddam qui pulsauerit vel commouerit hypaten seu grauiissimam chordam imæ oppositam: (est autem hæc dictio *ψήλας*. i. qui pulsat quædam vox musicæ concinna, à verbo *ψάλλω*, fidium sonitu canto.) ait igitur, qui, hypaten pulsauerit, non eam quæ iuxta est ipsam, nimirum assumptam, mouerit: eadem enim sesqui-octauam proportionem habet respectu ipsius: verum propinquiores mediam, cuius etiam comparatione sesquiterciam habet proportionem. Nam affinitate talium proportionum consentiunt inter se latenter, & multum distantes potius quam viciniore. [*antiquioris meliorisque concordie.*] quam habebant priusquam in suam

pag. 4. a.
 ἢ πρὸς
 νεότερον.
 Ibidem.

NICEPHORI SCHOLIA

pag. 8.
 8 70 d.
 107. 65.

formam producerentur, erantque adhuc materia informis. *non est simpliciter*. compositè vnum: simpliciter enim & absolutè fuerit vnum, fluxus. *ex multis vnum*. qua ratione est compositum. & *ipsarum discordia*. ipsa seditione, ipsa pugna. *dissonorum*. quoniam acutum & graue dicuntur dissona. *concordantium*. quia propriè sesquitercius & sesquialter sonus ac duplus dicuntur mutuo concentu inter se consentire.

Ἀρχιμήδης

Archimedes. Mirificus ille Archimedes regnante Hierone floruit in Sicilia. Is à rebus sub intelligentiam & animi conceptionem cadentibus ad corporeas geometricam scientiam deflectens, & mathematicæ rationem, potentiæ sentiendi beneficio, miscens instrumentalibus opificiis structurisque artificiosis, euidentiore per multis reddidit. Ita vt Marcello Romanorum imperatori nauibus atque conatibus compluribus Syracusas nauiganti (illa verò ciuitas maxima erat totius Siciliae) tantis ac talibus suis artificiosis machinationibus Archimedes obstiterit, ac tam funestæ stragi tradiderit Romanorum classem, vt vehemens ille Marcellus superatus contrâq; insurgens & strenuè resistens, admiratus sit viri industriam, & illius artificio obstupuerit, longèque maiores huius vires existimauerit, quàm fabulosos centimanus. Is igitur dicebat ex assignatis viribus cõcessum pondus moueri posse: & addebat ad demonstrationis assertionem & confirmationem, quòd si alteram terrâ haberet, concitaret ipsam, digrediens ex hac in illam.

ibid. p. 4. b.

industrius. Vates, & in rebus futuris præfagiendis solers.

solers, ipso mundo, extra mundum, hoc in loco mundum dicit qui à lunari globo circuloque, inde vsque in terram peruenit & exporrigitur: hunc enim etiam coagmetatum esse ex quatuor elementis asserit, ac naturam habere ad patiendum idoneam, eamque alioqui interdum variari & permutari posse, adhuc etiam per incantationem, vniuersum autem per ludificationem. Quicquid autem est extra mundum, videlicet post Lunæ superiorem locum, simplex & incompotum dicit, & mundum immutabilem, nec non perturbationis experte, nullisq; præstigiis obnoxium, intelligentiam melius perficientem, ac negligentem ex eo loco quæcunque fiunt in tota materia. *ab incantatione & præstigiis immune est.* à perturbatione liberum. *securus est.* Istud ex Homero libro de promptum est: In primo siquidem Homeri Rhapsodiæ ait Agamemnon ad Achillem: *Tu nil mihi curæ es, Nec moueor mihi quod succenses. (nec trahi blanditiis.)* perturbationum expert. *quod autem affectibus subiicitur.* Quicquid respicit ad animæ rationem ac mentem, affectione caret: quod autem in materiam vergit, id omne affectibus impellitur. Distinguitur autem id quod animi passionibus est obnoxium, in id quod rationi paret, & in id quod rationem aspernatur bifariam. Illud enim dicimus naturale, atque habere vim vegetandi ac nutriendi: hoc verò excitatum & animale. Sed ambo hæc haud rationi obtemperare norunt: Neque enim consilium, neque vllas iudicandi vires habent. Consimili modo id quod

D

NICEPHORI SCHOLIA

rationi obtemperat, duplum est. Hoc enim nuncupamus vim concupiscendi, illud verò vim irascendi. Et illa vis concupiscendi diuiditur in voluptatem ac dolorem, nam quod prosperè & ex animi sententia euenit, voluptatem adfert & ingenerat: quod autem aberrando infaustum est, dolorem & ægritudinem. Quod porrò irascendi vim habet, in tria diffunditur, in iracundiam, quam sanè bilem & iram vocant, & in vlciscendi auiditatem, & exandescentiam. Est autem iracundia, animi impetus ad efficaciam munerisque perfuentionem principium & commotionem habens: vel animi vehementia ad quidpiam efficiendum: Sed vlciscendi cupiditas & exandescencia est, permanens & insitus furor. *in diuinationibus*. Diuinationem multiformem asserunt Græci, eamque diuersam efficiendi facultatem fortitam esse, quemadmodum paucis in conspectu atque tractatu huius libri dicitur. Ceremoniam autem dicunt mysteriorum communicationem, veluti perficientem eos, qui sacris initiati sunt. Præterea verò ad animi affectionem habitumque accedentes huius communicationis gratia adoptatos, eximios, & perfectos vocant. *disidentium*. Ea quæ in mundo continentur, omnia concreta & in suam formam producta sunt, si ea veluti essentias spectes, quidpiam vnum inuenis, cognationemque & affinitatem omni ex parte inter se habens: Quod si eadem formata & in propriam cuiusque speciem producta, multitudinè cernis distinctâ ac dissidium

73λε771.

pag. 4. b.

ac dissidium habentem quantum ad eam spectat in vniuersum : Vel potius quando vides per singulas species ea quæ sunt in rerum natura, vnum intueris discretum ac separatum: Quum verò secundum ipsius entis naturam, vnum spectas in congeriem aggregatum. *legi morem gerens*. Et enim vetat ciuilis administratio huiusmodi ceremonias. *Ideo summam*. At nos quidem (inquit) quoad nobis illud assequi datur, catholicum & vniuersum percurrimus, nostræque orationis stylo perlustrauimus præconium totius diuinationis, ac specimen argumentumque demonstrauimus esse cõmune optimi vaticinij obscuritatem. Quæ enim dilucidè & apertè patenterque inter speculandum obseruantur, neque diuinationis cuiusdam fuerint, neque demonstrationis indiga. Nunc porrò nostrum institutum nostræque scopus est, immorari in optima præstantissimâque ipsius consideratione, necnon exactiorem eiusdem indagatiõnem efficere. [*summam*] generaliter & vniuersè. [*ipsa*] vaticinandi ars. *pro virili parte*. quantum virium nostrarum facultas patitur. *exornata sit*. à nobis. [*optimam*] respectu aliarum diuinationum. *ei qui deprompserit*. detraxerit & eripuerit, specialiter, & adhibita formarum distinctione. *signum commune*. specimen, documentum & argumentum. *reprehensionem*. refutationem, demonstrationem. *in integra natura*. manifestè & exactè. *istud venerandum*) obscurum. & inde. Herodotus gesta Persarum literarum monumentis tradens, & in aliis suis libris quos de historia

ἡγὲ δὲ τὸ
ἔλασ. p. 9.

pag. 1. a.

In Polymnia,
lib. 7.

NICEPHORI SCHOLIA

*Vide etiam
Plutarchū in
Themistocle.*

composuit, ista de Græcis commemorat: quòd cum Athenienses ad Delphicum misissent oraculum, respondit Pythia sacerdos, cui nomen erat Aristonice, hæc quidem primùm.

*Quid miseranda sedes gens?i, fuge ad extrema terre
Ædibus, & iugibus desertis vrbe globosa.*

Nam caput & corpus nusquam sincera manebūt,

Extremi ve pedes nequeunt superesse manusve,

Aut mediū: sed enim ignis edax hæc arida reddet,

Et Mars acer equis, vrgens Syrium agmine curru.

Mox perdet plerasque, tuas non solius arces,

Ac multas Diuūm rapidis dabit ignibus ædes.

Et primùm quidem ista: deinceps autem talia supplicibus respondit Pythia vates.

Non poterit multis hortatibus vsa Minerva

Et precibus blandita Iouem placare supremum.

Hoc tibi fabor itē responsum adamate propinquās:

Nam reliquis captis quæ limes Cecropis ore

Intus habet, quodcumq; sacer penetrale Citharō,

Iuppiter è ligno muris Tritonida donat:

Qui muri inuicti tibi sint, natisque saluti:

Tu verò aduentū peditūmq; equitūmq; quietus

Terrestresque acies noli expectare: sed hosti

Terga dato, vel si tibi fors erit obuius vsquam:

Diuina ó Salamis mulierum pignora perdes,

Vsquam vel Cerere inspersa, coëunte vel ipsa.

In casum. sensum oraculi minimè intelligēs. hæc capessenda est. studiosè huic incūbendum est. mēs

pag. s. b.

*siquidē. cohærēs & adiuncta cōditori omniumq;
rerum opifici. [species] primorū, secundorum,
tertiorum, quartorum: mens, anima, ea quæ
fiunt, ea quæ reuera existunt. Ergo vicibus alter-
nis,*

nis, muta óque ordine. Euidentiùs demonstrare
 volens eorum quæ proposita sunt similitudinē,
 vel utiq; quam habet rationem mens & anima
 ad ea quæ reuera existunt, & ad ea quæ fiunt
 seu eueniunt, definitiones & verba quædam ad-
 hibuit è quinto Euclidis elementorum. Ait
 enim Euclides in definitionib⁹ quinti elementi,
 ἐπιὲν ἀλλὰ ἐ λόγος .1. Proportionem ordine mutato
 & alternatim sumptā, esse sumptionem antecede-
 dentis ad antecedentem, & consequentis ad
 consequentem. Sed exempli gratia pro axioma-
 te ponantur hi numeri, 16. 8. 4. 2. Quam pro-
 portionem habent 16. ad 8. eandem habent 4.
 ad 2. & antecedens est numerus 16. numero 8.
 Ergo ordine alternatim mutato occurrit pro-
 portio, posteaquam sumpseris numerum an-
 tecedentē 16. & comparaueris cum numero an-
 tecedente 4. & consequentem 8. cum conse-
 quente 2. Etiam rursus demonstratur simili-
 modo, vt quam habet proportionem numerus
 16. ad numerum 4. eandem habet etiam nu-
 merus 8. ad 2. Hinc igitur indicat & ostendit
 quòd quam rationem & proportionem habet
 mens ad animam, eandem habent ea quæ re-
 vera existunt ad ea quæ fiunt & eueniunt: Et
 alternatim ordine mutato, quam habet ratio-
 nem mens ad ea quæ reuera existunt, eandem
 habet anima ad ea quæ fiunt, & eueniunt. ac
 præposterè. & istud è scriptis Euclidis deprom-
 ptum est. Ait enim ille in suis definitionibus
 quinti elementi, Ordine inuerso eandem pro-
 portionem ac rationem esse sumptionis conse-

ἐναλλάξ
οὐκ.

pag. 5. &

Defin. 12.

Defin. 13.

D iij

NICEPHORI SCHOLIA

quentis, vt antecedentis, facta comparatione ad antecedens, vt ad consequens. Sed ad perspicuitatem & explanationem huius rationis ponantur è propositis numeris, numerus 16. & numerus 8. Est igitur numerus 16. antecedens, at 8. consequens: Quòd si sumamus numerum 8. tanquam antecedentem, & comparemus ipsum velut ad consequentem 16. fit ordine inuerso proportio. Ait ergo hîc quoque si sumamus velut antecedentem terminum animam, & comparemus tanquam ad consequentem mentem, similiter etiam ea quæ fiût & eueniût ad ea quæ reuera existunt, occurrit cõuersa & præpostera ratio, & nihilominus inuenitur etiam ira verum id quod à nobis his de rebus propositum est, velut axioma & pronuntiatum. *constitutum. præscriptum est. promit. nempe anima. & illuminat. illustrat ac docet. priusquam eas communioni. rationi, vel utique per rationem mente conceptam. vis animi moderatrix. vel utique mens [vis] mens* communicat cum rationali anima per interiacentem rationem: at rationalis anima communicat cum sensitua, & cum organicis sentiendi partibus, per medium & interpositum spiritum fantasticum. Rursus anima sensitua communicat cum naturali per alendi, vegetandi, augendique spiritum. Ait porrò Plotinus, quòd quemadmodum in enunciatione oratio effigies ac simulachrum est rationis quæ est in anima, ita etiam anima est imago mentis. *manifestas fecerit. ipsi animæ. primaria animi parte. scilicet rationali. imagines. typi, formæ & simulachra.*

μεγάλη.

ἐν μετὰ τὴν
ibid. pag. 6. a.

vita

vita hæc. fantastica, & quoad sentiendi facultatem vita, per quam cōmunicamus cum rationis expertibus, vel potius actio spiritus fantastici, quæ viget inter somniandum. in proprietate nature. videt enim seorsim in animalibus ratione vrentibus. sensuum organa. obscura & potentiora, per quæ manifesta hæc & sub oculorum sensum cadentia nobis constant, & efficaciam habent. etenim colores. primùm beneficio & ope spiritus fantastici, deinceps per externos sensus, qui tanquam riuos excipiunt vires inde diuersis rationibus procedentes, & prout vnumquodq; sitū & collocatum est, quæadmodum in meatu aëris contingit. tactuumque. nã suprà dixit mentem habere formas eorum quæ reuera existunt, sed anima speciem habet eorum quæ contingunt & fiunt, similiter & fantasia, nedum etiam magis. nullam efficiendi vim habentibus. quia anima præoccupauit (inquit) notitiam eorum quæ fiunt, coarctata verò & implicata à carnali cohærentia, indiget etiam corporeis instrumentis, vt per ea doceatur & memoria repetat. nũm igitur. vel vtique præstantius organicis sentiendi facultatibus. hoc genus. Quam ipsa fantasia, & eius sentiendi organa. per ipsum. fantasticum sensuum domicilium. increpantibus. diis. futura prænuntiantibus. vaticinantibus, seu oraculum edentibus diis. reliquis in rebus nostri respectum habentibus. ac de nobis sollicitis. si cui certè. nam probabile est vsuque euenit in somniis viam commonstrari ad inuestigationem thesauri. si quis. iacens, ac dormiendi causa

του θεου
 pag. 6. a.

illa inquirat & inuestiget: Ea quippe silentio
 prætermittit, neque integra recitat. *semen interius.*
 insitam intelligendi potentiam. *sua virtutis.* in-
 feuit è sua. *virtutis.* potentia. *felicitem.* quan-
 doquidem exoritur à nobis. *inter somniandum.*
 ab ipsis somnis. *sua virtutis fructus participè facit.*
 is quidem asserit somnia à Deo procedere, Ari-
 stoteles autè ait insomnia non esse à Deo missa:
 Si enim (inquit) à Deo data essent, miserentur
 duntaxat ad eos qui cum virtute & vitæ integri-
 tate commercium habent, & circa res diuinas
 occupantur: At nunc quosdam videmus faci-
 norosos homines & imperitos, nec doctrina
 nec virtute præditos in somnis videre. Con-
 tingit enim vt tales inter somniandum probatis
 vitis sint feliciores ob prosperam corporis vale-
 tudinem & temperiem. Illi quippe crebro mi-
 nime confusa rerum obseruatarum spectra cu-
 stodiunt, & fantasia simulachra, euenitque vt
 eorum nonnulla seria veraque sint. Proinde
 negat Arist. & complures alij externi ac secula-
 res philosophi à supremo numine missa esse in-
 somnia: Esse igitur quandam geniorum ac dæ-
 monum naturam dominium habentem eorum
 quæ in somniis apparent, istudque communi
 consensu facile statuitur. *nam fructuosum reddere.*
 Ante oculos nostros subiicere vlcè, haud minus
 esse assequi & obtinere, quàm discere, ex abun-
 danti dicit plus esse, vt id quod est æquale con-
 sequatur. *in fantastica vita.* in quibusdam libris
 scriptum est *ζαλω*, vitam, in alijs *ζαω*, vitæ, oportuit
 enim vtrumque collocari, sed propter in-

το ευσδοξου

pag. 12.

α. γ. κ. λ. ε.

pag. 7. α.

ε. υ. πο. τ. ε. λ. α. υ.

ε. υ. δ. ο. β. γ. ε. ζ.

qui vere &

recte som-

niant. Arist.

lib. de Ins.

Ibid.

Varietas le-

ctionum.

E

NICEPHORI SCHOLIA

solentiam vnum subicit : verum ponitur alterum ex ambobus, quale quis voluerit : sumit autem extrinsecus etiam alterum defectiue. *aduersus eos*, qui neque ipsis minoribus præclaris rebus digni censentur. *si ita intelligant*, illi ipsi qui opinione tenus sunt sapientes. *quæ repudiate sunt ab oraculo*. Diuina Ægyptiorum præscripta innuit. *hostiis non*, quod videlicet commodæ non sint. * [*ludicra*] sunt enim ludibria. *qui nimirum*, per victimas & exta vaticinantur. *artes quidem*, eas dicit quas magorum illecebras supra nuncupauit, magos quidem vocans eos qui non grauantur eos illices ad vsu adhibere: Iyngas verò dicit varias & diuersas artes, quæcumque multiplici forma, per victimas & extorum incisionem ab illis perficiebantur. *quid igitur*, quid ergo, inquit, absurdum est, quod sapiens, quatenus est sapiens, etiam amplius ferat & vltra cõunitatem progrediatur, atque hunc in modam fiat sapiens? *in hac ratione doctus*, & ita, videlicet per insomnia. *atqui*. Etenim, vel enimvero. *publicum magus*, cõmunius. *res est beata* imo quæ fieri non potest, & nemini datur. *per fantasiam assequi*, non per vnicam fantasiam & imaginationem in propinquo fuerit humanæ facultatis cernere ipsum Deum, quoad eius fieri potest antiquiorem. *sensus est sensuum*, quippe qui princeps est sensuum organicorum. *communissimum*, vt quod communicat se diuersis sentiendi instrumentis. *et corpus primum animæ*. Ille (inquit) communissimus sensus est quoque corpus, tanquam cognatione

ibid.

Versus ita exprimi poterat.

Viscera nil moror, & sacra, sunt hæc ludicra cuncta.

pag. 7. b.

pag. 13. *ἰννοσιότητες.*

ibid.

gnatione ac propinquitate quadā cum corpore
 coniunctior sit, ac interueniat corpori & animæ.
 Ipsum porro primum corpus vocat, velut im-
 mediatē consuetudinem habens cum anima.
 Corporea enim sentiendi organa haud imme-
 diatē commercium habent cum anima, sed per
 interpositam & interiectam imaginationem. *sed*
ille. Spiritus fantasticus in hominis capite habi- *ἐλλὰ τὸ.*
 rat. *animalis.* Ista quidem noster. At Plato in Ti- *τὸ ζῷον.*
 mæo dicit, Verūm cibi potūsque cupiditatem in anima, *ibid. pag.*
 & quicquid propter corporis naturam defectum ino- *7. b.*
 piāmque continet, in interpositam præcordiorum ac
 termini ad umbilicum vergentis partem statuerunt:
 vbi Deus iecoris formam (ait) constituit, & collo-
 cauit ad illius domicilium id quod succi plenum &
 obesum est, politum, luculentum, dulce & amaritu-
 dinem habens moliturus est, vt in eadem cogitationum
 ac sensuum è mente allata potentia, non secus atque in
 speculo admittente formas & imagines, ac perspicie-
 tiam simulachrorum suggerente, timeat quidem quan-
 do parte amaritudinis viens hoc & illud facit: dulce-
 dine autem suæ naturæ coniuncta secum viens, &
 omnia quæ in eadem recta, leuia, expedita & libera
 sunt dirigens, alacrem atque prosperam efficit in do-
 micilio collocatam iuxta hepar animæ sortem, ac tem-
 pore nocturno mediocre oblectamentum habentem, in
 somniando diuinatione vititur: Quandoquidem ra-
 tionis & intelligentiæ non est particeps. Deus propterea
 in ea vaticinium reposuit. Sufficiens & idoneum est
 argumentum à Deo diuinandi artificium humanæ im-
 prudentiæ datum esse. Nullus quippe mentis compos
 attingit vaticinandi scientiam diuino numine instinctā

E ij

NICEPHORI SCHOLIA

„ *Veram, sed aut sopore detentus prudentiæ vim,*
 „ *aut propter morbum, aut sapientiam numinis afflatu*
 „ *conceptam immutatus, & à se ipso discrepans. Et*
 „ *paulò post dicit, itaq; hepatis natura eas ob rationes*
 „ *talis & in eo quem dicimus locum diuinationis in-*
 „ *diuata est causa. [sed sentiendi instrumēta.] respectu*
 „ *primi & communis sensus, à quibus. sensibus.*
 pag. 8. a. *sensus est absolutus. vniformis. dispensat. consimi-*
litudinis. liter atque in attracto per fistulam aëre: vnifor-
ditatis. mis enim cùm sit, variatur per tibiæ foramina
exiens, acutior effectus, aut grauior. aut inter-
medius, vel consonans, vel inconcinnus. ac sunt
veluti. De centro ac rectis lineis verba faciens,
virtute & potestate simul mentionem fecit cir-
culi aut globi: Si quidem fieri non potest vt
centrum consideretur & excogitetur sine circulo
& sphaera, quemadmodum circulus aut spha-
ra sine centro. Afferunt igitur geometricæ de-
finitiones, circulum esse figuram planâ & laram
sub vnica linea circumactam, quæ vocatur cir-
cumferentia, ad quam quæ à centro ducuntur
lineæ rectæ, inter se sunt æquales. Pro-
inde hoc in loco fantasiam seu imaginationem
centro atque radici assimilat, rectis autem ramis
& lineis emissas & exeuntes illinc ipsius vires,
vsq; ad sensus organicos, visus, inquam, auditus,
& aliorum trium, quas quidem omnes vnâ
profectò dicit ad centrum radicemque spectare:
multas verò quantum ad progressam illinc ex-
planationem. Atqui imaginationem sensum vo-
cat communem, & propriè diuinius sentiēdi or-
ganum, nimirum immediatè versantem cum
 animi

animi parte quæ intelligentiæ & rationis capax est: sed maximè animalè, belluinā, crassiorem, corpulentiorè, & abusiue nominatam sensum efficiendi vi præditum, propter opposita & exporrecta apparentiâque sentiendi organa, oculorum dico, auricularum, narium ac reliquorū. *maximè est animalis.* ostendit per superlatiuum gradū imaginationem crassiore ac pinguiorem esse. *sensus.* nam vsque ad crassitudinem ac pinguedinem saginatur, & sic capax est rerum quæ in generatione & corruptione considerantur. *diuinius.* Quem propriè spiritum fantasticum dixit *immediatus sensus.* quem supra primum dixit: nunc immediatus sensus dicitur imaginatio. *quod si sensus corporeos.* hoc est, sentiendi organa. *vidimus.* videlicet & quæ audiuius. *decipit.* propter ista tria, ait, mentitur oculus: in primis ob naturam eorum quæ sub aspectum cadunt, quemadmodū pauonis penna pro certo quodam situ distinctos ostendit colores. Deinde propter aërem & aquam, & interuallum: Etenim aër quidem interdum humidus est & crassus, aliquoties verò ficcus ac tenuis. Et spatium eius quod sub aspectum cadit nonnunquam est exiguum, interdum verò amplum. Tertio propter suam impotentiam. *decipit.* Etenim, ait, ipsemet oculus fallit, mentitur ac decipit. *per quæ cernuntur.* scilicet per aërem & interiectum spatium. *spiritus fantastici morbo laborat.* Nam ob prauitatem consilij homo deducit animam in materiam, & hinc disponit fantasiam ad vitium & langorem, sicut aiunt multis eue-

} *causæ -**in.**ibid.**pag. 8. a.**pag. 14.**diuinius.**ibid.**ibid. pag.**8. b.*

NICEPHORI SCHOLIA

nire post cibum , & potissimum paruulis. Est quippe vehemens à cibo suffitus vaporumque emissio , & motus confusus ac inæqualis , & ægrè discernitur ab illis sanè quibus omnino non euentunt insomnia , aut contingunt inæqualia , dissimilia & coniectu difficilia: qualiter fit in aqua. nam quietæ , puræ , synceræque euidencia ac dilucida spectra apparent: in commotaverò & cõturbata vel planè non inspiciuntur simulachra , aut inæqualia , dissimilia & cognitu ardua. *lustratus.* apud Græcos quidem imaginationem asserit expiari & lustrari ceremoniarum beneficio : At piæ religioæque nostræ Ecclesiæ homines eam lustrant modestia , temperantia , vigilantia & ieiunio.* Et ita purgatus ille sensus capax est qui Deum admittat: Nihilominus priusquam in seipsum Deum excipiat & introducat , vrget & extrudit prius antecedentes errorum insinuationes , quæcunque ingrediuntur & adeunt imaginationem per sensuum organa. Et hanc asserit vitam secundum naturam , asseruare puram , synceram ac nitidam imaginationem ab istiusmodi peccatorum ingressu. Corporis enim & animæ communis est , & operæpretium est , vt puram habeat cum anima cõmunionem. *per expiationes lustrat⁹.* quippe qui expiatur & purgatur apud nostros probos homines ieiuniorum vigiliarum & aliarum virtutum auxilio. *insinuationes.* ita vt hinc etiam per organicos sensus productæ insinuationes , excurrant & progrediatur , antequam Deus superueniat & illabatur in imaginationem , quatenus compre-

pag. 8. b.

αἰσθητικῆς
ἐπινοίας.

ibid.

Nota Christianam purgandi se rationem.

ibid.

comprehendi potest. Cōfestim enim properant
tales insinuationes priusquā Deus admittatur à
spiritu fantastico : Excurrunt autem per spiri- pag. 15.
tualem purgationem. *secundum eius naturam*. cō- διὰ τῆς κα-
tinentis, téperantis & probi. *rursum sit*. non modò τὰ φύσιν.
corporis, verumetiam animæ rationalis ac men-
tis. *spiritus iste*. fantasticus, & imaginandi potentia
instructus. *nec affectibus spoliatur*. non est alie-
nus à natura animæ, sed conuenit & consentit
cum ea, similiúmque passionum est particeps, nec pag. 8. b.
per se manet peculiarem habens naturam velut
corpus, quod quidem ostreorum inuolucrum
dicit, propter duritiem, rigorem & formæ dissi-
dētiam, quam habet aduersus animam. *ostreorū*.
Multis ex partibus ostendit industrius hic Syne-
sius, acer & singularis Platonis æmulator, quia
non solum ex opinione eadem cum illo sentit,
sed etiam ex animi conceptione & sensu docen-
dique ratione, immo ex ipsismet dictionibus. Nam
quod corpus integumentum & inuolucrum o-
strearum dicitur, hinc habet principium. Ait
enim ille in Phædro altius suorum consiliorum
rationem repetendo exorsus, & alia, & hæc præ-
terea : Qui videlicet, inquit, sacris initiati sunt
& spectandi licentiam obtinent, nitido splen-
dore nitidi, & nullo ipsius signo notati, id
nunc corpus nuncupamus, quod vincti & præ-
pediti ostrei, more, circumferimus. Et illud
vitiati radij illinc principium habet : vitium
enim peccatum hac ratione vocat Plato: & deo-
rum currus ob æqualitatem pōderis atque mo-
menti cum ductiles tractabilésque, sicut facillè mo-

NICEPHORI SCHOLIA

uentur: reliqui verò magna cum difficultate. Nam deorsum vergit vitiositatis particeps, equus in humum propensus atque offendens aurigam à quo haud conuenienter educatus est: vbi certè labor & summa contentio animæ proponitur, & cætera. *bonitate cumulati*, hoc est spiritus fantasticus, propter animam ad bonum vitæ institutum accedentem. *deprauati*, à succumbente & aberrante materia: *is enim*, spiritus fantasticus. *communis terminus*. Communem terminum amborum esse dicit imaginatricem animæ facultatem, vtrinque collocatis extremis contrariis, corporis videlicet & incorporeæ naturæ, rationis ac dementiæ, materiæ & eiusdem priuationis, & medio eius interuètu opposita coeunt & copulantur. Sed diuina sunt, inquit, materiæ expertia & incorporea, infima verò materialia & corporea atque sub sensum cadentia. Eam ob rem asserit arduum ac difficile esse definiendo eius naturam circumscribere & exprimere quid sit, quemadmodum affirmando enunciamus de anima, eam esse substantiam incorpoream & materiæ expertem, nec non sensuum facultatem excedentem: Rursus de corpore, quod sit substantia materialis, fluens & concreta. Fantasia quippe nec corpus est, nec penitus expertis corporis, & ob id neque corporis potest definitionem admittere, nec rei incorporeæ. Etenim colligit & emendicat aliquid ab utroque contrario, corpore inquam & incorporeo, quantum congruit & quadrat suæ ipsius naturæ, & conflatur vna quædam natura ex tam semotis

naturis

pag. 9. a.
ἀγαθὸν
μὲν.
ibid.

naturis composita. *amborum.* animæ rationalis & corporis. *diuina.* imaginationis. *designari.* apprehendi, contineri, defini & intelligi. *imaginationis essentia.* id est, ipsam imaginationem. *verum ipsa.* nutritiua, vegetatiua, & sensitiua. *peccatis.* quod rationis est minimè compos. *atqui purgatur.* Velut araneus apes & formica natura duce sua opera efficiunt, qualia neque hominum perspicacissimi valeant peragere. At simiarum paruuli fœtus atque vrsarum, & complurium aliorum animalium, naturam habentes flexibilem ad disciplinam, docentur ab hominibus, & ad multa humana opera fiunt commodi & idonei. [*atqui*] vel naturaliter, vel per humanam informationem & educationem. *quidpiam excellentius.* validius ac cognitione sublimius. *cuncta demoniorum genera.* Prisci quidem illi Græci deorum ac dæmonum differentiam esse dixerunt: ac deos quidem maiores appellarunt, dæmonas autem inferiores. Sed Synesius aliquando inter illos assignat discrimen, interdum verò indifferenter vititur istis nominibus. *cuncta demonum genera.* Sed omnia dæmonum genera, inquit, quæ in hoc mundo versantur, hanc vitam sortita sunt, quæ nimirum vim sentiendi habeat. Nam ut summatim loquar, illa dæmonum genera solæ sunt imaginationes. *secundum totam ipsorum essentiam.* prout eorum essentia creata est. *et imaginaria sunt.* Idola, inquit, & simulachra quæ sunt corporis expertia, habent utique quidpiam crassitudinis, alia plus alia minus: videtur itaque hîc Synesius Democriti & Sexti opinionem &

pag. 15.
ἀμφοῖν.pag. 16.
τῶν ζώων.pag. 5. b.
τῶν ἀγίων.
ibid.pag. 9. b.
τῶν δαιμόνων.
ibid.
εἰδωλῶν.

NICEPHORI SCHOLIA

aliorum Graecorum sequi : Asserunt enim illi esse quaedam daemonia circa terram & aërem, crassitiam quidem habentia & coagulationem affectionemque humanis oculis invisibilia, qui quidem sani sunt, quae & spectra vocantur : propterea quod incolumem retinet & conservant, opinor, quandam figuram & inanem speciem ac similitudinem angelicam & à materia semotioris naturae, ex qua lapsa sunt : & corruptu quidem difficilia, sed non perpetuo immortalia : eorum nonnulla noxia & maligna sunt, alia verò benefica. Aiunt itaque eadem propius ad homines accedere, eisque se adiungere, ipsis potissimum dormientibus, ac praedicere multa quae eventura sint : fieri quidem certe huiusmodi praedictiones à bonis dilucidas, & animi alacritatem mouentes, sed à noxiis & infestis, contrarias. At hominis fantasia non est circulus, sed latente quadam vi figurarum rerum extrinsecus fluctium recipiens subiicitur, haud secus atque liber qui ab intelligentia legitur ac perlustratur, & in rebus apertis & conspicuis domesticè ipsa se ipsam docet ea quae admittere fas est : Sed in obscuris sibi etiam adsciscit intellectuales animae vires, & fit veluti consilij captandi receptaculum de rebus agendis. Etenim intelligentia nisi ab imaginatione meditationes mutuetur, non obinet circa genitam ac fragilem rerum naturam ullam efficaciam : *per ipsam.* facultatem utique vel potentiam. *cum alio.* *ibidem.* id est, cum mentis intelligentia ut plurimum. *artw.* visionis expertes, sed fantasiae cónexas, nisi quispiam. hoc

hoc excepto. *in minimo temporis puncto.* Quemadmodum diuini Prophetæ, ac diuus Paulus, repentino quodam mentis excessu extra se rapti. Tunc enim mens ipsa quodammodo extra materiam posita, & prætergressa corpus, occultè cernit secundum naturam mentis sine vlllo errore. Eam ob causam ait diuus Paulus: Scio hominem, siue in corpore siue extra corpus nescio, & reliqua. *in minimo temporis puncto.* in modico, cōtinuo, sine vlla intermissione factō & breuissimo. *Contrectationem habuerit formæ materiæ expertis.* nempe, doctrinæ diuinitus inspiratæ. *super fantasi prospicere.* vt cum intelligentia transgreditur fantasiam. *arduum est.* Quantò res est difficilior, tantò beatior vltra imaginationis facultatem prospicere. *imaginatione priuatam.* ratione & intelligentia præditam, *obiecta.* nobis exhibita & in conspectum nostrum veniens. *is quippe spiritus.* imaginationem aliquoties vocat spiritum fantasticum, aliquando animale spiritum, interdum corpus primum animæ, nonnunquam spiritualem animum, quandoq; verò communem terminum corporis & animæ: *animalis.* nempe fantasticus. *felices.* apud Ægyptios sacri scriptores. *genius.* secundum eius habitum. ** pœnas.* castigationes, emédationes. *in eo luit.* retribuit. *oracula.* prisca. *visionibus.* qualis est enim cuiusque vita, tales etiam inter dormiendum imaginationes, & consentaneæ eum sequuntur, quæ veluti diurnarum curarum reliquæ extremâque vestigia sunt. Et cuiusmodi sunt in quiete imagines par & consentaneum quoque

Cor. 2. c. 12.

ibid.

περὶ
ἐλημέων.

ibid.

καὶ δει-
μων.

* lego

περὶ ὁρίων.

p. 10. a.

ὅγαρ φαν-
τασίας.

NICEPHORI SCHOLIA

καὶ ἡ φιλο-
σοφία.
Ibid. &
pag. 18.

εἶναι δευ-
τέρων.
ibid.

est, vt talem pariter constitutionem post migrationem & corporis interitum illic anima reperiat. *animi vitam*. Platonis sermonem inquit, quem Phædonem inscripsit. & *philosophia*. Ait enim Plato in illa de animi immortalitate oratione sub Socratis persona: Quoniam magna vehemensque spes est cuiuspiam illuc emitti, quod ego proficiscor, si alicubi, illic etiam affatim ac sufficienter eius rei se compotem fieri, cuius gratia in hac præsentis & caduca vita tam assidua frequentiaque suscipimus negotia. Quocirca hæc migratio in præsentia mihi iniuncta atque præscripta cum bona spe contingit, eamque libenter suscipio: similiter quivis alius qui putat suam mentem velut expiatam, & vitiorum inquinamentis ac sordibus purgatam. Eius porro lustratio & expiatio est, vt quàm maximè animum à corpore segregemus, & eum assuefaciamus vndeomque extra corpus colligi & cōvocari, tanquam vinculis solutus sit. & *philosophia*. scilicet Platonis, & eorū qui idem cum illo sentiunt, quot quot sunt. [*secundarum*.] earum quæ post mortem eueniunt. *primas viuendi rationes*. circa quas in huius vitæ caducæ curriculo imaginandi facultas occupatur. [*eum*.] spiritum fantastiçum. [*abstergentis*.] & peioris igitur habitus squalorem eum emittentis in immundam illuuiè. [*elevatur*.] spiritus fantasticus. *propter calorem*. Quæ interueniunt propter ieiunia, vigiliis, necnon humilitatem animique abiectionem. & *is vtrique spiritus*. Potentiæ quæ plures sunt circa corpus animi, in vnica duntaxat intelligendi & ratiocinandi

ratiocinandi vi cum supremo numine mentéque
 mundi moderatrice communicant, quam tanè
 iure optimo Plato quoque alam nuncupavit, ni-
 mirum deducentem à fragilibus, & interitui ob-
 noxiis rebus atque terrenis animum ad cæle-
 stes, & diuiniore, neque finentem labefa-
 ctari conspurcarique suam imaginationem ma-
 terialibus affectionibus. *ergo illud rursus.* nimirum
 imaginationis purgatio. *terre cavernas, imos gur-*
gites. [*ingreditur.*] Quandoquidem solers hic
 noster Synesius, sicuti diximus, omnibus in re-
 bus Platonis est acerrimus sectator, hic quoque
 permultis ab illo desumptis utitur sententiis:
 æquum fuerit illius dicta hoc in loco exponere
 pro alia quauis interpretatione. Ergo, inquit
 ille in Phædonè, de anima polluta & impura
 verba faciens, quòd cõtatione corporea infecta
 inuoluta que sit, quam ipsa consuetudo congres-
 sùsque cum corpore, propter continuam fami-
 liaritatem, cultumque assiduum congenitam &
 geminam effecit. Ponderosum verò id putandù
 est, graue, terrenum & visibile, quò cum præpe-
 dita sit talis anima, grauatur atque trahitur rur-
 sum in locum visibilem formidine tenebrosi, ca-
 liginosi & in orco occulti, què admodum fertur
 circa monumèta sepulchràque assiduè versatur:
 circa quæ profectò iam nonnulla apparuerunt
 animarum vmbrosa fantasmata, qualia præfe-
 runt & exhibent simulachra tales animæ, pœnas
 luentes vitæ facinorosæ anteaactæ. Itaque tan-
 diu circumuagantur, quoad cupiditate naturæ
 corporeæ comitante, rursus induant corpus.

F iij

NICEPHORI SCHOLIA

Induunt autē, vt verisimile est, eiusmodi mores, quales in vita exercuerunt. Veluti eos qui ventris ingluuiei dediti fuere, & contumeliis, flagitiis, comotationibúsque vacantes inertem atque lasciuam vitam egere, nec quicquam pensi pudorisque habuere, consentaneum est asinorum & similiarum belluarum corpora subire: Eos verò qui iniurias, tyrannides, rapinas præ cæteris secuti sunt, in luporum, accipitrum, miluorumque genera migrare par est, neque aliò transire dicendum est: Eos porrò qui civilem popularémque virtutem, quam temperantiam & iustitiam nominant, ex consuetudine & exercitatione acquisitam absque philosophia méritisque sagacitate exercere: decens est hos in tale quoddam genus iterum civile ac mansuetum demigrare quodammodo, apum, vesparum aut formicarum, deinceps in idem rursus genus humanum, modestósque ex illis homines fieri congruum est. Sed in deorum genus nulli fas est peruenire, nisi illis qui discendi cupiditate flagrantibus philosophati sunt, & puri omnino ex hac vita migrarunt. Discendi cupiditate flagrantem vocat philosophum, veluti curiosum & scrutatorem naturæ eorum quæ sunt in rerum natura. [*infelix.*] misera, calamitosa. [*labore*] & castigationibus post longum diuturnumque tempus, vt animus purgatus emergat, scilicet fantasticus. *exorta enim.* quia à principio in substantiam & vitam accedit anima fantastica. *cum* peioribus. cum materialibus, crassis, & carnalibus. *ac melioribus.* vt intelligēdi vi præditis, & à materia

pag. 17.
 τοῖς χει-
 εστ.

stantiam & vitam accedit anima fantastica. *cum* peioribus. cum materialibus, crassis, & carnalibus. *ac melioribus.* vt intelligēdi vi præditis, & à materia

teria seiunctis. *quam mutuatur.* videlicet phantasticam animam. [*è globis caelestibus.*] Hoc in loco globi caelestes omnino cernuntur & ratione intelliguntur ab omni prima sphaera astris carente vsque ad lunarem. *descendens.* rationalis & intellectualis animæ potentia. *corporeo mundo.* eo, inquit, mundo qui continetur à lunari circulo ad terram vsque profluente, profligato & interitui obnoxio. *sibi conciliet.* secum imaginariam animæ potentiam. *vix enim.* raro enim istud evenit vt se inuicem dimittant ac deserant. *sed fieri possit.* aliquoties tamen contingere solet vt istud fiat. *minimè parentem.* nempe spiritum fantasticum. *haud quippe fas est.* non enim decorum est homini illas respuere: In primis compertæ & cognitæ sunt huiusmodi expiationes. Expiationes porrò siue ceremonias dicit mystica, arcana & sacra dogmata. *turpis.* pudore oppressus, iniustus. *re-ditus.* illis animis rationis compositibus. *alienum.* hoc est animæ partem quæ in fantasia & imaginatione consideratur. *desuper.* è globis caelestibus, vt supra dixit. *Et istud.* Istud quidem, inquit, nempe illam animæ partem, quæ intelligentiæ & rationis est particeps, posse missum facere spiritum fantasticum ingrauescentem & immodico pondere ad inferiora loca tendentem, eamque materiali habitu ac mouente affectu liberatam ascendere ad sublimiora domicilia, Dei munus fuerit, abditis & silentio prætermittendis rationibus, ceremoniæque eandem subleuantis ac erigentis, hoc est mysticæ diuiniorsque disciplinæ ipsam moderatis ac refrænantis: Nisi istud

pag. 10. a.
 Et b.
 ἀπὸ τῆς
 σφαιρῶν

pag. 18.
 ἐπανοδος.

p. 10. b.

NICEPHORI SCHOLIA

perpaucis contingat animis, sed vix vnicuiquam
& alteri: verumtamen de eius ascensu conquiritur. Turpem enim ac fœdatā eam dicit, vt quæ iniusta apparet, eò quòd alienum non reddiderit vnde emendicauerat. *animo.rationali.ad-
iumento sit.* eum sua sponte comitetur. *trahat.* in-
uitū ac immorigerum spiritum fantasticum. *tra-
hatur ab eo. inuitus. improbitate.* à materiæ vehe-
menti affectu. *qui indulserit. concesserit.* *Et istud
est.* Nos quippe adhortantur oracula Chaldaica
vt identidem sursum extendamus mentēmque
eleuemus ad Deum, ne ipsa prona se recipiat
deorsum in mundum terræ propinquiorem, vbi
nihil fidum ac stabile est, verūm omnia futilia,
vana & fallacia. Sed considerare fas est qua ra-
tione obscurum, atrum, ac nigricantem vocaue-
rit mundum hunc, quem vndecumq; caliginosum
dixit: nec verò solum ipsum Orcum nomi-
minat: Nam Orcum ceu Tartarum vario modo
vocant Chaldæi: Deum enim eum existimant,
& extremæ terræque adiacētis hæreditatis, quæ
ei sorte contigit, principem. Interdum verò
mundum qui in concauo lunæ cōtinetur, quem
omni ex parte nebulosum asserunt, & hunc in-
fernum vocitant. Interdum autem ipsam luna-
rem spheram, quam conterminam & confinem
statuunt mundi ætherij & in materia luxuriātis,
Materiam porrò profunditatē dicunt, quam
in loco sub Luna sito determinant. *territant,* per-
terrefaciunt sacra Chaldæorum oracula. *rattionis
capax.* Animam dicit quæ vitam & substantiam
à Deo consecuta est. *insidus.* inconstans & insta-
bilis.

pag. 10. b.

σεσίτη-

ται.

ibid.

pag. 10. a.

επιστολ.

bilis. *speculis & imaginibus gestiens*. ex idolis voluptatem percipiens, ubi dii gentium habitant, & versantur demones in materia illuuiem procliuiore: & hunc spiritum fantasticum pinguem, crassum & obesum dicit. *vita stolidi*. ceu attonita. *simulachro* verò. simulachrum hoc in loco fantasiam dicit, quæ animalis spiritus ac subtilis cum sit, nihilominus ob electionis & consilij prauitatem, aliquoties hæc habet crassitiam & obesitatem, aliquoties illam, quam vocant quandam spiritus conspirationem: & tunc profectò ipsa efficitur idolum, id est, compar & similis idolocis ac vmbrosis istis dæmonibus. *ima regio*. quam hæctenus mundum caliginosum & tenebrosum dixit. *simile quippè*. Quia enim spiritus fantasticus cum referre animi imaginem debuerit, & esse eiusdem simulachrum, euasit potius ob deprauationem in idolum simile materialibus dæmonibus, ac meritò horum sodalitio familiaritatèque oblectatur. *quòd si vnum*. Si verò mens ruat ac delabatur cù fantasiam, & fiat vna quædam ex ambobus. *mens etiam*. mens fortassis ad idolorum naturam propius accedens & obesior, non repudiauerit huiusmodi oblectationem. *malorum hoc extremum est*. Non sentire, inquit, præsens malum, sed eo veluti commodo ac facili delectari, malorum omnium fuerit maximum. Nam talibus gratulari, & ea non sentire, eorum est qui neque emergunt ex tenebris, neque emendatione perquirere volunt. Scirrhum porrò in exemplum adducit. Est enim scirrhus illuuiis fœda &

Ibid.

scirrhosus

G

NICEPHORI SCHOLIA

absterfu difficilis. videtur autem hoc dictum permultis obscurum, propterea quod breuitate concisa vtens Synesius, tale exemplum non dilatauit, sed contexuit & accommodauit proposito. Apertius autem fuisset, si ita dixisset: Quod quemadmodum scirrhus interiores subiecti cuiusdam corporis partes subiens, ablutu atque purgatu difficilis & indelebilis redditur, sic magnus ille & inhærescens affectus mentem in profundum abyssum, vt ita loquar, demergens, eamq; detinens, & veluti crassio rem reddens, occultat ac tegit ob suæ ipsius voluptatis consensum, approbationem ac terram, neque permittit recordationem accipere salutis & incolumitatis liberationisq; cogitationem ab illa vehementi commotione. Veruntamen inuenitur remedium sublimiori meditationi conexum & salutare pœnitentia: Pœnitentia enim consiliiq; mutatio hominis est grauiter & iniquo animo ferentis, ac toto corpore perhorrescentis occupantem se improbitatem. Nam vitium odio prosequi à voluntate liberòque arbitrio principium obtinet: voluntas enim omnium dictorum factorumque radix est ac fundamentum: & ad eam porrigunt atque extendunt causas & primordia. Nisi enim concurrat voluntas, exanimis & irrita manet omnis doctrina & disciplina, atque imperfecta. Et enim si dœctor doceat, nolit autem discipuli voluntas, manca & mutila fit disciplina. Et eam ob causam perutilis est vita tristitia & acerbitate temperata. *ob id.* * Proinde reperitur medicina

*Pœnitentia
vii.*

*pag. II. a.
x, dia. 770.
lege 720.*

dicina ac rerum sublimium, & à vulgari sensu remotissimarum indagatrix ac salutatis pœnitentia, hoc est, voluntatis consiliique mutatio, & facti damnatio. *huic enim*, id est, ad ea pādunt & explicāt manus, facta & dicta, tanquā ad causas & principia. *ignava est*. inualida. *mutila*. imperfecta & manca. *frædere*. tuæ voluntatis, tui consensus. *rerum temperies*. iucunda tristibus temperati. *temerario gaudio*. absurdo. *gaudio*. fatua voluptate. *ultra meritum*. quæ dicuntur à multis, ultra id quod decorum est. *calamitates*. Quemadmodum complures aliæ voces in alijs quibusdam significationibus prius elapsis que temporibus acceptæ, aliter vsurpatæ sunt apud subsequentes minores: Ita etiam hæc vox *συμφορα*, calamitas, casus, media cū fuerit dictio prius, vsurpatur etiam in eo quod commodum & conducibile est, vt, *Ob id quod in suis casibus gestiens letatur, serpit lachryma ex oculis*. In malam partem solum apud posteros vsurpatur, & obiurgatur suprâ quàm par sit, & præter meritum. Nam vt verum fatear, calamitates non malorum causæ sunt, sed adhortationis & prudentiæ: contrâ, quæ vulgò secundæ fortunæ iactantur, sunt potius malorum causæ. *conferunt*. cooperantur. *ad affectum abrogandum*. magnam & inhærentem animi commotionem. *prima providentia*. legitur in alio codice, *superna providentia*. Primam atque supremam providentiam vocat Dei mundi opificis iustam dirigendi methodum ac dispēsationem, eam ab alijs præclare distinguens. Nam Græci solem, lunam,

pag. II. b.
συμφορα-
τος. p. 19.

ibid.

Varietas le-
ctionis.

NICEPHORI SCHOLIA

stellasque animata existimantes, è suo domicilio ipsa etiam providere dixerunt rebus terrenis. *earum gratia. calamitatum. incautis. intelligentiæ expertibus ac desipientibus. vulgares felicitates.* Cùm enim internecionem ac perniciem nobis concilient, in fraudem complures illecti eas esse prosperas fortunas spargunt in vulgus, *insidias. dolosas excubias & laqueos aduersus humanos animos. inferorum præsidibus.* A dæmonibus qui sunt inspectores ac præfecti. *in-*
pa. II. b. gressu. ego verò dico, videlicet. *suauitas. voluptas*
quò m. de i- & subdola materiæ fraudatio. Quòd autem di-
do. p. 20. cit, tale est. Necessitate, ait, exigente, animam mundi naturæ inferuire, è sublimi descendit tanquam mercede facta conductio, vt ad definitum tempus seruiens emolumentum accipiat veluti præmium quoddam, & ascendat vnde venit. Quæcunque generationem & incrementum habent, animam & vitam desiderant. Et illud est animæ obsequium ac ministerium, vt subseruiat generationi & origini rerum quæ in mundo continentur, quousque illi capaci vniuscuiusque corpori vis & facultas adsit gestandi animam, neque eam fatiget senectus aut quæuis tabes & iactura terrigena quales in vita oberrant versatiles multis modis. Quæ porrò anima vt plurimum materialibus ac vehementius inhærentius affectibus voluptatibusque in errorem & fallaciam deducta est, & quasi inebriata imprudens fallitur, pro veritate mendacium, & vmbra pro substantia & re ipsa amplectens. *paupercula siquidem*
et indo-

et indotata . mercede conducta . primam vitam .
 Primam vitam, inquit, eam distinguens à secun-
 da & tertia, quàm dicunt Græci fieri propter
 metempsychosin, seu in alia subinde, atque alia
 corpora migrationem. *seruitutem induit.* quia hic
 ordinem & locum mancipij pecunia empti ac-
 cipit loco mercenarij. *Adrastie.* fati, sortis, fata-
 lis necessitatis. *illusa.* in errorem à voluptate in-
 ducta. *à materiæ donis.* quæcunque deliniunt,
 oblectant ac demulcent visum, gustum, audi-
 tum, olfactum & tactum, ea materiæ dona nū-
 cupat. *donis.* voluptatum in naturæ cohæren-
 tiæ. *infernire.* quasi ex scripto facta couen-
 tione & conspiratione. *fortuna & externa bo-
 na.* quæ sunt notha & illegitima. *consentire.* cum
 scriptis trāsfigere. *ea porro.* Adrastia seu Nemesis,
 seu vindicta diuina verborū superborum factorū
 que petulantium vltrix: ipsa natura. *occul-
 tam.* arcanam, nec linguæ ministerio adminicu-
 lōque proferendam. *statuimus.* Nemo his de
 rebus exactè sentire ac iudicare potest, nisi
 summo affectu eis inhæreat, ac prius experi-
 entiam quādam sumpserit, periculūque fe-
 cerit: nouerint potius ij qui mulierum & pue-
 rorum amore detinentur. Nam ijdem aliquan-
 do priuati, vel si vltronei & sua sponte eos de-
 seruerint, infinitos angores & cruciatus mole-
 stiasque sustinent, animam, vt ita loquar, assi-
 duè disseccantes, diu noctūque, quas materiales
 pœnas nominat. Ipsæ enim effingunt, & ocu-
 lis subijciant rei, qua priuati sunt, idolum & si-

pag. 12. a.
 ad egsetas

ibid.

G iij

NICEPHORI SCHOLIA

mulachrum, frequentérque memoriæ desiderantis admovent, & veluti canes agrestes, aliunde aliæ trahunt acerbè & circumueniunt: multos porrò ad mortem stimularunt, non valètes huiusmodi affectus constanti & æquo animo perferre. *retiner.* ob id siquidem Adrastia postulat. *irritum facere.* manu depellere, artificiosè prosternere, supplantare. *pœnæ namque materiales.* affectibus obnoxia, vindices ac seueræ cogitationes. *materiales.* animum vexantes. *tum certè.* nonnulli aiunt inter se differre necessitatem, adrastiam, fatum, & naturam, quidam verò vnum & idem significare inde asserunt: Etenim quod quis non potest efficere, istud Adrastia & necessitas fuerit: fatum verò est quòd perferriem arctæ societatis atque naturalis coniunctionis eorum quæ sunt in rerum natura, res terrenas gubernat. Et in fati potestate terrestria aiunt posita esse, quatenus in corpore naturaliter operantur. Sed sub prouidètia, quatenus intelligentia & ratione, hoc est quando immediatè à Deo beneficia homines accipiunt. *si- ne fatali necessitate mouentur.* vel, fato non imperante. *ipsius.* fati, Adrastia, nemeseos, & naturæ. *atque hæ profecto sunt, quæ arumne vocantur Herculis,* ab antiquioribus: Inde pericula cum allusione nominantur. *sustinuisse.* contingentia, mœsta perferre. *diuina verba.* Quæ videntur quidam fabulosa, sed mystica ac diuiniora sunt. Nam fabulæ vidètur narrare Eurystheum Herculi iniunxisse & imposuisse tales arumnas, pericula & necessitates: At mystica arcanaque verba

pag. 12. b.
 ειμας-
 υλω.
 αυτης. πα.
 21.

verba alius meditando explicandóque ea quæ dicuntur in aliam transferunt significationem. *si quis alius.* Herculi compar. *constanter.* fortiter. libertati animum adiecit, & eam aggrediatur. inijciat, admoueat manum, & constanter decertet, vt fiat libertatis compos. *naturæ manus & vires.* hoc est, naturalis huius mûdi à natura gubernati. *tumultus.* debilis ac languidus insultus. & *opus est.* necessitas est. *despicit.* materia. *velut aliena.* velut reluctancia eius generositati. *doliis.* Homerus in *o* Iliados his de rebus disserit, verba faciens de Priamo filium Hectorem desiderante: his versibus,

ibidem.

*Dolia namque Iouis duo stant in limine, plena
Muneribus, quæ donat, in hoc mala sunt, bona in illo.
Iuppiter huic miscens largitur fulmine letus,
Nunc mala dispensans ac tristia, nunc bona rursus.
At si cui ex diris infuderit, ille grauatur,
Et male suada fames agitat vexatque vagantem:
Nec Deus hunc nec mortales dignantur honore.
latenter .obductè, occultè. partes esse duas. O-*
mnia enim materialia opera quæcunque sunt in hoc naturali mundo ex generatione & corruptione constituto bifariam diuiduntur. Nam quibusdam sorte adueniunt quæ bona & expectanda præclara sunt, quibusdam verò ex aduerso mala. Præterquam quòd bona rara, mala frequentia sunt. & *Iupiter ipsi.* Homero, in illa versuum Homericorum parte, vbi istud dicit. *Deus est materiæ princeps.* Quandoquidem dispensatorem fecit Iouem Homerus in illis versibus bonorum & malorum, quæ dolia contine-

NICEPHORI SCHOLIA

bant. Istud porro obseruantia materialis est, velut imperantis fati ab altior: videtur materia principem ac moderatorem hunc facere. *duplicis doni fatalis. gemini, velut è duobus dolijs emergentis. in errore est. qui adest animo. post primum lapsum minimè recurrente.* verùm saginato & permanente in imis partibus iuxta versutiam affectionis in materia tenacius inhaerentis: ea siquidem materialis ac vehemens affectio est quæ prohibet recurrere in regionem supra huc caducum mundum sitam, vnde primum fecerat egressum. melius scribitur *ἄρα ἀ βόλου*, quod commodius est quàm *ἄρα*, quanuis idem significet. *versatur, vt dicitur. dicebat oratio. Ægyptia & sacra. quousque incidat. irruat. tenebrosum. omni ex parte umbrosum. vndique caliginosum.* Quauis ex parte nebulosum locum inquirunt Ægyptij & Chaldæi mundum sublunari sphaera comprehensum, ex vtroque latere tenebricosum. Afferunt autem locum in ipso lunari circulo situm, partim obscurum, partimque dilucidum, id est, dimidia parte splendentem, dimidia verò lucis expertem. Ipsa quippe luna talis est, semper habens dimidiam sui ipsius partem ad solem cõuersam & illustratam, alteram verò splendore lucis vacuam, facta proportione iuxta ipsius perpetuò mutantes conuersiones, circuitus, & varios flexus. Sed locum supra lunam collocatum vsque ad supremam & omnia vndique amplectentem sphaeram, mundum dicunt omni ex parte lucidum, id est, hinc & illinc perpetuò & immortali lumine collustratum.

locum.

*varietas le-
tionis.*

pag. 13. a.

*ἐμπελ-
τιύσται.*

locum terræ proximum quoad animum. comitatur. spiritus fantasticus . maximè oppositum . Ait pag. 21. Plato in Phædro , eam esse Adrastix ceu numi-
 nis inuitabilis legem : vt quæcunque anima
 Deum comitata aliquid verorum inspexerit , ea
 vsque ad alium circuitum sit indemnis : & si
 semper hoc facere queat , sit semper illasa ,
 si verò impotens assequendi non aspexerit , &
 casu aliquo vsa obliuione atque prauitate reple-
 ta grauetur , grauata porrò pennas confregerit
 & amiserit in terramque deciderit : tunc prohibet
 lex hoc & illud : quære id quod deinceps
 sequitur . *oppositum venerit . vsque ad lunarem
 globum : Quod enim ei opponitur , est vndique
 tenebrosus mundus , qui vsque ad hunc
 peruenit : sed oppositum dicit respectu circum-
 lucentis & quauis ex parte fulgentis . non in e-
 minenti atque sublimi loco purgamentum ac sordes
 materiae relinquet .* Materiae purgamentum vo-
 cat , quod fantasia descendens è supernis cir-
 culis emendicauerit à naturalibus elementis
 ignis & aëris . Igitur neque istud , ait , relinquere
 fas est in loco prærupto & eminenti , nempe in
 mundo vndique obscuro & tenebricoso , sed
 sursum trahere oportet temperantiæ , conti-
 nentiæ ac reliquarum virtutum auxilio , & ad
 æthereum reducere mūdum . Quandoquidem
 naturæ & idolo pars est in loco vndique ful-
 gente . Idolum autem spiritum fantasticum
 nominat , veluti congenitum potentiæ animi ,
 quæ rationis est particeps : minor verò illa est .
 Quemadmodum enim simulachrum & imago

NICEPHORI SCHOLIA

Dei quidem est mens, mentis verò anima rationalis: Sic anima rationis expers, hoc est, spiritus fantasticus simulachrum & imago est animi ratiocinandi & intelligendi vi præditi. Ergo quemadmodum huius spiritus fantastici idolum natura est, id est, anima naturalis, & huius rursum corpus, & iterum corporis materia: Proinde etiam proportionem quandam obtinet studiosum ac familiarem, ait, fantasia ad ea quæ sibi ex vtraque parte quadam communi-
ibidem. ne & affinitate sunt copulata, & secum ad eundem finem tendentia. Quocirca non solum ab anima rationali sursum, verumetiam deorsum à naturalibus elementis, de quibus loquitur, descendens emendicavit, ignem dico & aërem. *purgamentum*. cum extenuatione ita loquitur. *pars est. fors. is autem. vndique luminosus. non enim solam.* Non enim solam spiritus fantastici naturam reducere in mundum supremum admonet propter congruam ac decentem purgationem: sed etiam si quid è fastigio ignis aut aquæ assumpserit, quod certè materiæ purgamentum dixit, etiam istud vnà referendum censet. *imaginariam naturam. fantasticam. terrenum.* Quod quidem supra ostreorum vocabat inuolucrum, nunc terrenum dicit integumentum corpus. *diuinum corpus.* Spiritus fantasticus, quod supra corpus primum animæ dixit, nunc autem diuinum corpus istud vocat. *Et in vnum tendunt. in vnam naturam coalescunt. quibus regio est finitima.* & potissimum, inquit, illa proportionem habuerint, quibus è finitimis & in
propin-

pag. 13. b.
29. vs. 21.

propinquo est positio regionis & gradatim: Quemadmodum in propinquo est & seruato ordine iuxta cohærentiam ignis elementaliscir- culo & æthereo corpori, neque disjunguntur, sicuti distat ab æthere terra, quæ quidem, pos- trema & infima est eorum quæ sunt in rerum natura, crassior nimirum cum sit, & cæteris e- lementis inferior. *ignis. elementaliscir. quod si præ-* *stantiora.* *ibidem.* Quod si anima quanquam nobilior est corpore, tamen communionem corporis ad- miserit, & cum eo peregerit propter interme- diam imaginationem, ac distribuerit fæci ele- gantioris & immortalis naturæ, quantum est particeps deterioris, etiam corpus receperit, nisi imaginationem coërceat, eique sit impedi- mento, & ipsam euellat à congenita insitæque ani- ma. sed exhibeat seipsum morigerum eidemq; obsequens, vt reducatur ad diuiniorē subli- miorēque conditionem. Quemadmodum enim anima fantastica vergens ad corporis ve- hementioris affectiones, crassescit, ac redigitur in magis corpulentam conditionem: sic etiam corpus vergens ad contemplationem imagina- tionis beneficio, gracilescit extenuaturque & æthereum efficitur, propter animam intelligē- di vi præditam, descendens per elementorum summitatem ac fastigium, quam vndique ne- bulosam regionem dixit supra. Dicit autem eum qui è terra peruenit vsque ad lunarem cir- culum, ex quatuor elementis compositum esse. Nam à globo lunari exorditur substantia & natura quæ motu orbiculari mouetur vsque

H ij

NICEPHORI SCHOLIA

ad supremam primamque sphaeram omnia complectentem, quam mundum vndique per-
 lucidum asserit: Nam Graeci antiquiores, ipsa
 etiam mortuorum corpora comburebant, haud
 secus atque si eadem cum anima in aetherea re-
 gione collocarent. *quod si praestantiora, nobilio-
 ra excellentioraque illa sunt quae se subtrahunt
 declinantque à materialibus elementis, utpote
 anima rationalis, & sentiendi organa. confert
 ad materiam. vna praesto est ad limum & faciem. ad
 materiam: lege, cœnum: animam & spiritum fantasti-
 cum in vitiorum cœno, lutoque inuolutum in-
 telligit. velut sibi vindicatum ab eo cui concessum est. à
 materia inferiora, deteriora, ut ignis ac terra, & ea
 ex quibus corpus constat est. sed morem geren-
 tia. Hæc ipsa vox est Platonica: Etenim ille deo-
 rum plaustra *ἑλπίων* freno ductilia, habenasque
 audientia dicit, ideoque facile iter ingredi. *se-
 quentia, comitantia. mediam naturam. fantasti-
 cam ceu imaginatiuam. primæ naturæ. animæ
 rationalis. particulam. fortem. ab elementis.* Ea
 quæ de Minerua fabulose divulgata sunt, sapien-
 tiores Graeci ita allegoricè explicant, & Miner-
 uam aiunt animam esse, Iouem verò aërem: fi-
 liam Iouis esse commemorant generatam ex
 ipsius capitis vertice, nimirum è summa arce
 cæli, necnon simplicem & incorpoream. Tri-
 togeniam dicunt à triplici eius generatione: pro-
 pterea quòd ipsa descendens è regione aetherea
 assumit animi fortitudinem, concupiscendi vim
 à luna: Luna enim sua natura humida est ac
 diffluens: ea de causa libidinum imposturæ
 propter*

*Quod à Mi-
 nerua, id est,
 à prudentia ca-
 tria oriatur,
 bene cogitare,
 bene dicere
 qua sit medi-
 tatus, demum
 que bene per-
 sequi cogitata
 dicitur.*

propter ipsam contingunt. Deinceps ordine seruato ab elementis sibi vindicat corporis compositionem. Ista igitur Græci asserunt: alia vero Ægyptij atque Chaldæi. Sed quoniam eos ita dissidentes animaduertit Synesius, ait fidem illis partim detrahendam, & partim adhibendam esse. *corporea substantia*. vide, tursus spiritum fantasticum corpoream substantiam dicit, quod supra corpus primum animæ, & diuinum corpus dixit, ac denuo corpus integrum & immortale. *substantia*. nimirum spiritus fantasticus. *fieri omnino nequit*. per arduum est prodignitate illius. *simul eleuetur*. quin simul ascendat. *globisque celestibus*. de quibus prius descenderat. *extrema*. volens etiam de interpositis tractibus loqui, reiterat quæ prius dicta sunt, & refutat. Ait igitur extremas duas sedes, nimirum huius vniuersi apices esse, vnam inferiorem vndique caliginosam, & alteram superiorem vndique luminosam: illam infelicem, hanc vero beatam. Sed quoniam immediatè opposita simul copulari non possunt. Asserit hîc etiam in medio harum duarum sedium esse complures alios tractus inter se dissidentes, quos ex altera parte luminosos nominat, ex altera obscuros, videlicet participes sedium hinc & illinc collocatarum, & infra regionem vndique fulgentem. Verbi causa, quemadmodum intelligentia est in medio mentis & animæ, in medio verò animæ & fantasie opinio: At in medio fantasie seu imaginationis & corporis sensus est. Et ista sunt media mutuò inter se penetrantia.

pag. 14. d.
συνεσιου
xiiij.

NICEPHORI SCHOLIA

tia & experrecta à corpore ad mentem vsque,
 & participia sunt quodammodo omnia vicino-
 rum ex utroque latere. Quemadmodum aer v-
 trinq; duas habes extremitates, & sedes, quoad
 supremum tractum elementari igni adiacetem
 calidus est, sed quoad inferiorem, iuxta aquam,
 humidus. *postrema . opportuna . regiones .* alios
 tractus & locos. *in mundi latitudine .* circa luna-
 rem globum. *viuit animus .* opinor adhuc in cor-
 pore degens. *cum hoc spiritu . fantastico . formas*
et mores. Quod quidem iam contigisse videtur
 in purè, inculpatè & secundum virtutem & in-
 telligentiam viuentibus hominibus: illi quippe
 etsi in terra sunt, mentem possident in cælo va-
 gantem. *ad propriam generositatem .* velut ad pro-
 priam ac domesticam sortem, omni ex parte
 luminosam. *delapsus .* in hæreditatem inferio-
 rem vndique tenebrosam. *inordinatus efficitur .*
 difluit ac dilatatur in materiæ varietatem. *in me-*
dio verò cum sit . nimirum in media sorte & re-
 gione ex altera parte obscura & ex altera lumi-
 nosa. *in luminosam .* felicitis & inauspicatæ fortis.
illa verò assequitur . quæ media & interposita
 sunt. *discernere potueris .* videlicet affirmaueris
 ipsam animam miram esse quandam naturam,
 quasi dicat, vsq; adeo præstâtioris est particeps,
 vt etiam eatenus exsuperet id quod in materia
 deterius est. *in quolibet ordine .* mediij interiecti.
aut prorsus . absolutè . diuinum est . perfectè, inte-
 grè. *quod autem est fallax .* fantastici illud, seu vis
 animi quæ cito imaginatur & apprehendit, fal-
 lax & mendax, in vaticinijs & oraculis, nūquam
 quiescit

εἰς τὴν γῆν.
 pag. 24.

pag. 14. b.
 μεταξὺ δὲ

quiescit, id est, sortem non habet, neque locum: quocirca quiete & otio caret, quod absurdum est, affectu ignobili necnon sordida ambitione vexatum: & eorum est qui in materia voluntur & euoluntur. Hinc Aristophanes poeta comicus ait in fabula Nubiū, sub Phidippodæ somniorum coniectoris persona dicentis, *Abige equum domum eiiciens, quasi dicat, equum in tuas ædes deducito, ubi ipsum ad volutandū disposueris. quod autem fallax est, ut genus dæmonum vaga errantiæque reddens vaticinia. nunquam quiescit. Non habens sortem neque locum. involutis in materia rebus indulgens.* In materia terræque se voluntates dæmonas, terræ belluas vocant Chaldæi: sed in vita nostra affectibus plena, aiunt huiusmodi feras domicilij sedem habituras: Etenim naturæ & substantiæ vim sibi vendicant in affectibus talia dæmoniorum genera, & subsellium habent ordinemque materiale. Idcirco affectibus indulgentes ad talia dæmonum genera se conferūt, ac veluti iisdem conglutinantur, simile ad simile pertrahentes, mouendi atque concitandi vi præditi propter affectus. *involutis in materia rebus indulgens.* genus dæmoniorum intelligit se in luto & materiæ fordibus voluntatium. *ita enim, propter peccitentiam, ira subrepat & induit subterraneū deum.* subterraneam dicit intermediam felicitis & infelicitis sortis naturam, quam etiam inauspicatam paulò ante dixerat. Ait igitur infelicem & miseram illam naturam ita subrepere ac se insinuare in Dei & antiquioris dæmonis fauorem,

Iuxta illud D. Pauli, diabolum tanquam leo rugiens circumcui: quarens quem deuoret, &c.

Ibid.

Dele è contextu latino, officiose colit.

NICEPHORI SCHOLIA

qui sibi vicinus sit: sed sublimiora euolant &
 apprehendunt in superiore hereditate instru-
 ctam & apparatus puræ ac diuini naturæ
 regionem. *naturæ capaciore*. Ista quidem Plato-
 nis opinioni proxima sunt, nec minus Ploti-
 ni. Ait enim Plotinus, Omnes mortales à prin-
 cipio prius sensu quàm mente & intelligentia
 vfos fuisse, & cum rebus sub sensum cadentibus
 prius commercium habuisse, prima & extrema
 eadem reputauisse, & quod in ipsis molestum
 & suaue esset, illud quidem malum, hoc verò
 bonum suspicantes, sufficere opinati sunt, si
 hoc consecrarentur, illud autem euitarent &
 auerterent: Et hæc industria eis legitima solem-
 nisq; fuit, imitatis auibus grauib; & onerosis,
 quæ multa accipientes è terra, & pondere op-
 pressæ, in altum euolare nequeunt. Qui porrò
 aliquantum pendent ab inferioribus ac terrenis
 rebus, seipsos erigentes à suauitate ac delitijs ad
 id quod melius & præstantius est in anima, cum
 saltem minimè possunt cernere quod supernum
 ac cæleste est, rursus delapsi sunt ad actiones
 vnà cum virtutis nomine. Tertium verò genus
 est hominum diuiniore, quod potentia meliori
 & oculorù acumine cognouit cælestem splen-
 dorem, & illuc attollitur, veluti supra nubes
 eius quæ hîc est caliginis, illicque permanet,
 omnia quæ hîc in terris sunt despiciens, oble-
 scatione delinitum, & voluptatem non medio-
 crem percipiens ex amœnitate genuini ac do-
 mestici loci, tanquam ex vehementi & assiduo
 quodam errore in patriam bonis ac sinceris
 legibus

gibus temperatam homo perueniens. *constitutionem & situm*. conditionem ipsius qualis sit coniectura cōsequeremur. *cui spiritus fantasticus*. pura & sincera imaginatio rerum futurarum nonnullas cernit. *is homo pollicitationem*. habuerit à coniectura. *ad animi habitum*. Quantum cōiectari licet ex animi cultu & moribus. *melioris fortis*. propterea quod felici parte ac sorte clauditur. *ac potissimum*. Maxime, inquit, venamur & assequimur à spectris, quæ quidem in somnijs promunt & obijciūt fantasticum spiritum, videlicet circa quæ versatur, & spectamus in quali statu & conditione est, vt supra dixit, quia oracula consentiunt in ipsius imaginationibus inter dormiendum apparentibus, illic animi pacificationem institutionemque æquiparantia. Conijcimus porrò citra aliquam elusionem ac imposturam his de rebus, ait, quod minimè extrinsecus ab altero quodam incitatur, vt à quadam corporis imbecillitate, aut acerba calamitate. Quemadmodum enim illi qui sitim ex-
 plere cupiūt in quiete sibi videntur circum fluvios fontèsque aquarum habitare, sic etiam rigentes prope ignem & calida balnea, & qui aluum humidiorè, in palustribus, lutosus & humidis locis. Consimili modo qui puero aut coniuge morte extinctis orbatu sunt in somnijs ipsos videre sibi videntur, propter ambages & petulantiam cogitationis imaginationem in huiusmodi rebus commorari persuadentis. *ab alio extrinsecus minimè turbatur*. vtpote quando propter aliquam occurrentem & insuper aduenientem

ibid.

pag. 15. a.
 vq. in-
 p. 25.

NICEPHORI SCHOLIA

animi commotionem non fatigatur vis animi imaginatrix, verbi gratia ob libidinosum amorem, aut præ metu, aut febrî, vel alia quavis imbecillitate & infirmitate naturæ. Nam huiusmodi homines à somno excitati in errorem inducuntur fallanturque, etiam dormientes. Siquidem amator ob exiguam quandam similitudinem, videtur cernere vultum illius, cuius amore captus est: Ac timidus similiter opinatur se cursu concitato impelli ab hostibus: simili ratione febricitantes in conturbatione & angustia commoti aspectus existimant animalia picta in parietibus videre. Tales igitur commotiones nunc prohibet, neque eas in imaginationis purum ac sincerum iudicium admittit. *animalis spiritus*. fantasticus seu imaginarius. *suggestente philosophia*. philosophica, continentis & sobria viuendi ratione. *iuxta facultatem conuenienti speculatione intelligentem*. scopum pertingente, & congruente. *prociuum*. progressum. *pro viribus*. quantum humana naturæ vires efficere possunt. *præueniendo*. palmam illis præripiendo & præcidendo. *tolerare non posse*. inuictum esse. *deterius*. scilicet corpus. *quatenus*. innuit somnum mediocrem, aquam, & panem angustum. *mentis conceptus*. contrectatio, comprehensio, vt contemplatio. *quæ conspirant*. instigantur. *aduersus spiritum*. aduersus id quod maximè destruit & euertit imaginationem. *diuinum spiritum*. spiritum Dei viuentis. *veluti quando*. quemadmodum enim resoluta quædam & extenuata, producuntur & exten-

exten-

extenduntur, & ampliorem locum occupant, ut solida ea corpora quæ in vaporem facto nidore ac suffitu incensa sunt, sic certè contingit contrarijs in vnum adductis & crassioribus effectis. Cernuntur enim & contrahuntur in minutiorē pauciorēque aceruum, ac tenent minorem locum quàm prius, veluti etiam aër crassior & spissior in aquam vertitur, & in cumulum pauciorē contractiorēq; adducitur: Et rursus aqua frigore concreta in glaciem. Sic igitur ait, spiritus fantasticus à mundi conditore formatus alioqui sufficiens & idoneus ad implendos cerebri sinus, si à contingente quadam pinguedine contrahatur in minorem aceruum, dicuntur esse quædam partes sinuum cerebri vacuæ. Deinde quoniam hoc non est in naturæ viribus, ut aliquid sit vacuum & inane in his quæ reuera supersunt & existunt, sequitur necessario ut nequam aliquis spiritus ingrediatur in eiusmodi loca inania & euacuata, à quo necessarium est animal vna cum imaginatione incommodo affici *in arctum simul redigitur*. contrahitur in minorem aceruum. *in ipsis rebus*. dogma istud philosophicum est, scilicet, nihil inane & vacuum esse. *plena sint*. completa. *pæna*. condemnatio, multa. *hoc verò*. quod vocauit intellectuale propositum & institutum. *pietatis*. integritas & perfectio diuinæ providentiæ. *sane quidem nos*. hoc in loco facta repetitione eorum quæ dicta sunt, scopum libri exhibet: quoniam de somniorum diuinatione quidem constituimus verba facere, nihilominus necessitate com-

*Hoc genui da
moniorum nō
ejicitur, nisi
in ieiunio &
oratiōne, ait
Christus.
Matth. 17.
pag. 15. b.
ωλιγοεις.
pag. 26.*

NICEPHORI SCHOLIA

pulsi copiosum quendam sermonem protraximus de spiritu fantastico, tanquam dicatur esse dux & efficax rei. *ea de causa. supra eum. curiosè tractauimus. accuratiùs & copiosius persecuti sumus. ex hac porro disputatione. explicatione. híc. in hac arte diuinandi. minus elucescit. enunciatur est. sed spiritus. fantastici. pietatis. diuinæ gubernationis. vt ipse sit in nobis fatidicus. spiritus ille fantasticus & imaginandi vi præditus. talis spiritus ergo. propter diuinandi artificium. mensam turgidam. diuinam & sobriam non turgidam & opiparam, ab exuberante, luxuriosa, delicata, & in qua genio indulgere liceat. omnis fastus expertem. frugalem, simplicem & abstinentem. Pythio tripode. In Pythijs, Pythicum oraculum. multum abest. eum Pythicum tripodem relinquit. ille verò. qui nimirum posthabito mense lautæ & opiparæ fastu luxúque, frugali vitur cibo potúque temperato ac sobrio, & crapulam & vinolentiam tanquam in mari scopulum euitat. & quod. efficitur propter appetitum diuinationis. Dei amore detineantur. hac in re. neque enim propter id. haud quippe propter hanc animæ cum Deo familiaritatem, minor leuiórque posthac fuerit & contemptu digna commoditas, quæ in illa rerum futurarum scientia consistit. Sed tantisperdum homo in vita permanet, eadem indiget. præstantiorum. Quemadmodum, cum luna à solè illuminatur, exterior vultus & aspectus ipsius ad nos cõuersus lumen obtinet, neque cum eo confunditur aut miscetur propter longitudinem distantie: quando verò incipit*

pag. 16. a.
ε 122.

καὶ τῆ. πα.
27.

pag. 16. b.
7 xpe 16-
var.

cipit ad eum conuerti, in interioribus partibus iam illustratur, clariorque redditur, miscēs obscurum & vix apparens lumen suum cum amplissimo lumine solis, propter vicinitatem quam habet cum eodem. Sic etiam animus noster radios accipit ab intelligentia dominante, vel vt verius loquar à Deo, verum superficie tenus, quando conuertitur ad ea quæ sub sensum cadunt. Sed in penitissimis intimisque partibus, quando subinde respiscens ad eum propius accedit. Tunc ergo, inquit, non est penitus auersus ab animante, sed attrahitur etiam in ea quæ sensibus sunt obnoxia, & è specula eadem iam purius intuetur, propterea quòd minimè permiscetur ipsis, neque labefactatur ab ipsis. *inferiora. opera quæ sunt in mundo. quàm cum ipsis versans.* quando ad materiam propius accedit. *quandiu manet.* animus à materia quietus & immobilis. *simulachra.* imagines & figuras. *descendentem.* Quemadmodum lumen solis loca spurca & fordibus obsita perlustrans haud contaminatur. *præstantibus.* scilicet mens. *deterioris.* corporis. *ij qui collectis sarcinis.* tanquã diuersa copiosaque viatica accipientes. *ad Apollinis Pythii.* ad Delphicum oraculum. *Ammonii.* Ammonia vocant Iouem. Est autem Ammonis templum situm inter Nilum & Libyam, respectu Nili magis occidentale, sed Libyæ & Cyrenes, magis orientale. At respectu maris Ægyptij magis australe: hinc distat 1500. stadijs *dormire.* Totum corpus reclinare quietis gratia Homerus in Odyss. de Penelope loquitur, cū iam non deberet

NICEPHORI SCHOLIA

pag. 28.
 ἡ δὲ ὕπν-
 ναίειν.

amplius illa dormire: Synesius tamē eos adhortatur qui in dulcem somnū lumina declinaturi sunt, vt ita Deum opt. max. precentur. *irrigata*. In 17. Odysf. lib. ea dicit Homerus de Penelope.

*Ascendit thalamos, puras circumdata vestes,
 Membráque lota, deis centum taurilia vouit,
 Et pecudes aræ laturam, sacra deorum,
 Si dignas peteret Deus hoc pro crimine pœnas.*

Et paulò pòst rursū ait:

*Nunc ego Telemache ascendam cœnacula summa,
 Alta theatra domus, languenti lumina somno
 Concessura thoro lecti, qui plenus amaro
 Luctu & tristitia nutrit suspiria mœsta,
 Humidus & lacrymis nostris fletuque rigatur
 Assiduo. & reliqua.* [irrigata. abluta be-

pag. 17. 4.
 παρῆσιν.

beneficio aquæ Penelope. quemadmodum fortassis. veluti Penelopen optantem introduxit Homerus in suis versibus. *præsto adest*. Attende quo pacto hic etiam Synesius Chaldeorum opinionem sequitur. Illi enim dæmonum discrimina esse dicunt. Nonnullos quidem æthereos tradunt, alios aërios, hos terræ propinquiores, illos verò aqueos, alios denique subterraneos. Hos igitur qui circum terram & aquam voluuntur, mendaces natura dicunt esse, nimirum procul à diuina intelligentia remotos, & obscura materia repletos. Alios verò æthereos ac cælestes, veraces, vt pote à terra longè seiunctos, sed esse in propinquo diuinæ intelligentiæ. *Deus absens. Ætherei ordinis. ceremoniæ*. Ceremonias propriè vocant ea quæ mysticè tradita sunt verbis & operibus, & apud Pythicum oraculum, & Eleusinam

leusinam, & alia loca ad vaticinandum idonea. Nunc autem abusuè ceremoniam dicit diuinationem, quæ fit inter somniandum. *antistites*. rerum sacrarum doctores. *quædam ceremonie*. scribitur etiam, *quædam vrbes*. [à *maximo censu*. Quemadmodum Athenienses iuxta æstimationem facultatum vniuscuiusque ciuium opulentorum, ampliorem substantiam possidentes deligebant, vt triremibus præessent: ita inquit, etiam vrbes antistites eligebant ditiores & honoratiores. Illi enim poterant vtilia ad hanc artem vndecunque adducere. Hanc igitur diuinandi rationem talibus rebus vtentem abhorret ac detestatur. *atque opus est*. necessitas exigit. *Cretensem*. è Creta aduectam. *in occidente*. ex Homeri Odyssæa istud depromptum est. vocat enim solem hyperionem Homerus, præpositione *ὑπὲρ*, *super*, declarante id quod supernum est, & à verbo *ἵεναι*, quod ire significat: hoc est qui supra nos terramque vagatur & incedit. *hyperionis*. solis. *hec*. quæ dicuntur de ortu & occasu solis. *artificiosè exquirunt*. scribitur etiam *παραπρόνοτον*, qui solerti ingenio moliuntur. *ex suis rebus partis*. ex substantia & facultatibus quæ sibi adsunt. *cernit quidem*. Cum in quatuor vectigalium genera distincta esset Atheniensium Respublica & ciuilis administratio: vnum quidem nuncupabant eorum qui censum quingentorum medimnorum possidebant: alterum equitum, tertium zeugitarum, quartum operariorum mercede conductorum. Hic porro opificum & mercenariorum infimus

pag. 17. b.

επισημωσεις

pag. 29.

ordo erat valde inops, mercedis causa diurnam
semper operam praestans. Ea quidem certe tri-
buta & census dicebant Athenienses. *traducat*
vitam sobriam. ita ut cum difficultate viuat. *remex*.
ope nauigioli seu scaphę. *operarius*. mercenarius.
& qui soluit colonarium. Mos erat Atheniensibus
accipere singulis annis duodecim drachmas
ab externis hospitibus, qui Athenas habitandi
gratia se conferebant, & id vocabatur vecti-
gal incolatus. *tributum*. Extraneorum qui profi-
ciscebatur Athenas, ut illic sedem domicilij col-
locarent. *Eteobutades*. Eteobutadę proge-
nies quaedam erat antiqua, insignis & splendi-
da Athenis, a qua Mineruę sacerdotes eligeban-
tur. Sed iuxta veram ac geminam significatio-
nem explicatur quod proprie sit, id quod ve-
rum ac certum est: hoc est, qui reuera e Buta
generatione deducti erant. Ceterum Butam
appellat oculatum Argum tragicus Æschylus,
quasi bubulcum, ut moderatorem ac sectato-
rem Ius Inachi filię. Tradit enim ipsam ita di-
xisse, *Perhorresco multiplices habentem vultus*
intuita Butam. [*popularis*. *familiaris*, *socialis*. *ubique*
præsto est. Quandoquidem hic qua-
rundam historiarum mentionem fecit, pau-
cis verbis operę precium est eas prius explicare
perspicuitatis orationis gratia. Circa Antiochiã
Syrię est fons quidam nomine Castalia, in quo
tradiderunt Apollinem sic fata prædixisse: in
meatu aquę reddebat flatum, qui quidem aliã
aliã efficiebat aquę commotionem, quam
circumspicientes vates futura prædicebant, vna
igitur

igitur hæc est historia. Altera verò de saxo Delphorum : Est autem istud prope Phocidis prouinciam magis australe quàm mons Parnassus, trecentis stadijs, sed magis septentrionale quàm sinus Corinthiacus, stadijs ferme ducentis. At illic templum erat iuxta saxosum aliquem montem, & in eo fatidicus Apollinis tripod. Tertia potrò historia est de eo barathro terræque hiatu quem commemorat : ea sic se habet : fuit quidam vir nomine Trophonius augurandi artificio instructus : ille inani gloria ductus in quandam speluncam facto impetu se præcipitem immisit, & in ea conditus è vita decessit : quæ profectò spelunca, vt aiunt, oracula reddebat eam ingredientibus, & de qualibet re quærentibus. Harum certè historiæ hoc in loco meminit Synesius ad ampliorem laudem diuinationis quæ fit per infomnia: dicēs in illis vaticinandi locis opus esse maximis fatigationibus, molestijs ac sumptibus. Sed hæc præfugiendi ratio citra laborem omnibus oracula reddit. *aquam minimè assumit.* Quia non opus est accolam esse cuiusdam loci, aut habitare iuxta aquam fontis Castaliæ, aut prope Delphorum saxum, vel in propinquo terræ Trophonij oraculi. *id etiam primum. præstātius. conuentione facta. consilium & intentionem habens videndi infomnij. ob naturam. ad naturæ refocillationē. haud sufficiente lege, sufficientibus naturæ viribus.* cum non valeat, essentia, facultas aut natura nostra perpetuò vigilare. *rem expetendam. nempe infomniū. necessariæ. somno.* Somnum ait opus

K

esse necessarium, necnon essentiae & vitae causam : sed insomnium expetendum etiam perfunctorium atque superuacaneum, ut incolumitatis causam. *Et optimam viuendi rationem*. nimirum bene viuere diuinationis, quae euenit inter dormiendum, causa. [*optabiles*. apertius erit si legas pro, optabiles, *aequi bonique consulendum.*] *cuiuspiam*. actioni. *ad eam*. actionem. *inuaberis molestè*. cum videlicet impediaris. *neque enim est cuiuslibet temporis*. Haec enim dixit quaedam esse definita loca ad vaticinandum obnoxia & idonea, eaque pauca, & praefinitis temporibus opportunis oracula reddere. Ideo asserit morosam ac difficilem esse, eas ob res, eiusmodi rerum futurarum praescientiam : adhuc acerbam propter eiusdem instrumenta, quae ad muneris functionem indulget & concedit : ea siquidem multis sumptibus indigere asserit. Haud quippe in promptu est cuius Crentensem herbam comportare, & pennam Aegyptiam, & os Ibericum, & quaecunque alia inepte gariunt ac effutiunt ij, qui circa talia instrumenta arumose laborant. *sed ea ob quae*. dixerim instrumenta scilicet. *rheda sunt*. plaustrum, vehiculi. *aliae partes*. verba & opera mysteriorum plena. *nam ita dictu verius est*. reuelarunt videlicet ac prodiderunt. *utro*. diuinam reuelationem. *quispiam*. homo quilibet. *vexatione*. Nam antistites qui externam inquirunt diuinandi artem, de quibus paulo ante locutus est, magica arte videntes quibusdam carminibus vim incantandi habentibus nonnullos daemones eliciunt.

δοκίμοις.
pag. 30.

pag. 18. b.
αὐτο γὰρ.
Ibid.

liciunt deducuntque, ac inuitos & reluctantes
 tyrannicè violentèrque custodiunt, & ab his
 sciscitantur quæ cupiunt scire. Id patet è car-
 minibus, quibus in medium adducunt Hecatem.
 dicèrem, Post matutinum splendorem immen-
 sum, astris refertum, incontaminatam & am-
 plam domum Dei reliqui, atque ascendo ad ter-
 ram viuorum alumnæ tuis monitis, suâque
 nefandorum versuum, quibus certè rudia im-
 mortalium præcordia delinit mortalis homo.
 Ac rursus alius dæmon coactus loqui, ait, Exau-
 di me inuitum, quoniam me ligauit necessitas.
 Rursus alius alibi dicit: Cur me semper cur-
 rente ab æthere hîc desidens, diuina domanti-
 bus me Hecatem deam euocasti necessitatibus?
 & reliqua. Nam tales dæmonum naturæ cras-
 siores effectæ propter inueteratam nequitiam,
 animam rationis expertem sibi compararunt: &
 ob id partim quidem sua sponte, partim verò
 inuitæ talibus rebus attrahuntur pelliciunturque.
 Ait enim Plotinus neque liberam voluntatem,
 neque rationem à musica aut ludificatione vn-
 quam attrahi, sed animam rationis expertem.
 Quanquam amant inuitati, licet istud minimè
 deposcant. Neque quando aliquis præstigijs
 decipit, perspicentiam ac iudicandi vim habet
 illè dæmon qui imposturis eluditur, neque sen-
 tit, at exploratû habet iam lacesitus se incom-
 modo affici. Et quoniam eiusmodi dæmonum
 naturæ incantationibus, præstigijs & carmini-
 bus vincuntur, opprimunturque, perspicuum
 est etiam ipsas habere animam ationis exper-

tem, compositionem & crassitudinem. *vexatione ac molitione.* vt fabri, structores, architecti. vt *actio.* fatidicæ scientiæ quæ illic maximè negotiosa est, in qua molestum est circunducere necessaria ad diuinationem instrumenta.

pag. 19. a. *αφροσύνη.* *malignæ ciuitatis.* inuidorum quorundam ciuiũ. *ex imperio.* è sua ciuitate. *insipientis est.* hominis enim dementis fuerit, inquit, exterminare ex vrbe sibi subdita dormiendi facultatem, ideòque istud quidem fieri nequit. Non solum, ait, inconsulti ac temerarij, verumetiam impij fuerit, propterea quod legem sancit & Deo & naturæ contrariam. Etenim siue Deus, siue natura magnum hunc valdèque necessarium statum & affectum animali in seuit, vt quiesceret. Quoniam igitur, inquit, hætenus demonstratum est necessarium esse vt omnes homines dormiant, ac dormientes somniorum fiant inspectores, æquum etiã fuerit omnibus licere vt se conferant ad diuinandi artificium, quod fit per somnia, siue diuites siue pauperes sint, viri aut mulieres, & vt paucis cõplectar, cuiusuis ætatis homines.

pag. 19. b. *αεσησις.* *ad ipsam.* somniorũ diuinationem. *prophetissa.* diuinationo quæ contingit per visa & spectra dormientis. *ampliori voluptate.* maiori. *incitatur.* vt qui assentitur ac indulget spei & expectationi somniorum. *in natura est.* hominum. *vt ab initio,* vt prius. in penuria, ærumnis & priuatione rerum expetendarum. *vitã circumuenientes.* quas nimirum dolia continebant. *Prometheus.* Mundi natura & eorum quæ sunt in mũdo vna cum sit, multis nominibus designatã appellationem obtinuit,

obtinuit, ob distinctas facultates & occultas vires. Verbi gratia, fortuna omnium causa dicitur esse, eò quod sola omnia struit: sed propter ferriem nexus causarum dicitur fatum: & ob insuperabilem inuictamque eius virtutem, necessitas appellatur: verum quia aliud alij distribuitur vt sit eiusdem particeps, nuncupatur fors. At quoniam eius opera declinari avertique non possunt, dicitur Atropos: mors enim nemini parcat, cum sit inexorabilis. Sed propter exactiorem ac terminationem ipsius dispensationis, parca: Et ob commoda quæ hominibus adueniunt, providentia & Prometheus. Quocirca hoc in loco Synesius naturæ providendi ac prospiciendi vim, quæ circa res naturales indicatur, Prometheum nominavit. Et Æschylus in ea fabula quam inscripsit Prometheus captivus, introducens Prometheum multis angoribus ac molestijs implicatum propter vincula, & causas commemorantem quibus à Ioue excruciat, ait, quia Mortales quiescere feci, eisque animum addidi ne præviderent solum, in ipsis spei cæcæ domicilium collocans. At Euripides magis circumspectus Promethei nomen ad communem rerum omnium opificem refert, manifestè dicens: Quid tandem Prometheus quem tradunt nos finxisse, & omnia alia animantia, belluis quidem concessit singulis unicam naturam secundum genus suum: cuncti leones sunt robusti, deinceps omnes lepores timidi. *quando animi voluntati, cupiditati, optioni. ductor manipuli.* Manipulus est congregatio

pa. 20. A.
λεχαιός.
pag. 33.

NICEPHORI SCHOLIA

militaris è 16 viris . Qui igitur in anterioribus militiæ partibus insistit, & manipulum ducit, vocatur tribunus plebis seu dux cohortis: qui verò à tergo, extremi agminis ductor: sed tota cohors vocatur. ordo militaris, & à nonnullis turma . Quidam autem turmam quartam cohortis partem affirmarunt, & eius præfectum militaris ordinis principem. Duas verò turmas, militum manipulum appellarunt, & eius ductorè, duplarem . Quocirca semicohors etiam vocatur manipulus, & dux semiagminis, duplicarius. Cæterum autem decuriæ est, quando primo manipulo alter adiungitur. *ac certè pedum. vinculorum quibus pedes illius detinentur. vigilantis insomnium.* Quoniam sapiens & industrius noster Synesius in huius libri frequentibus locis, indifferenter usus est nominibus somniorum & insomniorum: visum est nobis de his quidpiam uberiùs persequi. Sunt enim differentia ea quæ posita constitutæque sunt apud veteres, de ijs quæ apparent insomnijs . Quinque enim aiunt eorum esse species: quarum prima insomnium nominatur, altera phantasma, tertia oraculum, quarta visio, quinta somnium . Insomnium quidem est diurnarum sollicitudinum effusio: istud autem fit anima quodammodo conturbata, vel corpore quidpiam passo . Anima quidem, ut cum dominus ad iram provocatus seruo succenset, quòd forsitan turpiter & indecenter opera sibi assignata iniunctaque dispensarit: deinde inter dormiendum se existimat his de rebus famulum interrogare. Non

Non secus atque in mari cernimus fieri, quando ipsum concitavit ventus septentrionalis, deinceps cessantibus & quiescentibus ventorum flatibus, tumultus maris permanet: corpore autē, ut si quis siti vexatus se putet currere iuxta fluuios ac fontes. Phantasma verò est, quando neque profundo vehementique somno homo sopitus, nec planè vigilās, sed veluti in meditullio & intercapedine horum constitutus, insolentes ac prodigiosas natura & varietate, necnon magnitudine inusitatas formas se existimat videre, aut promiscuas & aceruatim congestas, aut exiles, angustas & particulatim collocatas, alias aliter vagantes, aut turbam aut gaudium adducentes. Oraculum, quando angelus, vel sacerdos, aut pater, vel quidpiam sanctimoniam & grauitatem præ se ferens ipso aspectu, id quod visum est verbis compellat, quò ab his veluti periculum aut molestiam allaturis sibi temperet ac abstineat, illa autem ex opposito faciat, quasi multa commoda aduchere debeant. Visio, quando quod quis postridie visurus est propter expectationem, præoccupans istud ipsum simili & immutabili modo videt. Somnium verò, quando obscurè, ænigmaticè & vmbrosè, alia pro aliis cernimus, idola quædam & simulachra rerum euenturarum coniectu difficilia, & copiosa quinquiliarum farragine oblecta, quæ nõ parua indigent arte experienciæque, ut dignoscatur prænunciata ab ipsis expositio. Haud quippe opus est alio præceptore ad ea explicanda, sed fas est seipsum sibi metipsi magistrum ac modera-

NICEPHORI SCHOLIA

torem esse, consuetudine naturalis priuatæque
 suæ vitæ institutionis veluti deductrice vtendo.
 Nam hic inter somniandum vidit se vinum bi-
 bere, postridie in quasdam res infestas & acer-
 bas incidit: ille verò qui neque istud observa-
 uerit, contra voluptatibus quibusdam & oble-
 ctamentis fit obuius. Sed harum rerum cau-
 sam alibi declarabimus. *simulachra fingere*. hoc
 est, in ineptis sensibus occupare ea quæ com-
 menti & imaginati sumus. *reuocat*. animum.
 à molestia sensuum. Ab his quæ per sentiendi
 organa adducuntur. *suo iure*. domo, scilicet
 imaginatrix natura. *pignus*. nempe arrhabonẽ.
 rerum maiorum. vt honorum, auctoritate, diuitia-
 rum & sapientiæ. *proposuit*. prius demonstrauit.
ante factum. ante speratum opus. *sapientem usum*.
 cordatè & cum quadam scientia. *antea*. eò quod
 præoccupauerit & considerauerit. *pertinentibus*.
 congruis & idoneis. *in cælum euexit*. spem quam
 laudauit. *beato*. diuite ac iusto. *quòd utique*. Hoc
 Pindari dicto etiam vsus est Plato in lib. de Re-
 pub. sed non ad eum scopum planè cum Syne-
 sio respiciens. Ille enim edisserens de his in qui-
 bus diues aliis adiumentum adfert, eo vsus est:
 hic verò in quibuscunque versatur diuinatio
 somniorum. Ait enim ipse in primo Politico-
 rum libro, quòd in vita multorum peccatorum
 sibi conscius, etiam è somniis, quemadmodum
 pueri, frequenter expergefactus terreatur, & vi-
 uat cum mala spe: sed sibi compertum habenti
 nihil se iniuste fecisse, iucundam spem semper
 adesse, quæ senectutis nutrix est optima: vt &
 Pindarus

pag. 20. b.

το πάλαι.

pag. 33.

εὐδαίμων-

» 5. p. 34.

Pindarus dicit, quòd qui sanctè iustèque vitam
traduxerit, dulcis spes cor augens senectutis al-
trix, &c. Deinceps timentem illuc proficisci, ait,
videlicet ad inferos: magnam partem ad id pe-
cuniarum possessio confert. *uique rei. Quarit pag. 34.*
in certaminibus generositatis spes. *iuuenum nu. κούρησβ-*
trix. scribitur aliàs, senectutis alumna. *[ei comes est, φος. 28. 20^a*
copulatur, eamque comitatur. *quam nobismet*
ipsis. quam paulò ante per simulacra & imagines
à nobis fingi dixit. id omne breuis partis. Breuem
in somniorum partem dicit, nempe spem gloriæ
ac diuitiarum præ se ferre, & quæcunque carnis
amore irretiti amant & sectantur. Sed maior
pars est diuinatio somniorum, quæ rerum futu-
rarum præcognitionem lucrificat. *deterioris, falli*
vanique commenti. duplices constituit portas. Ge-
mina & ambigua agnouit Homerus somnia, cæ-
lestia nec non terrestria. Proinde somnia cæle-
stia cornibus assimilat, eò quòd cornua in fasti-
gium vigeant tendantque, aut quòd proxima
affiniæque sint animi principatui, quæ etiam se-
riò agere aßerit: sed terrestria dentibus elephã-
tis, quia ipsius dentes ventris satietati subser-
uiunt: quod quidem velut terrenum ac mate-
riale in confusionis ac mendacij explicationem
sumptum est. Alioqui cornu extenuatum lu-
cidum efficitur, vt etiam ad specula conferat, sed
elephantis dentes nequaquam: vt hinc iustius
sit ad veritatis demonstrationem cornu vsurpa-
ri. *nam si.* Si enim circa somniorum iudicium sa-
gax & cauta fuisset Penelope, compertum ha-
buisset omnia somnia sua natura posse feriò

L

NICEPHORI SCHOLIA

agere & veracia esse, sed ignorantia humana indecenter & ineptè ea comparans fallacia interdum vanaque esse existimat. *omnia*. Omnia sicut veracia per corneas portas, & quædam velut non fallacia per elephantinas & eburneas transmittibat. *introducenda est*, ab Homero: ista sunt in *Odyssæa*. *anseris quidem proci*. Ea percenset Homerus in 19. *Odyssæa* libro. Sic porro se res habet: Domum reuersus Vlysses post assiduos illos errores, in suis quidem ædibus consuetudinem habebat cum seruis & ancillis, versabatur quoque cum Penelope, nisi quod ut hospes erat illis ignotus. Ergo inter illas confabulationes apud Vlysses percensens suos angores & molestias, quoniam noctu diuque immoderatis animi ægritudinibus propter maritum suum tabescit & attenuatur lugens atque lamentans: Et hæc dicit,

*Hospes tu nobis precor hæc insomnia, mente
Concipe, ab anseribus vicinis, arce sub alta
Pascuntur mixto lymphæ frumenta liquore.
Quos ego dum video pascentes, lator. ab alto
Monte volans pennis rostro crudelis adunco,
Atque ingens aquila inuasit, pendentia colla
Cervicemque ruens victos mactauit: at illi
Sternuntur cæsi passim, & iacuere cruore.
Armiger igniferum sublatum in æthera pennis
Eugit & insurgens simul aëra verberat alis.
Dum queror insomnia vltro stens ipsa videbar,
Et lacrymas somno, largosque effundere stetus,
Lamentansque diu mæstas expromere voces.
At circum stauæ funduntur Achaides vnâ,
Lugentes*

Lugentes miserè, & tristem solantur, ab alto
 Missa aquila anseribus quòd mortem immiserit acrè,
 Vestibulum ante ipsum rursus librata per auras
 Insedit tectis, quæ summa palatia iungunt,
 Ac sic vociferans humanis vocibus vsa est:

Nobilis Icarij proles clarissima fide,
 Non sopor illud erat, non somnia vana tenebris,
 Sed fœlix omen potiùs, factumque sequetur
 Vera fides. Namque anseribus portenditur arce
 Turba prociùm. sed ego tibi sum pennata volucris:
 Vnca aquila antè fui, nunc coniunx dulcis Vlysses
 Adueni nuper, qui cunctis aspera fata
 Morte proci: mittam, & crudelia funera martis.
 Sic ait, atque meos sopor ipse reliquerat artus,
 Et dulcis somnus languentia membra remisit.
 Tum verò anseribus stabulis intenta sub arce,
 Illos aspicio segetem & frumenta resecta
 Iuxta urnam positam densos, velut antè solebant,
 Carpere vescentes commixto murmure rauco.
 Tunc Ithacus prudens infert sic ore loquutus:

O regina, equidem vix fas est dicere causas,
 Quæque aliò vergunt, insomnia noctis in vmbribus
 Declarasse notis. Quoniam tibi fortis Vlysses
 Iamdudum incumbit, meditatus atrociam facta.
 Namque proci cædes, & tristia funera mortis
 Omnibus impendent, fluitabit & aula cruore.
 Nullus enim lethum, & Parcarum fata superba,
 Effugiet. contrà tum Penelopea profatur,
 Sunt equidem ô hospes insomnia vana figuris,
 Et gelido quamuis currunt infirma sopore,
 Illaque iudicio, certa & ratione vacare,
 Nam sine delectu quædam volitare videntur

L ij

NICEPHORI SCHOLIA

Atque adeò euentu non omnia facta sequuntur
 Somnia: sepè quidem veniens deludit imago.
 Sunt geminæ somni portæ, quarum altera fertur
 Cornea, qua veris facilis datur exitus v̄bris:
 Altera candenti perfecta nitens Elephanto,
 Quæ veniunt eboris porta, sc̄l̄ique elephanti,
 Somnia frustrantur falsa sub imagine noctis,
 Decipiuntque notis verba imperfecta futuri.
 sed quæ missa foras nitidissima cornua lapsu
 Transiuere leui, quæ cornua porta relucet,
 Implent vera quidem miseris mortalibus acta,
 Cùm videre horis volitantes nocte figurâs,
 At non hac credo venisse infomnia porta.

pag. 21. a.
 παρυσίη.

pag. 35.

[cum toto exercitu.] Homerus in Iliade Iouem inducit volentem honorare Achillem ob ea quæ Theidi promiserat. Air igitur cùm Agamemnoni dormienti somnium immisisset Iupiter, iubet vt omnes simul Græcos ad pugnam contra Troianos educat & expromat, vt videlicet coactus Agamemnon, Achillem etiam exire ad bellum hortaretur: nam hæc vox παρυσίη, cum omnibus Græcorum copijs, vniuersos simul & collectim summatimque comprehendit. Sed Agamemnon cùm non posset assequi intelligētiā huius verbi, quod innuit cum omni armorum multitudine, erat immemor Achillis, cui subijciebatur Myrmidonum phalāx totius exercitus bellicosissima. Et hinc mutilum atque imperfectum mansit Iouis edictum. vnde non potuit urbem expugnando capere iuxta illius pollicitationem. *eas abiiciamus*. Abijciamus, pro eo quod est subiiciamus sumendum est, ab eorum
 meta-

metaphora, qui deponunt onus quod gestant. Loquitur autem Aristides in lib. super quatuor, hunc in modum: de loquacibus quidem certè, O Plato, incultis, rudibus ac timidis, istinc abijce, ne fortè quispiam alius Deus Troianos exciter. *abijciamus*. Quasi dicat deponamus talia præconia, & silentio prætermittamus. *propemodum*. hoc ita debet intelligi, sed propemodum insolentiæ teus peractus sum, publicè quidem edens artem diuinandi, & per insomnia præsa- giendi, idoneam esse ad simul nauigandum, ad exequendum & efficiendum cum omnibus illa omnia, quæ paulò antè enumeravi: quædã verò in propatulo nondum manifestavi commoda quæ in me ipsum ex eadem arte redundarèt. *ut sim sciscitabundus*. scisciter à somnio si sit somnium. *veteris Atticæ*. veterem Atticam dicit, quæ à Gorgia inceptit, cuius princeps erat Gorgias ille Leontinus: utebatur enim etiam poetis nominibus propter grauitatem & orationis nouitatem: recens verò Attica inchoauit ab Æschine ac Demosthene. Erat autem ipsa politior nitidiórque, & ipsi auditui suauior. *partim quidpiam dicentem*. nempe actionem, aut vnumquemque. *quid sit enunciantem*. superaddentem etiam qualitatem, quod sit vitæ decus. *exortos*. crebrò insurgentes. *ad diem præfinitum*. ad determinatum ac præstitutum diem. *in statione sub dio permaneremus*. ad ianuam præstolando: à verbo *ἀνδίζουαι*, quod est, pernocto, abscondor, excludor tecto. *et fortuna*. continuò, de repente aderat fortuna non expectata. *legationis*

pag. 21. b.
καταβά
λοίου. ib.

à τὸ γ.
pag. 36.

NICEPHORI SCHOLIA

*munus obiui. nisi me interpellasset tandemque
interripisset legatio ad imperatorem Arcadiū.*

*Ἰνδοτίμου
πρω. β. 37.*

Et tamen, veruntamen, etiam tunc, manes elicientium. Manium educendorum ars, euocandarum animarum scientia, & mortuorū euocatio, idem sonant. Sic porro effertur vna eadēque res multis nominibus apud Græcos, quemadmodum ex alijs non pauca. Quod autem significatur tale est: nonnulli quibusdam imposturis & incantationibus vrentes, etiam alia monstrosa & prodigiosa faciunt, contenduntque defunctorum quorumcunque voluerint animas educere: itaque videntur per magica carmina & quasdam abiurationes animas adigere. Apparēt enim, & ad interrogata respondent, sed ea quæ in conspectum veniunt non sunt defunctorum animæ, at dæmonia quædam, quæ certè prius erant agmina angelica & lucida, deinde propter tumorem, fastum, eleuationem, superbiam & nequitiam in perpetuum disiecta ex illo cælesti ac diuino choro cœtūque, circa hunc terræ adiacentem tractum fallunt, hominēsque seducūt, splendorem, lucem ac subtilitatem illam cū semel repudiarint, eā cum obscuritate ac ignobilitate & cum dissentienti crassitudine necnon versatili astutiaque spissitate commutarūt. Ergo afferunt Græcorum & Chaldæorum sapientes ex ipsis nonnulla aëria esse, alia aquea & marina, alia terrena, alia verò subterranea: & quædam eorum nidore ac sacrificiorum vstura fumōq; delectari, alia sanguine fuso, alia fœditate & quibusdam inquinamentis, alia denique alijs
ac

ac talibus magis. Nam eam ob causam fatidicus Apollo iubet, ut hi qui ad mortuorum evocationem accedunt aliis sacrificiis utantur, aliis verò qui ex aqua artes magicas exercent, aliis denique qui aëris vaticinandi artificium adhibent, & alij aliis superstitionibus utantur. Nos quidem certè ista & permulta alia missa facientes, ad sermones nos conferamus eorum duntaxat veneficorum qui animas defunctorum eliciunt. Illi siquidem magica divinandi arte circa mortuorum cadauera utuntur. Er hos quidem fortilegus Apollo exhortatur ista peragere: victimas, inquit, occidens, inferorum gratia defodito, & in scrobem sanguinem immittito. Funde mel nymphis ac Dionysij munera. qualia iubet Homericæ Circe Ulyssesem facere, nimirum ad inferos descendentem.

*Cùmque huc appuleris, tunc heros siste carinam,
Effodiâsque scrobem iubeo, cubitôque remensus,
In longum ducas, tantum quoque lata feratur.
Omnibus hic fundas umbris libamina supplex:
Primò mellitos succos, mulsûmque liquefcens:
Dulcia deinde sacri feruentia vina Lyæi:
Tertia fac illis accedat & æquoris vnda.
His etiam canas addens confunde farinas,
Imbellésque umbras genibus reflexus adora,
Et vaneſcentes animas in vota vocato:
Si liceat patrios Ithacæ repetiſſe penates,
Te maëtaturum sterilem promitte iuencam,
Quæcunque excellat, quam tota armenta ſequantur.
Extructâmq; pyram fructu cumulare benigno
Te velle, æquoreæ Ithacæ Laertis in arce.*

Odyſſ. x.

NICEPHORI SCHOLIA

Tiresia fac latus ouem cum vellere pullo

Deuoeas, quicumque greges per pascua vincat.

Talem verò sensum hæc continent: Mel quidem, eò quòd veluti æ mulum se ex aduerso obijcit mortis amaritudini: lac autem propter fuscum & nigricantem tenebrarum colorem: vinum ob angores & molestias: denique aquam, quandoquidem ex quatuor elementis homo constitutus est. ouem porrò dixit, quia cõmunia sunt subterraneorum terrestriũque ea animalia quæ quatuor pedibus incedunt: nigram propter loci caliginem: gladium, propterea quòd mos est his qui incantationes dæmonicas adhibent, quoslibet gladios sub imperio tenere, ne fortè dæmones abiurationibus & inuocationibus violati repentino impetu quidpiam mali adferant itruentes in abiarantem & euocantem. Eam ob rem gladios gestare coguntur, vt eorum adminiculo illos perterrefaciant, neque sinant prope se accedere, sed à longe interrogati respondeant. Quoniam enim viuaces sunt spiritus, habentque crassitudinem ac spissitatem, sicuti diximus, ipsi quoque formidant sectionem ac diuisionem: etiam offenduntur si vexantur, feriuntur & verberantur. Etenim inter homines pœnās luentes ac dolore vexatos, non caro est quæ laborem & ægritudinem sustinet, sed animalis spiritus. Nõnne cruciaretur ac doleret etiam separata ab anima viuificante spiritusque vitales producente? Nihilominus qui manes eliciunt, & mortuorum animas ab inferis excitant, à nobis enumeratis beneficijs & euocatio-

euocationibus vtentes, quasi internuncios quos-
 dam adducunt & alliciunt huiusmodi dæmo-
 nas, ad retrahendas quorundam mortuorum a-
 nimas quas voluerint: sed cum non valeant ani-
 mas adducere, ex necessitate reliquum est vt in
 illorum defunctorum formas transmutentur
 tales dæmones, & cernantur agnoscanturque
 ab amicis & consanguineis, & ad interrogata
 respondeant, & iussa exequantur. In iacturam
 enim ac dispendium quorundam sæpenumero
 imperum fieri iubent, ac sese ex aduerso oppo-
 nunt. Tale profectò incommodum circumspe-
 ctus ille Synesius dum aliquando pati periclitat-
 retur à quibusdam inimicis præstigatoribus
 mortuorum animas elicientibus, præuidit inter
 somniandum, & illinc periculum statim euita-
 uit. Huius itaque nunc meminit in laudem di-
 uinandi industriæ quæ in somniorum interpre-
 tationes suas vires exerit. *quas enim obtinet.* Anima pa. 22. b.
 siquidem fantastica species continet iuxta α, 7^α γδ.
 domesticam & peculiarem naturam, eas nimi- pag. 37.
 rum quas supra dixit: quia animus species eo-
 rum quæ fiunt & eueniunt habet, vt mens spe-
 cies eorum quæ reuera existunt. *is qui vergunt.*
 Cum hæctenus duos mûdos assignauerit, vnum
 qualibet ex parte lucidum, alterum vndique ca-
 liginosum, & omni ex parte fulgentem præstã-
 tiorum esse, simulque ordines qui sunt in ipso
 ac diuinis potestates, quos more Chaldaico
 deos nuncupat: ex consequenti hæc etiam dicit,
 quæ certè erunt manifesta, si prius exposueri-
 mus Ægyptiacas & Chaldaicas opiniones, quas

M

NICEPHORI SCHOLIA

idem obseruat & imitatur. Quemadmodum enim Moses ad similitudinem & imaginem Dei hominem factum dicit : ita Chaldæi necnon Ægyptij mundi parentem & creatorem dicitant symbola quædam & indicia suæ ipsius proprietatis animis inseuisse . Haud enim animæ tantum, vt aiunt, à paternis seminibus principium habent, sed etiã omnes ordines præcedentes exorti sunt, suãque prius originem habuerunt. Vnde nos hortantur & commonefaciunt, vt quoniam non è corporcis temperamentis in rerum naturam productus est, sed ex altiori antiquiorique origine substantiam vitãque habuit, videlicet ex Deo, etiã cognationem & affinitatem habet cum supereminentibus ordinibus : ad illos vt conuertatur idem homo operæ precium est, propter reminiscenciam diuinioris sortis ac hereditatis, quam à creatore atque rerum omnium parente descendens accepit, vt illuc rursus ascendat. Hæc verba è vestigio sequens Synesius, ait, animam quiescentem & immunem à tumultu vulgariũ & crassiorum sensuum, species, id est, recordationes, quas de superna cælestique regione descendens admittit ac tenet, easdem condonare hominibus qui rerum diuinarum ac æternarum contemplationi dant operam. Iam enim commercium habet cum diuinioribus ac supereminentibus ordinibus, atque illuc quædam vis & facultas diuinior ipsi familiariter adhæret, ex illo scilicet mundo : eam porrò Deum mundanum

pag. 23. 4. vocat, *sive intelligentia*. virtutem intelligentiã seu prudentia

prudentia comparatam dicit, quæ ex usu experientiaque innascitur, sed ex moribus euenientem & ingenitam ait moralem virtutem, quæ ex consuetudine doctrinaque exoritur. Arist. quidem certè quasi veram dictionis originem discutiens, moralem nuncupat ipsam à more. Sed *è dōs* assuefactio, efficacia est, at *è dōs* indoles seu natura, qualitas est, quæ propter efficaciam in animo affectibus obnoxio ingenerata est, ceu finis & opus assuefactionis. Nullam verò è moralibus virtutibus à natura nobis ingeneratam esse idem ait: nihil enim ex ijs quæ sunt secundum naturam aliam ac diuersam assuefactionem induit, vt ignis natura sursum tendit, nec vnquam potest assuefieri, vt deorsum feratur, & sic de alijs. *sive moribus ingenita.* Ethicem seu moralem scientiam dicit à monitore, vsu consuetudineque contingentem. *cuiuspiam alij.* minimè studioso homini, neque industrio ac virtute prædito. *non exigua aliqua causa.* sed propter magnum ac necessarium quoddam opus. *optimi generis.* Quemadmodū elapsis temporibus euenit Balaam homini peregrino & alienigenæ. *quæ fuerunt.* eorum quæ in medium prodierunt & præterita sunt. *quandoquidem.* futurum aliquando & in substantiam ac naturam venturum est. *subsistentie.* Sapientes hunc præsentem mundum simulachrum & effigiem æternitatis esse dicunt: Sequitur ergo opera quæ in eo sunt simulachra esse eorum quæ re ipsa subsistunt & in illo continentur: non solum hoc, verum etiam imagines & simulachra quæ

M ij

ἢ ἐν ἑαυτοῖς
 φαινομένων, τὰ
 ἰδίᾳ ἔμμε-
 σεν, τὰ δὲ
 ἕξ ἑαυτοῦ
 σεν.

Hoc est,

*Eorū quo in
 aere apparēt,
 aliā specie te-
 nus existunt,
 aliā etiā ha-
 bent naturā
 substantiā.*

inuicem vltro citroque alia ex aliis fiunt & con-
 tingunt, idola & ipsa nominant. Horum autem
 omnium subiectum aërem * capacem esse asse-
 runt: veluti exempli causa, sermonem enun-
 ciatiuè & articulatim pronunciatum minimè-
 que truncatum aër excipiens, & se ipsum, tan-
 quam speculum quoddam, occultè partiens in
 multiplices transfert auditiones, quia simili ra-
 tione affectus est cum articulorum vocis que
 iuncturarum cōstantia. Istud ipsum facit etiam
 ad omnes colores, cunctosque vapores, & ad
 omnia quæ in mundo facultatibus vim sentiēdi
 obtinentibus subiacent. Ista igitur ac talia etiam
 hīc Synesius effluentia idola rerum sub sensum
 cadentiū appellat, & concretorū fluēta. Etenim
 primæ primogeniæq; secundū Græcos materiæ,
 à qua elementa orta sunt, solo mentis conceptu
 creatæ atque compositæ, quidam fuerit meatus.
 Consideramus autem ipsius lapsum ex his quæ
 sunt secundum coagmentationem compositio-
 nēque rerum particularium hoc in mundo
 suam speciem constituentium: hæ siquidem
 semper nascuntur, alterantur, in aliāque natu-
 ram vertuntur, & corrumpuntur. Nec verò
 duntaxat secundum ipsius materiæ fluxionem,
 verumetiam, vt ita loquar, eiusmodi species fru-
 ctum simul hauriūt eiusdem affectionis & cor-
 ruptionis: & ita, ait, res quæ in mundo conti-
 nentur recusant ac repellunt dignitatem eius
 quod reuēra est, verāque habet substantiam.
 Entis autem dignitas est semper esse. Hæ con-
 trà species rerum non semper existunt, nec ab

vno

vno perstare possunt, sed quædam fuerūt, quædam nascuntur, quædam verò esse debent. Quocirca ex his omnibus effluètia simulachra omnia perlustrant, vagantur, & effugiunt per aërem oberrantia: sed ad aliquid applicantur, huicque incumbunt, & vnicam laborum relaxationem in animæ spiritu fantastico inveniunt, quiquidè est idolum ac simulachrum animæ. Mentis quidem idolum est anima, rursus animæ simulachrū spiritus est fantasticus. Quæcumque igitur, inquit, idola effluunt ex his quæ fuerunt, & ex his quæ nascuntur oriunturque perspicuè ac dilucidè pereunt: quæ verò futurorum sunt, ista incerta, coniectu ardua, obscura, & ænigmaticis velamentis obtecta sunt. Quemadmodum enim si quis viator præteriens amygdali florem conspexerit, nouit continuè quia fructus amygdali florem subsequetur: qualitatem certè, magnitudinem & frugum perfectionè opportunitatèque haud definitè nouit. Hunc in modum, quæcumque simulachra è rebus futuris fluunt, prænunciant quidem quidpiam euenturum, non tamen vt plurimùm apertè rei qualitatem. *imagines*, vt sunt characteres, simulachra & typi. *hypostasi*, è sua essentia & natura. *materia*, hoc est, ex compositis fieri. Eò quòd decidit ac dilabitur, lapsum facit. *conuincit*, quasi superior euadit, & admitit. *transferri*, effluere ex compositis quantum ad materiam, & speciem, quæ quidem ambo fragilia sunt & caduca. *eius quod est*, rei quæ propriè est in rerum natura. *ea p. 23. b. quæ eueniunt*, quæ sunt interitui obnoxia, fra-

M iij

NICEPHORI SCHOLIA

gilia, mutabilia. effugientes. à scopo aberrantes. & incertitudine substantiæ. Cùm sint typi ac formæ eorum quæ sunt in rerum natura, & umbræ, non tamen existunt. eorum quæ sunt. quæ reipsa & per se existunt. agnoscantur. tanquam alienæ & abhorrentes ab illorum natura. in animales. in spiritus imaginationis. in natura. humana. atqui ab his quæ. Quemadmodum domus quæ iam iam exoritur & emergit, non est ens: neque enim in perfectam suisque omnibus partibus absolutam naturam venit: Ita hîc etiam comparat Synesius & recenset ea quæ dicit. Exempli causa, haud dubiè hominem quandiu viuit, ut rem consistentem considerat: sed posteaquam mortem cum vita commutarit, tunc illum perpendit cõsummatum, & iam est ens vi occulta, veluti cesset ac desistat ab essentia, & consummationem sumat eius quod prius potentia erat. viuaciores. viuentes, superstites. nature imperfectæ. imperfectum est enim id quod futurum est, propterea quòd nondum in originem venit. exilientia. à floribus deprompta est hæc metaphora, qui ante fructus exiliunt & erumpunt. [inde proficiscuntur.] ab eo spiritu fantastico. sed iam aliquid de arte dicendum. Hinc exorditur docere quopacto nosmet ipsos præparate oporteat ad susceptionem artis diuinandi quæ fit per somnia. spiritum. fantasticum. pastor. Docet qua methodo operæ precium est enutrire & augere artem diuinationis somniorum. Asserit autem id fieri debere per philosophiam, quippe quæ mortis meditatio est, & per modestum & frugale

pag. 39.
 ἀπὸ τῶν
 ἡμετέρων

frugale vitæ institutum. Ista enim sunt veluti fræna affectuū & appetituum, atque immobilitas quædam. At incomposita, proterua & libidinosa viuendi ratio, fluctuationem, ait, ac tempestatem in extremo corpore ingenerat: quod quidem ille Platonem imitatus ostreorū inuolucrum nuncupauit. Hoc rursus corpus per vicissitudinem sentiendi vires mouet, quæ motum ac vim vsq; ad imaginationē transmittunt: vt quando quispiam aquam & aërem turbat & commouet, & rursus quod turbatum est aliud commouerit, & illud aliud, atque seruata ferie istud diu vicissim fiat. Vide autem quopactio primum corpus fantasiam ceu imaginatricem animæ facultatem nominauit primum corpus, propter extremum & concharium integumentum: corpus verò, eò quòd crassior, corpulentiorque sit, & propius ad materię naturam accedat. *pastus. educatio. & per moderatum vitum.* philosophiæ, necnon ingenuæ simplicisque vitæ beneficio. *cum corpore extremo.* carnali & belluimo, quod concharium vocauit operimentum. *eos qui mare peragrant.* Maritimus dicitur qui in ponto vel mari nauigat. [*sunt enim ipsa veluti præuij præcursores eorum & similia similitum.*] Similia facta nobis plerumque sortitò adueniunt. *repentinas pluuias. hyemes, procellas, imbres, fulmina. circulos. tres, vel duo, vel vnū. sydereos circulos.* de circulis instar areæ circa lunam apparentibus verba facit. *ex vno quidem.* Aratus in libro qui inscribitur *φαινόμενα*, de his quæ in cælo conspiciuntur & apparent, multa

pa. 24. a.

pa. 24. b.

NICEPHORI SCHOLIA

alia de luna commemorat, atque etiam ab antiquiori superiori que principio exorsus.

Vna, duplex, triplex, si cinxerit area Lunam,

Vnica ventorum præfagia, signa sereni

Et feret: abruptos subito prænunciat Euros

Marcescens tenui sensim caligine, & æthra

Digestus patula, docet vndis adfore pacem.

Huius loci sensus hic est: Si vna fiat area, serenitatem expecta: densitas enim exiguo momento dilabitur: quod si erumpat, ventum præstolase ex illa parte vnde fracturam sumit: sin autem duæ fuerint areæ, hyemem ac tempestatem sperato, & adhuc maiorem si sunt tres. *infimum.*

Synesius multoties supra spiritum fantasticum primum animæ corpus nominauit, & corpus intemeratum, ac diuinum: infimum verò corpus concharium integumentum, carnem cum nervis & ossibus, reliquisque corporis partibus que simul aluntur. Quod certè etiam elementorum familiaritate coniunctorum congressum vocat: hoc est, eorum quæ ab omnibus ita nominantur: sunt autem calidum, frigidum, siccum, & humidum. Ait igitur non ita fieri posse de spiritu fantastico, quemadmodum licet de hoc carnali & infimo corpore animæ generatim artem tradere, atque vnam regulam vniuersorum, & quibuslibet modis apparentium somniorum. Corpus siquidem vel à frigore, vel calore incitatum frequenter ita afficitur. At spiritus fantasticus infinitas habet differentias ac transmutationes, alterationesque, de quibus non pauca supra diximus: hinc quidem qui spissus & crassus est assi-

est assimilatur naturæ terræ, ille verò aque, alius
 aëri terræ propinquiori quātum ad tenuitatem:
 alius autem aëri super nebulas collocato. Ille
 porrò elementalis ignis circulo, alius æthereo:
 & alius quidem sphaeræ solari, ac deinceps simi-
 liter alius alij: & alter alteri, pro vt vnusquis-
 que animatus & affectus est ad crassitudinem,
 tenuitatem aut lenitatem, iuxta cōgruam mien-
 suram. *corpus infimum*. quæ quidem elementō-
 rum est congressio ac societas. *congressio*. non
 ita se res habet de spiritu fantastico. *et rationem*. σύνια τὸ
ἐξάλω. pag. 42.
 solertem artis medendi peritiam hominum qui
 nondum procreati sunt, nec adhuc vitales au-
 ras carpunt. *nam plerumque*. & ista est interme-
 dia percussio quousque non ita calore & frigo-
 re afficiantur elementa. *ultra naturam*. extra fa-
 miliaritatem & consuetudinem. *non occulto cor-
 ripitur morbo*. Quibusdam enim aliquoties con-
 tingit imbecillitas recentior & insueta. *verucul-
 lum*. hanc regulam adhibemus. *alius ab alio*. fan-
 tasticus à fantastico. *coagmentatæ materiæ*. crassi-
 tudinis, spissitatis materiæ. *enigmaticè innuit Ti-
 mæus*. Ait Plato in Timæo: Qui hanc vniuersi-
 tatem constabiliuit, totidem astris animas diui-
 sit, & singulas singulis distribuit, ac veluti in
 currum inducens vniuersi naturam demonstra-
 uit, ipsisque leges fatales narravit: fore quidem
 vt vnica prima origo omnibus imponatur sta-
 tuaturque, ne aliqua detrimentum percipiat. &
 quæ sequuntur. *ei quidem*. spiritui. *à se ipso*. à do-
 mestico & familiari instituto. *nihil enim*. Neque
 enim quicquam aliud tam lubricum, procax &
pag. 25. b.
pa. 26. d.
ὁὐδὲν γδ.
pag. 43.

N

NICEPHORI SCHOLIA

ad motum tam proclive quàm spiritus ille fantaslicus. *ita versatile.* tam motui & perturbationi obnoxium. *ab isdem.* spectris & imaginibus. *sed quoniam modo euenire potest.* Obstacleum, inquit, versatile est, & error accuratæ imaginis in rebus quæ imaginatione continentur. Etenim diuersum in corporibus humanis temperamentum distincta quoque ostendit ea quæ apparêt, necnon diuersum vitæ institutum, & studium, atque differens educatio, dissidens est etiam ætatis vigor, varia est item commotio rerum quæ imaginatione comprehenduntur & effinguntur. Nam aqua liquida inquit, euidentiore rerum apparêtium demonstrat simulachra, quàm aliquo colore imbuta turbatæque: & ipsa turbida iuxta varietatis colorum & inquinamenti, varias ostendit imagines: Et rursus eadem aqua manente, ipsa quoque diuersa commotio differentiam efficiet apparentium idolorum. Aut enim non omnino spectrum apparebit, aut vix tandem præposterum. Nam eiusmodi commotio concussit somniorum rectitudinem & veritatem. Propterea, inquit, arduum est in tam versatilibus discrepantibusque rebus, simile spectrum commonstrari, arduum præterea regulam tradere. *liquida.* limpida & illimis. *in statu permanens.* non commota. *disponatur.* informetur, & effigies suscipiat. *crassitudo.* inquinata & turbida, vel potius inquinamentum. Aliud est enim inquinamentum albi, aliud eius quod nigrum videtur, aliud denique eius quod puniceum apparet. *motus in plurimis figuris.* aquæ,
aut

aut tortuosis, aut recto tramite directis. *sive*. videtur consuetudinem & colloquium habuisse cum quibusdam horum artificum de imaginatione ac diuinandi arte Synesius. *Melampus*. hic Melampus Ægyptius erat rerum sacrarum, & apud eos augustarū scriptor, ac ceremoniarum antistes, necnon augurio clarissimus. Is, vt aiūt, Græcis tradidit Ægyptiorum sacra, vt ea imitentur, & ipsi ab illo informati iisdem operam darent. Sed Phemonoe vates erat Apollinis in edendis oraculis versibus hexametris vtens. *ensebit*. dogmata tradet, præcepta dabit. *ex dispari materia*. sunt enim ex vitro specula, & ex chalybe, & alia materia. *circa spiritum* vel de varietate spiritus non locuti sunt. sed quasi vniuersi sit vnius naturæ: fatidicum enim esse in rebus futuris affirmarunt, quod sit fatidicus in imaginandi facultate. *esse regulam*. magistram futuri. *per omnia discrepantia similitudinem*. Compluribus enim inter somniantum lac bibentibus, inter vigiladum imminentium tumultuum serenitatem ac tranquillitatem omnes pariter habuimus, quamuis inter nos dissentientes essemus. Rursum vino epoto molestiam perceperunt simili ratione inter se discrepantes, & infinita alia, non tamen in omnibus istud semper fit, sed in aliis atque aliis aliter atque secus. *si dissipetur*. in alia aliorum loco. *prius exiliens*. supponenda res est duobus peractis annis euentura, si hodie in imaginatione apparuerit, prius aufugit ex ordine domestico & peculiari, sicque prouolutio rei nondum præsentis, ac naturæ

de
μωτῶν.

pag. 44.

pa. 26. b.

NICEPHORI SCHOLIA

imperfecta efflorescens pustula. *difficilius est.*
Præterea verò, ait, magis arduum est assequi &
colligere communem methodum in singulis
hominum moribus. Nam hominum vnusquis-
que peculiarem quendam consuetudinis habi-
tum, quoad consilium, voluntatem & cognitio-
nem, habet: idcirco vario modo phantasmata
singulis demonstrantur, & alia aliis aliorum fiunt
significatiua, nec ipsa ipsorum omnibus: Res est
igitur plena laboris visa phantasmata colligere,
& nosse quæ singulis hominibus distinctè eue-
niunt, & communi spectro compar atque æqua-
le exprimere, hoc est, aliis simile, necnon com-
munem unicuique omnibus particulatim ho-
minibus horum dare doctrinam, quemadmo-
dum fortassis sigillatim & separatim animanti-
bus communis animalis rationem ac definitio-
nem assignamus, quod sit substantia animata vi-
sentiendi prædita: quod porro iuxta vnuscu-
iusque voluntatem, cognitionem, consideratio-
nem ac dispositionem, interdum verò iuxta eam
artem, cuius vnusquisque sit particeps vigilando
dormiendoque demonstrantur præcognitiones,
hinc patet. Nam Assyriorum regi Nabu-
chodonosor nimirum strenuè & alacriter oc-
cupato circa variarum pecuniarum inuentio-
nem ac possessionem, ostendit Deus futurum per
simulachrum auro argentoque exornatum &
instructum, & ex illa materia confectum, quæ
eidem familiaris erat. Magis præterea toto ani-
mo & studio omni in astra eorumque motus &
collocationes incumbentibus, per stellam in-
carnatæ

carnatæ diuinæ prouidentie mysterium demō-
 strauit. Et ipsi Abraham in Ægyptum profecto-
 ro res futuras indicauit, quæ ipsi euenturæ erāt
 per artem sibi familiarem & assuetam: ea autem
 erat Chaldaica diuinatione ex hominum natiuita-
 te desumpta, & præscientia è sectione fibratum
 hostiarū. Iuuēcam enim, dicit illi Deus, triennē, *Gen. 15.*
 & capram trimā mihi sumito, ac duas in partes
 diuidito, & partes bifariam diuisas in ante-con-
 spectu ponito: quod sanè ubi fecisset, præsciuit
 semen suum peregrinum & accolam fore in ter-
 ra aliena, & seruitutis iugo detentum iri annos
 quadringentos: & quæ sequuntur. *phantasmati.*
 scribitur etiam, *phantasma quoddam*, in quibusdā *φάντασμα*
 libris, in aliis verò, *phantasmati*: oportuit enim *ματι. χ.*
 vtrunque poni, sed propter insolentiam locu- *φάντασ-*
 tionis, vnum ex ambobus positum est, quale *μά τι.*
 quis voluerit: attamen extrinsecus sumit, de-
 defectiuè & alterum. *ars.* cognitio à familiari *πα. 27. a.*
 & contubernali. *scitum* porrò. alio etiam modo *σφδν δ'*
 scitum & industrium fuerit. *morosa* fuerit, fatuè, *αυ. πα. 45.*
 insolenter ac stupidè constituta fuerit. *acta diurna.*
 Hinc manifestum est Synesium scripsisse li-
 brum sua somnia, & quæcunque eadem subse-
 quuta sunt continentem: ea quippe vocat no-
 cturna commentaria, siue somniorum annota-
 tiones, quæ nocturno tempore eueniunt, & fa-
 cta quæ eadem consequuta sunt, & insuper ac-
 cesserunt. *in vtraque.* diurna & nocturna, *media.*
 eius quæ neque ad id quod melius, nec ad id
 quod peius est, vergit. *inter vigilandum.* Vt A-
 ristides orator fecit. Nam cū aliis voluminibus

NICEPHORI SCHOLIA

δ Αἰμαῖος.
pag. 46.

ipse composuit, etiam alterum, quod iuxta subtilitatem complectebatur sua somnia, quæ valetudine aduersa obrutus viderat. Philostratus quidem certè Lemnius, Sophistarum vitam describens, mentionem huius oratoris facit, atque
 30 ista de eo dicit: Aristidem siue beati filium, siue
 35 beatū Adriani produxerunt. Est autem [Adriani] exigua Mysiorum ciuitas. Athenæ verò eum instruxerunt quo temporis Herodis florebat ætas, & Pergamum in Asia, iuxta Aristoclis vocum obscuriorum interpretationem. Cùm iam
 Inde ab ineunte ætate incommoda infirmæque valetudine vexaretur, laborem nō neglexit, nec detrectauit. Igitur morbi speciem, & quòd nervi eidem horrore torpescerent, ipsemet in diuinis libris asserit. Sed eos diurnorum actorum libros scripturus sibi quendam sermonem applicat & accommodat: hæc porrò ephemerides bonæ atque vtilis sunt magistræ bene disserendi de qualibet re. hoc utique in loco omnes in quorum vitibus situm est scribere cohortatur Synesius, ne linguæ ac styli laborem impendat in alia absurda quædam argumēta, verùm exercitationem ac specimen adhibeant circa ea quæ inter somniandum videntur, ac talibus vtatur pro diurnis commentariis: meminit quoque talium, qualia videlicet commemorat Lemnius Philostratus de Aristide oratore, alacriores pròpriorésque tali testimonio reddens auditores. *ad elocutionis argumentum. ad politæ orationis facultatem, historiam, solutūq; sermonem. cum natura.* Etenim naturali succo à melle seiuncta
 ac se-

ac separata est amaritudo, sicuti natura dulcedo
 melli inest. Quodd si quis cernat in somnis se
 mel comedere, dolori & amaritudini acerbita-
 ti que insuper fiat obuius: & contra si quis ab-
 synthium. *oratione. secundum imaginationem tu-*
dem omnique experientia carentem. fingat. do-
ceat quod prodit e sua phantasia. ex natura. vt e
 melle dulcedo. *nullatenus. acerbitas & amaritu-* pag. 28. a.
 do. *cum tempore.* At phantasia, inquit, ista adfe-
 rens citra omnem temporis mensuram ostedit,
 non tanquam multas species, hoc est, velut di-
 stinctam habentes varietatem, sed omnes simul
 vt in vnam. *atque porrigit. ipsi phantasiae largi-*
tur. suspitione ducimur. imaginamur. de quacun-
que re voluerit. Nam saepenumero ostendit diui-
 tias, gloriam, aut mulierem speciosam, ita indi-
 cans prout vnusquisque, quoad voluntatem &
 immodicam affectionem, animatus est circa res
 materiales. *voluerit. phantasia. absolutissima.* Per-
 fectissimam dicit rhetoricam antiquam captio-
 sam & cauillatricem sophistarum artem, quam
 rhetorice philosophantem Philostratus Lem-
 nius vocat in Sophistarum vita. Disputat enim,
 inquit, priscus sophista his de rebus in quibus
 occupatur ij qui philosophiae studio indulgent
 cum animi fiducia sicuti peritus. Orationum
 vero proemia facit: *hoc scio, &, illud noui, istud*
pridem consideravi, &, nihil homini stabile ac
certum est. Talis exordiorum species & verbo-
 rum generositatem resonare facit, & intellectu,
 vimque animi ac dilucidam rei comprehensio-
 nem & inuentionem. Adhuc similis est fatidicae

πελοποι-
 τισ.
 pag. 47.

NICEPHORI SCHOLIA

& in exprimendis oraculis peritæ diuinationi.
Et enim Pythius Apollo permulta ita exprimit,
Mensuram pelagi teneo, numeros & arena.

Et,

Iupiter ex ligno muris Tritonida donat.

Disserbat quidem vetus sophistarum peritia de fortitudine, de iustitia, de dijs & heroibus, & quemadmodum cōposita figuratq; est mundi species. *absolutissimæ*. quippe quæ philosophia quædam sit ex optimis moribus decerpta, qualis erat vetus. *iuueniliter audet*. documentū præstat. *ultra opinionem*. Cogitat enim aliquis de seipso magna, quantum ad virtutem: deinde dormiendo videns ea quæ his qui affectibus indulgent grata amabiliæque sunt, ipse inhiat & intentus est, non minus quàm illi. Itaque imaginatio periculum faciens, perpendens, indulgens, & quidpiam concedens ultra opinionem & coniecturam quam quis de seipso habet, demonstrat hominem haud rigido, stupido, immotòque animo affectum esse circa spectra, verùm aut fortiter annuit & assentitur, aut vehementer extrudit, vt vnusquisque cogitationem assequutus est, se interdum exercens in suis negotijs. *maximè suavis est*. maiorem lætitiã adferens. *si certè quispiam debet*. Ergo si quispiam vluerit, inquit, scribendò annotare somnia, ex nominibus ac verbis ea debet componere, igitur postea dictionibus subiectam ad scribendum materiam & animi conceptionem acriter perstringentibus, & illustri ac dilucido dicendi genere positã sententiã exprimētibus. Sin minus mortuum fuerit

pag. 28. b.

fuerit & absurdum hoc studium, quippe quod impotens sit ad auditorem adducendum se disciplinae tradentem in ipsam intelligentiam & comprehensionem, qualem ipse habuit & habet qui scribit ac docet. *inanima, indocta, crassa, & mortua, cuius gratia, veluti causa docendi auditorem vt intelligat somnium, mouentibus, animatis, viuētibus, ac dilucidè sensum subiectum aperientibus. vincit. inter somniandum, omnium capax est.* Horum omnium, inquit, in promptu capax est fantasia, & ea dormientem docet: ac compositio morosè progredietur, vt instruat auditorem. *quo autem pacto, quasi dicat, haud facile. per quietem videt. nomen vel somnium, excitatur. adhuc somno sepultus. ideòque Aloidæ.* Aloi & Iphimedie filij duo fuerunt Otus & Ephialtes, qui statura prægrandes & immensi, & quantum ad corporis robur intolerabiles, arrogantes & insuperabiles effecti, vicinis bellis finem imposuerunt: & ob id à poetis ficti sunt Martem in vincula coniecisse: fabulantur præterea eosdem vltra humanam naturam cogitantes voluisse in cælum ascendere: quocirca montes montibus imposuerunt, Parnasso quidem Ossam, Ossæ verò Pelium, ac deinceps similiter: vnde à Ioue fulmine tali perierunt. *ideòque. Aloi filij Otus & Ephialtes à Ioue fulmine tacti fuerunt. montes. Isti siquidem montes sunt in Thesalia. Ait porrò Homerus in Odyssæa, Hi sunt conati imponere Pelio Ossam, Scilicet, atque Ossæ stondosum inuoluere Olympum. Icaro. Icarus & ipse homo erat: cæterum astro-*

pag. 29. a.

si idè o. m.

pag. 48.

Macrob. lib.

1. Saturn. c.

20. hanc my-

thologiam g.

g. antemachio

explicat. &

Vidianus in

Mcclam.

○

NICEPHORI SCHOLIA

nomiam discere voluit, ac siderum cursus, sed cum non posset facile rationum demonstrationes intelligere, defatigatus est interim dum huic scientiæ vacaret: quæ de causa fabulatum est eum sibi cereas alas conglutinasse, ut in cælum euolaret: sed in ipso volatu sole eidem occurrente ac vehementiùs insultante, liquefactæ sunt pennæ, ipse verò cecidit in eam partem maris, quæ ei sorte contigit, à quo pelagus Icarium appellatum est. (feliciorum itaque dicit somniorum volatum) ac delapsus in mari suffocatus est. *adnotat.* quodam quasi signo notat. *euadit.* inter somniandum. *nam paulò post.* Alicubi enim super terram inuenitur, neque peregre proficisceretur, ut dicamus eum venisse in terram. *nihil enim.* Nihil quippe aliud insomniorum est proprium ac peculiare, quàm tempus interiectum obtegere, & citra temporis mensuram demonstrare ea quæ cum tempore & labore vigilantibus absoluuntur, ut nummorum possessionem, domorum luxum & magnificentiam, sapientiæ abundantiam, cum angelis sermocinationem, & reliqua huiusmodi. *balantem.* vocem ouium. *vo-*

p. 29. b.

cem. articulata & perfecta. *argumentorum.* quæ in insomniis sese offerunt. *sermones.* historias scriptitate. *opinor* Nam & in somniis sibi videre videntur alia animantia identidem cum hominibus disceptare, arbores suo opte conatu & impulsu transmutari, & homines instar volucrum volare, & quantum ad formam figuramque in bellas rationis expertes conuerti, & alia infinita monstrosa spectra. Proinde asserunt ij qui fabulas

bulas composuerunt ab initio ex ipsis somnijs
 habuisse occasionem. Ut enim somniorum li-
 centia & facultas prodigiolas atque insolentes
 visiones ostendit, imbecillam speciem, & ima-
 ginem veritatis ænigmaticis velaminibus oper-
 tam, & ut ita loquat, priorum lineamentor-
 um designationes eorum, quæ inter vigilan-
 dum euentura sunt: sic & fabulæ cum licentia
 quadam affingunt & comminiscuntur plantas,
 lapides, necnon bruta animantia humana voce
 differere, & complura talia, in quibus latitant
 adumbratæ quædam descriptiones, & verarum
 cohortationum seminaria, & voluptatis larvam
 in rei domesticæ dispensatione avidæ multorum
 auditioni demonstrant. *libidinem*, licentiam, fa-
 cultatem, & potestatem. *ad comparationem elocu-
 tionis*. exercitationem ac solutam orationem. *pag. 49.*
quibus artis princip. hominibus. *artis*. quæ prior
 est exercitatio. *finis*. hinc est scopus studij. *quem-
 admodum in fabulis*. quod incassum fabulas me-
 ditantur. *vivendi facilitas*. morum suavitas in vi-
 ta otiosa minimèque laboriosa. *dictio*. sed hoc
 in loco, inquit, stylus fuerit magno studio affe-
 ctatus ab his qui contentiosè de somnijs scribe-
 re volunt: Cæterùm dictiones rerum appendi-
 ces dicit, utpote quæ res sequuntur ad earum
 explicationem, quemadmodum scapha sequi-
 tur nauim. *lusus fuerit*. dictio ad ostentationem
 comparata. *reluxanti*. è sublimitate fastigiòque
 philosophiæ descendenti, quando voluerit lite-
 rarum monumentis aliquod disciplinæ specula-
 mentum condonate, *exercere*. *Quemadmodum*

O ij

πλουσίῳ. Aristides in lib. de quatuor. *locupletè*. sicuti Libanius in suis meditationibus. *erant*. se huius instituti auctores ostendebāt. *necessariorum*. quibuscum familiaritate & amicitia iuncti erant. *ciuem*. Multas eiusmodi obiectiones, & anfractuosas quæstiones Rhetores exercitationis causa inuicem proponunt, & maximè omnium Hermogenes ille Tarsensis, ex quibus permulta excerpens Libanius ea meditabatur, & in his stylum exercebat. totum argumentum in longitudinem & amplificationem extēdens, & componens, ac veluti vmbatile certamen exercens, & ita contendens. Itaque meminit hoc in loco Synesius vnus illorum problematon : & sic se habet: Quidam pauper & alter opulentus mutuo odio flagrabant : pollicitus est autem diues se ciuibus alimenta subministraturum, si pauper morte plecteretur : concessit populus. At filios pauperis non educauit diues, sed fame perierūt : tanquam in sordibus & in reatu cædis esset. accusatur locuples. Talem quæstionem meditādo exagitat secundum dictum & sensum. *nonagenarius*. Hic Sophistam Libanium attingere videtur, qui ad extremam senectutem progressus operæ precium duxit in meditādo studium collocare : nullius enim plures meditationes reperiuntur quàm ipsius, nec tot. At excogitatio, inquit, adumbrata quædam est descriptio ac præcedens exercitatio cuiusdam operis. Qui autem operis vmbra identidem vt opus exercet, imprudenter & occultè mendacium pro veritate apprehendit, & incassum laborat. *preparationem*.

nem. vmbra. *pancratium*. Olympica certamina quinque esse dicunt, cæstum, luctam, cursum, iaculū & discum: erat quidem certè aliud etiam pancratium, quod cōstabat è pugilatu & lucta. Licebat enim ei qui quinquertio vti volebat & in eo se exercere, non modò leges luctæ, sed etiã pugilatus vincendi gratia adhibere. Hic igitur Synesius abusiue hanc vocem vsurpat, & pancratium exercere, dicit, nihil aliud esse, quàm principatū tenere & vincere, quemadmodum alibi alijs dictionibus abutitur. veluti in epistola ad episcopos de Andronico, in qua dicit: Quia commemoravi equidem, tanquam è tri-
 uiali causa in naturam reuersurum Andronicū:
 nec decens ac consentaneum est eum formido-
 losum fore, propter hoc & illud. Ibi enim non
 imbellem pro audaciore & confidentiore vsur-
 pavit. *pancratium*. Quasi ex omnibus certandi
 generibus palmam reportare. *ex se ipsis commo-
 dum percipere*. id est, è suis domesticis orationi-
 bus priuatisque commentis, ac si sua ipsorum
 studia & sapientiam deberent lucrifacere. *Archilo-
 chus*. Is Archilochus vetus erat poëta lyricus,
 qui non modo cecinit ad lyram, sed etiam he-
 roico versu ea quæ sua ætate gesta sunt, descri-
 psit: hunc summis laudibus exornat Philostratus
 in Sophistarum vita. Introducit enim ille
 quempiam sophistarum dicentem, Non verum
 quidem vocem esse sophistarum, Archilochum
 verò spiritum sophistarum. *neque enim*. velut
 Libanius in suis meditationibus. *heroum*.
 Heroicum vocat genus, Græcos qui ad expe-
 di-

NICEPH. SCHOL. IN SYN.

tionem Troianam profecti sunt, quos illustriores clariorésque, inquit, suis poematibus effecerunt: se ipsos verò inglorios & illaudatos esse passi sunt hi poëtae, nihil de sua ipsorum vita dicentes. *virtutis amore. poetices. librum à nobis insolenter conscriptum.* Cōtra leges res novas molientem. Et est sensus, Siquis cupit literarum monumentis relinquere orationem quæ à se ad posteros perueniat, inornatum & inconditum hunc librum contra consuetudinem scriptum inquirat & euoluat.

*Sit omnipotenti Deo honor, gloria
& gratiarum actio.*

In his Nicephori Scholijs omiffa sic corrigito.

Pag. 13. lin. 13. *lege, obnoxium, ad intelligentiam propius accedentem.* pag. 14. b. l. 25. *lege, Divina ô Salamis muliebria pignora perdes.* pag. 26. b. l. 28. *lege, inhærentibus.* pag. 27. a. l. 13. *leg. conuentione.* pag. 28. b. l. 2. *leg. pro altiore.* pag. 29. l. 9. *leg. studiosam.* pag. 30. a. l. 21. *leg. vehementiores.* pag. ead. l. 30. *leg. & ante concupiscendi vim.* pag. 31. b. l. 1. *leg. exporrecta.* pag. 32. l. 14. *leg. volutantes.* pag. ead. l. 26. *leg. volutantium.*

Plerasque Nicephori breues ac parum fructuosas notas consultò prætermisimus. cetera quæ humana parum cauit natura, facile nobis, ut spero, cõdonabis.

AD ILLVSTRISSIMVM
AC REVERENDISSIMVM
Cardinalem DE IOYEVSE:
de Synefio, Nicephoro, &
eorum Interprete.

*Magna decent magnos, te maxima, maxime
Præful;*

*Attamen hic tibi dat somnia sola Liber.
Somnia sunt fateor, sed magni Antistitis ista:
Arcana hic Sophia cuncta Libellus habet.
Huius Nicephorus vigil integumenta retexit,
Nubilaque eripuit cæca, facemque tulit.
Attica PICHONIUS vertit sermone Latino,
Quæ tibi, te solo Præsule digna, dicat.*

• Εἰς τὸν αὐτὸν.
Ex Διὸς ἔστιν ὄραρ, καὶ θεῖον θεῖος ὄνειρον
Μαιονίδης ἀδὴ· θεῖα σὺ θεῖε λαβέ.

Idem Latinè, ad eundem.

• Ioue somnia sunt, diuina insomnia diue
Μαιονίδης perhibet: talia, diè, cape.

Fed. Morellus, P.R.

Ad eximium Græcarum literarum inter-
pretem & Professore Regium
apud Turonenses,

*A*ttica mellifluo de-Pinxit lingua lepore
*N*untia ventur-I spectra soporiferi:
*T*ransformes mentis spe-Cies, insomnia, visa:
*H*eroum queis ante *H*orrida fata patent.
*O*mnibus at *L*ati-*O* per te sermone reclusum
*N*unc teritur *G*ray *N*obile vatis opus:
*I*nclytus ignotis vol-*I*tátque *S*ynesius oris,
*V*eráque magniloqui l-*V*mina *N*icephori.
*M*axima vaticinos *M*anet hos vt gloria, súpti
*D*Vlce decus merces *F**A**V*sta laboris erit.

D. D. F. B. I. V. Doctor,
Adu. Turon.

ΣΥΝΕΣΙΟΥ ΕΠΙ-
σκοπού Κυρηνῆς περὶ
ἰνυπνίων.

SYNESII CYRENES
Episcopi liber de Insomnijs.

Ad fidem optimorum codicum emendatus:

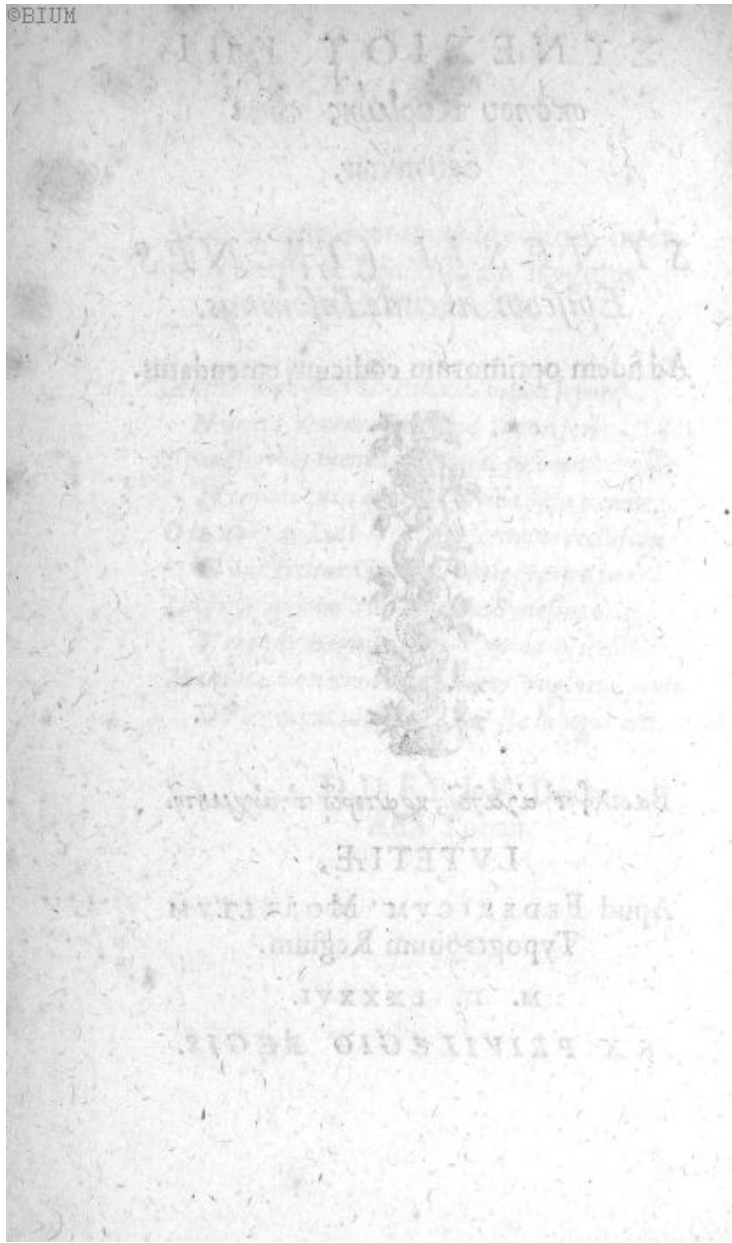
Βασιλεὺς τ' ἀγαθῶν, κρατερῶν τ' ἀίχμητῶν.

LVTETIÆ,

Apud FEDERICVM MORELLVM
Typographum Regium.

M. D. LXXXVI.

EX PRIVILEGIO REGIS.

3

ΣΥΝΕΣΙΟΥ ΠΕΡΙ
 ἐνυπνίων λόγος.

ΠΡΟΘΕΩΡΙΑ.

Αρχαῖον οἶμα κῆλιν πλα-
 τωνικόν, ὑπὸ πρῶτηματι
 φαιλοτέρας ὑποδέσεως
 κρύπτην τὰ ἐν φιλοσοφία σπουδαῖα,
 ἔμῃτε τὰ μόλις ὑρεθέντα πάλιν ἔξ
 ἀνθρώπων ἀπόλλυαζ, μήτε μολύ-
 νεσται δῆμοις βεβήλοισ ἐκκείμμενα.
 τὸ τοίνυν ἐζηλώθη μὲν ὅτι μάλιςται
 τῷ παρόντι συγγραμμάτι· εἰ δὲ κῆ τού-
 του τυχεράς, κῆ τὰ ἄλλα περὶ τῶν εἰς
 τὸν ἀρχαῖον ἔθρον ἐξήσκηται, ἴππ-
 νοῖεν ἀν οἱ μετὰ φιλοπόνου φύσεως
 αὐτῶ σῖνεσόμενοι.

Α 2

ΣΥΝΕΣΙΟΥ ΠΕΡΙ
 ΚΥΠΝΙΩΝ.

ΕΙ ΔΕ ΕΙΣΙΝ ὕπνοι παροφῆται, καὶ τὰ
 ὄναρ θεάματα τοῖς ἀνθρώποις ὁ-
 ρέουσι τῶν ὑπὲρ ἐσομένων ἀνι-
 γματα, σοφοὶ μὲν ἀν εἶεν, ἄφρο-
 νες δὲ οὐκ αἶ εἶεν· ἢ σοφὸν αὐτῶν καὶ τὸ μὴ σα-
 φές. Κρύψαντες γὰρ ἔχουσι θεοὶ βίον ἀνθρώ-
 ποιῶν· ἀπόνως μὲν γε τῶν μεγάλων τυχεύουσιν,
 θεῖόν ἐστιν ἀγαθόν· ἀνθρώποις ἢ οὐκ ἄρα ἄρε-
 τῆς μόνον, ἀλλὰ καὶ πόνων κελευσίν ἰδρῶται
 θεοὶ παροφῆται ἐθήκαν· μαρτυρία δὲ ἀγαθῶν
 ἀν εἶη τὸ μέγιστον. τὰ μὲν γὰρ εἰδέναι, καὶ ὅλως ἐπι-
 γνωσκῶν τῆς δυνάμεως, θεός τε ἀνθρώπου καὶ
 ἀνθρώπος ἀπαφῆρθε θεοῦ· ἀλλὰ θεὸς μὲν
 εἰς τὸ γινώσκον ἢ φύσιν ἄρα καὶ· ἀπὸ δὲ μαρ-
 τυρίας ἀνθρώπου πολλαπλάσιον ὁρᾶν γίνεται τῆ
 τῆ κενῆ φύσιν παροφῆται. ὁ γὰρ πολὺς τὸ πα-
 ρόν μόνον οἶδε· ἀλλὰ δὲ τὸ μήπω γινωσκόμενον ὁρ-
 αίνεται· ὁ δὲ Κόλλας εἰς ἄρα ἐν ἐκκλήσια
 τῶν

ΠΕΡΙ ΕΝΥΠΝΙΩΝ. 5

ἢ ἢ πόμελλίων μόνος ἠπίστατο τῶν ἐόντων, τῶν
 ἐασόμενα, τῶν ἐόντων· καὶ Ομηρῶ δὲ ἄρα
 Διὸς τῆς τῆς Διὸς γνώμης ἐξήπληται τὰ τῆ
 θεῶν παρὰ γὰρ, ὅτι παρὰ τῶν γέροντων καὶ
 πλείονα οἶδεν, αὐτὰ δὴ πού τῶν παρὰ τῶν παρὰ τῶν
 εἶ). καὶ γὰρ τῆς ἡλικίας εἰς τῆς οἴμῃ σιωπείν
 τοῖς ἔπεισαν, ὅτι συμβαίνει Διὸς τῆς χρόνον πλείον
 γνώσκῃ· ἐπεὶ δὲ γνώσκῃ καὶ ἄρα τῶν ἀμιώτα-
 των. εἰ δὲ τις ὑφ' ἑτέρων ἐπὶ δὴ ἀναπειθεται τῆ
 ἡγεμονίᾳ τῆς Διὸς χάριν ἰσχυρῶς εἶ) λογίζεσθαι,
 ὅτι, φησὶ, βίη ὅγε φέρτερος ἦεν, καὶ Φορτι-
 κῶς ὠμίλησε τῆ ποιήσῃ, ἔ ἀνήκοός ὅστις τῆ καὶ
 αὐτῶ φιλοσοφίας, τοῖς θεοῖς ὁδὸν ἄλλο ἢ νοῖς
 λεγούσῃς. τῶν τῶν παρὰ τῶν παλιν τῶν
 κατ' ἀρχὴν παρὰ τῶν, δὲ τῶν γῆν παρὰ τῶν, τῆ
 Δία νοῖς λέγων παρὰ τῶν παρὰ τῶν. νοῖς δὲ ἰσχυρῶς
 πῆ δὴ ἄλλο ἢ φερόντις εἶη; ἔ ὅστις οἶν θεός ὢν
 παρὰ τῶν ἀξιοῦται θεῶν, τοῖς ὢν, σοφίας παρὰ τῶν
 κρατεῖ· ὥστε καὶ τῶν βίη δὲ ὅγε φέρτερος, εἰς
 τῶν τῶν ὢ πλείονα οἶδεν, ἀνακαίμπτῃ καὶ
 παρὰ τῶν. Διὸς τῆς τῶν ἔ ὁ τῶν οἰκειῶς θεῶν,
 ὅτι παρὰ τῶν σιωπείν εἶ) τῆ γνώμῃ, καὶ

παρὰ ματεύεσθαι ἀεὶ νόησιν, ἢ δὲ θεῶν οἰσίου-
 ται· αὐτὰ μὲν ἀποδείξεις ἔσων, τῶ μαντείας
 ἐν τοῖς ἀείσοις ἐστὶ τῆν ὀπιτηδολομῶν ἀν-
 θεόποις. εἰ δὲ σημαίη μὲν ἀφ' ἑκείνων
 πρῶτα, ἀτε ἀδελφῶν ὄντων τῆν ἐν ἐνὶ ζώῳ ὧ
 κέσμεν· καὶ ἐστὶ ταῦτα γράμματα πρυτοδαπῶ,
 κειράων ἐν βιβλίῳ τοῖς ὠψί, τὰ μὲν Φοινί-
 κεια, τὰ δὲ Αἰγύπτια, καὶ ἄλλα Ασσύρια·
 ἀναγνώσκῃ δὲ ὁ σοφός· ἄφ' ὧν δὲ ὁ φύσι μα-
 θῶν· καὶ ἄλλος ἄλλα· ἔσ' ὁ μὲν μάλλον, ὅς ἦ ἴ-
 τον, ὡσαυτὸς ὁ μὲν καὶ συλλαβῶν· ὁ δὲ ἀφ' ἑκείνων
 τὴν λέξιν, ὅς ἦ τὸν λόγον ὁμοῦ· οὕτως ὁράσι σο-
 φοὶ δὲ μῦθον, οἱ μὲν ἄστρα εἰδότες, ἄλλος τὰ
 μύθοντα, καὶ ἄλλος τὰ πυρσὰ τὰ ἀφ' ἑκείνων· οἱ
 δὲ ἐν ἀσπλάγχοις αὐτὰ ἀναγνόντες· οἱ δὲ ἐν ὀρ-
 νήτων κλαγγῶν καὶ κειράων καὶ ὠψίσεσι· τοῖς
 δὲ ἐν τὰ κειράων σύμβολα, τῆν ἐσομῶν
 ἔστιν ἀείδηλα γράμματα, φωναὶ τε καὶ συλ-
 λυγῶν ἐπ' ἄλλω γηρόμῳ, σημαντικῶν ὄντων
 ἀπασιν πρῶτων· ὡς· εἰ σοφία περὶ ὀρνισιν ἴσῃ,
 τέχνῳ αὐτὸς ἀφ' ἑκείνων, ὡσαυτὸς ἡμεῖς ἐξ αὐ-
 τῶν, ἔπειτα δὲ ἐσομῶν σεωετήσθητο· καὶ γὰρ
 ἡμεῖς

ΠΕΡΙ ΕΝΥΠΝΙΩΝ. 7

ἡμεῖς ἐκείνοις, ὡς περ ἡμῖν ἐκείνοί γε, νεοὶ καὶ
 παρπάλαμοι καὶ παρμαξῆσιοι. ἔδδ' ἄν οἶμα τῷ
 παρπύτῳ τούτου συμπαροῦς τε οἶτος καὶ σύμπνου,
 τὰ μέρη παρσῆκειν ἀλλήλοισι, ἀ τε ἐνός ὅλου
 μὴ τυγχάνοντα. καὶ μὴ ποτε αἱ μάγων ἰυγῆς
 αὐταί; καὶ γὰρ ἡλγεται περὶ ἀλλήλων ὡς περ
 σημαίνεσθαι, καὶ σοφός ὁ εἰδώς πλεὶς τῶν μερῶν
 τῷ κόσμου συγχύειν. ἔχει γὰρ ἄλλο δι' ἄλλα,
 ἔχων ἐνέχουσα παρόντα τῶν παρσῆκειν ἀπόντων, ἔ
 φωνάς καὶ ὑλας καὶ γήματα, ὡς περ ἐν ἡμῖν
 παρσῆκειν παρόντος, ἄλλο συμπεπονθεν. καὶ ὅ
 τῷ δακτύλῳ κακὸν εἰς τὸν βουβῶνα ἀφρεί-
 δεσθαι, πολλῶν τῶν μεταξὺ μὴ παρόντων. ἐνός
 γὰρ ἡμῶν ἀμφοῦ ζώου. καὶ ἔστιν αὐτοῖς τι μᾶλλον
 ἐτέρων παρσῆκειν ἀλλήλων. καὶ δὴ ἔ τῷ ἡμῶν τῷ εἶσω
 τῷ κόσμου λίθος ἐσθένδε καὶ βοτάνη παρσῆκειν,
 οἷς ὁμοιοπαθῶν εἰκεί τῇ φύσει καὶ γρητεύεται. ὡς
 περ ὁ πλεὶς ὑπάτιον ψήλας, ἔ πλεὶς περὶ αὐτὸ
 πλεὶς ἐπόδδον, ἀλλὰ πλεὶς ὅπτιτεῖτιον καὶ πλεὶς
 νήτιον ἐκίνησε. τῷτο μὲν ἡδητῆς παρσῆκειν ἔσθας
 ἔστιν ὁμοιοπάθῳ. ἔστι γὰρ τις ὡς ἐν συγγενείᾳ τοῖς
 μέρεσι καὶ διχόνοια. οὐ γὰρ ἔστιν ὁ κόσμος ὅ

ἀπλῶς ἐν, ἀλλὰ ὅτι πολλῶν ἐν. ἔστιν ἐν
 αὐτῷ μέρη μέρεσι παροσθησά τε μαχόμενα,
 καὶ τῆς εἰσεως αὐτῆς εἰς τὴν τῶ πομπῶν ὁμο-
 νοιᾶ συμφωνούσης, ὡς περὶ ἢ λύρα σύστημα
 φθόγγων ἔστιν ἀντιφωνῶν τε καὶ συμφωνῶν. ὅ-
 σι δὲ ἀντικειμένων ἐν, ἀρμονία, ἔστι λύρα, καὶ
 κόσμος. Ἀρχιμήδης μὲν οὖν ὁ Σικελὸς ἦπει-
 ρώειον ἔξω τῆς γῆς, ὡς ἑαυτὸν ἀντιπαλαίνευσαν
 ὅλην τῇ γῆ. ἐν αὐτῇ γὰρ ὡς εἶπε ἔχον ἔφη δύ-
 ναμιν παρὰ αὐτῆς. ὁ δὲ ὅποιον παρὰ τῆ φύσιν
 τῶ κόσμου σοφός, ἔξω τεθεῖς, εἶπε ἀντὶ ἔχει
 τῆ σοφία πὶ χρῆσασθαι. αὐτῷ γὰρ ἐπὶ αὐτῶν
 χρῆται. διεσπασμένης οὖν τῆς συνεχείας, μά-
 τιν ἀντὶ ἴδι, καὶ ἀφύχα ἀνκατασημαίνονται σύμ-
 βολα. ἔστι οὖν γὰρ ἔξω τῶ κόσμου θεῖον ἔστι, ἀ-
 πλοῦ ἔστι ἀρρήτεον. ὁ δὲ ἀφελόμενος εἶπε ἀγέ-
 γνη Οὐδὲ ὄρεται. ἢ γὰρ τοῦ φύσιν ἀμείλικτος.
 ὅτι δὲ παθητικὸν ἔστι ὅτι θελήμενον. ὅτι μὲν δὲ
 πλάτος ἐν τῆ μεμεταίεσις ἔστι τελεταῖς, ἢ τῆς ἐν
 κόσμῳ πᾶρῆχεται πληθὺς ἔστι συγγήμια. ἀφα-
 ράντων μὲν ἢ πληθὺς, ἐνὸς δὲ ὄντων συγγήμια.
 καὶ τελεταῖς μὲν, ἀλλὰ μηδὲ ὁ λόγος κινεῖται,
 νόμῳ

ΠΕΡΙ ΕΝΥΠΝΙΩΝ. 9

νόμῳ πολιτείας πειθόμενος· μεμπτικὴν δὲ δυνά-
 μέσητον ἀποδέξασθαι· καὶ δὴ τὸ ὅλον αὐτῆς ἐκ
 τῆς ἐνόητων ἐγκεκωμίαςται· τὸ δ' ἵκνῃ ἔχον, ὅτι
 πῶς αἰετὴν ἀποτεμόμενος, ἐμφιλοχῶρησαι ὡς
 καὶ αὐτὸν σκέμματι, χροακτῆρα κρινὸν ὅτι
 πάσας ἔχοντα πῶς ἀσαφῆς, ὡς μηδεμιάς ἀ-
 ξιοῦν ἐλεῖται· τὸ δ' ἐν ὁλοκλήρῳ τῆ φύσεως θεω-
 ρούμενον· ὁ δὲ λόγος ἐδείκνυτο τῆς τοῦ σεμνόν,
 ὡς περ ἐν τελεταῖς τὸ ἀπόρρητον· οὕτως ὡς δὲ
 τὰ χρησθήσια πᾶσι σιωπετὰ φητέμεθα, καὶ λο-
 ξίας ἐκείθεν ὁ Γυθὸς χρησιμῶδες, ὅτι τὸ ξίλι-
 ρον τείρης, ὁ τοῖς Ἀθηνάοις ὁ θεὸς ἐδίδου σωτή-
 ριον, μάλιστα αὐτὸν ἠκούσειν ἐκκλησιάζων ὁ δῆμος,
 εἰ μὴ Θεμισοκλῆς ἀνέγνω τῆς χρησιμῶς τῆς ἀλά-
 νοιαν· ὡς τε ὡς δὲ ἐν αὐτῶν γε ἀπόλητος ἢ ἀλά-
 τῆ ὑπνῶν αὐτὸν εἶη μεμπτεία, κρινὸν ἔχουσα παρῶς
 τῆς ἄλλα καὶ παρῶς τοῖς χρησιμῶς πῶς ὅτι
 χρυμῖν· ὅτι περὶ τὸν ἵ μάλιστα μαθήσεων αὐτῆ,
 ὅτι περ ἡμῶν αὐτῆ ἐ ἐνδοθεν ἐ ἰδία τῆς ἐκά-
 σου ψυχῆς· νοῖς μὲν γὰρ ἔχεται εἶδη τῆ ὄντων,
 ἀρχαῖα φιλοσοφία φησί· παρῶς αἰετῶν δὲ αὐ-
 ἡμεῖς, ὅτι ἐ τῆς γνομένων ψυχῆ, ἐπειδὴ γὰ-

B

ρος ὅτι καὶ πρὸς ψυχῶν, ὅστις τὰ ὄντι πρὸς
 τὸ γινόμενον. ἐναλλάξ οὖν πρῶτον πρὸς τρι-
 τον, ἔ δεύτερον πρὸς τέταρτον, ἔ ἀνάπαλιν
 λαβόντες, ὁσὲν ἦτιον ἀν' ἀληθεύοι μὲν ὄρεσι ὅπι-
 σήμης ἐπόμοιοι. οὕτως δὲ ἀποδεδηγμένον εἶη
 τὸ ὑφ' ἡμῶν ἀξιούμενον, ἔτι τὰ εἶδη τῶν γινο-
 μένων ἔχει ψυχὴ ἔχει μὲν οὖν πᾶντα· πρῶ-
 τος δὲ τὰ πρῶτον, καὶ ἐπιπέσει τὴν φαν-
 τασίαν, δι' ἧς πᾶν ἀπλήξιν τῶν ἐκεῖ μόνοντων
 ἔχει τὸ ζῶον. ὡσαύτως οὖν ὁσὲν τῶν νοῦ τῶν ἐνε-
 ρῶν ἐπάμοιο, ὡς τὰ κοινὰ πᾶν ὅτις αὐ-
 κὴν διώαμιν ἀπαρτῆσαι, καὶ τὸ μὴ εἰς ἐκείνῳ
 ἦεν λαβάνη τὸ ζῶον· οὕτως ὁσὲν τῶν ἐν τῇ
 πρῶτῃ ψυχῇ πᾶν ἀπλήξιν ἐργῶν, ὡς εἰς
 φαντασίαν ἠκεῖν αὐτὴ ἐκμαγεῖα, καὶ εἰσὶν αὐτῇ
 ζῶν ἕως εἰς) μικρὸν ὑποβάσσει, ἔ ἐν ἰδίῳ τῇ
 φύσει αἴσα. ἀσθητήρια γέ τοι κέρει κατ'
 αὐτῶν. καὶ γὰρ χρώματα ὁρώμεν, καὶ ψόφον ἀ-
 κούμεν, ἔ ἀφῆς πληκτικωτάτῳ ἀπλήξιν
 ἐργῶν, ἀνεργήτων ὄντων τῶν ὀργάνων μολίων
 τῶν σώματος. καὶ μὴ ποτε ἰερώτερον τῶντο γῆος
 ἀσθησιῶν; κατ' αὐτὸ γέ τοι καὶ θεοῖς τὰ πολλὰ
 συγ-

συγνόμεθα, ἔ νουθετοῦσι καὶ χρωῶσι, καὶ τὰλλα
 παρορητουμύοις· ὥστε εἰ μὴ τῶ γέρονε δη-
 σαυρὸς ὑπνου δῶρον, ὅτι ἐν θαυμαστοῖς ἀγῶ-
 οῦδ' εἴτις καταδρατῶν ἀμουςος, ἔπειτα ἐν-
 τυχὰν ὄναρ ταῖς Μούσαις, ἔ τῶ μὴ εἰπῶν, τῶ ἵ
 ἀκρύσας, ποιητὴς ἔστι δόξιος, ὡσαύτ' ὁ καθ' ἡ-
 μάς χρόνος ἠΰεικεν, ὅτ' ἐ τῆτο τῆν λίαν ἔστι
 παρὰ δόξων· ἐὰ δ' ἔγωγε καὶ ἔπιβουλαῖς κατα-
 μλυθηῖσας, ἔ ὅσοις ὑπνος ἰατρὸς ἔξάτη τιῶ
 νόσον ἐποίησεν· ἀλλ' ὅτ' εἰς τῶς τελεωτάτας τῶ
 ὄντων ἐπαφίαις ὁδὸν ἀνοίξῃ τῆ ψυχῆ τῆ μὴ ὄρε-
 ρείσῃ ποτὲ, μηδὲ εἰς νοῦν βαλομένη τῶ ἀνο-
 δον, τῆτο ἀν εἴη ὅ ἐν τῶις οὔσι χρυφαρότατον
 φύσεως ὑπαρξύψαι, καὶ σωμαψαι τῶ νοητῶ
 τῶν ἐς τῶστω πεπλανημένον, ὡς μὴ ὄθεν ἦλθεν
 εἰδέναι. εἰ δὲ τις μέγα μὴ οἶεται τῶ ἀγωγίῳ,
 φαντασία δὲ ἀπίσει, μήτοι καὶ κατ' αὐτῶ ποτε
 ποικιλιῶν τιῶ δίδαξίμνα σωμαφίῳ, ἀκου-
 σάτω τῆν ἱερῶν λογίῳ ἀ λέγῃ παρὲ ἀφοφο-
 ρῶν ὁδῶν. μὲ δὴ τῶν ὄλον κατάλογον τῆν οἴθη-
 ρεν εἰς ἀναγωγίῳ ἀφορμῶν, καθ' ὃν ἔξεται ὅ
 ἐνδύθεν ἀπέρμα αὐξήσαι, τοῖς δὲ, φησὶ, διδα-

« κτὸν ἔδωκε Φάοις γνώρισμα λαβέσθαι. Τοῖς δ',
 « καὶ ὑπνώοντας εἴς ἐνεκάρπισεν ἀγκῆς. ὅρας, ἀν-
 « πιδιέσφλεν δὴ μισοῖαν μαθήσεων. ὁ μὲν ὑπὸ
 « φησὶν, ὁ δὲ ὄναρ διδάσκειται. ἀλλ' ὑπὸ μὲν δὴ
 « θεσπὸς ἔστιν ὁ διδάσκων, τὸ ὑπνώοντα δὲ θεὸς
 « ἣς ἐνεκάρπισεν ἀγκῆς, ὡς ταῦτ' ἐν εἰ) ὁ μα-
 « θάνην τὴ καὶ τυγχάνειν. ὁ γὰρ ἐνεκάρπισται καὶ
 « πλέον ἔστι τῶ διδάξαι. ἀλλὰ τῶτο μὲν πρὸ
 « λήφτω πρῶτα πικρὸν τῆς ἀξίας τὸ καὶ πῶ ἐν
 « φαντασία ζωῶν, πρὸς τοῖς ἀπογνωσκούσας αὐτῶ
 « καὶ τὰ ἐλάττω, ὡς ἄσθεν θάυμα οἴτω γνώσκων
 « ὑπὸ πειθήνης σοφίας πρῶτα τετηκώτας τοῖς ὑπὸ
 « τῶ λογίων ἀποκηρύκτοισ. φησὶ γὰρ, Οὐ θυσίων
 « ἀλλὰ γνων τ' ὄνομα, τὰ δ' ἀθύρματα πύρτα,
 « καὶ φάσκειν αὐτὰ πρῶτα κελεύεται. οἱ δὲ αἴτε ὄν-
 « τες ὑπὸ ὁ πλήθος, τέχνας μὲν ὅτι ὁ ἐσόμε-
 « νον ἄλλος ἄλλας ἀπολαβόντες, ἀξιοῦσιν ἐργά-
 « ζεσθαι. ὀνειρών δὲ ὑποφράσιν, ὡς πρῶτου
 « πρῶτατος, ὃ μέτεσιν ὀμοπίμωσ ἀμαθεῖ τε
 « καὶ ἄφω. ἢ οἴω εἰ τῶτῃ σοφός, ὅτι τῶ κοινὸν
 « πλέον τυγχάνει. ὁ γὰρ τοῖ καὶ τὰ ἄλλα ἀγαθὰ,
 « καὶ τούτων γὰρ μάλιστα τὰ μέγιστα κοινότατα πρῶ-
 « κείται.

κείλαι· ἡλίου γὰρ οὔτε θεασιώτερον ἐν τοῖς ὄρω-
 μηύοις ἴσθ' ἐν, οὔτε δημοσιώτερον· εἰ δὲ τὸ αὐτο-
 πησασθαι θεὸν χεῖμα βύδαμον, τὸ δὲ φαντα-
 σίας ἔλθ'· ὑπεροχότερος αὐτοψίας ἔστιν· αἰσθησις
 γὰρ αἰσθησεὶν αὐτῆ, ὅτι τὸ φανταστικὸν πνύμα,
 κοινότατόν ἐστιν αἰσθητέον, ἔστωμα ὑπεροχῆ
 χῆς· ἀλλὰ τὸ μὲν ἐνδομυχεῖ, καὶ πῶς ἀρχὴ
 ἔχ' τῆς ζωῆς καθάπερ ἐξ ἀκροπόλεως· ὑπε-
 ρὸν αὐτὸ πᾶσιν ἢ τῆς κεφαλῆς ὑπεροχῆ
 πείαν ἢ φύσις ἀκόδομήσατο· ἀκοή δὲ καὶ ὄψις
 οἷα εἰσὶν αἰσθησις, ἀλλ' αἰσθησεὶς ὄργημα, τὸ
 κοινῆς ὑπεροχῆς, οἷα πύλωσι τῆς ζωῆς ἀφ' ἑ-
 γήσουσιν τῆ δεσποίνῃ τῆς ὑπεροχῆς αἰσθησις, ὑπε-
 ρὸν ὑπεροχῆται πᾶς ἔξωθεν αἰσθησις· καὶ ἡ μὲν
 ἀπασὶ τοῖς μέρεσιν αὐτῆς, αἰσθησις ἔστιν ἐντε-
 λῆς· ὅλα γὰρ ἀκοή τῆς πνύματος, καὶ ὅλα
 βλέπει, καὶ τὰ λοιπὰ πᾶντα διώσται· ἀφ' ἑ-
 νέμει δὲ τῆς διωόμεναι, ἀλλῶν κατ' ἄλλο, καὶ
 ὑπεροχῆται οἷα τῆς ζωῆς χεῖς ἐκάστη, ἔστω οἷον
 εἰσὶν βύδαμον ἕνας οἷα κέντρον ὑπεροχῆς, καὶ εἰς τὸ
 κέντρον σπινθῆσουσιν· μία μὲν πᾶσιν καὶ ἡ κοι-
 νῆς ὑπεροχῆς· πολλαὶ δὲ καὶ ὑπεροχῆς· ζωωδεσάτη

μὲν οὖν ἢ διὰ τὴν πρῶτον ἀποβλημένων ὀργάνων
 ἀσθενείας, ὅσῃ ἀσθενείας οὕσα ἄρῃ ὅτι πλεονάζει
 πρῶτον φθασήῃ ἢ ἡσυχότερα δὲ καὶ ψυχῇ πρῶτον
 χῆς, ἢ ἀμέσως ἀσθενείας· εἰ δὲ τὰς φθασίας
 ἀσθενείας διὰ τὸ γινώσκον ἡμῶντες, ὅτι μέγιστα
 ἴσμεν ἂν τετέλεστα, φαντασίαν ἀποσχετικῆς
 ζοιῶν ὡς ἀπιστοτέραν ἀσθενείας, εἰκότα μὲν ὅτι
 λαθρομένοις, ὅτι μηδὲ ὀφθαλμῶς ἀποδρῶτα ἀληθῆ
 δείκνυσιν· ἀλλ' ὁ μὲν ὅσῃ δείκνυσιν· ὁ δὲ ψυδρα-
 ραί, καὶ πρῶτον πλεονάζει τῆν ὀργάνων, ἔτι δὲ
 ὡν ὀφθαίται· ταῖς γὰρ ἀποσχετικῆς ἐλάττω καὶ μείζω
 ταῦτα, καὶ τὰ κατὰ ὕδατος μείζω· ἢ δὲ κάπη
 κεκλασμένη πρῶτον πρῶτον· καὶ πρῶτον πλεονάζει
 ναμίαι πλεονάζει αὐτὸ ὅμμα· λημῶν γὰρ
 συγκεχυμένα καὶ ἀσφάκρικτα δείκνυσιν· καὶ ὅσπιν
 οὖν τὸ φανταστικὸν πνεῦμα νοσεῖ, μὴ ἀπα-
 τεῖται σαφῆ, μηδὲ βικρινῆ τὰ θεάματα· ἢ πιν
 δὲ αὐτὸ νόσος, καὶ οἷς λημῶν ἔτι παχύνεται, καὶ
 οἷς καθαίρεται καὶ ἀπειλικρινῆται ἔτι εἰς τὴν φύ-
 σιν ἐπομένῃ, τῆς ἀπορρήτου φιλοσοφίας πω-
 θάνου, ὑφ' ἧς καὶ καθαίρεται διὰ τελε-
 τῆν, ἐνθρον γίνεται· αἴτε εἰς κρίσιν ἄρῃ τὸ θεόν
 ἐπεισα-

ἐπεισαγαγῆν τὸ φαντασιχὸν, ἐκθέουσι. καὶ ὅστις
 αὐτὸ διὰ τῆς φύσιν βίου τῆς καθαροῦ, ἐ-
 ποίμω χρῆται ὡς αὐτὴ πάλιν εἶ) κοινοτάτον.
 ἐπαίς γὰρ ὁ πνῦμα τῆτο τῆ ψυχικῆς διὰ-
 θέσεως, καὶ οὐκ ἀσύμπαγές ἐστι πρὸς αὐτὸ,
 κατὰ τὸ ὄφρα δὲ πείλομα. ἐκείνο μὲν
 γὰρ καὶ ἀντίθεσι ἐχθρὸς τὰς ἀμείνους τῆς
 ψυχῆς διὰθέσεως. ἀλλὰ τοι τὸ πρῶτον αὐτῆς
 ἐἶδον ὄχημα, ἀγαθνομήνης μὲν λεπτιώετα
 καὶ ἀπαθεροῦται. κακονομήνης δὲ παχύνε-
 ται ἐ γαυόται. ὅλως γὰρ τῆτο μεταίχμιόν ἐστιν
 ἀλογίας καὶ λόγου, καὶ ἀσωμάτου ἐ σώματος,
 καὶ κρινὸς ὄρος ἀμφοῖν, ἐ διὰ τούτου τὰ θεῖα
 τοῖς ἐσχάτοις συγγίνεσαι. αὐτὴ καὶ χαλεπὸν ἐστιν
 ἀρεθῶσαι διὰ φιλοσοφίας πλεὺ φύσιν αὐτῆς.
 ἐρασίξεται γὰρ τι πρῶτον ὡς ἐκ γήτων
 ἀφ' ἑκατέρου τῆς ἀκρων, καὶ φανταξίται μιᾶ
 φύσιν τὰ ἑσπύτον ἀπωκισμένα. ὁ γέ τοι πλα-
 ρος τῆς φαντασιχῆς οὐσίας ὀξέχειν ἢ φύσις εἰς
 πολλὰς μοίρας τῆς ὄντων. καλαβαίη γέ τοι μέ-
 γρη ζώων, οἷς οὐκ ἐπι πῆρεσι τοῖς, ὅσπερ ἐστιν
 ὄχημα ὅτε ἡοτέρας ψυχῆς, ἀλλ' αὐτὴ τῆς

ἡσυχαιότητις διωάμεσιν ἐποχεῖται, αὐτὴ λή-
 ρος οὐσα τῆ ζωῆς, καὶ πολλά κατ' αὐτὴν φρο-
 νή τε καὶ παρὰ τῆς δεινότητος. καθάρειαι γέ τριε-
 ῖς ἐν ἀλόγοις ὡς εἰς φρεσίν τι κρηττόν, γῆνη τε
 ὄλα δαυμένων οὐσίωσι τῆ τριαυτῆ ζωῆς. ἐκεῖνα
 μὲν γὰρ κατ' ὅλον αὐτῆν ὁ εἶς, εἰδωλικά τε
 οἶτα ἔστις γινόμενοις ἐμφανίαζόμενα· ἀφρο-
 πῶ δὲ τὰ πολλά κατ' αὐτὴν καὶ μόνω, ἢ μὲν
 ἐτέρω πλείονα. τὰς γὰρ νοήσας οὐκ ἀφαντά-
 σεις ποιούμεθα, πλὴν εἰ δὴ τις ἐν ἀκέρει πο-
 τὲ ἐπαφίω ἔχει εἶδος αὐτοῦ. ὁ δὲ ἡσυχαι-
 ούμενος φαντασίας, χαλεπὸν ἔχει ἢ τῆς ἢ βύδαμον.
 „ Νοῦς γὰρ, φησί, καὶ φρονησίς, ἀγαπητὸν ὅταν καὶ
 „ εἰς γῆρας ἀφίκοιτο, πλὴν ἀφαντασῶν λέγων. ὡς
 „ ἢ γὰρ παρὰ βεβλημένη ζωῆς, φαντασίας ἔστιν, ἢ νοῦ
 φαντασία χρωμένου. τὸ γέρι πνεῦμα τῆς τοῦ
 ψυχικόν, ὃ καὶ πνευματικὴν ψυχὴν παροση-
 γόρουσάν οἱ βύδαμονες, καὶ θεὸς καὶ δαίμων
 παρὰ δαπὸς καὶ εἰδωλὸν γίνεσθαι, καὶ τὰς ποιησὶς
 ἐν τούτῳ πῆς ψυχῆς. χρισμοί τε γὰρ ὁμοφω-
 νῶσι παρὰ αὐτῶν, τῶν ὅταν φαντασίας πλὴν ἐκεῖ
 διεξαγαγῶν τῆς ψυχῆς παροσηκάζοντες. καὶ
 ἢ φιλο-

ΠΕΡΙ ΕΝΥΠΝΙΩΝ. 17

ἢ φιλοσοφία σωτηρία τῶν ἀσθενῶν ἐστὶ δού-
 τέρων βίων τοῖς ἀσθενέσι, τῆς * ἀείψης ἐξέως ^{ἢ τῶν}
 ἐν ψυχῇ ἐλαφροῦσης αὐτῶν, καὶ ἐναπο-
 μνησμένης κηλίδας τῆς χείρονος. ὀλκῆς οὖν
 φροσῆς, ἢ μετέωρον ἀρεταῖα διὰ θερμότη-
 τα καὶ ξηρότητα· καὶ τῆσδε ἀρετῆς ἢ ψυχῆς ἀε-
 ρωσις, ἢ τε αὖ ξηρῆ ψυχῆς ἄφῃ*, πρὸς ἑαυτὴν ^{ἀμ. σφω-}
 ἄλλο ὡς Ἡρακλείτω τείνον διέσχευον· ἢ πα- ^{τά τῆς}
 χύ καὶ ὑγρὸν γινόμενον τοῖς χρεασμοῖς τῆς ἐν-
 δύεαι, ῥοπή φροσῆς φιλῶν καὶ ὠπυόμενον
 εἰς τὴν κατάστασιν ἕσθαι. ἕσθαι γὰρ οὗτ' οἰ-
 κείτατος ὑγρῆς πνύμασι. καὶ κεί μὲν κακο-
 δαίμων τε καὶ ποιναῖος ὁ βίος. ἐξέσι ὅτι πόνος
 καὶ χροῖα καὶ βίσις ἄλλοις κατηραμένω ἀνα-
 δύναι. γινόμενη γὰρ ἀμφίβιον διαυλοῖ θεῖ, ἢ
 τῶν μέσθαι ὁμιλῆς τοῖς χείροσι καὶ τοῖς κρείτ-
 τοσι· ἢ δὲ ἀμείβεται μὲν ἀπὸ τῆς σφαιρῶν ἢ
 πρὸς τὴν ψυχὴν κατὰ τὴν ἀκρίβησιν ὡς περὶ σφαιροῖς
 ἔπιβάσσει, τὰ σωματικῶν κόσμων συγγίναται. ἀ-
 γῶνα δὲ καὶ ἀγωνίζεσθαι τῶν ἢ σωματικῶν, ἢ
 μήτε συγκαταμείναι. μόλις μὲν γὰρ, ἀλλὰ ^{ἢ κατὰ}
 γίνονται δὲ * ἀφῆσαι μὴ σωματικῶν. ἢ γὰρ θεμισ ^{εἶναι}

Γ

ἀπίειν ἐγνωσμένων τῶν τελετῶν· ἀγρὰ δὲ αὐτῶν
 ἐπιμόδος γήμοιο, μὴ ἀποδιεδύσας ὁ ἀλλό-
 τειον, ἀλλὰ πρὸ γὰρ ἀπολιπούσας, ὅσῳ αἰώ-
 ρην ἠραϊόσμοτο· καὶ τῶτο μὲν ἐνὶ καὶ δδύτέρῳ
 δῶρον δὲ γήμοιο τελετῆς καὶ θεοῦ· φύσιν ὅτι ἐχί-
 πλῶ ἀπαξ ἐγκεκεντισμένῳ εἰς αὐτὸ ψυχῶν, ἢ
 ὁμορρόθειν, ἢ ἕκειν, ἢ ἔλκεσθαι· πόντως γέ
 μέντοι σωφίνας μέγρι τὸ ὅθεν ἦλθεν ἐπιμόδου.
 ὥστε καὶ βελίον ὑπὸ κέκλις συγκατασπᾶ, ἢ
 ἐφθόσθι αὐτῶν βαρυνθῶσαι ψυχῶν. καὶ τῶτο
 ἐστὶν ὁ δεδιπτεται τῶ λόγια, ὁ νοερὸν ἐν ἡμῶν σπέρ-
 » μα, Μιδὲ κέτω νόσθις εἰς τὴν μηχαναυγία κέ-
 » σμον, Ω βυθὸς ἀγὲν ἀπίσος ὑπέρωται τε καὶ
 » ἀδης Ἀμφικνεφής, ρυπόων, εἰδωλοχαρής, ἀνόητος.
 » καὶ γὰρ πῶς κελόν, βίος ἐμπληκίος ἔδνοήτος·
 τὰ ὅτι εἰδῶλα ἀφ' ἧ ποιαὶ τὸ τε τῶ πνύμα-
 τος σύσασιν, ἢ κέτω χέρεσσι παρῶσθαι. ὁμοίῳ γὰρ
 ὁ ὁμοίον ἠδέσθαι. εἰ ὅτι ἐν ὅσιν ἀμφοῖν τῶ συνδυα-
 σμῶν γίνεται, καὶ ὁ νοῖς δὲ ἐμβαπλισθεῖν τῶ ἠ-
 δεσθαι. καὶ τοι τῶτο κακῶν δὲ ἡμῶν τὸ ἔχατον,
 μηδὲ ἐπαίψιν κακοῦ παρόντος. τῶτο γὰρ ὅστι
 μηδὲ ἀναδύσασιν ζησιώτων. ὡσπερ ὁ σκίρρος,
 τὰ

πάλ' μηκέτι λυπεῖν, ὅσοι ὑπομνηστικῶς ἔ-
 ζεσται· καὶ διὰ τῆς ἀνάγωγος ἢ μεταμόρφου· ὁ
 γὰρ ἔστι οἷς ὅτι δυσχεραίνων, φυγὴν μνηστικῶ-
 ς· καὶ καθαρῶς ὁ μέγιστον μέρος ἢ βούλη-
 σις. ταύτη γὰρ ὁρῆται χεῖρα τὰ δρωμένα τε καὶ
 τὰ λεγόμενα· ἀποῦσις ἢ ἀψυχος ἀπασα κα-
 θαρτικῆ τελετῆ, κολοβός οὔσα τῶ μεγίστου στω-
 ρήματος· καὶ διὰ τῆς τῆδε τε καὶ χεῖρα
 τῆς μέγιστον τε καὶ ἀείστην τῆς τῆς τῆς ὄντων αἰ-
 κησὶς πρὸς τὸ λυπηρὸν ἀντιεσφάρασμα,
 καὶ τῆς ἐμπλήκτου χάριτος τῆς φυγῆς ἐκκα-
 θάρτου· αἱ τε πρὸς ἀξίαν καλοῦ μῆνα συμ-
 φοραὶ, μέγα μέρος συμβαδύονται πρὸς τὸ λύσαι
 τῆς χάριτος, ἢ ἔχοντι πρὸς τὰ τῆδε· καὶ ἢ πρὸς τῆ
 πρὸς τῆς διὰ τούτων εἰσαγάγει τοῖς ἐχρῆσι τοῦ
 δι' ὧν τοῖς ἐκ ἐχρῆσι ἀπιεῖται· ὡς ἐκ ἐστὶν ὅπως
 ποῖ αὐτὸ ἀποσφραφείη τῆς ὑλῆς φυγῆς μηδενὶ κακῶ
 πρὸς τῆς τῆδε πρὸς τῆς πρὸς τῆς πρὸς τῆς πρὸς τῆς
 λήρις ὑτυχίας οἷα δὲ δεῖ λόγον ὅτι φυγῆς δὲ βυ-
 ρῆς τοῖς ἐφόροις τῆς κατὰ. ὡς δὲ ὅτι μὴ αὐτὸς ἐξ-
 θούσης γῆμοιτο πόμα ληθαῖον, δηλὸς εἰπάτω· εἰς-
 χθούσης ἢ εἰς τῆς βίον φυγῆς ληθαῖον ὁρῆται πόμα,

ὅτι δὲ ἡδὺ καὶ μειλίχον. ἤματα γὰρ καποῦσα τὸ
 πρῶτον βίον ἐβελοντίς, ἀπὶ τὸ ἡγεύσαι δουλεύει.
 ἀλλὰ ἐκείνο μὲν ἕως λειτουργίας ἵνα ἐκπλή-
 σαι τῆ φύσιν τῶ κόσμου, θεσμῶν ἀδραστείας
 ἐπιπαθόντων· ῥητευθεῖσα δὲ ἕως τῆ δώ-
 ρων τῆς ἕλης, πάθος πέποιθε πρὸς ἀπλήσιον ἐ-
 λυθέρους ὅτι συλκείμων ῥήνον μεμισωμέ-
 νοις, οἱ καλῆ θεραπαίνης ἐραχθέντες, μένιν ἐ-
 θέλοισι, τὰς κυρίω τῆς ἐρωμένης δουλεύει ὁμο-
 λογήσαντες· καὶ ἡμεῖς εἰκομεθα, ὅτι μὲν ποτὶ ἀπὸ
 βαθείας τῆς γνώμης ἡσθῶμεν ὅτι τὰ τῆ πρὸς
 σῶμά τε ἔθυστων, ἀγαθῶν εἰς δοκιμῶτων,
 ὁμολογῶν τῆ φύσιν τῆ ἕλης, ὅτι καλή· ἢ δὲ τὸ
 συλκατέσιν ἡμῶν ῥαμματεῖον ἀπόρρητον δέ-
 χεται, καὶ ἀποχωρήσαι ὡς ἐλύθηροι βαλβυ-
 σῶμεθα, φυγάδας εἶναι φησι, καὶ ἐπιδράζην
 πειράται, καὶ ὡς δραπετευόντων ἀντιλαμβάνε-
 σαι, τὸ ῥαμματεῖον ἐπιδραγνῶσχυσα. ὅτε
 δὲ ἔμαλιστα ῥώμης τε δεῖ τῆ ψυχῆ καὶ ῥώ-
 ρου τῶ θεοῦ· ὡς ἔφαλλον ἀγῶν, ὁμολογῶν
 εἰμὲν πρὸς ἀγῶνισαται, τυχόν τὴ βιάσασθαι.
 ποιναί τε γὰρ ἕλαμαι ὅτε δὲ καὶ πρὸ εἰμῶμένω
 κινουῶται

κινουῦται καὶ τὸ ἀφωιασμήτων πρὸς τοὺς νό-
 μους αὐτῆς. καὶ τὸτο ἄρα αἱ καλούμεναι πει-
 ραί, αἷ Ηρακλέα τε ἀνατλιῶσά φασι ἱεροὺ
 λόγῳ, καὶ εἰ δὴ τις ἕτερος ἕβησεία καὶ ὁ καρ-
 πῶν ἐπεχείρησε, μέγας αὖ ἐκεῖ ὁ πνῦμα
 διαβλάσῳσιν, ὅ μὴ φθάνουσιν αἱ χεῖρες τὸ φύ-
 σεως. εἰ ὅ σὺν τὸς ὄρων τὸ ἄλμα γυροῖτο, κατα-
 παῖται, καὶ δεῖ βαρυτέρων ἀγώνων. ἀφ᾽δεῖ γὰρ
 ὡς ἀλλοτείων ἤδη· καὶ ἀπορηῶσι τὸ ἀπόδου,
 δίχως αἰτεῖ τὸ ἐπιχρήσεως· καὶ πρὸς δὴ βίους
 ὅσα ἀπὸ ἀμφοῖν ἐπὶ τῆν πύθων, οἷς Ὀμηρος
 ἀπορήτως ἀνίτηται μελίδας εἶ) δύο τὸ ὕλης,
 ἔ ὁ Ζεὺς αὐτὰ κατ' ὅσῳ τῆν ἐπῶν, θεὸς ὕ-
 λαρχιός ὅστι, τῶ διήσοῦ τῆς εἰμῶρμύνης διανο-
 μείας· πρὸ ὅ τὸ μὲν ἀγαθὸν ὁσ᾽ ἐποτε αἰεπί-
 μικτόν, ἤδη δὲ τις ἀκράτου μετέχε τῶ χείρο-
 νος· ὅλως δὲ οἱ βίοι πρῶτες ἐν πλατῆ, τῆ μὴ
 μὲν πύθων πρὸς τῶν κατόδον ἀναδραμύση. θεῶ
 δὴ πρῶτα τῶ μέσω, ὁ πνῦμα τὸτο ἐμπολι-
 τεύεται· ῥεφάσης μὲν κατὰ ψυχῆς ἔλεγχῳ ὁ
 λόγος, ὅπῃ ἐβαρῶσῃ τε ἔ ἔδου μέγας ἐκύρση
 τῶ μὴ αναυγεί καὶ ἀμφικνεφῆ χάρῳ· ἀνίσση

δὲ καὶ σωτέπειτα μέγρις ἔδωάμις ἐπέσται·
 δωάται ἢ μέγρις αὖ εἰς πλῆστον τὸ ἀντικεί-
 μνον ἢ καὶ ἀκούε γὰρ καὶ παρὰ τούτου τῆς λογίων
 λεγόντων, Οὐ γὰρ τῆς ὕλης κρημνὰ σκύβαλον
 καταλείψῃ, Ἀλλὰ καὶ εἰδάλω μερὶς εἰς ἕπον
 ἀμφιφάοντα. ὅσα ἢ ἀντίθεσιν ἔχῃ παρὰ τὸν
 ἀμφικρεφῆ. καὶ τοι πλεον πῖς αὖ ἐν τούτοις
 ὀξυωπήσεν. ἔ γὰρ μόνω εἰς τὰς σφάμεας ἀνά-
 γῃ ἔοικε πῶς ἐκείθεν ἠκουσάμ φύσιν, ἀλλὰ εἴτι
 ἐ τὸ πρὸς καὶ τῆς ἀέρος ἀκρότητος εἰς πῶς
 εἰδωλικὴν φύσιν ἔσασσε καπιούσα, ὡρὶν δὲ γήινον
 ἀμφιέσασται κέλυφος, καὶ τῶσ, φησί, τῆ κρείτ-
 τονι μερίδι σωαναπέμπει. ὕλης γὰρ σκύβαλον
 ὅσα αὖ εἴη τὸ θεαστέσιον σῶμα. ἔ λόγον δὲ αὖ
 ἔχοι τὰ κοινωνήσμετα φύσεως καὶ εἰς ἐν σωτε-
 λέσμετα, μήτοι πῶσάπασιν ἀχέτα εἴη, καὶ
 μέλιτα οἷς ἐν γήινων ἢ χόρα· κατὰ ὡρ πῦρ
 ἐφεξῆς ἐστὶ τὰ κύκλω σῶματι, καὶ οὐχ ὡσπερ
 γῆ τῆς ὄντων τὸ ἔχρατον. εἰ δὲ τὰ κρείττω τῶς
 χείροσιν εἴξαντα τὴ κοινωνίας ἀπέλαυσε, καὶ σω-
 ετέλεσεν εἰς ἰλυὸ σῶμα ἀκήρατον, ὡσπερ* εἰδο-
 ποιηθέν ὑπὸ τῆς ὡσάχαρηγέντος ἐν τῇ στυά-
 δῶ

γ. ἰδιοκ.

ΠΕΡΙ ΕΝΥΠΝΙΩΝ. 23

δὴ καταπνίγειν, ἄλλ' αὖ ἐπὶ τὰ χεῖρα μὴ ἀπνίγειν
 ναυτα πρὸς τὴν ἐνέργειαν τῆς ψυχῆς, ἀλλ'
 διωκτικὰ καὶ καταπνίγειν, αὐτὰ τε ὁμοειδήσθαι
 ἐπὶ τὴν μέσση φύσιν ἀπερίσπαστον ὡραζόμενα
 τῇ τῆς ψυχῆς ἡγεμονίᾳ, σπινθηροειδῆ δὲ
 καὶ σπινθηροειδῆ, εἰ μὴ μέγιστα πρὸς τὸν ἀέρα
 τοὺς ἀεθαίνοι τὴν τῆς ψυχῆς ἀκρότητα, καὶ
 γὰρ αὖ τῆς ἀμφιφασίης. ἔχει γὰρ πῦρ,
 φησὶν, ἐν αὐτῷ μερίδα, τῆς ἑστίν ἐν τῷ ἄλλῳ
 τῆς κυκλικῆς γίνεται. ἀλλὰ πρὸς μὲν τὴν ἐν τῇ
 ψυχῆς μίσησιν αὐτὰ εἰρήσθαι, καὶ ἀπνίγειν ἔστι
 ἐπὶ πρὸς τὴν πύξιν ἡκούσθαι σωματικὴν
 οὐσίαν, ὡς δὲ μία μετὰ τῆς φύσιν ἀποιούσης
 ψυχῆς, μὴ ἔστω ἄρα τῆς πύξιν ἀνα-
 γασθῆναι, καὶ τῆς σφαιρακῆς ἐναρμολογεῖν, τῆς
 ἔστιν εἰς τὴν οἰκείαν φύσιν ὡσπερ ἀναρμολογεῖν.
 ἔχειται μὲν οὖν αὐτῶν δύο λήξεις, ἢ μὲν ἀμ-
 φικνεφῆς, ἢ ἡ ἀμφιφασίης οὐσα, διμυρίαις τε καὶ
 κενόδοξοις τῶν ἀερα κημάσθαι. πόσας δὲ
 οἰκὴ μεταξὺ τῶν αὐτῶν κῦται τῆς κῆρας, ἐ-
 τεροφασίης τε καὶ ἑτεροκνεφῆς, ἐν αἷς ἀπάσας
 διακρίσθαι ἔχει ψυχὴ μὲν τῆς δὲ τῆς πνύματος, εἰδὴ

τέ κ' ἠθῆ κ' βίους ἀμείλουσα. ἀνὰ δραμόσιν μὲν
 οὖν ἔπι πῶ οἰκίαν βύβλῃαν ἀληθείας ἔστι τῶ
 μίσην. καθαρά γὰρ ἔστι κ' ἀφαιρέσις, κ' ἀκῆ-
 ρατος, θεός οὐσα κ' παρῆτις εἰ βούλοισι· κα-
 παπεσοῦσα δὲ, ἀγλυοῦται κ' ἀσειεῖ κ' ψυ-
 διῶ. ὅ γ' ὁμιχλάδες τῶ πνύματος, ἔχω-
 ρῆ πῶ τῶ ὄντων ἐνέργειαν. μεταξὺ ὅ οὐσα,
 τῶ μὲν αὖ ἀμύρησι, τῶ δὲ τυλχάμοι. γνωμα-
 τεύσας αὖ οὕτω καὶ δαμνίαν φύσιν ἐν ἠπι-
 νιοῦν πάξι. τὸ γ' ἠ πῶ πῶ ἠ πῶ πῶ πῶ πῶ
 ἀληθίνας, θεῖον ἔστιν ἠ πῶ πῶ πῶ πῶ πῶ πῶ
 γε πῶ πῶ πῶ πῶ πῶ πῶ πῶ πῶ πῶ πῶ πῶ πῶ
 τῶ ἀλνδουμένων εἰς ἔλιον ἐμπαθῆς ἔ φιλό-
 τιμον. τῶ πῶ πῶ πῶ πῶ πῶ πῶ πῶ πῶ πῶ πῶ πῶ
 θεῖον κ' παρῆτις δαίμονα, ἔ ἐνδύεται, κ'
 καταλαμβαῖ πῶ πῶ πῶ πῶ πῶ πῶ πῶ πῶ πῶ πῶ
 φύσιν τῶ μίσην· ἐν ἀνδρῶν τε οὐσης ψυχῆς,
 τῶ πῶ πῶ πῶ πῶ πῶ πῶ πῶ πῶ πῶ πῶ πῶ πῶ
 εἰς αὖ ἐνδύεται φωρῶσαι μῶ. ὅταν ὅ φαντα-
 στικὸν πνύμα καθαρὸν κ' βύβλῃαν, κ' ἔ πῶ πῶ
 ὄναρ ἀληθῆ τῶ ἔπταν ἐνιμαγεῖα δεχόμενον,
 ἔ πῶ πῶ πῶ πῶ πῶ πῶ πῶ πῶ πῶ πῶ πῶ πῶ
 χῆς ἀμύρη βύβλῃαν λήξεως. οὐχ ἠκιστα δὲ
 ἀπὸ

ΠΕΡΙ ΕΝΥΠΝΙΩΝ. 25

ἀπὸ τῆς φατασμαμάτων ἀπεβολῆς καὶ αὐτῶν ἀ-
καταγίνεσθαι, ὅτε μὴ ἐξώσθαι ὑφ' ἑτέρου κινῆται,
ἐν ὁποῖα διαφύσσει τὴν ψυχὴν τὸ ψυχικὸν πνεῦμα
θηραμῶν, γρηγορήσεως φιλοσοφίας εἰς τὸ κρι-
τήρια, ὡς καὶ δεῖ τρέφειν αὐτὸ καὶ σωεπιμνησθῆναι
μή τοι * ποτὲ πλατηθῆναι. Ἐσφῆ δὲ ἀείσει, καὶ μί-
τιν' ἐπιβλητικὴν δυνάμιν ἐνεργεῖν, ἕκαστα
παρ' νοερόν ἐστιν πλὴν ἀποβολῆς τῆς ζωῆς ὅση
δυνάμεις, τὰς τῶν ἀτόπων καὶ ἀσπεταῶν φα-
τασμαμάτων ὁρμαὶ ἀπολαμβάνοντας. τὸ γὰρ
ὅτι παρ' ὅτι κρητῆρον ἐγράφηται, καὶ ἀρετὸν ἐστὶ
τῶν χείρονος, ὅσα ἀνακῆα μόνον ἀποσομιλοῦ-
ται νοερόν ἐστιν ἐπιβλητικὴν χεῖρα τῆς σωισταμῆ-
των ὅτι τὸ πνεῦμα ἰμμητικώτατον. λεπτιμὴ γὰρ
ἀρρήτως αὐτὸ καὶ παρ' ὅτι ἀνακῆα τὸ δὲ γε-
νόμηνον ἐπιβλητικόν, ἔχει τῆς συλγμείας πνεῦμα
θεῖον εἰς ὁμιλίαν ψυχῆς. ὡσαύτως ὅτι μὴ ὑπὸ πᾶ-
ρῶν σωφληθῆναι καὶ γνήσια μείον, ἢ ὡς τε πλη-
ρῶσαι τὰς ἀποδεδειχθείσας αὐτῶν χάρας, ὑπὸ τῆ
διαπλασάσης παρονοίας ἀνδραγαθῶν, αἱ δὲ εἰσιν
ἐκ κεφαλῆς κοιλίας, ὅτε τῆ φύσεως οὐκ ἀνεχο-
μένης ἐστὶ οὐσι κενῶν, ποτιθεῖν πνεῦμα εἰς-

Δ

κρίνεται. καὶ τί οὐκ ἀνὸ πάντοι γῆρομύνη στωέσιος
 ἀποθροπαίω κακῶ. τὰς γὰρ ἐπὶ αὐτῶν τούτων γε-
 νομίας τῶ πνύματος εἶ) χάρας, φύσις ἐστὶν
 ἢ χείρονος ἢ βηχίσιος εἶ) πλήρης. ἀλλὰ τῶτο
 μὲν ἀθέων δίκη τῶν μελιωάντων ὅ ἐν αὐτοῖς
 θεῖον. ἐκεῖνο δὲ, τέλος θύσεθείας, ἢ ὅ, ἢ ἀγχοῦ
 τῶ τέλους. ἡμεῖς μὲν οὖν πῶς τῆς δι' οὐείρων
 μαντικῆς λέγαν ὀπιθαλόμνοι, ὡς ἀνὸ μὴ ἀπι-
 μείσιον αὐτίω, ἀλλ' ὀπιτηδύσιον οἱ ἀνδρα-
 ποι, χρεῖαι τῶ βίω πῶν ῥέχουσαμ, ὅτι τούτων ἢ
 φανταστικῆν φύσιν πῶν ἀφράσμεθα. ἐκ δὲ τῶ
 λόγου ὅ μὲν ἐνθάδε χρεῖαιδες, ἐλατήιον ἐναπέ-
 φῶμε. καρπὸς δὲ ἀμείνων ὑγιῶς πνύματος,
 ἀναγωγὴ ψυχῆς, ἰερόν ὄντως κέρδος, ὡς καὶ με-
 λέτη τίς θύσεθείας ἐστὶ, πεισθῶται μαντικῆν ἢ
 μὴν αὐτῶ εἶ) καὶ ἕνες ἢδη ἀφ' ὅ τῶ εἶτο λι-
 χρεῖα δελεασθέντες πῶν γνώσεως, πῶν ἀπέζαν τε
 ἀπὸ φλεγματοῖσις, ἰεραὶ καὶ ἀτυφοὶ πῶν ὑ-
 φεντο, ἢ κοίτιω ἢ ἀπάσθμω καθερῶν καὶ ἀμό-
 λιωτον. ὁ γὰρ ὅσα τῶ πνύοι τείποδι τῆ κλίνῃ
 χρεῖσόμενος, πολλοῦ δεῖ μῶν τυρεῖς ἀκαλασίας
 τῶς ἐν αὐτῇ ἢ κῶς ποιήσασθαι. ὁ δὲ ἢ πῶν σε-
 κύνθη

ΠΕΡΙ ΕΝΥΓΝΙΩΝ. 27

κύνησε θεὸν καὶ παροσπίξατο. γίνεται δὲ πολὺ τὸ
καταμικρὸν σιωπῆ μέτρον, καὶ τὸ δι' ἄλλο γινόμενον
εἰς μείζον ἀπετελεύτησεν, ἐξαθλίωσεν θεοῦ παρο-
ιόντας, καὶ σωμαθλίωσεν ποτε τοῖς οὐκ ἔπει τῆσθε
τὰ παρῶτα ὀρμησόμεναι. οὐκοῦν ἄξιον ἀμνησ-
μαντικῆς, ὁδοιποροῦσας ἐπιτὰ τὰ θεῖα, καὶ πρὸς
φιστάμενον ἐχρήσθη τῆσθε ἐν ἀνθρώπου δυνάμει
τὸ ἡμιώτατον. εἰσὲ γὰρ διὰ τῆσθε ἐλάττων ἢ
τῆσθε χρεῖα τῆσθε σιωπημένη ψυχῆ παρθεῖα, ὅτι
τὸ ἐπαφῆς τὸ κρητήτων ἡξίωται. οὐτε γὰρ ἀπέπι-
ερεπτός ἐστι τῆσθε ζώου, καὶ οὐκ ἀειωπῆς ἀποσκα-
πεῖται τὰ κάτω πολύτου τρανότερον, ἢ μετ'
αὐτῶν οὔσα, καὶ συμπεφυρμένη τοῖς χείροσιν·
ὥστε μένουσα ἀτρεμῆς, δώσθαι τὰ ζώα τὰ τῆσθε
γινόμενων ἰσάλαμαται. καὶ τῆσθε ἐστὶ τὸ λεγόμενον,
καπνόντα μὴ καπνέου, ὅταν ἀσχετῶς ὁ κρητήτων
ἔπιμνηται τῆσθε χείροσιν. τῶσθε ἐγὼ πῶσθε μαν-
τικῆν ἐμαυτῶν τε ἀξίως πρὸς τὴν καὶ παισὶ κατα-
λιπεῖν, ἐφ' ἧσθε δεῖ βαδίζειν συσκόλαισιν μέτροις
ὁδὸν μακρὰν ἢ πλοῦν ἰσάλαμαται, ὡσπερ πυρῶ-
δε καὶ ἐς Ἀμμωνος· ἀλλ' ἀσχετῶν καταδαρτεῖν
χείροσιν ἡμιώτατον τε καὶ ἀφησόμεναι, Ησθ'

Δ 2

- .. ἰδρῖνα μὲν καθαροὶ χροὶ εἶμαθ' ἐλουσα, Εὐ-
 .. χετ' Ἀθηναίη. ἔτιως αἰτήσομαι ὄνειρον, ὡς περ ἴσως
 Ομηροῦ ἦτησε· καὶ ἔπιτιθέσθαι ἧς, περὶ ἐστὶν ὁ
 πόρρω θεός· ὅτε γὰρ καὶ μηδὲ ταῦτα παραματευ-
 σα μὲν ἀεὶ κάστοτε παρὰ γινέ) μόνον καταδαρῖσι-
 σι, καὶ τὸτ' ἔστιν ἢ πᾶσα παραματεία τ' τελε-
 τῆς· δι' ἡμῶν ὁδοῖς πενίαν ὠδύρατο, ὡς ταῦτη
 μειονεκτῶν τῷ πλουσίου. ἔνια μὲν τοὶ τῶν ὄνει-
 παραγνώσει τελετῶν τοὶς ἱεροφάντας, ὡς περ Ἀ-
 δριαῖοι τοὶς τελετάρχαις, ἀπὸ τῶν μεγίστων Ἀ-
 μημάτων αἰροῦνται, καὶ δεῖ διαπύσης, συχῆς, ἔ-
 τῆς οὐχ ἡκιστα συσκομίσει Κρήσθου βοτορῖου,
 ἔπερ Ἀιγύπτιον, καὶ ὁστέον Ἰβηρικόν, καὶ νῆ Δί-
 εἶπι τερέσιον γῆς ἢ θαλάσσης ἐν παρὰ βύστω φύ-
 .. εταί τε καὶ τρέφεται, Ἡ μὲν δυσσομίου ἕπε-
 .. εἶονος ἢ δὲ ἀνόντος. λέγεσθαι γὰρ τοὶ καὶ ταῦτα
 ἔπολλά ταιαῦτα περὶ τῶν τεχνιτευόντων πλὴν θύ-
 ραθὲν μαντικῆν, περὶ ἀ' ἡς ἀν' ἰδιώτης ἀπὸ τῶν
 ὑπερῶντων ἀσκεσθὲν· ἐνύπνιον δὲ ὄρα μὲν ὁ
 πεντακοσιομέδιμμος, ὄρα δὲ ὁ τετρακοσιομέδι-
 μμος· ἀλλὰ καὶ ὁ ζυγίτης ὁστέον ἦτηον, ὁ πλὴν
 ἰθαπαὶ ἀπὸ γαζομῆδος ὡς τε ἀποζῶ· ἀλλὰ καὶ

ΠΕΡΙ ΕΝΥΠΝΙΩΝ. 29

ὁ παρόσκιωπος, καὶ ὁ ἴσος ὁμοίως, ὅ, τε ἰσοτελής
καὶ ὁ ἰσός ὁ μετοίκιον. Διὰ φέρει δὲ σὺν τῷ
θεῷ, τίς ὁ ἔτεοβουτάδης, καὶ τίς ὁ μακρὸς ὁ νεώ-
νητος· καὶ ὁ δημοτικὸν αὐτῆς μάλα φιλόσοφον, καὶ τὸ ἄ-
καὶ τὸ μὴ βίαιον, βύσεθες, ἔτι ὁ πρῶτος ^{συνων} πρῶ-
τος, καὶ μὴ καταλαβὴν ὕδωρ, ἢ πέτραν, ἢ χάσμα
γῆς, τῆτο μὴ τοιοῦτο θεοφδέστατον· τὸ δὲ μὴτε
παρὸς μίαν παρῆξιν ἀσφάλειν ἡμᾶς διὰ τὴν
ἰσότητά τε μακρὴν γίνεσθαι, μηδὲ ἀφαιρῆσθαι κα-
ρὸν ἕως αὐτῆς, τῆτο καὶ παρῆξιν ἄξιον ἢ εἰρή-
σθαι. σὺν γὰρ ἀπολιπὼν τὴν παρῆξιν καὶ
ἐν χερσὶν, ἄγετο καθευδήσαν οἴκαδε, συκεί-
μῳ αὐτῷ παρὸς ἐνύπνιον· ἀλλ' ὁ χρόνος ὅν
ἀνάγκη τῷ ζῶντα διαπορᾶν εἰς τὴν φύσιν, σὺν
ἀρκούσης ἡμῶν τῆς οὐσίας εἰς ἐνέργειαν ἐργη-
γρῶσεως, σὺν ἡκεῖ καμῖων ἀνδρόποισ τῆτο
δὴ τὸ λεγόμενον, ἔργου μείζον ὁ πρῶτον, ὅπι-
στωπῆεις ὁ αἰρετὸν τῷ ἀνακσίω, ἔτι ὁ ἕν
τῷ εἶ. ἀλλ' αἴγε παρῆξιν αἰ διὰ τῆν
ποικίλων ὀργμῶν παρῆξιν ἀνακσίω, ἀγαπητὸν εἰ
τὴν πλείω μερίδα τῷ βίου καμῖων, παρῆξιν

Δ 3

χωρησάντων τῶν λοιπῶν ἀπάσας καὶ χρεῖαις
 ἔραξεσιν· ὧν εἰ πῶς πρὸς τὴν ἡμῶν, χα-
 λεπῶς δὲ εἰς αὐτὴν ὑπὸ τῆς μαντικῆς ὠφε-
 λισίῳ. οὔτε γὰρ χειρὸς πόντος, οὔτε ὄπου πόν-
 τος, δεξάσθαι κατασκώλιον τελετῆς, οὔτε πᾶσα
 διμάρφια συμπεριφέρην τὰ ἐπ' αὐτὴν ὄργανα.
 ἵνα γὰρ ἄλλο μηδὲν, ἀλλ' ἐφ' οἷς ὡφίμην ἐφε-
 νοχωρήσῃ τὰ κολασθήσια, ἀπῆνης ἔστιν ἢ νεῶς κεί-
 λης φορτία. μὲν ὧν ἄλλα μέρη τῆς τελετῆς ἀπο-
 γραφῆς ἀνδρες καὶ μῦθες· οὕτω γὰρ εἰπεῖν
 ἀληθέστερον, τὸ καθ' ἡμᾶς χρέονος πολλὰ διὰ
 τῆς ὑπορητισμῶν τοῖς νόμοις καταμύλυ-
 σθῆρας, ὑφ' ὧν ἔξαχρῶν ἴεντα, δῆμου βεβήλου
 γέροντε θεάματα τε ἔακροάματα. πρὸς οὗτω
 τὰ χέλιον εἶς) συκλύπην εἰς τὰ τριάδε, ὡς ἔγω-
 γε πείθομαι, ἔαπρημῶν θεῶν. ὃ γὰρ μὴ
 ἐτεροντιῶν περὶ μὲν ὀπτινοῦ, ἀλλ' ὠπτιμῶν ἔ-
 μοχλεία κινῆν, ὁμοίον ἔστι βιαζομένων, ὃ μὴδὲ
 ἐπ' ἀνθρώπων ἡμῶν ὀνομαστέτης εἶασεν ἀ-
 πιμάρητον. πρὸς οὗτω ἀπασὶ τούτοις, ἀπὸ ἔστι
 χαλεπὰ, τοῖς οὕτω μεποδοῖ τὸ μῦθον ὑπερβαλὼν
 τὸ διὰ κῆρῶν πῶς ἐνέργειαν, ἔαπρημῶν
 ἰοῦσιν

ΠΕΡΙ ΕΝΥΠΝΙΩΝ. 31

ἰοῦσιν ὡσπερ ἀπολείπειν τὴν τέχνην. ἔργον γὰρ ἔ
 μικρὸν ἀπομυταχοῦ βαδίζοντας σκδυαγωγῶν τῶ
 ἔπι τῶν τῶν ἐφόδων. ἀλλὰ τὸ γε δι' ὀνειρῶν μαγ
 πικῆς αὐτῶν τίς ἐστὶν ἕκαστος ὄργιστος. ὡς τὸ
 βουλομένων ἐξέστιν ἀπολιπεῖν τὸ χρησιμῆιον ἀλ
 λά καὶ μὴ ὀπι στωικουρῆς, καὶ ἀποδημοῦσι συμ
 πειρῆται, καὶ συφρατεύεται, καὶ συμπολι
 τεύεται, ἔ συγχεωργεῖ, καὶ σίμωμπορδύεται. τῶ
 τῶν τῶν οἱ νόμοι τῆς βασκαίου πολιτείας κω
 λούουσιν. οὐδ' αὖ εἰ βούλοιντο, διώκοντο. καὶ γὰρ
 τῶν γεωμῶν οὐκ ἔχοισιν ἑλεῖχον. οὐδ' αὖ ἐ
 ἀδικησῶν καθεύδοντες. οὐδ' αὖ ἀφαιτάξαιτο
 τύραννος ὀνειρῶν ἀφαιτάξαιτο, οὐκ, εἰ μὴ γε
 καὶ τὸ καθεύδον ἐκ τῆς ἀφαιτάξαιτο ἀποκρη
 ξῆν. ἀλλὰ τῶν ἀνοήτων μὴ ἐστὶν, οἷς ἀδυνάτα
 βούλεται. ἀσεβοῦς δὲ, οἷς ἐναντὶα νομοθετεῖ τῆ
 τε φύσιν καὶ τῶν θεῶν. ἰτητέον οὖν ἐπὶ αὐτῶν ἔ
 γεωμῶν καὶ ἀνδρῶν, καὶ πρεσβύτην καὶ νέων, ἔ πέντη
 καὶ πλοισίω, ἔ ἰδιώτην καὶ ἀφαιτάξαιτο, καὶ ἀσικῶν ἔ
 ἀφαιτάξαιτο, καὶ βασιλεύσων καὶ ῥήτορι. ἔ ἄλλοι,
 οὐχ ἡλικίαν, ἔ τύχην, ἔ τέχνην ἀποκρη
 πᾶσι πρῶτον πᾶσι, πρῶτον πᾶσι, πρῶτον πᾶσι,

ἀγαθὴ σύμβουλος, ἐχέμενος, αὐτὴ μυσαγωγὸς
 τε καὶ μύστις, διαγελίσαοθαι μὲν ἀγαθόν,
 ὥστε μακροτέραν ποιῆσαι τὴν ἡδονὴν, παρὰ
 πᾶσθαι τὴν ἀπόλαυσιν· καταμύωσαι δὲ τὸ
 χεῖρον, ὥστε φυλάξασθαι ἔκ παρὰ ποικρούσα-
 οθαι. καὶ γὰρ ὅσα ἕπιδες, αἱ δὲ ἀνδρόπων βό-
 σκησι γῆμος, ὀρέγεται χησά τε καὶ μείλιχα, καὶ
 ὅσα φόβος ἔχει παρηθητε ἔκ ὀνήσιμα, πᾶν-
 τα τοῖς οἰείροις ἐνι, ἔκ ἕω ἑσθενὸς οὕτως ἕπι-
 ζῆ ἀναπειθόμεθα. καὶ τοὶ τὸ χεῖμα τῶν ἕπι-
 δων οὕτως ἔστιν ἐν τῇ φύσει πολὺ ἔκ σωτήριον,
 ὥστε φασὶν οἱ κομφοὶ σοφισαί, μηδὲ ἀνὲρ
 λῆσαι ζῆ τοῖς ἀνδρόποις, ἔχοντες ὡς ἐγγύον-
 το τὴν ἀρχὴν· ἀπαγορεύει γὰρ ἕω τῆ πε-
 ρικεχυμένων τῆ βίον δεικάν, εἰ μὴ τὰς ἕπιδας
 αὐτοῖς ἐπέχει εἰς τὴ φύσιν ὁ Προμηθεὺς, ἀφ-
 μοῆς φάρμακον, ἐφ' ὧν ἕω ἀγαθὸν ἰσθμὸν
 πρὸς ἡλίωται τῶ φαινομένου τὸ παρὰ δὲ κάμα-
 ρον· αἱ δὲ τῶ αὐτῶν ἔχουσι τὴν ἰσθμὸν, ὥστε ὁ
 δεδεμένος ἐν πέδασι, ὅταν ἐφῆ ἕω βουλομένη
 τῆς γνώμης ἐλπίσαι, ἔκ λελύσαι, καὶ γρατεῖ-
 σαι, καὶ αὐτῆκα διμοιρίτης ἔστι, καὶ μὲν μικρὸν
 λογαζόμενος,

γρ. παρὰ
 γῆμοι

λοχαγός, ἔπειτα στρατηγός, ἔπειτα, καὶ θύξ, καὶ
 στρατηγός, καὶ ἀρχιπύραυλος, εἰ μὴ
 βούλοιο Σικελικὴν, εἰ δὲ βούλοιο Μηδικὴν, καὶ
 μύθοι τοῦ ποδοῦ ὑπερήσμων ἔστιν, ἕως ἑῴ βύ-
 λεται στρατηγός. καὶ τοὶ ποδοῦ τῆτο, ὑπερῶ ἔστιν
 ὀφθαλμοί, καὶ ἐρηγησθέντος ἐνύπνιον. καὶ γὰρ
 ταυτὸν ἡσυχίαν ἀμφὶ στυλίσανται, πλὴν
 φανταστικὴν φύσιν, ἡ δὲ ὅταν μὴ ἡμεῖς εἰδωλο-
 ποιῶν ἐθελήσωμεν, ἐν τῆτο πρὸς ἕχεται χρησι-
 μόν· ἐπαλείφει τὸ βίον ἡμῶν ἀθυμία, καὶ κα-
 λακεύουσα πλὴν ψυχῆ ταῖς πεπλανημέναις
 ἡπίσιν, ἀναλαμβάνει τὸ θυμὸν τῆς αἰσθησεως·
 ὅταν δὲ αὐτεπίτακτος ἡμῶν ἡπίδα πρὸς ἀλλή-
 ται· τῆτο δὲ γίνεται καὶ θυμὸν ἐνέχουσαν ἐ-
 χροῦν τῆ θεοῦ πλὴν τῆς ὑπνῶν ἡσυχίαν ὥστε
 ἡδὴ πῆς ἀπρεπίσας πλὴν γνώμῃ εἰς τὸ χρη-
 σαομαι μείζονα πρὸς ἡμῶν, ἀ πρὸς ἡμῶν
 αὐτῶν τὸ ἐνύπνιον, διττὸν ἡνέκατο κέρδος, ὅ, τε
 ἡδὴ πῆς πρὸς τῆ πρὸς ἡμῶν, ἔ τὸ πρὸς ἡμῶν
 ἡμῶν ἐπιταμένως χρησαομαι, πρὸς πάλαι
 πρὸς ἡμῶν πρὸς αὐτῶν, ὡς πρὸς ἡμῶν
 αὐτῶν τὸ βίον. ὥστε ἡ δὲ ἡμῶν πλὴν ἐλπίδα ὁ

E

„ Πίνδαρος πᾶσι ἀνδρῶς λέγων βίδαίματος, ὅτι ἀ-
 „ ρα αὐτῶν γλυκεῖα καρδίαν ἀτάλλοισα κούρω-
 „ φος στωαροῦ ἐλπίς, ἀ μάλιστα θνατῶν πολυ-
 „ προφον γνάμην κυβερνᾷ, φαίη τις δὴ ὅτι πᾶσι τῆς
 ὑπὲρ λέγεσθαι τῆς ἀπατηλῆς, ἡμεῖς ἐκωτοῖς
 Δία πλάττομεν· ἀλλ' ὅλον τῆτο μικροῦ μέρους
 ἐνυπνίων ἐπαρος εἴρηται ὡς Πινδαρος· ἢ πᾶσι
 τοῖς ὀνειροῖς οὖν μαρτυκὴ σὺν τέχῃ μεπιδοσα
 ὁ πεφίωός, βεβαγοτέρην τὴν ἐλπίδα πᾶρεχε-
 ται· ὥστε μὴ τῷ φαυλοτέρῳ ἡλίους δοκεῖν· ἢ ὅτι
 Ομήρου Πρωελοπῆ, διτῆς ἕσπῃται πύ-
 ρας ὀνειρών, ὅτι ποῖς τοῖς ἡμίσης ἀπατηλοῖς, ὅτι
 Ἐφῆ πᾶσι πᾶσι ὀνειρών δοκῶν· εἰ γὰρ ἠπίστα το
 τέχνῳ ἐπ' ἀνδρῶν, πᾶντας δὴ Δία τῶν κεράτων
 πᾶρῶν ἐκε· πεποιήται γοῦν ἕξελεχρονὴ καὶ
 ἀμαθίαν ὀφλισκαύουσα πᾶσι αὐτῶν δῆπου πᾶσι
 ὄψιν, ἢ μὴ δέον ἠπίστησε· Χίως μὲν μνηστῆρες·
 ἢ ἐγὼ δὲ τοῖς ἀγῆτος ὄρνις Εἰμὶ Οδυσσεῖς· ὅτι ἡμεῖς
 ὀμορφίους καὶ πᾶσι ὄν ἠδολέσχ Δία τῶν ὄψιν.
 δοκῶ μοι Δία τῶν ποιούτων ἀκρίβην Ομήρου
 λέγοντος, ὡς δοκῶ ἄξιον ἀπογινώσκην ὀνειρών, οὐ-
 δὲ τὴν ἀσθένειαν τῶν χρωμάτων, ὅτι τῶν φύσιν
 μεταπι-

ΠΕΡΙ ΕΝΥΠΝΙΩΝ. 35

μετατιθέναι τῶν ὄρωνόρων· πρὸ ὅ μὴδὲ Ἀγα-
μέμωνος δίκμος ἔστιν ἔγκαλῆν ἀπάτιον ὀνείρων,
κακῶς ὑπολαβὼν αὐτὸν τῆς νίκης τῆς μεντευτῆς,
Θωρήσαι σ' ἐκέλευσε καρνηκόμενος Ἀγαμέμνων·
Πανσυδίη· νῦν γὰρ κεν ἔλοις πόλιν ὀνείρων,
πρὸς τὴν οὖν ὡς ἀνέθεοι πλεὺς πόλιν ἀρήσων,
ὅτι τῆς πανσυδῆς πρὸς ἴκουσεν, ὅ φησιν εἰ πρὸς
ἕνα τὸ ἐλλεικτικὸν ἐξοπλίσει. ταῖς δὲ Ἀχιλλεύς
τε ἔη Μυρμιδόνων φάλαγγ' ἀπόμαχος ἦν, ὅ
διψυχότατος ἔσρατεύματος· ἄλλος εἰκαμίων,
καὶ καταδολύμων· ἀλλ' ἢ πρὸς μικρὸν ἀγνω-
μοσύνης ἐδύνατο, ὅτι μὲν ἀγαθὴ συνεκπλῦ-
σά τε καὶ συγκαταμείναι, καὶ συνεμπορεύσα-
σθαι, ἔσρατηγῆσαι, καὶ πᾶσι πρῶτα συλ-
κατεργάσασθαι ταῦτ' ἢ μικρὸν πρὸς αὐτὸν εἶ-
πον. ταῖς δὲ εἰς αὐτὸν ἐμὲ πρὸς αὐτῆς, οὐκ ἔγωγε
μυσιβύτας· καίτοι γε ἴσθ' ἔν' οὕτω συνεδραστήται
τοῖς ἀνθρώποις, ὡς συμφιλοσοφῆς, καὶ πολλὰ τῶν
ὑπὲρ ἀπόρων, ἐπειδὴ κατεδιδίμη, ταῖς μὲν ὄλα
ἐφίλει, ταῖς δὲ συνεκπύρησε· γίνεται γὰρ τι τοῖς
πολλοῖς, ὡς νῦν μὲν εἰκόνα πνιθανομύθω, νῦν δὲ
αὐτὸν εἶναι τῶν ἐξουσίοντα καὶ ἀφανομύθω. ἐμοὶ

E 2

δὲ θάμα καὶ συγγράμματα σωεξείργασαι.
 καὶ γὰρ νοιῶ ἡυτέρεπισε, καὶ λέξιμ ἐνήρμοσε· καὶ
 ὁ μὲν διέγραψε, ὁ δὲ ἀντεισήγαγον. ἤδη δὲ
 ποτε καὶ τιῶ ὄλιμ κατασκυβίω τῆς γλώττης
 ὑλομανουσῶν τε ἔ φλεγμάνουσῶν ὀνομάτων
 χαριότητι, ζήλω τ' ἐκφύλου τ' ἀρχαίας Ἀπ-
 θίδος· ἢ ὃ ἀφ' αὐτοῦ νοθετήσασα, ὁ μὲν πει-
 πόντος, ὁ δὲ ἂ ἐστιν εἰπόντος, ὁ ὃ δείξαντος,
 ὁ ἄλλοις ἰναὲ ἀπολεαμένην ἐκπεφυκῆτας τ' γλώτ-
 τῆς, ἐπὶ κήραγέ τε ἐς ὁ σῶφρον, ἔ ὁ οἰδοῦ
 ἐκόλασε· καὶ κωνηγετοιῶτή ποτε σωεπαλαμῆ-
 σατο μηχδμαὲ ὅτι τὰ σωὲ τέχη καὶ θέοντα ἔ
 κρυπτόμα τῆν θηείων, ἔ ἀπειπόντι δὲ ποτε
 ἔ ἀναζυγμῶτι παροσεδρίαν ἐπέταξε, ἔ τιῶ
 τῆλω εἰς κυεῖαν ὑπέχετο, ὡς τε ἡδῶν θηευ-
 λῆσαι πιστεύσῶντας· ἢ δὲ, ἐπειδὴ πῆριῶ ἢ κυ-
 εῖα, καὶ ἢ τύχη πῆριῶ, ἢ γε ὑπέδξεν ἐσμοῖς
 δικτυαλώτων ἔ δοειαλώτων θηείων. ἐμὲ μὲ
 οἶμ βίος βιβλία καὶ θῆρα, ὅτι μὴ πεφρέσθου-
 καὶ ποτε, ὡς οὐκ ὠφελον ἀποφραδάς ἰδεῖν
 ἐμιαυτοῖς τῆς ἐκ τῆ βίου· καὶ μὲντοι ὅτε πλῆ-
 στα δὴ καὶ μέγιστα ἀνάμωμω αὐτῆς. ὅτι βουλάς

ΠΕΡΙ ΕΝΥΓΝΙΩΝ. 37

τε γδ ἐπ' ἐμέ ψυχροπομπῶν ρημάτων ἀκέρως
 ἐποίησε, ἔ φιλώσα, καὶ ὅξ ἀπασῶν παρῶσα
 σασα, καὶ κινὰ σωδίακισεν, ὡς τε ἀεὶ εἰσα ἔχῃ
 τῶς πόλεσι, ἔ ἐς τὴν βασιλέως ὀμιλίαν τῆ
 πώποτε Ἑλλήων θάρρα λεώτερον πῆρεσάτα
 ἄλλοις δὲ ἄλλων μὴς· ἢ δὲ πῆρεσι πᾶσι, δαμ
 μων ἀγαθὸς οὔσα ἐκάστω, καὶ ὅπιτεχωμένη π
 τῶς ἐν ἐρηγησῶσι φρονήσιν. οὕτω θεφόντα
 ρηῆμα ψυχὴ ροδέσασα τῆ κατακλυσμοῦ τῆ
 ἀγραφῶν ἀσθήσεων ἐπεισαρυσῶν αὐτῆ πῆμ
 τδαπὸν ὁ ἀλλότειον. ἀ, τε γδ ἔχῃ τῶ εἶδη,
 καὶ ὅσα τῶ τῶν δὲ χεῖρα, μόνη γημορμὴ πῆρε
 χῆ τῶς ἐφραμμένους ὅπι τὰ εἶσω, καὶ τὰ τῶ τῶ
 τῶ θείου πορθμεύει. συγίνετα γδ αὐτῆ καὶ θεὸς
 ἐγκόσμος οὕτως ἐρῶσι, ἔ πὴν φύσιν αὐτῆς
 ὁμότην εἶ). τῶ μὲν δὲ γῆν τῶτα τ' ἐνυπνίων,
 θεασσιώτερά ὅσι, καὶ ἢ πῆρῶτος, ἢ τῶ τῶ μι
 κρὸν πῆρῶτος, τῶ καὶ τῶ φῆ, καὶ ἢ κισα τέχης
 δεόμῶνα. ἀλλὰ τῶτα μόνοις ἀπὸ τῶ τῶ γένοιτο
 τῶς κατ' ἀρετῶν ζῶσιν, εἴτε φρονήσῃ πεπα
 ρισμένῳ, εἴτ' ἐθεσιν ἐγθενομῶν. εἰ δὲ ποτε
 καὶ ἄλλῳ τῶ, μάλιστα μὲν, ἀλλὰ γένοιτ' ἀπὸ πῆρῶτος

E 3

ὅ ὅτι ἐπὶ σμικρῶ δὴ ἔστι τῆς ἀείρων ἡρώ
 εὐπνοῦν ὡς τυχόντι κέρεσσι . ὅ ὅ λοιπὸν καὶ
 πολὺ καὶ κρινότατον ἡμῶς, ἐκείνο δὲ εἴη ὁ ἠνι-
 γμένον, καὶ ἐφ' ὃ δεῖ πλεονέχῃ τῶν ἀσκαδῶ-
 σαδῶν . γένεσιν τε γὰρ ἔχει, ὡς οὕτως εἰπεῖν, ἀ-
 ροπὸν καὶ ἀλλόκοτον, ἔως ἐκ τῶν τοιούτων βλα-
 φησῶν ἀσαφές εἶναι παρῶν . ἔχει γὰρ ὡς πε-
 εὶ αὐτῶν ὅσα φύσις ἔχει, πρῶτων ὄντων, ἡμο-
 μῶν, μὲνόντων ἔπει καὶ τὸ τοῦτο ἔστος ὑπερ-
 ξείως εἰδῶν ἀπορρέει, καὶ τῆς ὑποστάσεως αὐ-
 τῆς ἀποπάλλεται . εἰ γὰρ ἕκαστον ἀσθητὸν, εἶδος
 ἔστιν ὑλῆς σπυδαοῦ, ἐφωσάσα μὲν δὲ τῆς ὑ-
 λῆς ἐν τῷ σπυδαῷ πλεονέχῃ, ὁ λόγος αἰ-
 ρῆ καὶ τῆς εἰδώλων φύσιν ὀξοχτεῖεσθαι, ἵνα
 κατ' ἀμφω τὰ μέρη, τῶν ὄντων ἀξίαν ἀρ-
 ρήσῃται τὰ γινόμενα . τοιούτων ἀπομύτων τῶν ἀπορ-
 ρεῶντων εἰδώλων, ὅ φανταστικὸν πνεῦμα, κα-
 τοπιεῖν ἔστιν ἐμφανέστατον . πεινοσοῦντα γὰρ
 ἄλλως καὶ ἀβλαβήματα γένεσιν, τῆ τε ἀοριεῖα
 τῶν εἰδῶν, ἔως τῶν μὲν εἰδῶν τῶν ὄντων ὅτι
 γινώσκουσιν, ἐπειδὴν ἐκέρση τοῖς ψυχικοῖς πνεύ-
 μασιν, εἰδώλοισι μὲν ἔστιν, ἔδραν ὅ ἔχεισιν εἰς τὴν
 φύσιν,

φύσιν, τούτοις παρσαφείδονται, καὶ ἄσφαρ εἰς
 ἐστὶν αὐτὰ ἀναπαύονται. τῆν μὲν οὖν γηρομέ-
 νων ἅτε ἡδὴ πέρηθόντων εἰς πῶ τῶ εἶ) ἐπέρ-
 γηαι, ἔφῃ τὰ εἶδαλα ἀποτέλλεται, μέγρις
 δὲ ἔστω χροῖου πλήθους ἀμυμῶν ἔξίτη-
 λα γήρηται. τῆν δὲ ὄντων, ἅτε ἐσώτων ἐπὶ,
 μάλλον ἐμβία καὶ ἀειδηλότερα. ἀσειότερα
 ἢ τῆν μνηόντων καὶ ἀδελφίχριτα. παρκυλιιδή-
 ματα γὰρ ἔστιν οὐτω παρῶντων, φύσεως ἀτε-
 λούς ἔξαιθήματα, οἷ) ἀποκρητῆντα καὶ ἔξελ-
 λόμῶν ἀπερμάτων ἀποκειμῶν ἀνίγματα.
 ταύτη καὶ δεῖ τέχνης ὅτι μνηόντων. ἐσκιαγρα-
 φημῶν γὰρ ἀπὸ αὐτῶ παρῶν εἶδαλα, καὶ
 οὐκ ἐμφανῆς εἰκόνες, ὡσφρ ἀπὸ τῆν ὄντων.
 θαυμασά γέ τοι πῶ φύσιν ἔστί, καὶ οὕτως ἐ-
 χοντα, ὅτι ἀπὸ μήτω γηρομῶν ἐγῆετο. ἀλλ'
 ἡδὴ γὰρ τι καὶ παρὶ τῆς τέχνης ρητέον, ὡς δὲ
 παρῶ γῆοιτο. ἀειτον μὲν οὖν οὕτω παρῶσκυα-
 κέναι ὁ πνῶμα ὁ θεῖον, ὡς ἐφορείας ἀξιοδ-
 οθαμ νοδ ἔ θεοδ, ἀλλὰ μὴ δῶξαμῶν εἶ) ἢ
 ἀσειων εἶδῶλων. ἔσφῃ δὲ ἀειτη ἀφ' τὴ φι-
 λασοφίας γαλιῶν ἐμποιοῦσης παρῶν, ἐφ' ὧν

κινήτων ὁ πνεῦμα, καθάπερ χόρα κατα-
 λαμβάνεται. καὶ διὰ μετείας διαίτης καὶ σώ-
 φρονος, ἡκιστα μὲν ἄξοιστρούσης ὁ ζῶον, ἡκιστα
 δὲ ἐμποιοῦσης * εἰς τὸ ἔγρατον σῶμα. φθάνοι γὰρ
 ἀνὸς κλονος μέγρι τῆς πωροῦ, ὁ δὲ ἀπρεμῆς
 τε δεῖ καὶ ἀκρόνητον εἶ). ἀλλ' ἐπειδὴ τῆτο σω-
 βύξασται μὲν ἀπὸ μπι ράδρον, συγκατεργάστα-
 σται ὅ ἀπὸ μπιτων ἀμνηχρμώτατον, ἡμεῖς ὅ βα-
 λόμεθα μηδενὶ τ' ὑπρον ἀνόνητον εἶ), φέρε ἡ-
 νὰ καὶ τοῖς ἀορίσις ὄρον ζητήσωμεν, τοῦτ' ἐστὶ
 τέχνῳ πᾶσι τὰ εἰδῶλα συνησώμεθα. ἐχθὲρ δὲ
 οὕτως. ὡς περὶ ἐπὶ τῆς ἀφρονητων πλεόντων
 ὅτῳ ποτε σκεπέλω ἡνὶ πωρεντύχωσι, κατ'
 ἀποβαίντες ἰδῶσι πόλιν ἀνδρῶν, ὅσακίς αἰ τ'
 αὐτῶν σκεπέλων ἰδῶσι, τίτῳ αὐτῶν πόλιν ση-
 μαίνονται. ὡς περὶ ἐπὶ τῆς εργατηγῶν, οἷς οὐχ
 ὄρωντες ἀπὸ τῆς πωροδρόμων ἴσμεν ὅτι πᾶρε-
 σονται. τῆς γὰρ αὐτῶν φανέντων, αἰεὶ ποτε πᾶρε-
 γήμοντο. οὕτω καὶ τοῖς εἰδῶσις ἐκάστοτε σημα-
 νόμεθα τίτῳ ἐσομένων ἐνέργων. πωροδρο-
 μα γὰρ ἐστὶ ταῦτα τῆς αὐτῶν καὶ ὅμοια τῆς
 ἐμσίων. ὡς περὶ οὖν κυβερνήτου κακία ταυτῆ
 σκεπέλου

ΠΕΡΙ ΕΝΥΓΝΙΩΝ. 41

σκαπέλου φανέντος μὴ ὄπιγνῶται, μηδ' ἔχον
 εἰπεῖν πρὸ ἰούλινα γινῶ ὁ σκάφος σαλβύς, ἔ
 ὁ τοιοῦτος ἀτέκμηρα πλῆς, οὕτως ὁ τ' αὐτῶ
 ὄψιν πολλάκις ἰδῶν, εἰμὴ κατεσημύατο ἴνος
 αὐτῷ παρὰ φηπὶς ἐγλύετο παῖσις, ἢ τύχης, ἢ
 παρὰ ζέως, ἀνοήτως χρῆται τῷ βίῳ, κατὰ
 παρ ὁ κυβερνήτης ἐκεῖνος τῷ σκάφει· καὶ τὰς
 δημοσίας παρὰ παρὰ βόμῳ ἐν εἰρήνῃ βαθεία
 τῷ παρὰ ζέως, παρὰ πλῶ σελιῶν ἄλλως ἰδόν-
 τες, ὅτι πολλάκις ἰδόντων οὕτω, χιμῶν ἠκο-
 λούθησε, τῇ μὲν ἢ ἀνέμοιο γαλιῶν τῷ
 δοκείν. Ρηγυμένη ἀνέμοιο, μῦρανομένη δὲ
 γαλιῶν. Ταῖ δύο δὲ αὐτῶ χιμῶν παρὰ ζέ-
 χάζοντο σελιῶν. Μείζονα δὲ αὐτῶ χιμῶν
 φέροι τεισέλκτος ἀλωή, καὶ μάλλον μελα-
 νῶσα, καὶ εἰ ρηγυῖατο μάλλον. οὕτως ὅτι παρὰ
 των ἔ Αεισοτέλης τῷ καὶ ὁ λόγος φησὶν, ἢ μῦ-
 ἀδοσις μνήμῳ, ἢ δὲ μνήμη πείσαν, ἢ ὅ-
 πείρα τέχνῳ ἐποίησεν· οὕτω καὶ πλῶ ὄπιγνῶ-
 ὄνείρεσι βαδίσωμῳ. ἢ παρὰ ζέως μὲν οὕτω ἐνόοις
 ἢ δὲ βιβλία συγὰ τῆς τοιαύτης παρὰ ζέως
 ἀλλ' ἐγὼγε τῷ αὐτῷ ἀπομύτων καταγελά,

Ζ

καὶ ἀλίην ὄφελος ἠγήμεν. ἔ γὰρ ὡσπερ ὁ
 σῶμα ὁ ἔσχατον τῶν καταμιλημένων ποιχείων
 ἢ σιύοδος, δυνάται δέξασθαι τέχνῳ καθό-
 λου καὶ λόγον τῆ φύσῃ συμπαθεῖναιοντα. ὡς
 γὰρ ἐπὶ ὁ πλῆστον ἔσχατον αὐτῶν ταῦτα
 πάσθ, μικρῶς οὐσης ἐν τοῖς ὁμοφθέσι τῶν Δία-
 φορέσ τῆς πορῆς ἀλληλα· καὶ ὁ πῶσα φύ-
 σιν ἔχον ἐν αὐτοῖς, οὐ λαυτάτῃ νοσοῦν, ἐσθὲ
 χρώμεθα τὰ τοῖούτω γνώμοι. οὐχ οὕτως
 ἐπὶ τῆ φανταστικῷ πνέματος, ἀλλὰ καὶ τῆ
 πορῆτῃ φύσῃ διενύοχεν ἀπὸ ἄλλου. ἄλλο γὰρ
 ἄλλη σφαίρα πορῆσθκει τὰ πλείονι τῆ πορῆ-
 ματος. Ἡ μάλα δὴ κεινὰ γε μακάρτατα ἔξο-
 χα πασίων Ψυχῶν ποτὴ γάται ἀπὸ οὐρανῶθεν
 πορῆσθονται. Κεῖνα δὲ ὀλβία τε καὶ ἔ φατὰ
 τῆματ ἔχουσαι, Οσται ἀπὸ ἀγγλήεντος ἀναῖξ-
 σέθεν, ἠδὲ καὶ αὐτῶν. Ἐκ Διὸς ὄξε γήμονο, μί-
 ρου κροτερῆς ἔσχατον ἀνάγκης. καὶ τῶν ἀρα
 ἔσχατον ἠνίξασο Τίματος, διδοῦς ἐκάστη ψυχῇ
 σπύνομον ἀσρον· αἱ δὲ καὶ τῆς φύσεως ἐκ-
 σῆσαι, τὰ φιλοχρηῆσαι πορῆ τῶν ἕλιω, ἢ μί-
 ἠπτον, ἢ δὲ μάλλον, ὡς ἐκάστη ροπῆς ἐδυσύ-
 χησε,

ΠΕΡΙ ΕΝΥΓΝΙΩΝ. 43

χησε, ὃ πνύμα ἐμόλιωεν. ἐνοικίζονται δὴ
 σώμασιν οὕτως ἔχουσαι, καὶ γίνεται βίος ὅλος
 ἐν ἀμύρτῃ καὶ ἰούσῃ τῶ πνύματι, αὐτῶ μὲν
 πῶσα φύσιν ἀφ' ἧς πῶσα πῶσα βίβληται τῶ
 ζῶν ὃ καὶ φύσιν. ὑπὸ γὰρ οὕτως ἔχουσαι
 ἐψυχῶν· εἰ μὴ καὶ αὐτῶ φύσιν ὅτιν ἢ παῖσι,
 εἰς ἡὺ ἰφ' ἑαυτῶ ἑαυτῶ κακία καὶ ἀρετῆ
 χρωμάτων. ὅσον γὰρ οὕτως, ὡπερ πνύμα
 ὁπερᾶπελον. πῶς αὖ οὖν ἐν τοῖς ἀνομοίοις, ὅ
 φύσιν καὶ νόμῳ καὶ πάθῃ, ταυτὰ αὖ ὑπὸ τῆν
 αὐτῶν ἐμφανίζοιτο; ὅσα ἐστὶ τῶν, οὐδ' ἀν
 γνοιοι. πῶς δ' αὖ γνοιοι ὃ τετολωμένον ὑ-
 δαρ καὶ ὃ ἀφανές, καὶ ὃ μύρον καὶ ὃ κι-
 νούμενον, ὑπὸ τῆς αὐτῆς μορφῆς ὁμοίως ἀφα-
 τελεῖται· εἰ δὲ καὶ ὁ ὅλος ἄλλος ἐν ἀφῶ
 καὶ ἀφορεῖς χρωμάτων καὶ αἰ κινήσῃς ἐν
 χρηματισμοῖς πλείοσιν, οὕτως αὖ ἐν μὲν εἶη τῶ
 γένῃ ὃ ἀμύρτεν τῆς ἀκριβοῦς εἰκόνος· εἰ δ' ἐστὶ
 ἀφορεθῶν, εἴτ' οὖν Φημονή τις, εἴτε τῶ Με-
 λαμποῖς, εἴτε ἑτεροῦς ἡς ἀξιώσῃ καθόλου πῆ
 πῶσα τῶ ποιούτων ἀφορεθῶν καὶ ἀπαπείσῃ,
 πῶσα μετὰ αὐτῶν, εἰ φύσιν ἔχῃ καὶ ὃ ὄρθον, ὅ

Z 2

ὃ ἀφ' αἰσθητικῶν καὶ ποσειδωνίων, τὰ τε δὲ αἰσθητικῶν
 ὑλῶν, ὅμοιον ἀποδιδόναι τῷ ἀκινυμένῳ ὃ εἶ-
 δωλον· ἀλλ' ἐκείνοί γε ὁσὸν τὴν ἀρχὴν οἴ-
 μα πεφιλοσοφήκασι τι πρὸς τῷ πνεύματι. ὃ
 ὅ οἰκεῖον αὐτῶν ὅπως ποτε ἔργον, ἀπομύτων ἡξίω-
 σθαι εἰ) καὶ νόνα καὶ γνώμονα· καὶ ἔγωγε ὁσὸν
 ἀναμρῶ ὃ καὶ ἀφ' ἀπομύτων εἰ) τῷ ἀφ-
 φερῶντων ἐμφέρειαι, ἀλλὰ ὃ ἀσαφές ἀφ-
 αώμωρον, ἀσαφέστερον γίνεται. ἡ δὲ δὴπου
 καὶ τὴν ἀρχὴν δυσεπὶγνωστον ὃ τῷ παρρη-
 ροῦτος παρρηματος εἰδωλον· ἐπὶ δὲ χαλε-
 πώτερον ἔλθῃ ὅν ἐκάτω ἔστω, κοινὰ φαν-
 τῶματα πρὸς ἀπλήσιον. ἀφ' αὐτῶν μὲν ἀπο-
 γνωστον τῷ κοινοῖς ἀπασιν νόμοις ἡρέαται·
 ἑαυτὸν δὲ πῶς ἐκάτω ὑλῶν ἐχέτω τῆς τέχνης·
 ἐχέτω τῇ μνήμῃ ἡσὶ καὶ ποτε σιωπῶ-
 ρη παρρημασι, ὅτι ποδαπαῖς ποτε ἡσὶ ὁ-
 ψοῖν ὃ χαλεπῶς ἐξῆς ἀδριζέται πρὸς ὃ
 σὺν χρεῖα ἡνὶ μνηστῶμων· ἡσὶ μνηστῶμη
 γὰρ τὸ μνηστῶμη ἢ χρεῖα, καὶ μάλιστα ὅτι μνηστῶ-
 ρη τῆς ὑλῆς ἐκάτω· ἡ δὲ ἀνὸς ἐμπνύων γένοιτο
 ἀφρονώτερον· ἡ δὲ ἐπαγωγώτερον· ἀ καὶ ἡσὶ
 ἡλιθίους

ΠΕΡΙ ΕΝΥΠΝΙΩΝ. 45

ἡλιθίους ἐφέλλεται, ὡς αὐτῶν πηφρησίται. ὡς
 τε ἀγρὸν ἀν' εἴη τοῖς τὰ δέκα ἀφ' ἧς γεγρ-
 νότας, ἑτέρας μάλιστα ἐπὶ πρῶτος δειῶς, ἀλλὰ
 μὴ πρὸ ἑαυτῶ συνεννοχέται τὴ τέχνης πᾶμ-
 πολλα θεωρήματα. Ἐφόν δὲ δὴ εἴη καὶ γρα-
 φῆν ἴατε ὑπὸ καὶ ὄναρ ὀρεμάματα καὶ συμ-
 πτώματα· εἰ μὴ πρὸς τὸ κρινόν τῆς ἔπινοίας
 ὁ τῆς πόλεως ἔπος ἀργικίται. ἐπεὶ ἡμεῖς
 ἀξιώσομεν ταῖς καλουμέναις ἐφημερίαι, τὰς
 εἰς ἡμῶν ὀνομαζομένας ἔπιτυκτίδας ζωά-
 πλοῦτας, ἔχῃ τῆς ἐν ἑκατέρῃ ζωῇ διεξαγω-
 γῆς ὑπομνήματα. Ζωὴ γὰρ πᾶσι πᾶσι καὶ
 φαντασίαν ὁ λόγος ἐπίθετο, νῦν μὲν βελτίω,
 νῦν δὲ χείρω τῆς μέσης, ὡς ἀν' ὑγείας ἔχῃ τὸ
 πνῦμα καὶ νόσου. οὕτως* οὐκ εἰ πᾶσι παρατή-
 ρησὶν τε πρῶτον ποιούμεν ὑφ' ἧς ἡ τέχνη συναύ-
 ξεται, ὁ δὲ τὸν ἡμῶν ἐκ τῆς μνήμης διαλειθάνου-
 τος, καὶ τὰ ἄλλα ἀγεία πᾶσι δὴ εἴη φυλαγῶν,
 ἰσοεία, πᾶσι ἑαυτὸν ἐρηρησῶν τε καὶ καθεύδον-
 τα. ἀλλὰ καὶ οἷς ἔπιμυθῆς ὅτι τῆς γλώττης, ὅσα
 οἶδ' εἴπῃς ὑποθέσεις ἀντὶ τῆς αὐτῆς ἑτέρας, πρῶτον δα-
 πῶν δὴ γύμνασμα γήνοιο τῆς ἐν τῷ λέγειν διωδ-

ἴσως, οὕτως
 ἀν' εἰς π. τ.
 πρ. ποιού-
 μεν.

μειως. εἰ γὰρ τὰς ἐφημερίδας ὁ Λήμμιος Γ-
 φισῆς ἀγαθὰς εἶ) διδασκαλίας Φησὶ ὅτι ὡς
 ἀπύμτος δὲ εἰπεῖν, ὅτι μὴδὲ τῶν μειόνων ὑπο-
 ρῶν, ἀλλ' ἀνάγκη εἶ) ἀλλὰ πύμτων ἵεναυ φαύ-
 λων τὲ καὶ ἀουδαίων, πῶς εἶα ἀξίον ἀγα-
 θὰς ἐπιτυκτίδας εἰς ἐρμύλειας ὑπο-
 θεοῖν; ἴδοι δὲ αὖ τις ὅσον τὸ ἔργον, ὅτι χρήστας
 συμπερατεῖν τὸν λόγον τοῖς φάσμασιν, ὑφ'
 ὧν χωρίζεται μὲν τὰ φύσιν ζωόντα ζωάγεται
 δὲ τὰ φύσιν κεχωρισμένα καὶ δεῖ τῷ λόγῳ τὸν
 μὴ πεφαιτασμένων φαντάσας· ἀλλ' οὐκ γὰρ
 φαῦλον τὸ ἔργον, ἐν τῇ ψυχῇ γινόμενον ἀλλόκοτον
 κίνημα, ἀλλὰ βλάσφημ' ἔτερον ὅτι δὲ τῇ φαν-
 τασίᾳ ἐξωθήται μὲν ὅτι εἶ) τὰ ὄντα, ἀντιστάγη-
 ται δὲ εἰς ὅτι εἶ), τὰ μὴδαμῆ μὴδαμῶς μὴτε
 ὄντα, μὴτε φύσιν ἔχοντα εἶ), τίς μηχανή
 τοῖς οἰκοῦσιν ἀνενοήτοις περατῆσαι φύσιν ἀκα-
 τονόμασον. ἢ ὅτι τῶν οὐτε εἶδη πολλὰ καὶ ἀμα-
 πύρα, οὐτε ζωὴ χρόνα φέροντα δείκνυσι.
 καὶ μὲν τῶντα ὡς ἔργα τε καὶ ὀρέζοιτο ἐνύπνιον.
 οἰόμεθα γὰρ ἀπύμτος, πῶς αὖ βούληται ἐν οἷς
 ἀπύμτος καὶ ὅτι ἀγαθὰ μὴ λίαν ἀρημο-
 νοῦντα,

ΠΕΡΙ ΕΝΥΠΝΙΩΝ. 47

νοιώτα, τελοφατίας αὐ εἴη ῥητορικῆς· νεανιδε-
 ται δὲ ἡμῶν καὶ κατ' αὐτῆς ἤδη τῆς γνώμης,
 ἐνδιδοῦσά τι πλέον τοῦ οἰεσθαι. ὅσπερ γὰρ οὐ-
 δὲ ἀπαθῶς διακείμεθα πρὸς τὰ θεάματα,
 ἀλλ' ἰαχραὶ μὲν αἰ συγκαταθέσθαι τὴν καὶ παρ-
 ἀσάθειαν, ἀποσυρῶμεν δ' οὐχ ἠκιστα καὶ αἰ συ-
 χραὶ πρὸς ταῦτα μαρτυρεῖται καθεύδουσιν ὅπι-
 ῖθενται· ἢ τε ἡδονὴν ἴτε δὴ καὶ μέγιστα μελι-
 χώτατον, ὡς ἐναπομόρηνουσαι ταῖς ψυχαῖς με-
 σση καὶ ἔρωτας εἰς τὴν ὑπὲρ ζωῆν· εἰ δὲ τις
 μὴ οἶε μὴ ἀψυχα φτεγέαθαι, ἀλλ' ὅπου χάρις
 ἐσπουδαία οὐλόγησεν ὅπι τελεθῆν, ἐν ταῦτω πα-
 ρθῆ, καὶ ταῖς αὐταῖς ἰσπολήσει κατιστάται τὸν
 ἀκουσθῆν, κινουμένων αὐ δέοιτο τῶν ῥημάτων ἤδη
 δέ τις ἀμα καὶ νικῶν, καὶ βαδίζῃ, καὶ ἵπταται, καὶ χα-
 ρῆ παύσει ἢ φαντασία. πῶς δὲ αὐ λέξις χρησθῆ-
 σθε. καὶ καθεύδει τις ὄναρ, καὶ ὄναρ ὄρα, καὶ
 διαμένει καθεύδων ὡς οἰεταί, καὶ τ' ὑπνοὶ ἀ-
 πείνανάξαστο κείνους, καὶ φιλοσοφῆ πρὸς τὸ φα-
 νέντος ὀνειροῦ κατὰ οἶδε, καὶ τὸ τοῦ ὄρατος, ἀλλ'
 ἐκεῖνο διπλοῖς· εἴτ' ἀπιστεῖ, καὶ οἰεταί ὅτι πρὸν
 ὑπὲρ εἶ, ἢ ζῶν τὰ φαινόμενα. ἐντεῦθεν δὴ αὐ

κράτος ἢ μάχη, καὶ οὐκ ἰσχυρῆς πρὸς ἀγῶνα παρὰ
 αὐτὸν, ἀπολιπεῖν τε καὶ διεγείρεσθαι, καὶ πεί-
 ραν λαβεῖν ἑαυτῷ, ἔτι μὲν ἀπάτιον φρονεῖται.
 οἱ μὲν οὖν Ἀλωάδαυ κελεύονται τὰ Θετταλῶν
 ὄρη τοῖς θεοῖς ἐπιτελεῖντες· κελεύδονται δὲ
 ὁδοὺς ἀδραστείας νόμος ἐμποδῶν, ὃ μὴ οὐκ
 ἀπαραπίης γῆς διτυχεῖσθεσθαι Ἰκάρου, καὶ ὑπερ-
 πατήσθαι μὲν ἀετοῖς, ὑπεράνω δὲ καὶ αὐτῶν ἡμέρας
 τῷ ἀνωτάτω σφαιρῶν καὶ τῷ γῆν πρὸς ἀποσχε-
 πείσθαι πύργων, καὶ ὑδὲ ὁρωμύριον τῆ σελήνῃ
 σημαίνεσθαι. ἐξέσι δὲ καὶ ἀστρασι ἀφελέσθαι,
 καὶ τοῖς ἀφανέσιν ἐν κόσμῳ ζωῆσθαι θεοῖς. τὸ
 γέτοι χαλεπὸν λεγόμενον, τότε ῥαδίον γίνεται,
 θεοὶ φανῶσθαι ἐναργεῖς, ὁδοὺς γὰρ αὐτῶν μύθοι
 φθόνος ὁδοὺς εἶς. μὲν γὰρ μικρὸν ὅτι γῆς ὁδοὺς
 ἦλθεν, ἀλλ' ἐστίν. οὐδὲν γὰρ ἕτως ἐνυπνίων ὡς
 ὃ κλέψαι ὃ ἐν μέσῳ, καὶ μὴ οὐκ ἔχοντα ποιῆ-
 σαι εἴτα παρθερατοῖς τὸ ἀφελέσθαι, ἔτι μὲν βλη-
 γῆν ἠγείσθαι φωνῶν, καὶ λεγόντων ζωῆσθαι. οὕτω
 μὲν κρινόν, οὕτω δὲ πολὺ ὃ πλάτος τῆς ὑποθέ-
 σεων, εἴπῃς αὐταῖς ἐπαφίεσθαι τοῖς λόγοις θαρσή-
 σθαι. ἐγὼ γὰρ οἶμα καὶ τοῖς μύθοις, ἔξουσίαν παρὰ
 τῷ

ΠΕΡΙ ΕΝΥΠΝΙΩΝ. 49

τῶν ἐνυπνίων λαβόν, οἷς καὶ ταῦς καὶ ἀλώπηξ
 ἔθ' ἁλάηα φθέρχονται. ὀλίγα ταῦτα πρὸς
 πῶ ἀυτονομίαν τῶν ὑπνίων. ἀλλὰ καί τ' ἐλα-
 χίστη μερὶς τῶν ἐνυπνίων ὄντες οἱ μῦθοι, ὅμως
 ἔσθ' τῶν θοφιστῶν ἠγαπήθησαν εἰς πῶδα-
 σκιδυῖα ἐρμυλεύας· καί τ' οἷς ἀρχὴ τῆς τέχνης
 ὁ μῦθος, πρὸ τῶν αὐτῶν τέλους, ἐνυπνίων ἔ-
 πρὸς ἔστι μὴ μάττω ἠσκηκέναι πῶ Γλωτ-
 ταν, ὡς τ' ὅτι τῶν μῦθων· ἀλλ' εἴ καὶ γνώμη
 σοφώτερον. ἴτω δὴ πᾶς ὅτω σχολὴ καὶ δὴ μῦθον
 ζῶ, εἰς ἀναγραφῆν τῶν τε ὑπνίων καὶ ὄναρ αὐ-
 τῶ συμπιπτόντων· δαπνμάτω τὴ τῶ χρόνου,
 ἀφ' οὗ κρείσσον μὲν ὁ πῶδα γινόμενον ἀπὸ τῆς
 ἀφροσύνης τῶ γράμματος, ἀγείρει πῶ μαντι-
 κὴν ἢ ὑμνήκα μὲν, ἢς ὁδὸν αὐτῶ γίνετο πρὸς
 μα πολυωφέλεστερον. οὐ μὲν ὁδὸν ἢ λέξις
 ἀπὸ βλητον, ὁ τῶ πρὸς γράμματος ἐφόλκιον. Φι-
 λουσόφω μὲν γὰρ αὐτῶ γίνετο πᾶν ἄνθρωπον, χαλαρὸν
 τῶ πόνου, καὶ τ' οἱ Σκύθαι τὰ πῶδα· ῥήτορι δὲ
 αὐτῶ ὅτι τῶ ἀξω μὲν κελσφῶνα τῶ ὅτι δειξέων.
 ὡς ἔκ ἐν καρῶ μοι δοκοῦσιν ἐμμελετῶν πῶ
 δεινότητα Μιλτιάδῃ, καὶ Κίμωνι, καὶ ποι καὶ

H

αἰωνίμοις, καὶ πλοισίᾳ ἔκ πένητι, τὰ ἐκ πολι-
 τείας ἐξήροις, ὡς ὦν ἐγὼ καὶ παρεσβίτας αἰ-
 θεότους εἶδον ἐν θεάτρῳ ζυγομαχῶντας καί-
 τοιγε ἦεν ὅτι φιλοσοφία μάλα σεμνὴ, καὶ
 εἰλέτιο ἐκείτης αὐτῆς, ὡς εἰκάσαι, τάλαν-
 τα πώγωνος. ἀλλ' ἔδεν αὐτοῖς ἐκάλυσεν ἡ σε-
 μνότης λαιδρῆσά τε καὶ ἀγανακτεῖν, ἔκ τῷ χεῖ-
 ρε παίδων ἀκέρως, ἐν τῷ ἀγαπῆσθαι λό-
 γοις ἀποτάδην ὡς ἀδρῶν, ὡς μὲν ἐγὼ τό-
 τε ἄμην, ὅτι τηδείων· ὡς δὲ ἔφασκε οἱ με-
 ταδιδάξαντες, ἔτε ὄντων, οὔτε ἡμομηῶν ποτὲ,
 μὴ ὅτι ὅτι τηδείων, ἀλλ' ὅτι τὸ δὲ ἐγὼ ἐν τῇ
 φύσει. ποῦ γὰρ αἰ εἴη πολιτεία τῆς αἰῆτος
 ἀριστεῖ διδύσα κτεῖναι πολίτην αἰετοπολιτευό-
 μηον. καίτοι γε ὅστις ἐνενηκοντούτης ὦν πλάσ-
 μα ἀγωνίζεται, εἰς ποῖον κερθὸν ἀγαπῆται πῶ
 τῆς λόγων ἀλήθειαν. ὅπως δὲ ὅτι ἐπαμῖν μοι
 δοκοῦσι τῆς τῆς μετέτης ὀνόματος, ὅτι φησὶ δὲ
 διῆσο ἀουδαίως· οἱ ὅτι πῶ παροσθιδίῳ τέ-
 λος ἦλυται, καὶ ὅτι ὅτι ὡς ἐφ' ὃ δὲ βαδίζῃ
 ἐκίτησθαι. πῶ γὰρ μετέτι ἀγῶνα πεποιύ-
 ται, ὡς ὡς εἰ τις ἐν παλαίστρᾳ χρονομήσας,
 ἀξιώ-

ἀξιώσῃ παλκράλιον ἐν Ολυμπία κηρύτῃεαχ. πο-
 σοῦτος ἄρα νοῦ μὲν αὐχμὸς, ἐπομβρία δὲ λέ-
 ξεων τοὺς ἀνδράποισ κατέχεν, ὡς εἶπ' Ἰνας οἱ
 διώαται λέγαν ὅτι ἔχοντες ὅ, ἡ δὲ λέγαν, δέον
 ἀπολαύειν ἐαυτῶν, ὡς ἄρ' Αλκίος τε ἔ' Αρχίλο-
 γος, οἱ διδαπρήκασι τὴν ὕσσημίαν εἰς τὸ οὐκείον
 βίον ἐκείτους. καὶ τοῖσι ἡ ἀφαιδοχὴ τῶν χειρῶν τῆσ
 τὴν μνήμην, ὡν τε ἡλγησθῶν, ὡν τε ἡσθησθῶν. ἔτε
 γὰρ κεμελοποιῶντας τοὺς λόγους δέξῃνεχθῶν, ὡς ἄρ'
 ὁ νέον τῆσ ὁ ἄφον γῆρος ὅτι συμπεπλασμέ-
 ναις ταῖς ὑποθέσειν, ἔτε ἑτέροις κατεχασθῶν
 ὁ σφέτερον ἀγαθόν, ὡς ἄρ' Ομηρος καὶ Στρωτήσ-
 ρος, ὁ μὲν ἡρώικόν Φῦλον ἀφ' αὐτῶν ποιήσῃς αὐ-
 τῶν ὅτι κλυδέτερον ἔχουσθῶν. καὶ ἡμεῖς ὡνάμεθα τῆσ
 ζήλου τῆσ ἀρετῆσ· αὐτοὶ δὲ πόγε ἐφ' ἐαυτοῖς ἡμε-
 λήσθῶν ὡς ὡν οὐδὲν ἔχουσθῶν εἰπεῖν, ἡ ὅτι ποιη-
 τὰ δέξῃοί. ὅσπῃσ οὐκ ἐρῶν ὅτι ἄρ' ἀνδράποισ ὡς
 ἔπειτα λόγου, ἔ' σμῶοιδεν ἐαυτῶν δυνάμειν πῆ-
 κτειν ἐν δέλοις ἀθάνατα, μεπῆτω τὴν ἀφαιδομου-
 μῶν ὑφ' ἡμῶν συγχαφίω τὰρρῶν· ἐαυτὸν πα-
 ραπῆσθῶ τῶν χειρῶν. ἀγαθὸς ὅτι Φύλαξ, ὅ-
 τῶν κατὰ θεόν τι πεφείηται.

ΟΡΦΕΩΣ ΥΜΝΟΣ

εἰς ὄνειρον.

Κιχλήσκω σε μάκαρ ταμεισίπτερε οὐλε
ὄνειρε,

Αἴγχε μνηόντων, θνητοῖς χροσμοφδέ μέγχε.

Ήσυχία γὰρ ἕπνου γλυκεροῦ σιγηλὸς ἐπελθῶν,

Προσφωνῶν ψυχῆς θνητῶν, νόον αὖθις ἐγείρεις·

Καὶ γνώμας μακάρων αὖθις καθ' ἕπνοις ἕσσο-
πέμπεις,

Σιγῶν σιγῶσας ψυχῆς μνηόντα προσφωνῶν,

Οἷσιν ἐπ' ὀσσεῖσσι θεῶν νόος ἐσθλὸς ὀδύσει.

Ὡς αἰ' αἰεὶ ὁ καλὸν μᾶλλον γνώμησι προσλη-
φθῆν,

Τερπικραεῖς ὑπάγῃ βίον ἀνδραπέπων προχα-
ρέντων,

Τῶν δὲ κακῶν ἀνάπαυθαι, ὅπως θεὸς αὖθις
εἰσάσῃ,

Εὐχολαεῖς θυσίαις τε χόλον λύσωσιν ἀνάκτων.

Εὐσεβέσιν γὰρ αἰεὶ ὁ τέλος γλυκερώτερον
ἔσθι,

Τοῖς

Τοῖς δὲ κακῶς οὐδὲν Φαίη μύθουσσ' ἀνάγκη,
 Οψὶς οὐκ ἴφρασα, κακῶν δ' ἄγχι πέλους ἔργων,
 Οφρα αὖ ἄφρωνται λύσιν ἀγέρος ἔργα μύθοιο.
 Ἀλλὰ μάκαρ λίτομαι σε θεῶν μινύματα
 φερίξιν,
 Ὡς αὖ ἀεὶ γνώμης ὀρθαῖς χεῖ' πρῶτα πελά-
 ζης,
 Μηδὲν ἐπ' ἄλλοχέρισσι κακῶν σημεῖα πωρ-
 φαίνων.

H 3

Ὁ δὲ θεὸς ἴσμεν ἢ πρὸς ἡμᾶς ἀφω-
 ρον, ἀλλ' ὡς ἐμὲ μὲν πολὺφω-
 ρον. τῆ μὲν φωνῆ, ἡμῶν τ' ἑόν-
 τας δὲ ἄρα πεπαῦσαι τῆ πα-
 ρηγήρῃ χειρὶ ἰσχυρῶς. ἀλλ' ὅπως ἔση πρὸς ἡμᾶς
 εἰς ἄξιον τῆ θεοῦ. μὴ πόρῃ τε ἀπέξαι, ἀπὸ τ'
 νηστήμου τ' μέθυσον. γένοι τὰ θεῶν. κρατῆρα νή-
 φοντος κέρματος. ὁ θεὸς ἡμῶν σοφία καὶ λόγος
 ἐστίν. κρατῆρ ὁ πρὸς ἀκινῶν ὁ φρονισμῶν, ὁ ἀρετῶ-
 των ὁ λογισμῶν, ὡς ἐν πρὸς ἡμᾶς. ἐστὶν ἀρετῶν
 ἐστὶν ἀρετῶν ἀρετῶν θεῶν, καὶ ἐστὶν ἀρετῶν ἀρε-
 τῶν δαίμοσιν. ἀγαλλιάσθε τὰ κρείων ἐν
 φόβῳ. ὅταν βύωχῃ, φησί, μέμνησο τῆ θεοῦ.
 ὅτε γὰρ ὁ πολὺς εἰς ἀμάρταν ὀλιγὸς γίνε-
 ται. ὅταν βύωχῃ σῶμα πρὸς ἀρετῶν, ἀπὸ-
 κρείων ψυχῶν πρὸς φρονισμῶν. ποτήριον ἐν χι-
 εὶ κρείων, οἴνου ἀρετῶν πλήρες κέρματος.
 καὶ ἐκλίνει ἐκ τούτου εἰς τῆτο, πλὴν ὁ τρυ-
 γίας αὐτῶν ὡς ἐξεκείων. ἐκείνου πίε τ' πο-
 τηρίου, καὶ γέροντας ἄξιον τῆ συμποσίου τῆ
 νυμφίου.

38

νυμφίου. ἀεισποιοῖόν ὅστιν ἐκείνο ὃ ποτήριον, οἴ-
 νου πλήρες, ὅγε καὶ μνηστυθέν, εἰς τοῦ ἡμαῖ
 ἀξιοῖ διεγείρεσθαι. καὶ δὴ σαφὴς αὐθέν ὁ λό-
 γος, ἀλλ' ἔ πολλοὺ πολλὰ δεῖται τῷ νῦ.
 ποτήριον ἐν οἴνῳ ἀκράτω, πλήρες κεράσματος,
 καὶ ἐκλινεν ἐκ τούτου εἰς τῷτο. εἰ μὲν ἀκρά-
 του, πῶς πλήρες κεράσματος· εἰ δὲ ἐν, πῶς
 ἐκλινεν ἐκ τούτου εἰς τῷτο; πρῶτα πασιν ἀτό-
 ποις ἔοικε τὰ λεγόμενα· ἔ μὲν γὰρ γε νοού-
 μενα. ὅσον μὲν τὰ θεῶ θεοφορήτου λέξεως·
 πνεῦμα θεῖον ὑπόστασις μικρολογία συγκραφι-
 κήν. σὺ δὲ βούλη τίς ἐν τῇ ἀμφωνία συμ-
 φωνίαν θεάσασθαι, πῶς ποῖα ποτηρίου, φη-
 σίν· ὃν τοῖς ἀνθρώποις θεῶν προσηνέτα λό-
 γον ἔχοντων πῶς τῷ θεοῦ, ἐν παλαιᾷ ἀμφ-
 ῥήκῃ ἔ νεα. τούτω γὰρ ἔρδύεται ψυχὴ τῶ
 ποτῶ. ὅτι μὲν λόγος ὅστιν, ἀκράτος ὅστιν ἐκάτε-
 ρος. κινᾶται γὰρ καὶ διττὸς ὢν. ἐν γὰρ τῶ ἔξ
 ἀμφοῖν στωικάμνον, τελείως γνώσεως. ἢ μὲν
 παλαιὰ τίς ὑπόστασις ἔχεν· ἢ ἔ νεα τ' ἀπό-
 σολον ἔξωλέχε· ὃ δὲ ἐκλινεν ἐκ τούτου εἰς τῷ-
 το, τίς ἀμφολῶ τ' διδασκάλων ἀνίτηται,

56
 τῷ νόμῳ τῷ μουσαϊκοῦ καὶ τῷ κυριακοῦ· καὶ
 ὁ ποτήριον ἐν. ἐν γὰρ ἐπνῶσε πνεῦμα καὶ εἰς
 παρθήτιν ἔεις ἀπόστολον, καὶ κατὰ τρεῖς ἀγα-
 θοὺς ζωγράφους, πάλαι μὲν ἐσοικαγράφησεν,
 ἔπειτα μύθοι διηκρίβωσε καὶ μὴν τῆς γνώ-
 σεως, πλὴν ὁ πρυγίας αὐτῶν οὐκ ὄξεκενώθη.

Τέλος.

